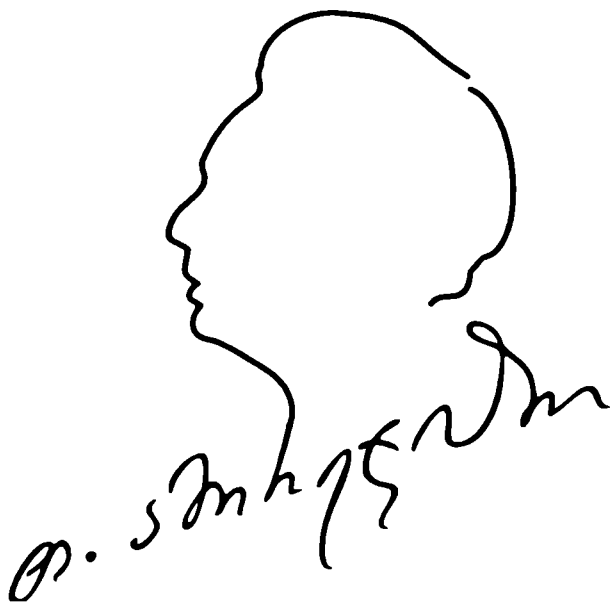


—Тамара Личели | Tamar Licheli—



ТЕНГИЗ АМИРЭДЖИБИ
TENGIZ AMIREDJIBI

—ТБИЛИСИ 2013 TBILISI—

ავტორი
თამარ ლიჩელი

ქართული ტექსტის რედაქტორი
ნელი ქაფიანიძე

ტექსტის და ლექსების რუსული თარგმანი
ლელა გაჩეჩილაძე

ტექსტის ინგლისური თარგმანი
მედეა ნონელია
ლექსების ინგლისური თარგმანი
ლელა ებრალიძე

ყდის დიზაინი და დაკაბადონება
თამთა ფხაკაძე

წიგნის გამოსაცემად მომზადება
მანანა ფაცურია

წიგნის გამოცემაში განეული ხელშეწყობისა და
თანადგომისათვის მადლობას ვუხდით საქართველოს კულ-
ტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროს და “თიბისი” ბანკს



თიბისი ბანკი
T B C B A N K

© თ. ლიჩელი, 2013

გამომცემლობა „უნივერსალი“, 2013

თბილისი, 0179, ი. ჯავახიშვილის ბაზ. 19, ☎: 2 22 36 09, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal@internet.ge

ISBN 978-9941-17-980-8

წინასიტყვაობა

მე არ მაქვს პრეტენზია იმისა, რომ ამ პატარა წიგნით მთლიანად ამოიწურება ის დიდი შემოქმედებითი გზა, ცხოვრება და ღვაწლი ადამიანისა, რომელმაც განსაკუთრებული ეპოქა შექმნა ქართული საშემსრულებლო მუსიკის ისტორიაში. მითუმეტეს რთულია ეს ჩემთვის, ადამიანისათვის, რომელიც ამ საქმეში სრულიად გაუწაფავია. ასევე არ მაქვს იმის პრეტენზია, რომ რაიმეს ისეთს წაიკითხავთ, რაც არასდროს გსმენიათ. უბრალოდ, მინდა გამოვხატო ჩემი უდიდესი სიყვარული, პატივისცემა და აღფრთოვანება იმ ადამიანის მიმართ, რომელიც ჩემი ცხოვრების უდიდესი ნაწილია და რომლის საშემსრულებლო და პედაგოგიური სიმაღლეების გამოც საზღვარგარეთ ცხოვრებას საქართველოში, სამშობლოში დარჩენა ვამჯობინე და არც არასდროს მინანია ამ გადაწყვეტილების გამო. ბედნიერი ვიყავი იმით, რომ ყოველთვის შემეძლო მეთხოვა ბატონი გიზისათვის თუნდაც ერთხელ მოესმინა კონცერტის წინ და ეთქვა რაღაცა “ის”, რაც თითქოს ასეთი მარტივი და ბუნებრივი ჩანდა, მაგრამ მისი დახმარების გარეშე ხშირად ჩვენი ალქმის მიღმა რჩებოდა.

დიდხანს ვფიქრობდი წიგნის სათაურზე. ბატონი გიზის შესახებ ტექსტში ბევრგანაა ნახსენები არაერთი ისეთი ეპითეტი, რომელიც თავისუფლად გამოდგებოდა წიგნის სათაურად, მაგრამ, სიმართლე გითხრათ, რაიმე უფრო თბილი მინდოდა... ამიტომ წიგნს ვუწოდე “თენგიზ ამირეჯიბი”-სახელი, რომელიც ყველაფერზე თვითონ მეტყველებს და ყველასათვის უზომოდ ძვირფასია.

წიგნში შევეცადე გამეერთიანებინა ის მასალა, საგაზეთო რეცენზიები—ბატონი გიზისახალგაზრდობიდან მოყოლებული დღემდე—რაც ცალ-ცალკე, ალბათ, ყველას წაკითხული გვაქვს, მაგრამ არასოდეს ყოფილა ერთად თავმოყრილი. ამისათვის მინდა დიდი მადლობა გადავუხადო ვ. სარაჯიშვილის სახ. თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის ბიბლიოთეკასა და საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკას. მათ

დიდი შრომა გასწიეს იმისათვის, რომ ჩემთვის მოეპოვებინათ ყველა ის ძველი გაზეთი თუ ჟურნალი, რომლებშიც ბატონი თენგიზის შესახებ იყო ინფორმაცია დაბეჭდილი; აგრეთვე გიორგი ლეონიძის სახელობის ქართული ლიტერატურის სახელმწიფო მუზეუმსა და ბატონ გიზო ვარდოსანიძეს იმ ფოტოების მონოდებისათვის, რომლებიც ბატონი გიზისა და მისი წინაპრების უნიკალურ ისტორიას ასახავს.

წიგნში შესულია ფრაგმენტები თენგიზ ამირეჯიბის ძირითადი ბიოგრაფიული ცნობარიდან, თავი, რომელსაც ვუნოდე “თენგიზ ამირეჯიბის შესახებ”, სადაც გამოვიყენე სხვადასხვა დროის საგაზეთო პუბლიკაციები, ასევე არაერთი ცნობილი ხელოვანის მიერ სწორედ ამ წიგნისათვის სპეციალურად დაწერილი სურვილები, დამოკიდებულება, მოგონებები. ცალკე თავშია თავმოყრილი ბატონი გიზის ზოგიერთი ფრაზა, რომლებიც ზოგადად საშემსრულებლო ხელოვნებას ეხება. დარწმუნებული ვარ, კიდევ ბევრია მუსიკოსი, რომელთაც დიდი სურვილი აქვთ, გამოხატონ თავიანთი დამოკიდებულება ჩვენი უდიდესი ხელოვანისადმი. ამიტომ, იმედი მაქვს, რომ ეს პუბლიკაცია მხოლოდ დასაწყისია და მომავალში დაიწერება წიგნი, რომელშიც სრულყოფილად აისახება ბატონი გიზის ცხოვრებისეული და შემოქმედებითი ეტაპები.

გთხოვთ, მკაცრად ნუ განმსჯით – მიიღეთ ეს მოკრძალებული ნაშრომი, როგორც მხოლოდ დიდი სიყვარულისა და აღფრთოვანების დასტური ჩემი შეუდარებელი პედაგოგის მიმართ.

თამარ ლიჩელი

ბენგოზი ამირეჯიბი

ბენგოზი – თენგიზ ამირეჯიბი

2012 წლის 28 დეკემბერს კონსერვატორიის დიდი დარბაზი ხალხით იყო სავსე. ყველა ფეხზე იდგა. თბილისის მუსიკალური საზოგადოება ტაშს უკრავდა დარბაზში შემოსულ იმ უდიდეს მუსიკოსს, რომლის ღვანლი და ფასიც იმ დღეს, ალბათ, ყველა ჩვენგანმა გაორმაგებულად შეიგრძნო:

თენგიზ ამირეჯიბს 85 წელი შეუსრულდა.

მანამდე კი იყო ამირეჯიბების ოჯახის საოცარი ცხოვრება, ცხოვრება, რომელმაც წარუშლელი კვალი დატოვა არა მარტო ამ ოჯახის მემკვიდრეების, არამედ მრავალი ღირსეული ქართველის მოგონებაში:

“მთელი ჩემი ოჯახი” – იხსენებს ბატონი გიზი – “მამაჩემის – კონსტანტინე ამირეჯიბის (მშენებელი-ინჟინერი), ასევე დედის – ნინა ავალიშვილის მხრიდან გამორჩეულად მუსიკალური ხალხი იყო. ბებიის – მაკინე ამირეჯიბის სიმღერა კი მსმენელში ცრემლებს იწვევდა”. მიუხედავად იმისა, რომ არც ერთი მათგანი პროფესიით მუსიკოსი არ ყოფილა, ოჯახი ძალზედ მუსიკალური იყო. მამას - კონსტანტინე ამირეჯიბს – შესანიშნავი ბარიტონი ჰქონია და დიდებულად ასრულებდა არიებს ცნობილი ოპერებიდან, აკომპანიმენტს კი მისი მეუღლე – ქალბატონი ნინა უწევდა, რომელსაც მუსიკალური განათლება ჰქონდა მიღებული და შესანიშნავად კითხულობდა ფურცლიდან. მამიდები და ბიძა არაჩვეულებრივად მღეროდნენ როგორც ქალაქურ, ასევე ფოლკლორულ სიმღერებს. ეს სიმღერები ახლა აღარ სრულდება. ჰქონდათ თეატრი, სადაც ცნობილ მსახიობებთან ერთად, თვითონაც თამაშობდნენ. ცნობილია, რომ აქ იდგმებოდა ერთ-ან ორაქტიანი პიესები, რომელთაც ამ კუთხის კულტურულ პროგრესში სრულიად გარკვეული როლი ითამაშეს. როგორც ჩანს, ამირეჯიბების შემოქმედებით ტალანტს მართლაც ღრმა ფესვები აქვს. არ არის გასაკვირი, რომ სწორედ აქაურობას უკავშირდებიან ისეთი ცნობილი შემოქმედები, როგორებიც

იყვნენ: მ.კალატოზიშვილი, იშხნელები, ამირეჯიბები და სხვა.

ქართლის ერთ-ერთი მშვენიერი სოფლის, სალოლაშენის ისტორიას, რომელიც მოშორებით მდგარ ციციშვილების ციხესა და სამწევრისის კოხტა ეკლესიას გაჰყურებს, არაერთი გამოჩენილი და შესანიშნავი გვარი ახსოვს. მათ შორის გამორჩეული იყო სწორედ მაკინე და სარდიონ ამირეჯიბების ოჯახი, რომელსაც ბევრი საინტერესო ამბავი უკავშირდება. გარდა იმისა, რომ ეს ცოლ-ქმარი და მათი შვილები დიდ ყურადღებასა და მზრუნველობას იჩენდნენ გლეხკაცების ოჯახთა მიმართ, მათი სახლი იყო იმდროინდელი ინტელიგენციისა და საზოგადო მოღვაწეთა თავშეყრის ადგილი. მას ერთ-ერთ პირველ ლიტერატურულ სალონსაც კი უწოდებდნენ. სარდიონ და მაკინე ამირეჯიბებთან იკრიბებოდნენ ილია ჭავჭავაძე და აკაკი წერეთელი, ივანე და ვასილ მაჩაბლები, ვანო სარაჯიშვილი და ზაქარია ფალიაშვილი, ვასო აბაშიძე, იაკობ ნიკოლაძე, შიო არაგვისპირელი და მრავალი სხვა. ალბათ, ყველასათვის ცნობილია, რომ ამჟამად გ. ლეონიძის სახელობის ქართული ლიტერატურის სახელმწიფო მუზეუმში ინახება მაკინე ამირეჯიბის სუფრა, სადაც ყველა ამ ადამიანის ავტოგრაფია აღბეჭდილი. ეს საოცარი ციფრია - 1066 ხელმოწერა! ამ ურთიერთობების ერთ-ერთი საუკეთესო დასტურია ორი ლექსი, რომელთაგან ერთი აკაკიმ ოჯახს მიუძღვნა, მეორე კი - მაკინეს.

ოჯახისადმი მიძღვნილ ლექსში, რომელიც აკაკისათვის დამახასიათებელი სიმსუბუქითა და სითბოთი გამოირჩევა, შესანიშნავად ჩანს ის საოცარი პარმონია, რომელიც არა მხოლოდ მუსიკალურ ჟღერადობაში აისახა, არამედ იმ ადამიანურ ურთიერთობებშიც, რომელიც ასე იზიდავდა იმჟამინდელი საქართველოს ინტელექტუალურ საზოგადოებას. აკაკის ეს ლექსი ასე ჟღერს:

”ენახე ცოლ-ქმარი მე მეგობარი,
ერთმანეთისა შეთანამტკბარი,
ხმატკბილ-ნარნარი, ხელთ ეყრათ ქნარი,
მხიბლავდა მღერა გასაოცარი.
მას შემდეგ არი, რომ მეც დამტკბარი
მათ თანავუგრძნობ ვით მეგობარი.”

მაკინესადმი მიძღვნილ ლექსს კი აკაკიმ ასე უწოდა -
“მომღერალ ქალს”:

“საგანგებოთ მოვლენილო
უზენაეს განგებითა,
სულთან გულის გადამბელო
მომხიბლავი ჰანგებითა!
თვალი გჭამს და ყური გყლაპავს,
და მაინც ვერ ძლება გული,
ვარდ-ბულბული შენში თხზულა,
რომ ამაღლდეს სიყვარული.
ჩამოგებერე ჩვენც ეგ ძალა,
სულთან გულის გადამბელო,
რომ ყოველთვის თვალწინ გვედგას
ფერმიხდილი საქართველო.”

იმდროინდელი ცნობების თანახმად, “მაკინეობას,” თურმე, ბევრი ქალი ნატრობდა, ნატრობდა იმიტომ, რომ იშვიათი იყო იმდენად დახვენილი და სრულყოფილი ადამიანი, როგორიც მაკინე იყო. ეს გამოიხატებოდა მის კეთილშობილებაში, თავაზიანობასა და მანერებში. განსაკუთრებულად საუბრობენ მაკინეს მუსიკალურ მონაცემებზე. საკმარისია გავიხსენოთ ის ფაქტი, რომ მისი სიმღერით მოხიბლულმა ილიამ მაკინეს

თავისი თბულებების ოთხტომეული აჩუქა წარწერით: “რაც სიტყვას აკლდეს ბუნებით, შენმა ხმამ შეასრულოსა”.

მაკინესა და სარდიონის შთამომავლებიდან ბევრი ცნობილი ადამიანი და საზოგადო მოღვაწე გახდა: მათი უფროსი ქალიშვილი ალექსანდრა გათხოვდა კონსტანტინე კალატოზიშვილზე. მათ შეეძინათ ორი შვილი - მიხეილი და ირმა. მიხეილ კალატოზიშვილი დღეს საქვეყნოდ ცნობილი კინორეჟისორია; სიმონ ამირეჯიბმა, ასევე მაკინესა და სარდიონის ვაჟმა, ხარკოვის სამკურნალო ფაკულტეტის მეორე კურსზე სწავლის დროს, ჯერ კიდევ სტუდენტმა, აღმოაჩინა ახალი ნივთიერება - კარნიზინი. მისი თაოსნობით დაიწყო ვაქცინებისა და შრატების წარმოება საქართველოში; გიორგი ამირეჯიბი, რომელმაც სულ ახალგაზრდა ასაკში მიაღწია გენერლის ჩინს; ხახე ამირეჯიბი - მათი ქალიშვილი, რომელმაც მიიღო უმაღლესი სამედიცინო განათლება და ერთ-ერთი იმათგანი იყო, ვინც დაუძღურებულ ვაჟა-ფშაველას უვლიდა საავადმყოფოში, იმ შენობაში, რომელშიც დღეს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტია განთავსებული. სწორედ მის ხელში გარდაიცვალა დიდი პოეტი. არსებობს რამდენიმე სურათი, სადაც გამოსახული არიან ვაჟა და მისი მომვლელი მანდილოსნები. მათ შორისაა ხახეც.

მაკინეს მუსიკალურმა და პიროვნულმა გენებმა კი სრულყოფილი გაგრძელება მის შვილიშვილ თენგიზ ამირეჯიბში პოვა.

ერთ-ერთი საინტერესო ისტორია, რომელიც ბატონი გიზის წარმომავლობას უკავშირდება, არის ის, თუ როგორ აღმოჩნდა იგი თავისი წინაპრების სოფელში: “ეს სოფელი - სალოლაშენი - რეზო ლალიძემ გამაცნო” - იხსენებს იგი - “კომპოზიტორთა კავშირის ინიციატივით ტარდებოდა გასვლითი კონცერტები საქართველოს სხვადასხვა ქალაქებში -- ბორჯომი, ახალციხე და სხვა. გზად ერთ-ერთ სოფელში გაჩერდით და რეზომ თავისთან მიხმო - მოდი, რა გაჩვენო - და მიმითითა ერთ-ერთ შენობაზე - აქ იყო შენი სახლი. ამჯერად, საცხოვრებელი

სახლის ნაცვლად აქ სოფლის სკოლა მოეწყოთ. ეს იყო ჩემი პირველი შეხვედრა წინაპრების სამფლობელოსთან.” ბატონი გიზი ხშირად ხუმრობით იხსენებს, თუ როგორ შეხვდა იგი ამ სოფელში ერთ-ერთ იქაურ ქალბატონს, რომელიც მისი ვინაობით დაინტერესდა:

- თქვენ ახალი პედაგოგი ბრძანდებით?

- არა - მიუგო ბატონმა გიზიმ.

- ინჟინერი?

- არა.

ქალბატონი დააკვირდა და ბოლოს დიდი ალტაცებით წარმოთქვა:

- აა, თქვენ თავადიშვილი ხართ!

ეს თავადიშვილობა ყველასათვის მარტივად დასანახია ბატონი გიზის გარეგნობაში, ქცევასა და პროფესიულ ოსტატობაში.

როდესაც ლაპარაკია ბატონი გიზის ოჯახზე, არ შემოიძლია საგანგებოდ არ ვახსენო მისი მეუღლე - ქალბატონი გომა გოგია. თავს უფლებას ვაძლევ რამდენიმე წინადადება დავეწერო მასზე, რადგან მასთან მრავალი წლის სითბოთი სავსე მოგონებები მაკავშირებს. იგი ჩემი პედაგოგი იყო მუსიკალურ ათწლეულში მანამდე, ვიდრე ბატონ გიზისთან გადავინაცვლებდი კონსერვატორიაში.

მახსოვს პირველი გაკვეთილები ქალბატონ გომასთან. იგი საკმაოდ მკაცრი, პირდაპირი და ამავე დროს საოცრად თბილი იყო. ამ წლების განმავლობაში მის პიროვნებაში განსაკუთრებით შემოიყვარდა იშვიათი ერთგულების უნარი საყვარელი ადამიანების მიმართ და მისი უზომო ალტაცება ბატონი გიზის როგორც მუსიკოსისადმი. როდესაც ადამიანთან 50 წლის ცოლ-ქმრობა გაკავშირებს, შესაძლებელია, ცოტა გაფერმკრთალდეს მეუღლის, როგორც ხელოვანის აღქმა, რადგან ყოველდღიურ ყოფაში ეს, თითქოს, ბუნებრივი ჩანს.

ქალბატონი გომას დამოკიდებულება ბატონი გიზის მიმართ კი ყოველთვის ისეთია, როგორიც, ალბათ, მისი გაცნობის, მისი პირველი მოსმენისას იყო. არაერთხელ შემინიშნავს მისი ცრემლით სავსე თვალები. ეს ხდება მაშინ, როდესაც საუბარი ეხება ბატონი გიზის ბრწყინვალე შემოქმედებას ან კეთილშობილებით გამორჩეულ მის პიროვნულ ღირსებებს. ეს ის ცრემლებია, რომელიც ძალიან ამაღლებულთან – და არ მომერიდება ვთქვა – დიადთან შეხების დროს მოგვეძალება ხოლმე. ყოველთვის აღმაფრთოვანებდა ქალბატონი გომას ეს თვისება. თავისუფლად შემოძლია ვთქვა, რომ მათი ურთიერთობა ჩემთვის ერთ-ერთი იმ მცირე მაგალითთაგანია, რომელიც ცოლქმრობის მკვეთრად ინდივიდუალურ ხასიათს სოციალური ფენომენის კატეგორიას ანიჭებს.

ბატონ გიზის ორი შვილი ჰყავს - დავითი და კონსტანტინე. დავითი ფსიქოლოგია, კოტე - მხატვარი. ჰყავს ორი შვილი-შვილი - საბა და გიზი, შვილთაშვილი – დავითი.

ბატონი გიზის ცხოვრებისა და შემოქმედების ხანგრძლივი გზა კი ასე დაიწყო:

თენგიზ კონსტანტინეს ძე ამირეჯიბი დაიბადა 1927 წლის 30 სექტემბერს ქ. თბილისში. 1935 წელს თ. ამირეჯიბი მიიღეს ე.წ. “ნიჭიერ ბავშვთა ჯგუფში” (მოგვიანებით მას თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიასთან არსებული მუსიკალური ათწლედის ეწოდა). როგორც თვითონ ბატონი გიზი იხსენებს, გამოცდის დროს სმენის შემოწმების შემდეგ მას სთხოვეს “ედირიჟორა” ბეთპოვენის გმირული სიმფონია (საფორტეპიანო შესრულებით). მიზეზი ამ მოთხოვნისა იყო ის, რომ იგი ჯერ კიდევ არ ფლობდა არც ერთ ინსტრუმენტს. შედეგი ყველასათვის მოულოდნელი და განსაცვიფრებელი აღმოჩნდა. აი, როგორ იხსენებენ ამას მოგვიანებით, 1958 წელს, ერთ-ერთ იმდროინდელ ჟურნალში “საბჭოთა ხელოვნება”: “როდესაც სადირიჟორო ჯოხი ხელში აიღო და ბეთპოვენის გმირული სიმფონიის პირველი ხმები გაისმა, წამსვე იგრძნო თავი არტისტად. ჩანდა, რომ სავსებით გამოეყო გარშემო

მყოფთ და მთლიანად მუსიკას მიეცა. პიანისტები, რომლებიც სიმფონიას ასრულებდნენ, განზრახ უშვებდნენ "შეცდომებს" - იღებდნენ არასწორ ნოტებს, არღვევდნენ ტემპს, რაზედაც პატარა დირიჟორი უსიამოვნო რეაქციას ამჟღავნებდა."

თენგიზ ამირეჯიბის ადრეული ბიოგრაფიიდან აღსანიშნავია, რომ არაჩვეულებრივი დირიჟორის - ე.მიქელაძის თხოვნით, მან რეპეტიციაზე "უდირიჟორა" ბიზეს "კარმენის" უვერტიურას. "ეს ბიჭი აუცილებლად დირიჟორად უნდა გაეზარდოთ" - თქვა მან - "ამიტომ ახლავე დავაწყებინოთ სწავლა ერთ-ერთ ინსტრუმენტზე, სასურველია ვიოლინოზე". და იგი ჩაირიცხა ვიოლინოს კლასში. "მევიოლინეები ფორტეპიანოს კურსსაც გაავდიოდით და თქვენ წარმოიდგინეთ, სპეციალობაზე მეტი წარმატებები სწორედ ფორტეპიანოს განხრით მქონდა" - იხსენებს ბატონი გიზი. საბოლოოდ სხვა ინსტრუმენტებს როიალის სიყვარულმა სძლია და ბატონმა გიზიმ დაიწყო სერიოზული მეცადინეობა ფორტეპიანოს განხრით პროფ. ანა თულაშვილის კლასში, რომელიც, თავის მხრივ, იყო ქართული მუსიკალური სკოლის ერთ-ერთი ფუძემდებლისა და არაჩვეულებრივი პიანისტის - ალოიზ მიზანდარის მოწაფე. როგორც ცნობილია, ალოიზ მიზანდარი ძალზე დაახლოებული იყო ისეთ დიდ კომპოზიტორსა და შემსრულებელთან, როგორიც ფერენც ლისტი იყო. ლისტი კი, თავის მხრივ, გახლდათ ჩერნის მოწაფე, რომელიც ბეთჰოვენთან სწავლობდა. "რა გამოდის? ამ მარტივმა ლოგიკურმა ჯაჭვმა თბილისში ჩამოგვიყვანა" - ხუმრობით ამბობდა ხოლმე ბატონი გიზი.

ის საოცარი ნიჭი, რომელიც ევგენი მიქელაძემ ადრეულ ასაკში შენიშნა, მოგვიანებით თენგიზ ამირეჯიბის - პიანისტისა და პედაგოგის შემდგომი წარმატების ერთ-ერთი საფუძველი გახდა. მის ყველა სტუდენტს შეუძლია გაიხსენოს ბატონი გიზის გაკვეთილები, სადაც იგი სხვადასხვა ინსტრუმენტთან შედარების განსაცვიფრებელ უნარს ამჟღავნებდა; ნაწარმოების პოლიფონიური აღქმა და უთვალავი ფერის დანახვა ყველაზე პატარა ნაწარმოებშიც კი

შეეძლო.

თუმცა საბოლოოდ ბატონი გიზის არჩევანი სხვანაირი გახლდათ - “დირიჟორობამ ვერ მიმიზიდა”.

1944 წ. თ.ამირეჯიბი ამთავრებს მუსიკალურ ათწლედს.

“პედაგოგებში ძალიან გამიმართლა” - აღნიშნავდა ბატონი გიზი. თბილისში ჩატარებულ ერთ-ერთ კონცერტზე იგი მოსკოვის კონსერვატორიის პროფესორს კ. იგუმნოვს მოუსმენია და მისთვის მოსკოვის კონსერვატორიაში სწავლის გაგრძელება შეუთავაზებია. სწორედ მასთან განაგრძო სწავლა მოსკოვის ჩაიკოვსკის სახელობის სახელმწიფო კონსერვატორიაში თენგიზ ამირეჯიბმა. იგუმნოვის გარდაცვალების შემდეგ კი იგი ლევ ობორინის - სსრკ-ის სახალხო არტისტის, ვარშავაში შოპენის სახელობის საერთაშორისო კონკურსის პირველი პრემიის პირველი საბჭოთა ლაურეატის - სტუდენტი გახდა. აი, რას წერს მოგვიანებით ლ. ობორინი მასზე: “Амиреджиби Т. К. - высокоталантливый пианист с превосходными виртуозными возможностями, восприимчивый и чуткий музыкант” (1950 г.).

მოსკოვში გატარებულ წლებს ბატონი გიზი განსაკუთრებული აღტაცებით იხსენებდა: “იქ მუდმივად ტარდებოდა საუცხოო მუსიკოსების კონცერტები, ჩამოდიოდა არაერთი თეატრალური დასი. მე ამ ყველაფერს დიდი გატაცებითა და ინტერესით ვუსმენდი და ვუყურებდი, არ გამომიტოვებია გალინა ულანოვას არც ერთი სპაქტაკლი. ალბათ, ეს აღმოჩნდა გადამწყვეტი ჩემი, როგორც მუსიკოსის ჩამოყალიბებაში. საზოგადოდ ქართველი ადამიანი თავისთავად შემოქმედებითი ბუნებითა და ნიჭიერებით გამოირჩევა, მაგრამ ამგვარი ასოციაციები სხვადასხვა სფეროებიდან ძალზე აუცილებელია და ბევრს ჰმატებს მას”.

თბილისსა და მოსკოვში სწავლის მთელი პერიოდის განმავლობაში ბატონი გიზი ხშირად ჩამოდიოდა როგორც სოლო კონცერტებით, ასევე სხვადასხვა ორკესტრთან ერთად.

თენგიზ ამირეჯიბის შემოქმედებითი ცხოვრება მოსკოვში ძალზე დატვირთული იყო, მას არაერთი საინტერესო შემოთავაზება ჰქონდა (მაგალითად წასულიყო ჩინეთში სამუშაოდ საკმაოდ კარგი პირობებით), მაგრამ, მიუხედავად ამისა, მან საქართველოში დაბრუნება გადაწყვიტა.

თენგიზ ამირეჯიბზე ხშირად ლაპარაკობენ, როგორც გენიალურ პიანისტზე, პედაგოგზე, პიროვნებაზე, მაგრამ იშვიათად, როგორც ჩვენი ქვეყნის უდიდეს პატრიოტზე. სწორედ ახლახან ვკითხე მას - “მაინც რატომ გადაწყვიტეთ საქართველოში დაბრუნება?” მისი პასუხი ყველაზე მეტად მე შემეძლო გამეგო, როგორც მასავით საქართველოში მცხოვრებ მუსიკოსს - “თბილისს მიჯაჭვული ვარ... ვერსად ვჩერდები დიდხანს... არსად ისე კარგად არ ვგრძნობ თავს, როგორც ჩემს სახლში”...

1951 წ. ბატონი გიზი დაბრუნდა თბილისში და სწავლა გააგრძელა ასპირანტურაში პროფ. ანა თულაშვილთან. “ქალბატონი ანა თავის მოსწავლეებს დიდი მზრუნველობითა და გულისხმიერებით ეპყრობოდა. რუდოლფ კერერი და თენგიზ ამირეჯიბი კი, როგორც უნიჭიერესი მოსწავლენი, მისი განსაკუთრებული ყურადღებითა და სიყვარულით სარგებლობდნენ” (“საბჭოთა ხელოვნება”, 1969 წ.). თავისი ცხოვრების უკანასკნელ წლებში ანა თულაშვილი ბატონი გიზის შესახებ ამბობდა: “ეს ჩემი ყველაზე საყვარელი მოწაფეა”. ბატონი გიზი კი ასე იხსენებს თავის პედაგოგს: “ქალბატონი ანა თულაშვილი მეტად საინტერესო პიროვნება იყო. გარეგნულად თითქოს მკაცრი, გული კი უკეთილშობილესი ჰქონდა. დიდი შემოქმედებითი, არტისტიკული ბუნებით იყო დაჯილდოებული. მშვენივრად ხატავდა, განსაკუთრებით ტილოზე - ზეთით. დღესაც შემოგვრჩა მისი ნატურმორტები, პატარა თეფშებზე დახატული მოცარტის, ბეთჰოვენის პორტრეტები. ჩემი ნაცნობობის პერიოდში იგი აღარ უკრავდა, მაგრამ როგორც ამბობდნენ, თავის დროზე, საინტერესო შემსრულებელი იყო, დიდი ტემპერამენტისა და ემოციური ბუნების. ქალბატონ ანას მრავალი პროფესიული ღირსება

ჰქონდა, მაგრამ მაინც უნდა გამოიყოს მისი განსაკუთრებული მიდგომა ჟღერადობისადმი. მისთვის ყველაზე მთავარი იყო ის, თუ როგორ უჟღერდა პიანისტს ინსტრუმენტი. დღესაც ძალიან ბევრ შემსრულებელს ვიცნობ, ვისაც, თითქოს, ყველაფერი წესრიგში აქვს, არტისტულიც არის, მაგრამ თუ მისი ინსტრუმენტი ღრმად და მრავალფეროვნად არ ჟღერს, მსმენელს ვერ მიიზიდავს. ეს აბსოლუტური ჭეშმარიტებაა. ქალბატონმა ანამ ადრევე შეითვისა ბგერისადმი მიდგომის ის კულტურა, რაც მოგვიანებით მოვიდა ჩვენს პიანიზმში. როდესაც გაკვეთილზე ჩვენი სასწავლო პროგრამიდან რაიმე უნდა ეჩვენებინა, მას შესანიშნავად უჟღერდა როიალი. ამ თვალსაზრისით, ის შემოიღია შევადარო დიდ მუსიკოსებს" (გაზეთი "თბილისი", 1999).

1951 წლის ზაფხულში თენგიზ ამირეჯიბი ახალგაზრდობის მესამე საერთაშორისო ფესტივალის ფარგლებში ბერლინში გამართულ კონცერტებში მონაწილეობის მისაღებად შეარჩიეს. 1954 წ. იგი მიიღეს პედაგოგად თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის საფორტეპიანო კათედრაზე თავდაპირველად დოცენტის, შემდეგ პროფესორის რანგში.

ეს იყო გარდამტეხი პერიოდი ქართული მუსიკის ისტორიაში. ბატონი გიზის დაბრუნება საქართველოში და მისი პედაგოგიური მოღვაწეობის დაწყება თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიაში იყო ჩვენი მუსიკალური ცხოვრების ახალი, განუმეორებელი ეტაპის საწყისი. სწორედ ამ ეტაპის შედეგია შემდგომში ისეთი სახელების წარმოჩენა, როგორიცაა: მანანა დოიჯაშვილი, ალექსანდრე კორსანტია, ელისო ბოლქვაძე, მარინა ნადირაძე, ხატია ბუნიათიშვილი, თამარ გურევიჩი, ნათია ასტახიშვილი, ვახტანგ ჟორდანი, მზია ჯაჯანიძე, ქეთევან ქართველიშვილი, ალექსანდრე ყანჩაველი, ამ სტრიქონების ავტორი და ბევრი სხვა. გავიხსენებ ქალბატონ მანანა დოიჯაშვილის სიტყვებს: "იყო გიზის მოსწავლე - ეს ნიშნავს, რომ ბედმა დიდად გაგილიმა". ბატონმა გიზიმ დანერგა ის დახვეწილი, ესთეტიკური, არისტოკრატიული დაკვრის მანერა, რაც ასე იშვიათად გვხვდება. დღეისათვის ნაკლებად

შევხვდებით პიანისტს, რომლის შემოქმედებაშიც ყველა ამ თვისებას ასე პარმონიულად შევიგრძნობთ.

ხშირად მეკითხებიან: რას გეუბნება ბატონი გიზი გაკვეთილებზე? რას ამბობს იგი ისეთს, რაც სრულიად ცვლის ნაწარმოების ფორმას, აზრსა და ჟღერადობას? მე, მიუხედავად ჩემი ამდენი წლის ურთიერთობისა ბატონ გიზისთან, ყოველთვის მიჭირს ამ კითხვაზე პასუხის გაცემა. მახსენდება ჩვენი საყვარელი პიანისტის - საშა კორსანტიას სიტყვები, რომლითაც მან მიმართა ჩვენს მაესტროს სწორედ 28 დეკემბრის საიუბილეო საღამოზე: “ძია გიზი, ჩვენი გაკვეთილები დღემდე გრძელდება”. ვუსმენდი საშას და ვფიქრობდი, რა მარტივად თქვა ის, რისი თქმაც მინდოდა და ვერ მოვახერხე. ალბათ, ესაა ყველაფრის პასუხი. ბატონი გიზის გაკვეთილებს ვერაფერს აღწერს და მათ შორის ვერც მე, რადგან აქ მხოლოდ სიტყვებში არაა საქმე. მისი გაკვეთილების შემდეგ გრჩება შეგრძნება და არა სიტყვები. მისი გამომეტყველება, მისი ხელის მოძრაობაც კი სამუდამოდ გვამახსოვრდება და საკმარისია იმისთვის, რომ ნაწარმოების სუნთქვა შეიგრძნო. ეს გაკვეთილები ნამდვილად დღემდე გრძელდება და მთელი ცხოვრების განმავლობაში გაგრძელდება ჩემთვისაც... ხშირად მქონია შემთხვევა, გავუჩერებივარ რეპეტიციის დროს და არაფერი უთქვამს. უბრალოდ შევხედე... და მისმა ხელებმა, მისმა ამოსუნთქვამ ან გალიმებამ შეცვალა მთელი ნაწარმოების იდეა. მახსენდება ჩვენი ერთ-ერთი რეპეტიცია, რომელიც არასოდეს დამავიწყდება. მან გამაჩერა და მითხრა: “Скромно играешь! Тут есть некоторая скромность, но эта скромность великой души” - ამ მომენტში თითქოს სუნთქვა შემეკრა, ვიგრძენი თუ როგორ გაათმაგდა მუსიკის მნიშვნელობა და გაიზარდა მისი მასშტაბი.

პროფესორმა რეზო თავაძემ ერთ-ერთ ინტერვიუში თქვა: “გიზის ყველა მოწაფეს აქვს საკუთარი ინდივიდუალური რამ. სწორედ ამიტომ ამაყობს ბატონი გიზი და არა იმიტომ, რომ მას ბაძავენ. გიზიმ მათგან ფიგურები ჩამოაყალიბა”. განა ეს არაა პედაგოგის ყველაზე დიდი დამსახურება - გადასცე

მონაფეს ის, რაც გამორჩეულია, ის, რაც პირველივე ბგერი-დან გაგრძნობინებს, რომ ეს თენგიზ ამირეჯიბის სკოლაა და ამავე დროს, არ დაუკარგო მას ინდივიდუალობა?! ეს მხოლოდ განუმეორებელი პედაგოგების ხვედრია. თვითონ ბატონ გიზის ხშირად უთქვამს: “ყველა ჩემი მონაფე განსაკუთრებულია”- და ამას ყოველთვის დიდი სითბოთი და სიყვარულით ამბობდა - “არც ერთი მათგანი არ ჰგავდა და არ ჰგავს ერთმანეთს. მუშაობის განსაკუთრებული სისტემა ან მეთოდი არასოდეს მქონია, ყველაფერი თვით პიროვნებაზეა დამოკიდებული - უნდა გაუგო, ალბათ, რა მიდრეკილებისაა იგი და, რაც კიდევ უფრო მთავარია, უნდა გქონდეს ერთი მიდგომა მუსიკისადმი. მუსიკა ხომ მთელი სამყაროა, ცხოვრებაა, რომელიც თავის კანონებით ვითარდება, რომელშიც არაბუნებრივს ვერაფერს შეიტან. შესაძლოა, ცალკეული მიგნება ან მიღწევა თავისთავად ძალზე ლამაზი იყოს, მაგრამ კონტექსტისთვის არა-ორგანული აღმოჩნდეს... ფართო მსმენელს ხშირად მოსწონს ყალბი გარეგნული ეფექტი, მაგრამ ჩვენ რომ მხოლოდ ფართო მსმენელის გემოვნებას მივყვეთ, ხელოვნება თანდათან დაკარგავს თავის სიმაღლეს, სიღრმესა და მნიშვნელობას. მონაფეებთან მუშაობისას ჩემი სახელმძღვანელო პრინციპიც ეს არის. ყველა ჩემი მონაფე თავის გზით მიდის ისე, რომ ნაწარმოებში ჩაქსოვილი ღრმა აზრი არ იკარგება” (გაზეთი “თბილისი”, 25.11.97.).

ბატონი გიზის პედაგოგიური მოღვაწეობა მრავალ ათწლეულს ითვლის. როდესაც ბიბლიოთეკაში არსებულ მასალას ვეძებდი, გავოგნდი - ვათვალიერებდი, ვკითხულობდი სტატიებს, რეცენზიებს მის შესახებ და ვფიქრობდი - როგორ მოვიდა ეს ყველაფერი დღემდე, განსაკუთრებით უკანასკნელი ათწლეულების იმ პოლიტიკური თუ ეკონომიკური ორომ-ტრიალის ფონზე, რომელიც ყველა ჩვენგანმა მეტ-ნაკლებად გაიარა. ბატონი გიზის კლასის კონცერტებისა და მათი რაოდენობის შესახებ საუბარი ძალიან შორს წაგვიყვანს, მაგრამ ნამდვილი საოცრებაა ის, თუ როგორ განავითარა მან თავის პედაგოგიური მოღვაწეობა, დაწყებული იქიდან,

როდესაც ქალბატონი მანანა დოიჯაშვილი ჯერ კიდევ მისი სტუდენტი იყო ("ჩემი პირველი მერცხალი" - როგორც თვითონ ბატონი გიზი უწოდებდა მას, როგორც თავის პირველ ლაურეატს), როდესაც ალექსანდრე კორსანტია და ელისო ბოლქვაძე ჯერ კიდევ თავიანთი შემოქმედებითი გზის დასაწყისში იყვნენ, დღემდე, როდესაც ისინი საერთაშორისო რანგის პიანისტები არიან.

მე, პირადად, არაერთი არაჩვეულებრივი მოგონება მაკავშირებს ჩვენი კლასის კონცერტებთან. ეს იყო ზეიმი, რომელსაც ყველა მისი სტუდენტი მოუთმენლად ველოდით. შეუძლებელია იმ თავდადების დავინყება, რომლითაც ბატონი გიზი ეკიდებოდა ამ კონცერტებს და ყველა ჩვენგანს. დაუსრულებლად შეეძლო ესმინა ჩვენთვის, ამოუწურავი იყო მისი ფანტაზია და თითქოს უკვე სრულყოფილ ნაწარმოებში მაინც პოულობდა რაღაც ისეთს, რასაც სრულიად სხვა განზომილებაში გადაყავდით. ჩემი მეგობრები, მისი სტუდენტები, დამეთანხმებიან, ალბათ, რომ კონცერტამდე კულისებში მისი დანახვა უდიდესი სტიმული იყო ჩვენთვის და ის საშინელი ღელვა, რომელიც საზოგადოდ, თან ახლავს ხოლმე კონცერტს, სულ სხვა პლანზე გადადიოდა. შემოვიდოდა საგანგებოდ ჩაცმული, დახვეწილი, ამალღებული განწყობით და არ ვიცდი, როგორ ახერხებდა იმას, რომ სრული მუსიკალური შთაგონება გვეუფლებოდა.

იშვიათად თუ შევხვდებით ისეთი თავდადებული და თავდაუზოგავი შრომის მაგალითს კონცერტების წინ, როგორიც მას ახასიათებდა. ბატონ გიზის ასევე არაერთი კონკურსისთვის მოვუმზადებივარ. ჩემი "კონკურსების პერიოდის" დასაწყისი დაემთხვა საქართველოში ძალზე რთულ ეკონომიკურ მდგომარეობას - პირველი საერთაშორისო კონკურსები სწორედ 90-იან წლებს უკავშირდება. მეც, ისევე როგორც საქართველოში მცხოვრებ თითქმის ყველა ადამიანს, არასდროს დამავინყდება ეს დრო: შუქი არ იყო, ყინავდა სახლშიც და საკონცერტო დარბაზებშიც, ახლა, შესაძლოა, სასაცილოდ ჟღერს, მაგრამ პურის საყიდლად

რიგები იდგა... და, აი, სწორედ ამ პერიოდში საათობით მამეცადინებდა ყოველდღე, მაძლევდა ისეთ შენიშვნებს, რომელთა გამოსწორებაც იმ წუთას წარმოუდგენელი მეჩვენებოდა, მაგრამ როდესაც სახლში ვბრუნდებოდი და ეჯდებოდი ინსტრუმენტთან, ყველაფერი ნათელი ხდებოდა. მაშინ 15 წლის ვიყავი... "როგორ ვერ მივხვდი აქამდე, ეს ხომ ბუნებრივია" - რამდენჯერ გამჩენია ეს აზრი ბატონი გიზის გაკვეთილის შემდეგ... ვაგრძელებდი მეცადინეობას, ვიხსენებდი ყველა დეტალს, ვხვდებოდი, რომ გაკვეთილის შემდეგ ზოგჯერ სიტყვები არ მახსოვდა, მაგრამ მრჩებოდა განწყობა, რომელიც საკმარისი იყო ნაწარმოების შესაცვლელად.

მისი ეს თვისება ჩემში ყოველთვის აღფრთოვანებას იწვევდა.

ბატონი გიზი თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიაში პედაგოგიურ მუშაობასთან ერთად წლების განმავლობაში დაკავებული იყო აქტიური საკონცერტო მოღვაწეობით. იგი კონცერტებს მართავდა როგორც საქართველოში, ასევე ყოფილი საბჭოთა კავშირის სხვადასხვა ქალაქში - მოსკოვში, ლენინგრადში, კიევში, რიგაში, ტალინში, ვილნიუსში, კაუნასში, ერევანში, ბაქოში, ასევე ციმბირისა და შუა აზიის სხვადასხვა ქალაქში. თანამშრომლობდა ისეთ დირიჟორებთან, როგორებიც არიან: კ. მაზური, კ. ივანოვი, კ. კონდრაშინი, ა. ჟიურაიტისი, ა. სტასევიჩი ნ. რახლინი, ო. დიმიტრიადი, ჯ. კახიძე, შალვა, გივი და ზაზა აზმაიფარაშვილები, ჯ. გოკიელი, ზ. ხუროძე, ვ. ფალიაშვილი, ლ. კილაძე, ო. თაქთაქიშვილი, რ. ტაკიძე, თ. დუგლაძე და სხვ. შეუძლებელია არ აღინიშნოს ბატონი გიზის წვლილი ქართული მუსიკის პოპულარიზაციის საქმეში. იგი არაერთი ქართული ნაწარმოების პირველი შემსრულებელია (არ მინდა ამბიციურად ჟღერდეს, მაგრამ სხვა რამეში თუ ვერა, ამ საკითხში ნამდვილად შემიძლია ვიამაყო იმით, რომ მისი წამოწყებული ამ ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საქმის გამგრძელებლი ვარ). საკმარისია დავასახელოთ ა. ბალანჩივაძის, ო. თაქთაქიშვილის, ს. ნასიძის საფორტეპიანო

კონცერტების შესრულება. რა თქმა უნდა, ეს სია სრული არ იქნება რ. ლალიძის “რონდო-ტოკატას” ისტორიული შესრულების გარეშე. ბატონ გიზი ხშირად იხსენებდა: “ერთხელ, რახმანინოვის მეორე კონცერტის შესრულების შემდეგ, “ბისზე” ჩემეული კუპიურებით ავაჟღერე რევაზ ლალიძის მაშინ ჯერ კიდევ უცნობი რონდო-ტოკატა. ვიცოდი, რომ ბატონი რეზო ყოველგვარი შემცირების წინააღმდეგი იყო, მაგრამ სითამამე შემმატა იმ გარემოებამ, რომ კომპოზიტორი რამდენიმე დღით სანადიროდ იყო წასული. მსმენელმა ნაწარმოები აღფრთოვანებით მიიღო. მეორე დღით ბატონმა რეზომ დამირეკა: “კნიაზ, გუშინ, თბილისში მომავალმა, გზად, მანქანაში რახმანინოვის კონცერტი მოვისმინე. როგორ ფიქრობ, ბისზე რა დაუკრა იმ პიანისტმა?” გავშრი - იხსენებდა ბატონი გიზი - ვიფიქრე, ნაწყენია-მეთქი. მან კი წარმატება მომილოცა და მთხოვა, მომავალში რონდო-ტოკატა მხოლოდ ამ ვარიანტით შემესრულებინა”. ამის მერე რევაზ ლალიძის რონდო-ტოკატას არაერთი შესრულებით ვისმენთ სწორედ იმ ინტერპრეტაციითა და კუპიურით, როგორც იმ დღეს “ბისზე” დაუკრა ბატონმა გიზიმ.

თენგიზ ამირეჯიბის წვლილი ქართული მუსიკის პოპულარიზაციაში ორმაგად მნიშვნელოვანია იმის გამო, რომ ქართველ კომპოზიტორთა ნაწარმოებები მას გაჰქონდა საქართველოს ფარგლებს გარეთაც. მაგალითად, ს. ნასიძის მეორე საფორტეპიანო კონცერტი ბატონმა გიზიმ შეასრულა საბჭოთა კომპოზიტორთა პლენარულ სხდომაზე მოსკოვის კონსერვატორიის დიდ დარბაზში სსრკ-ის სიმფონიურ ორკესტრთან ერთად. ისეთმა ცნობილმა კომპოზიტორებმა, როგორებიც დ. შოსტაკოვიჩი, ა. ხაჩატურიანი, გ. სვირიდოვი, ს. ბარბერი (აშშ) იყვნენ და ამ კონცერტს ესწრებოდნენ, მაღალი შეფასება მისცეს ს. ნასიძის ნაწარმოებს და საგანგებოდ აღნიშნეს თენგიზ ამირეჯიბის დიდი საშემსრულებლო ოსტატობა.

ბატონი გიზის დამსახურება, რა თქმა უნდა, მხოლოდ ამით არ შემოიფარგლება. იგი ქართულ პიანისტურ სკოლას

წარმოადგენდა საერთაშორისო გამოფენაზე “ექსპო-67”, რომელიც მონრეალში (კანადა) გაიმართა. ქართული მუსიკალური ჯგუფის გამოსვლას ასეთი გამოხმაურება მოჰყვა: “ქართველ მუსიკოსებს გააჩნიათ განსაკუთრებული მხატვრული ღირებულებები. პიანისტები - თ. ამირეჯიბი და ე. ვირსალაძე, მომღერლები - მედეა ამირანაშვილი და ნოდარ ანდლულაძე არიან მაღალი კლასის ოსტატები” (მონრეალი, 11.10.1967).

“თ. ამირეჯიბი წარმოგვიდგა ბრწყინვალე პიანისტ-შემსრულებლად. მისი გამორჩეული ტექნიკა შერწყმულია მუსიკაში ღრმა წვდომის უნართან. მისი ამაღლებული და სრულყოფილი შესრულებით მოვისმინეთ შუბერტისა და შოპენის ნაწარმოებები”- ესაა რეცენზია გაზეთიდან “ფოლქსვახტი” (9.11.1969), რომელიც გამოქვეყნდა ბატონი გიზის გასტროლების შემდეგ გერმანიაში, სადაც ქართული ხელოვნების დღეები იმართებოდა. იმავე დღეებში, დეკადის გახსნისადმი მიძღვნილი კონცერტის შემდეგ, სხვა გაზეთი წერდა: “ბოლოს ჩვენს წინაშე ბრწყინვალე, სიღრმითა და სრულყოფილებით სავსე შესრულებით წარსდგა პიანისტი თ. ამირეჯიბი”.

თ. ამირეჯიბის საგასტროლო ბიოგრაფია ძალზე მრავალფეროვანია. გარდა ზემოთ ჩამოთვლილისა, იგი მოიცავს კონცერტებს ლენინგრადის ფილარმონიის სვეტებიან დარბაზში, კონცერტებს ლიანა ისაკაძის კამერულ ორკესტრთან ერთად და მრავალი სხვა. განსაკუთრებით აღსანიშნავია მისი საკონცერტო ტურნე საქართველოს სიმფონიურ ორკესტრთან ერთად პოლონეთში (კრაკოვი, ლოძი, ჩენსტოხოვა), სადაც დიდი გამოხმაურება მოჰყვა თ. ამირეჯიბის მიერ ს. რახმანინოვის მეორე საფორტეპიანო კონცერტის შესრულებას. გთავაზობთ ნაწყვეტს გაზეთ “კრაკოვსკადან” (4.12.1974): “თენგიზ ამირეჯიბი ფლობს საოცრად ტევადსა და მომაჯადოებელ ბგერას. მან შესანიშნავად გადმოსცა ს. რახმანინოვის მუსიკის პათეტიკური აღმაფრენა, მისი დრამატიზმი, მგრძნობელობა. ამასთან,

დაიცვა იდეალურად კომპაქტური ფორმა და მელოდიური ხაზის უწყვეტი დინება”. აქვე მოვიშველიებ შემდეგ საგაზეთო რეცენზიას ამავე კონცერტის შესრულების შემდეგ: “ამ ემოციურმა პიანისტმა ძალზე ორიგინალურად წაიკითხა ს. რახმანინოვის მეორე საფორტეპიანო კონცერტი. მან ს. რახმანინოვის ვნებათა ღელვა ერთგვარად შენილბა წრფელი და სახოვანი თავშეკავებით. ფინალში თ. ამირეჯიბმა განგვაცვიფრა ვირტუოზული ტექნიკით. კონცერტი თითქმის 22.00 საათამდე გაგრძელდა, რაც უჩვეულოა პოლონელი მსმენელისთვის, მაგრამ აუდიტორია მაინც არ ცხრებოდა. ოვაციებით გამოხატავდასტუმრების ხელოვნებით გამონვეულ აღფრთოვანებას. ეს იყო ნამდვილი დღესასწაული”.

რასაკვირველია, სრულიად განსაკუთრებულია ბატონი გიზი, როგორც შოპენის ერთ-ერთი საუკეთესო შემსრულებელი. ეს იმდენად ღრმა და ვრცელი თემაა, რომ, ალბათ, უმჯობესია იმ უფროსმა კოლეგებმა გამოხატონ თავიანთი აზრი, რომელთაც არაერთხელ მოუსმენიათ მისთვის. მათი შთაბეჭდილებები თავმოყრილია ცალკე თავში - “თენგიზ ამირეჯიბის შესახებ”.

არ მეგულება ადამიანი, ვისაც ერთხელ მაინც მოუსმენია ბატონი გიზის მიერ შესრულებული შოპენის ბალადები, ვალსები, სონატები, ბარკაროლა და გულგრილი დარჩენილა მის მიმართ, მეტიც - არ მეგულება ადამიანი, ვის მეხსიერებაშიც სამუდამოდ არ აღბეჭდილა ეს განუმეორებელი ნუთები. ერთ-ერთ ინტერვიუში ბატონი გიზი ძალიან საინტერესოდ საუბრობს შოპენის შესახებ: “შოპენს აქვს ყველაფერი. იგი მუსიკის უდიდესი გიგანტია. თითქოს დაუჯერებელი და სრულიად შეუთავსებელია ეს ორი რამ - შოპენი და გიგანტი, მაგრამ მის ნაწარმოებებში ალერსითა და სიფაქიზით განმსჭვალულ ფრაზებთან ერთად გვხვდება საოცარი დრამატიზმი და ტრაგიზმი. ეს ნაწარმოებები თითქოს ჩვენი ცხოვრების ყოველი დეტალითაა გაჟღერებული. შოპენის შესრულება სისხლში უნდა გქონდეს, ამას ვერ ისწავლი”.

შოპენის შესრულებასთან დაკავშირებით ერთ მომენტს გავიხსენებ: რამდენიმე წლის წინ საკმაოდ ხანგრძლივი დროით ვიყავი გერმანიაში სტაჟირებაზე. იქ ერთი ცნობილი პიანისტის დისკი აღმოვაჩინე. შოპენის ნაწარმოებებს უკრავდა. მათ შორის ერთ-ერთი იყო ვალსი, თხზ. 64. №1. ამ ვალსის დაწყებისთანავე, ცხადია, თვალწინ წარმომიდგა “გიზის ვალსი”, რომელიც ჩვენ ქართველ მსმენელს ასე გამორჩეულად უყვარს და არც არასდროს დაავიწყდება. ვუსმენდი ამ ცნობილი პიანისტის მიერ შესრულებულ ვალსს და კიდევ ერთხელ (უკვე მერამდენედ!) ვრწმუნდებოდი იმაში, თუ რამდენად ამაღლებული და, ამავე დროს, რამდენად ბუნებრივია ბატონი გიზი და მისი მუსიკა.

ამ პატარა ვალსით გამოწვეული ემოცია იმდენად დიდი იყო, რომ თავი ვერ შევიკავე, იქიდანვე დავურეკე მას და ვუთხარი: “ძია გიზი, თქვენი მსგავსი მუსიკოსი მართლაც არავინაა! ძალიან მიყვარხართ”. მივხვდი, რომ გიზის ჩვეული მორიდებითა და სიამოვნებით გაელიმა.

თ. ამირეჯიბი იყო საბჭოთა კავშირის დამსახურებული არტისტი, საქართველოს სახალხო არტისტი, თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის საფორტეპიანო კათედრის გამგე, რუსთაველისა და სახელმწიფო პრემიების ლაურეატი, არაერთი საერთაშორისო კონკურსის ჟიურის წევრი. მაგრამ არის ერთი გამორჩეული თვისება, რაც ბატონი გიზის, როგორც პიროვნების, როგორც პედაგოგისა და შემსრულებლის განუმეორებლობის საიდუმლოა - ეს არის გულწრფელობა.

უსმენ და გრძნობ, რომ მისი არც ერთი ნოტი ყალბი არაა. სწორედ ამით აიხსნება ხალხის უზომო სიყვარული მის მიმართ - მსმენელი ხომ არასდროს ტყუვდება, ის ყოველთვის განასხვავებს ყალბსა და ნამდვილს.

რამოდენიმე ხნის წინ ბატონ გიზისთან ვიყავი. დავჯექი, ველოდებოდი, თუ როდის გამოვიდოდა, ვათვალისწინებდი ოთახს - რამდენი წელი და მოგონება მაკავშირებს აქა-ურობასთან... როიალი... რამდენი მღელვარე წუთია

დაკავშირებული სწორედ ამ ინსტრუმენტთან... დღემდე გულისცემა მიჩქარდება, როდესაც აქ შემოვდივარ და ვიწყებ დაკვრას, ბატონი გიზი კი იქვე, თავის სავარძელში ზის და წყნარად მისმენს... ვლელავ -- რას მეტყვის? მოენონება? არაფერი ცვლის ემოციებით აღსავსე სიხარულის იმ შეგრძნებას, რომელიც გეუფლება მხოლოდ მაშინ, როდესაც იგი იტყვის - "კარგია!" ან ხუმრობით დაამატებს - "ისე რა, ნუ, რაც შეგიძლია..." ეს თბილი ღიმილი, რომელიც მის ხუმრობას ყოველთვის თან ახლავს, ძალიან დიდხანს მიმყვება...

ამ სტრიქონებს ვწერდი, როდესაც ტელეფონის ზარი გაისმა – გიზი გარდაიცვალა...

სამყარო დაცარიელდა...

9 მარტია, 2013 წელი, 21 საათი და 21 წუთი.

ბიზის ფრაზები

* * *

“თბილისის კონსერვატორია ჩემთვის არ იყო მხოლოდ სწავლა და შემდეგ პედაგოგიური მოღვაწეობა. ის ჩემი ცხოვრების დიდი ნაწილია. მე ხომ მის კედლებში გავიზარდე. ჯერ კიდევ მაშინ, როდესაც ვსწავლობდი ნიჭიერ ბავშვთა ჯგუფში, ჩვენ კონსერვატორიასთან ერთად ვცხოვრობდით საერთო მუსიკალური ცხოვრებით. სწორედ მასთანაა დაკავშირებული ჩემი პირველი მუსიკალური შთაბეჭდილებები, აქ ჩამოყალიბდა ჩემი მუსიკალური გემოვნება, აქ ვეზიარე ხელოვნებას. ყოველთვის ვიქნები ჩემი პედაგოგის - თბილისის კონსერვატორიის პროფესორის ა. თულაშვილის მადლიერი, რომელთანაც ვსწავლობდი სკოლაში, მოსკოვის კონსერვატორიის დამთავრების შემდეგ კი - ასპირანტურაში.

ყოველთვის დარჩება ჩემთვის ახლო და მშობლიური, ჩემი მეორე სახლი - კონსერვატორია თავის არაჩვეულებრივი ტრადიციებით...”

(გაზეთი უცნობია, 16. 12. 1967)

* * *

“შოპენს აქვს ყველაფერი. იგი მუსიკის უდიდესი გიგანტია. თითქოს დაუჯერებელი და სრულიად შეუთავსებელია ეს ორი რამ - შოპენი და გიგანტი, მაგრამ მის ნაწარმოებებში ალერსითა და სიფაქიზით გამსჭვალულ ფრაზებთან ერთად გვხვდება საოცარი დრამატიზმი და ტრაგიზმი. მისი ნაწარმოებები თითქოს ჩვენი ცხოვრების ყოველი დეტალითაა გაუღნთილი. შოპენის შესრულება სისხლში უნდა გქონდეს, ამას ვერ ისწავლი”.

(გაზეთი და თარიღი უცნობია)

* * *

“შეიძლება ჩვენ, მუსიკოსები, სხვებთან შედარებით, უკეთეს მდგომარეობაში ვიმყოფებით, რადგანაც არსებობს მუსიკა, რომლითაც ჩვენ გატაცებულები ვართ, არსებობენ სტუდენტები, რომლებთან ერთადაც კიდევ სხვა სიღრმეებს ვწვდებით და, ბოლოს და ბოლოს, არსებობს დიდებული მუსიკა, რომელსაც უბრალოდ შეგვიძლია ვუსმინოთ”.

(გაზეთი “*Вечерний Тбилиси*”, 28.01. 1993)

* * *

“აუცილებელია აზროვნების სპონტანურობა. ნებისმიერი პროგრამა გააზრებული უნდა იყოს უწვრილმანეს დეტალურამდე, მაგრამ მსმენელმა ამის შესახებ არ უნდა იცოდეს. მუზიციერება იბადება სცენაზე, მსმენელის თვალწინ.”

(გაზეთი “*Вечерний Тбилиси*”, 28.01. 1993)

* * *

“ხელოვნებაში დიდი მნიშვნელობა აქვს გემოვნებას, რადგან გემოვნებაში “ცოტა მეტი” უკვე ცუდია, “ცოტა ნაკლები” კი არ არის საკმარისი. ამის გარდა, მუსიკოსს უნდა ჰქონდეს ჟღერადობის ფანტაზია. ყველა ნაწარმოებს თავისი რელიეფი აქვს და ეს უნდა ჩანდეს”.

(გაზეთი “*თბილისი*”, 25. 11. 1997)

* * *

“პიანისტმა ნაწარმოები ისე არასოდეს უნდა გამოიტანო მსმენელის წინაშე, თუ რაიმე, თუნდაც ერთი ეპიზოდი, ახალი რაკურსით, ახალი ხედვით არ გაიაზრე. თუმცა ეს, რა თქმა უნდა, არ ნიშნავს, რომ ნაწარმოების ძირითადი კონცეფცია, ინტერპრეტაცია გლობალურად შეიცვლება”.

(გაზეთი “*თბილისი*”, 25.11.1997)

* * *

“მუშაობის განსაკუთრებული სისტემა ან მეთოდი არასოდეს მქონია, ყველაფერი თვით პიროვნებაზეა დამოკიდებული - უნდა გაუგო, ალბათ, რა მიდრეკილებისაა იგი. რაც კიდეც უფრო მთავარია, უნდა გქონდეს ერთი მიდგომა მუსიკისადმი. მუსიკა ხომ მთელი სამყაროა, ცხოვრებაა, რომელიც თავის კანონებით ვითარდება, რომელშიც არაბუნებრივს ვერაფერს შეიტან. შესაძლოა, ცალკეული მიგნება ან მიღწევა თავისთავად ძალზე ლამაზი იყოს, მაგრამ კონტექსტში არაორგანული აღმოჩნდეს...”

ფართო მსმენელს ხშირად მოსწონს ყალბი გარეგნული ეფექტი, მაგრამ ჩვენ რომ მხოლოდ ფართო მსმენელის გემოვნებას მივყვეთ, ხელოვნება თანდათან დაკარგავს თავის სიმაღლეს, სიღრმესა და მნიშვნელობას. მოწაფეებთან მუშაობისას ჩემი სახელმძღვანელო პრინციპიც ეს არის. ყველა ჩემი მოწაფე თავისი გზით მიდის ისე, რომ ნაწარმოებში ჩაქსოვილი ღრმა აზრი არ იკარგება”.

(გაზეთი “თბილისი”, 25.11.97)

* * *

“ადამიანი, ცხოვრებაშიც და ხელოვნებაშიც უნდა იყო კეთილი და... გულუბრყვილო! ბოლო დროს მოდად იქცა მანერულობა. შემსრულებლები თავის მოვალეობად მიიჩნევენ რაღაც გამოიგონონ, რაღაც “შემატონ” ნაწარმოებს... ეს იმის ნიშანია, რომ ნიჭი სრულყოფილი არ არის. ყველაზე რთული რამ ხომ სწორედ ის არის, მარტივად და სადად, მაგრამ ღრმად გადმოსცე ურთულესი.”

“მუსიკალური ტექსტი ხელშეუხებელია! ის, რასაც ჩვენ ვუკრავთ, გენიოსების დანერვილია. თვით ვირტუოზი შემსრულებლის ჩარევაც კი, უბრალოდ, სასაცილოა. ოსტატობა სწორედ ის არის, ავტორის ჩანაფიქრს ჩავნვდეთ”.

(გაზეთი “კვირის პალიტრა”, 17-23 თებერვალი, 2003)

* * *

“ადამიანური მომხიბვლელობა ძალზედ მნიშვნელოვანია მსმენელთან კონტაქტის დასამყარებლად. დღესდღეობით ბევრი შემსრულებელი ცდილობს ამგვარი კონტაქტის დამყარებას გარეგნული ეფექტებით – აი, ხელი იქით გასწია, ფეხი აქეთ, ღიმილი... ეს ყველაფერი კლოუნადაა. ტექნიკური თვალსაზრისით პიანისტების შესაძლებლობები საოცრად გაიზარდა. დაკვრა დაიწყეს უფრო ზუსტად, ჩქარა და ხმამაღლა. როგორც ჩანს, აქ დიდი როლი მიუძღვის ასევე თანამედროვე მუსიკოსების ცხოვრებისა და მუშაობის პირობებს. თუ გინდა რომ დარჩე ამ სფეროში, მაშინ უნდა შეძლო ორ კვირაში ქვეყნის მეორე ბოლოს დაუკრა ნანარ-მოები, რომელიც აქამდე არასოდეს დაგიკრავს.

ხანდახან კი ტელევიზიით უყურებ საარქივო ჩანაწერს და ხედავ, რომ ვიღაც ხანდაზმული ადამიანი მოკრძალებულად ჯდება ინსტრუმენტთან და საოცარი ფილოსოფიური სიღრმით საცხე მუსიკას უკრავს”.

(გაზეთი “Эксперт”, № 23. 11-17 июня 2007)

* * *

“მსმენელს უკვე ხშირად უჭირს განასხვავოს, სადაა უბრალოდ ტექნიკა და სად ნამდვილი მუსიკა. და მაინც, როდესაც ვირჩევთ ჩვენ საყვარელ შემსრულებელს, ვსაზღვრავთ იმავე კრიტერიუმებით, როგორც ადრე - ინტელექტი, ფანტაზია, ემოცია, ტემპერამენტი, მომხიბვლელობა.”

(გაზეთი “Эксперт”, № 23. 11-17 июня 2007)

თენგიზ ამირეჯიბის მიერ აღზრდილი ლაურეატები

მანანა დოიჯაშვილი

ამიერკავკასიის მუსიკოს-შემსრულებელთა კონკურსის ლაურეატი

ჯ. ენესკუს სახელობის საერთაშორისო კონკურსის ლაურეატი (რუმინეთი), სპეციალური პრემია ჯ. ენესკუს სონატის საუკეთესო შესრულებისათვის

ბ. სმეტანას სახელობის საერთაშორისო კონკურსის ლაურეატი, გრან-პრი (ჩეხოსლოვაკია)

სიდნეის I საერთაშორისო კონკურსის ლაურეატი (ავსტრალია)

ალექსანდრე კორსანტია

პირველი პრემია - ამიერკავკასიის კონკურსი (ერევანი)

პირველი პრემია და რამდენიმე სპეციალური პრიზი – სიდნეი (ავსტრალია)

პირველი პრემია და პრიზი შოპენის მეოთხე ბალადის საუკეთესო შესრულებისთვის – რუბინშტეინის სახელობის საერთაშორისო კონკურსი (თელ-ავივი, ისრაელი)

პირველი პრემია – პიანისტთა საერთაშორისო კონკურსი (ტეხასი, აშშ)

ელისო ბოლქვაძე

მესამე პრემია – დუბლინის საერთაშორისო კონკურსი (ირლანდია)

მეორე პრემია – ლისაბონის საერთაშორისო კონკურსი (პორტუგალია)

მეექვსე პრემია - ვან კლიბერნის სახელობის საერთაშორისო კონკურსი (აშშ)

მეექვსე პრემია - ბახის სახელობის საერთაშორისო კონკურსი (გერმანია)

სპეციალური პრიზი ფრანგული მუსიკის საუკეთესო შესრულებისთვის - მარგარიტა ლონგის საერთაშორისო კონკურსი (პარიზი, საფრანგეთი)

მარინა ნადირაძე

მეორე პრემია - გლაზგოს საერთაშორისო კონკურსი (შოტლანდია)

მეორე პრემია და სპეციალური პრიზი არტისტიზმისათვის - თბილისის საერთაშორისო კონკურსი (საქართველო)

პირველი პრემია - Lasmo Staffa Award (შოტლანდია)

თამარ ლიჩელი

პირველი პრემია - საქართველოს მუსიკოს-შემსრულებელთა მესამე კონკურსი

პირველი პრემია - მარკო პოლოს საერთაშორისო კონკურსი (საბერძნეთი)

მეორე პრემია - საერთაშორისო კონკურსი "Bradshaw&Buono" (აშშ)

სპეციალური პრიზი ჰაიდნის სონატის საუკეთესო შესრულებისათვის - ეტლინგენის საერთაშორისო კონკურსი (გერმანია)

გრან-პრი, სპეციალური პრემია რაველის და ნაციონალური ნაწარმოების საუკეთესო შესრულებისთვის, პრიზი უმაღლესი პროფესიონალიზმისათვის - საერთაშორისო კონკურსი "Ibla Grand Prize" (იტალია)

ხატია ბუნიათიშვილი

მეორე პრემია – თბილისის საერთაშორისო კონკურსი
(საქართველო)

მესამე პრემია და პრიზი შოპენის მეოთხე ბალადის
საუკეთესო შესრულებისთვის – რუბინშტეინის სახელობის
საერთაშორისო კონკურსი (თელ-ავივი, ისრაელი)

ნათია ასტახიშვილი

მეხუთე პრემია – შოპენის სახელობის საერთაშორისო
კონკურსი (გიოტინგენი, გერმანია)

თამარ გურევიჩი

პირველი პრემია – ლისაბონის საერთაშორისო კონკურსი
(პორტუგალია)

მზია ჯაჯანიძე

მეორე პრემია – მიუნჰენის საერთაშორისო კონკურსი
(გერმანია)

მეორე პრემია – მარკოპოლოს საერთაშორისო კონკურსი
(საბერძნეთი)

ვახტანგ უორდანია

პირველი პრემია – საქართველოს მუსიკოს-შემსრულებელთა
კონკურსი

მესამე პრემია და პრიზი ბეთჰოვენის სონატის (თხზ. 111)
საუკეთესო შესრულებისთვის – თბილისის საერთაშორისო
კონკურსი (საქართველო)

პირველი პრემია - Bösendorfer-ის პიანისტთა საერთაშორისო
კონკურსი

ქეთევან ქართველიშვილი

პირველი პრემია – William C. Byrd პიანისტთა საერთაშორისო კონკურსი (აშშ)

პირველი პრემია – ახალგაზრდა პიანისტთა საფორტეპიანო კონცერტების საერთაშორისო კონკურსი (Kankakee IL)

პირველი პრემია – ინდიანაპოლისის საერთაშორისო კონკურსი Matinee Musicale scholarship

ალექსანდრე ყანჩაველი

მეორე პრემია – მარკო პოლოს საერთაშორისო კონკურსი (საბერძნეთი)

მესამე პრემია – შოპენის ასოციაციის საერთაშორისო კონკურსი (იტალია)

მესამე პრემია – ბეთჰოვენის სახელობის ნაციონალური კონკურსი (ლონდონი, ინგლისი)

პირველი პრემიები – მოცარტის კონცერტებისა და დებიუტის სახელობის ეროვნული კონკურსები (გლაზგო, შოტლანდია)

ირმა გიგანი

პირველი პრემია და სპეციალური პრიზი ქართული ნაწარმოების საუკეთესო შესრულებისთვის – შოპენის სახელობის კონკურსი (საქართველო)

თენგიზ ამირეჯიბის შესახებ

“თენგიზ ამირეჯიბი გამორჩეული ნიჭით დაჯილდოებული მუსიკოსია. მისი დახვეწილი მხატვრული ინტუიცია ერწყმის ნამდვილ პიანისტურ სიკაშკაშეს, არტისტულობასა და ტექპერამენტს.

სრულიად სხვადასხვა სტილის ნაწარმოებების თავისებურ გააზრებაში თავი იჩინა შემსრულებლის დიდმა ოსტატობამ და მაღალმა კულტურამ.

თ. ამირეჯიბის სტილის მნიშვნელოვან თვისებას წარმოადგენს იმპროვიზაციულობა. მისი შესრულება ყოველთვის აღიქმება, როგორც ცოცხალი შემოქმედებითი პროცესი. იგი გვიზიდავს უშუალოებით, პოეტურობითა და დიდი შინაგანი ძალით”.

(გაზეთი “Заря Востока”, 2.02.1955)

“კონცერტში მონაწილეობა მიიღო თენგიზ ამირეჯიბმა -- უაღრესად ნიჭიერმა პიანისტმა, რესპუბლიკაში შოპენის ნაწარმოებების ერთ-ერთმა საუკეთესო შემსრულებელმა. იგი გვევლინება შოპენის მუსიკის დახვეწილ, პოეტურ, საოცრად გამომსახველ ინტერპრეტატორად. თენგიზ ამირეჯიბმა შეასრულა რახმანინოვის მეორე კონცერტი, სადაც უკვე თავისი ნიჭიერების სხვა თვისებები გამოავლინა, წარმოაჩინა რა საფორტეპიანო პალიტრის მთელი შესაძლებლობები, ჟღერადობის სისავსე, მასშტაბი და, რაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, ღრმად შეიგრძნო რახმანინოვის მუსიკის სახასიათო თვისებები - ლირიკულობისა და დრამატული სანწყისების შერწყმა”.

(გაზეთი “Заря Востока”, 26. 12. 1956)

“პიანისტმა თ. ამირეჯიბმა, რომელიც კარგადაა ცნობილი თავის ხშირი გამოსვლებით თბილისის საზოგადოების წინაშე, ამ საღამოს განსაკუთრებით გაახარა მსმენელი რახმანინოვის

მეორე საფორტეპიანო კონცერტის შთაგონებული შესრულებით.

სასიამოვნოა და აღსანიშნავი პიანისტის დიდი პროფესიული ზრდა. მისთვის დამახასიათებელი კეთილშობილება, პოეტურობა და ლირიზმი ამჯერად ჰარმონიულად ერწყმოდა ამაღლევებელ დრამატულ პათოსს”.

(გაზეთი *“Молодой сталинец”*, 12.01.1957)

“თბილისი მდიდარია ახალგაზრდა ნიჭიერი პიანისტებით. მათგან ყველაზე დიდი სიყვარულითა და პოპულარობით სარგებლობს, რა თქმა უნდა, თენგიზ ამირეჯიბი. ამირეჯიბის საშემსრულებლო ოსტატობა თანხვედრილია მის მაღალ შინაგან კულტურასთან, გააზრების უნართან და გეხიბლავს საოცარი უშუალობით. გავრცელებულია შეხედულება, თითქოს ამირეჯიბი ყველაზე უკეთ რომანტიკოს კომპოზიტორთა ნაწარმოებებს ასრულებს, თუმცა პიანისტი ასევე კარგად და “რომანტიკულად” ასრულებს ნებისმიერ სხვა ჭეშმარიტ მუსიკას, რაც წარუშლელ კვალს ტოვებს მსმენელში. ...სასურველი იქნებოდა, ხშირად მოგვესმინა ასეთი შინაარსიანი შემოქმედებითი საღამოები”.

(გაზეთი *“Молодой сталинец”*, 5.06.1958)

“საქართველოში შოპენს ხშირად და კარგად უკრავენ, თუმცა განსაკუთრებული აღიარებითა და წარმატებით სარგებლობს თენგიზ ამირეჯიბის მიერ უდიდესი კომპოზიტორის ნაწარმოებთა ინტერპრეტაცია. პიანისტის რეპერტუარში შედის შოპენის ნაწარმოებთა დიდი ნაწილი და თენგიზ ამირეჯიბი მას ხშირად მთელ კლავირაბენდებსაც კი უძღვნის. ამირეჯიბის შესრულება უშუალო, დამაჯერებელი, გაზაფხულივით ხასხასა და რომანტიკულია. მის მსუბუქ და ჟღერად ბგერას განუმეორებელი ხიბლი აქვს”.

(გაზეთი *“Вечерний Тбилиси”*, 22. 02. 1960)

“ყოველი შემოქმედებითი ურთიერთობა დიდი ტალანტის მქონე ქართველ პიანისტ თენგიზ ამირეჯიბთან, როგორც წესი, მსმენელს ჭეშმარიტ სიამოვნებას პგვრის. ამ შემთხვევაშიც პიანისტმა რახმანინოვის მეორე საფორტეპიანო კონცერტის შესრულებით თავი წარმოაჩინა დახვეწილ, ღრმააზროვან მუსიკოსად, რომლისთვისაც პიანისტური ტექნიკის მთელი რესურსების თავისუფლად ფლობა არის მხოლოდ კომპოზიტორის ემოციური, იდეური ჩანაფიქრის გამოსატვის ერთ-ერთი ხერხი” (დირიჟორის პულტთან -- ერვინ ლუკაჩი, უნგრეთი)”.
ოთარ გორდელი
(გაზეთი “Вечерний Тбилиси”, 31.05.1961)

თენგიზ ამირეჯიბი ადრეული ასაკიდან არის დიდი ტალანტისა და ღრმა ინდივიდუალობის მქონე პიანისტი. იგი წარმატებით გამოდის როგორც თბილისში, ასევე საბჭოთა კავშირის სხვა ქალაქებში. მაღალი კულტურისა და ოსტატობის მქონე პიანისტი მსმენელს ხიბლავს პოეტური, არტისტული და მკვეთრად გამოსატული ინდივიდუალური შესრულების მანერით. მისთვის თანაბრად მისაღებია ბეთჰოვენის, შოპენისა და რახმანინოვის ნაწარმოებების კონცეფცია.

ამირეჯიბი არის საბჭოთა კომპოზიტორების აქტიური პროპაგანდისტი.

ი.ტუსკია

1961 წ.

“პიანისტ თენგიზ ამირეჯიბს მივიჩნევ პირველხარისხოვან, თვითმყოფად არტისტად!”

ა.ხაჩატურიანი

(გაზეთი “Коммунист”, 31.03.1962)

“გასაოცარი აღმაფრენითა და ექსპრესიით უკრავდა თ. ამირეჯიბი. კონცერტის შემდეგ მას გულითადად მიულოცა წარმატება ცნობილმა ამერიკელმა კომპოზიტორმა - სამუელ ბარბერმა. არაჩვეულებრივმა საბჭოთა პიანისტმა იაკოვ ფლიერმა ასევე ძალიან მაღალი შეფასება მისცა თ. ამირეჯიბის შესრულებას და მას “ბრწყინვალე” უწოდა”.

(გაზეთი “Коммунист”, 11. 04.1962)

“თანამედროვე ქართული საფორტეპიანო-საშემსრულებლო ხელოვნების განხილვისას ერთ-ერთ პირველთაგანს თ. ამირეჯიბს ვასახელებთ - ჩვენი რესპუბლიკის მუსიკის მოყვარულნი ხომ სამ ათეულ წელზე მეტია უსმენენ ამ შესანიშნავ ხელოვანს და მისი შემოქმედებითი გზის განვითარების მოწმენი არიან.

თ. ამირეჯიბი დაჯილდოებულია თვითმყოფადი მუსიკალური ტალანტით. მისი მხატვრული ინდივიდუალობის თვალსაჩინო მხარეებია: ნათელი ინტელექტი, კეთილშობილება, ემოციური სიმდიდრე. მისი პიანიზმი მაღალი პროფესიონალიზმით, დახვეწილი გემოვნებითა და პოეტური ღირიზმით გამოირჩევა. თ. ამირეჯიბის ყოველი საკონცერტო გამოსვლა მთელი ჩვენი საზოგადოებრიობის დიდ ინტერესს იწვევს, მოსმენის დროს კი დარბაზში საზეიმო განწყობა სუფევს.

...ჩვენში თ. ამირეჯიბი უკვე კარგა ხანია აღიარებულია შოპენის მუსიკის ბრწყინვალე შემსრულებლად. სწორედ გენიალური პოლონელი კომპოზიტორის თხზულებათა შესრულებით მან რეცენზენტთა ისეთი ეპითეტები დაიმსახურა, როგორიცაა “ფორტეპიანოს პოეტი”, “შთაგონებული მუსიკოსი”, “კანტილენის უბადლო ოსტატი”, “პოეტი-რომანტიკოსი” და სხვა.

თ. ამირეჯიბი თითქმის ყოველ სოლო კონცერტში ასრულებს შოპენის რამდენიმე ნაწარმოებს, ხოლო სონატა სიმინორი, პოლონეზი ფა-დიეზ-მინორი, ბალადა №3, ვალსები

რე-ბემოლ-მაჟორი, ლა-ბემოლ-მაჟორი, სკერცო სი-ბემოლ-მინორი და სხვა თ. ამირეჯიბის შემოქმედებითი ცხოვრების მუდმივ თანამგზავრებს წარმოადგენენ”.

(ყურნალი “საბჭოთა ხელოვნება”, 1969)

“არნახულ სიხარულს განიცდის მუსიკოსი, როდესაც იგი პირველივე აკორდებიდან ახერხებს უხილავი კონტაქტის დამყარებას მსმენელთან. რამდენად რთული და მნიშვნელოვანია “წამოგყევს” აუდიტორია, ნათლად ასახო ის სახეები და იდეები, რაც ამა თუ იმ ნაწარმოებში დევს! საქართველოს სსრ დამსახურებული არტისტის, თენგიზ ამირეჯიბის კონცერტმა მუსიკის ყველა მსმენელსა და შემფასებელს სწორედ ამით მიანიჭა წარმოუდგენელი სიამოვნება - პიანისტის მიერ შესრულებული ყველა ნაწარმოები გამოირჩეოდა იდეის ღრმა წვდომით.

პირველი განყოფილება დაეთმო ს. პროკოფიევის შემოქმედებას. თ. ამირეჯიბმა შეასრულა რვა პიესა ბალეტიდან “რომეო და ჯულიეტა” და “წელიწადის დრონი” - ბალეტიდან “კონკია”. პროკოფიევის ამირეჯიბისეულ ინტერპრეტაციაში არ იყო გარეგნული აფექტაცია, დიდმა არტისტულმა მომხიბვლელობამ, სიყვარულმა შექმნილი სახეების მიმართ, პიანისტის კეთილშობილურმა სიდარბაისლემ ეს ციკლები ახალი საღებავებით შეაფერადა.

მეორე განყოფილებაში შესრულდა შოპენის ნაწარმოებები: პოლონეზი დო-დიეზ მინორი, სკერცო სი-მინორი, “ნანა”, სამი ეტიუდი და სხვ. როდესაც თ. ამირეჯიბი ასრულებს შოპენის ნაწარმოებებს, მსმენელი ყოველთვის გრძნობს შესრულების მოქნილობას, ნამდვილ არტისტულ იმპროვიზაციულობას. როგორი სიკაშკაშე, აღმაფრენის დინამიკურობა შეიგრძნობოდა სკერცოში! რამდენად კეთილშობილი, სუფთა ჟღერადობაა “ნანაში”! და ბოლოს, სოლ-ბემოლ-მაჟორული და ფა-მაჟორული ეტიუდების დაუფინყარი შესრულება!

თ. ამირეჯიბის კონცერტი მსმენელის მეხსიერებაში აღიბეჭდა, როგორც უკანასკნელი წლების განმავლობაში გამართული ყველაზე შთამბეჭდავი კონცერტი!”

ე.გურევიჩი

(გაზეთი “Заря востока”, 12.03.1972)

“დამსწრე საზოგადოებამ, რომელთა შორის იყვნენ დ. შოსტაკოვიჩი, ა. ხაჩატურიანი, გ. სვირიდოვი და სხვები, აღფრთოვანებით მიიღო კონცერტი.

მათ სათანადოდ შეაფასეს თ. ამირეჯიბის მაღალი საშემსრულებლო ოსტატობა”.

(გაზეთი “თბილისი”, 27.04.1972)

“ჩვენ თბილისში გვყავს ისეთი შემსრულებლები, რომლებიც მათი ხელოვნებისადმი სათანადო ყურადღების შემთხვევაში არაერთ ქვეყანაში ძალიან მაღალ დონეზე წარმოაჩენენ ქართულ კულტურას. მხედველობაში მყავს, მაგალითად, ისეთი პიანისტები, როგორებიც არიან ა. ნიჟარაძე და თ. ამირეჯიბი”.

ნოდარ გაბუნია

(გაზეთი “Вечерний Тбилиси”, თარიღი უცნობია)

“გიზი და შოპენი - ეს დიდი, მომხიბლავი თემაა. ესაა სტილისტიკის, ესთეტიკის თემა. გიზი ესთეტიკოსია ამ სიტყვის არა სნობური, არამედ მხატვრულ-სტილისტური გაგებით. მის შემოქმედებას არ ამძიმებს არც ფიზიოლოგიზმი, არც ფსიქოლოგიზმი. შოპენის მუსიკასთან გიზი ამირეჯიბს აახლოებს არა გარეგნული მიმიკრია, არტისტული არტიკულაცია, არამედ მხატვრული ძიების შინაგანი მისწრაფება და ჭეშმარიტების წვდომა მშვენიერების გზით...”

გიზის შესრულებით მუსიკა ზეიმობს თავის ყოფნას...

გიზი იმ ხელოვანთა რიცხვს განეკუთვნება, რომელთაც სიბერე არ უწერიათ. იგი მარად ახალგაზრდულად ყოფნისათვის არის განწირული. ამ ახალგაზრდულ გზნებას გადასცემს იგი თავის შესანიშნავ მონაფეებს”.

ნოდარ ანდლულაძე

(გაზეთი და თარიღი უცნობია)

“პოლონეთის საგასტროლო ტურნედან დაბრუნდა საქართველოს სახელმწიფო ორკესტრი. ქართველი მუსიკოსების კონცერტებმა არნახული წარმატებით ჩაიარა. პოლონური გაზეთების რეცენზენტებმა ორკესტრს, მის ხელმძღვანელსა და მთავარ დირიჟორს, საქართველოს სსრ ხელოვნების დამსახურებულ მოღვაწეს - ჯანსუღ კახიძეს, სოლისტებს - საქართველოს სახალხო არტისტს მარინა იაშვილსა და რესპუბლიკის დამსახურებულ არტისტს - თენგიზ ამირეჯიბს უმაღლესი შეფასება მისცეს. ჩვენი დელეგაციის შემადგენლობაში იყვნენ ასევე კომპოზიტორები - ბიძინა კვერნაძე და გია ყანჩელი”.

(გაზეთი “Вечерний Тбилиси”, 11.12. 1974)

“თ. ამირეჯიბის პიანისტური ხელოვნება უზადოა. მის საშემსრულებლო მანერას ახასიათებს კეთილშობილება, მაღალი კულტურა, იგი საოცრად მართალი, საკუთარი მრწამსის მქონე ხელოვანია. ნაწარმოებებთან მისი “შეხების წერტილები” ყოველთვის ზუსტია, ბგერითი პალიტრა კი - უნივერსალური, რაც მას საშუალებას აძლევს გააწონასწოროს ინტელექტუალური და ემოციური საწყისები, ერთმანეთს შეუნაცვლოს ლირიკა და დრამატიზმი, პეროიკა და ტრაგიზმი.

...თამამად შეიძლება ითქვას, რომ თ. ამირეჯიბი შოპენის მუსიკის შესანიშნავი ინტერპრეტატორია.

თ. ამირეჯიბის შესრულება გვხიბლავს ამ თვისებების სრული გამოხატვით".

ედგარ დავლიანიძე

(ეჟურნალი "საბჭოთა ხელოვნება", 1986)

"თითქოს უცნაურია, რომ ქართველ ლაურეატთა უხვ გარემოცვაში თენგიზ ამირეჯიბს არ ამშვენებს ლაურეატობის რეგალიები! არადა, საქართველოში იგი ყველაზე პოპულარულია პიანისტთა შორის და მსმენელ-გულშემატკივართა დიდძალი საზოგადოებაც ჰყავს დიდი ხნის განმავლობაში - დღემდე, როდესაც იგი 60 წლის გახდა!

...გვაგონდება, ჯერ კიდევ არტისტულ ახალგაზრდობაში რაოდენ ერთიანი მუხტით და აღმაფრენით უკრავდა იგი შოპენის რომანტიკულ-ფანტასტიკურ მესამე ბალადას, მისივე ნოქტიურნებს - მგრძნობიარე და მელანქოლიურ №20-ს თუ ტრაგიკული სიდიადით მოსილ დო-მინორულს, ლისტის მხურვალე ლირიკულ თუ ვირტუოზულ ქმნილებებს, ანდა სკრიაბინის პრელუდიებსა და ეტიუდებს, მათ შორის მწუხარედ ჩაღრმავებულ მონოლოგურ მუსიკას თუ ბობოქარ-ექსტატიურს, სახელდობრ, მე-12 ეტიუდს... თ. ამირეჯიბის ეს პიანისტური თვისებები დიდი გზის

გავლისას გაირანდა, დაიხვეწა, ფრაზის გადმოცემის ინდივიდუალობა და კულტურა უკომპრომისო ოსტატობითა და გემოვნებით გამოიკვეთა. ეს ჩანს მუდამ, როდესაც უკრავს შოპენის გრაციოზულ თუ იდუმალ მაზურკებსა და ვალსებს, ტრაგიკულ და ამაღლებულ სი-ბემოლ მინორულ სონატას, რომელიც ამ ბოლო ხანს გამართულ კონცერტზეც შეასრულა. იმავე კონცერტზე დაკრულიდან საგანგებოდ აღიბეჭდა მეხსიერებაში შოპენის “იავნანა” და მეტადრე - “ბარკაროლა”, რომლის მუსიკის ტალღისებური რხევების აღზევება მელოდირი იდუმალებიდან ბოხოქრობის სრულ გაბატონებამდე ჭეშმარიტად მაღალი რანგის ოსტატობითა და არტისტიული გზებით იყო წარმოჩენილი პიანისტის მიერ.

თ. ამირეჯიბის ხელოვნებაში რომანტიკულ არტისტიზმს გარანდული ოსტატობაც თან რომ ახლავს, ეს მის ამასწინანდელ გამოსვლაშიც აღიბეჭდა, როდესაც სიმფონიურ ორკესტრთან ერთად შეასრულა ვებერის “კონცერტ-შტიუკი”. ეს თვისება-მთლიანობა თან სდევს მაშინაც, როდესაც ჩვენი საუკუნის მუსიკას უკრავს. შემთხვევითი როდია, რომ ჩვენი საუკუნის ერთ-ერთი უდიდესი კომპოზიტორის პროკოფიევის შემოქმედებაში თავისი რეპერტუარისთვის შეარჩია სიუიტი ბალეტიდან “რომეო და ჯულიეტა” -- მუსიკა, რომელიც ჭეშმარიტი რენესანსული მშვენიერებითაა აღბეჭდილი”.

ანტონ ნულუკიძე

(ჟურნალი “საბჭოთა ხელოვნება”, 1988 წ.)

“დიდი მხატვრული კულტურა, მაღალი პროფესიონალიზმი, დაფუძნებული ღვთით მომადლებულ ნიჭსა და მყარ აკადემიურ ბაზისზე, კლასიკური წონასწორობა რაციონალურსა და ემოციურს შორის, რომელიც, ამასთან, არსად არ ჩრდილავს გამოსატყვის უშუალობას, სისადავეს, ინტერპრეტაციის მკაფიობასა და სიცხადეს, გარეგნული პოზის სრული უარყოფა, რომელიც ადგილს უთმობს ნამდვილ, ბუნებრივ არტისტიზმს, ჭეშმარიტ რომანტიკულ აღმაფრენას – აი, ის

თვისებები, მეტ-ნაკლები სიძლიერით რომ იგრძნობოდა თ. ამირეჯიბის მონაფეთა შესრულებაში”.

დოდო გოგუა

(ჟურნალი “ხელოვნება”, 1991)

გიზის ულოცავენ დაბადებიდან 60 წლისთავს

“მინდა მივულოცოთ ჩვენს სახელგანთქმულ პიანისტსა და პედაგოგს დაბადების 60 წელი. მასთან შემოქმედებითი ურთიერთობა დიდი სიხარულია როგორც პირადად ჩემთვის, ასევე ჩვენი კამერული ორკესტრისთვის. ყოველთვის მხიბლავდა მისი მაღალი ესთეტიკური ბუნება, პროფესიონალიზმი, რომანტიკული სული, უშუალობა. საქართველოს სახელმწიფო კამერული ორკესტრი კვლავაც მოუთმენლად ელის მასთან ახალ შეხვედრებს”.

ლიანა ისაკაძე

(გაზეთი “თბილისი” 1987)

“ქართული საშემსრულებლო ხელოვნების განვითარებაში თენგიზ ამირეჯიბმა დიდი წვლილი შეიტანა. მისი შესრულება გამოირჩევა მაღალი ნიჭიერებით, დიდი პროფესიონალიზმით, ღრმა შინაგანი კულტურითა და დახვეწილი გემოვნებით. როგორც პედაგოგმა, თენგიზ ამირეჯიბმა, შესანიშნავი მუსიკოსების მთელი პლეადა აღზარდა. მე, როგორც დირიჟორს, ყოველთვის დიდ სიამოვნებას მგვრის მასთან მუსიცირება. ბატონი თენგიზი ხომ თითქმის ყოველ სეზონში მართავს კონცერტებს საქართველოს სახელმწიფო სიმფონიურ ორკესტრთან.”

ჯანსუღ კახიძე

(გაზეთი “თბილისი” 1987)

“თენგიზი ქართული პიანისტური სკოლის საამაყო წარმომადგენელია. იგი ფაქტიზი მუსიკოსი, სათნოებით აღსავსე ადამიანია. საზოგადოება თენგიზს იცნობს, როგორც რომანტიკული, კერძოდ შოპენის მუსიკის შესანიშნავ შემსრულებელს. საგულისხმოა, რომ ქართველ კომპოზიტორებს ძალიან უყვართ მასთან ურთიერთობა და ხშირად ანდობენ თავიანთი ნაწარმოებების პირველ შესრულებას.”

ოთარ თავთაქიშვილი
(გაზეთი “თბილისი” 1987)

“...თენგიზ ამირეჯიბს ღირსების ორდენი გადასცეს. სასიამოვნო ფაქტია, თუმცა ამ ღირსებით სავსე პიროვნებას, გამორჩეულ ადამიანს, დიდი ხანია მოპოვებული აქვს იმგვარი ჯილდო, სანატრელადაც კი ძნელი რომაა. არიან მუსიკოსები (მრავლადაც!), რომელთაც ტიტულიც აქვთ, ჯილდოც, წოდებაც და თანამდებობაც, მაგრამ მუსიკოსთა წრეშიც კი იკითხავენ - ვინ არისო? მთელი მუსიკალური საზოგადოებრიობა, და არა მარტო მუსიკალური, მისი, ჩემი, მომდევნო თაობაც მას ყოველგვარი ტიტულის, ორდენისა და ჩინ-მედლის გარეშე იცნობს. გვარის ხსენებაც კი ზედმეტია. შინაური, საალერსო სახელი - გიზი - ყველაფერს იუწყება! სულის სიფაქიზის, არისტოკრატიზმის, მუსიკასა და ყოფაში დახვეწილი გემოვნების, დიდი მუსიკოსობის სინონიშია აგერ უკვე 70 წელია. მრავალჟამიერ ნუ მოუშალოს უფალმა ქართულ კულტურას ეს გამორჩეული პიროვნება!”

რუსუდან ქუთათელაძე
(ჟურნალი “მუსიკა”, 1997)

“ჩვენი თენგიზი - ან უბრალოდ გიზი - ასე უკვე ძალიან დიდი ხნის განმავლობაში სიყვარულით, აღტაცებითა და ღრმა პატივისცემით უწოდებენ მას, არა მარტო მისი ახლობლები, არამედ ყველანი, ვისაც კი რაიმე საერთო აქვს მუსიკალურ ხელოვნებასთან.

ძნელია ირწმუნო, რომ ამ მოხდენილ, მუდამ ელეგანტურ ჯენტლმენს - არისტოკრატიული გარეგნობითა და ასეთივე ქცევით - 70 წელი შეუსრულდა!

იგი ახალგაზრდაა თავისი სულით, სავსეა შემოქმედებითი ენერგიით, რომელსაც უზვად აფრქევს საკონცერტო ესტრადაზე თუ კლასში მეცადინეობისას თავის სტუდენტებთან - კონსერვატორიაში და მოსწავლეებთან - სამუსიკო გიმნაზიაში.

ჩემთვის და მთელი ჩვენი, ასევე მომდევნო თაობებისათვის გიზი მუდამ იყო და არის განსახიერება იმ ყოველივე მშვენიერისა და ამაღლებულისა, რაც კი დაკავშირებულია ჯადოსნურ ხელოვნებასთან - მუსიკასთან”.

გულბათ ტორაძე

(ჟურნალი “მუსიკალური საქართველო”, 1999)

“26 იანვრის საღამო თბილისის მუსიკალურ-კულტურულ ცენტრში გამორჩეულად ლამაზი რომ იქნებოდა, დიდი განჭვრეტა და წინასწარმეტყველება არ სჭირდებოდა, რადგან აუდიტორია ორმა გამოჩენილმა ქართველმა მუსიკოსმა ჯანსუღ კახიძემ და თენგიზ ამირეჯიბმა მიიწვია. მათ ტანდემთან შეხვედრა, მათი ერთობლივი მუსიციერება რომ მუდამ ჭეშმარიტი ზეიმია, კარგად იცის ქართველმა მსმენელმა და, შესაბამისად, იმ საღამოს განწყობაც თავიდანვე საზეიმო იყო. შეხვედრამ, რასაკვირველია, მსმენელთა იმედიც გაამართლა - შესანიშნავად შესრულდა ფერენც ლისტის ფანტაზია უნგრულ ხალხურ თემებზე ფორტეპიანოსა და ორკესტრისათვის.

ვფიქრობ, ზედმეტია იმის აღნიშვნა, რომ კომპოზიტორის ემოციურ-აზრობრივი ჩანაფიქრის, დრამატურგიის თენგიზ ამირეჯიბისეული ხედვა, ამჯერადაც, არისტოკრატიულად რაფინირებული გემოვნებით დალდასმული და ინტელექტუალური მრავალნახნაგოვნებით იყო აღბეჭდილი. თუმცა, ეს ხომ ბატონი გიზის საშემსრულებლო მანერის, პიანისტური ხელწერის ტრადიციული კომპონენტია. ალბათ, არც იმის მინიშნებაა საჭირო, რომ კვლავაც მომაჯადოებელი იმპულსების მძლავრი ნაკადით “გვიტყედა” პიანისტი და კვლავაც გვიხმობდა მისთვის ესოდენ სახასიათო გასაოცარი ვირტუოზულობით (ამსიტიყვის სრული და ფართომასშტაბიანი დატვირთვით). თუმცა, საბედნიეროდ, ამასაც ჩვეულია თენგიზ ამირეჯიბისგან პუბლიკა. იგი ხომ ბავშვობიდანვე სრულიად სამართლიანად ითვლებოდა ვირტუოზ პიანისტად. ალბათ, არც იმის ხაზგასმაა აუცილებელი, რომ თენგიზ ამირეჯიბის ინტერპრეტაცია ისევ და ისევ უნაკლო და დამაჯერებელი იყო და ამიტომაც ძალზე ხალასად აღიქმებოდა ლისტის ეს საყოველთაოდ ცნობილი, პოპულარული და ბევრისთვის საყვარელი ქმნილება, რომელსაც უზადო, ნამდვილად ფერწერულად ფერადოვანი ელვარება შესძინა პიანისტმა. ბისზე თენგიზ ამირეჯიბმა, შოპენის მუსიკის შესანიშნავმა ქართველმა ინტერპრეტატორმა, ცხადია, შოპენის ქმნილებები ააჟღერა - “ექსპრომტ - ფანტაზია” და “ვალსი.”

ზურაბ ოიკაშვილი

(გაზეთი “საქართველოს რესპუბლიკა”, 30. 01. 2001)

“21 მაისს კიევში ჩამოვა ევროპაში ცნობილი პიანისტი, საქართველოს სახალხო არტისტი, პიანისტთა მთელი სკოლის დამაარსებელი, ერთ-ერთი ყველაზე გამოცდილი შემსრულებელი თენგიზ ამირეჯიბი.

ბოლო 30 წლის განმავლობაში ეს ფორტეპიანოს დიდებული მანესტროს პირველი ვიზიტია უკრაინაში.

23 მაისს, 12 საათზე უკრაინის ნაციონალურ ფილარმონიაში შედგება მაესტროს ჩამოსვლისადმი მიძღვნილი პრესკონფერენცია.

თენგიზ ამირეჯიბის ვიზიტის ფარგლებში ჩატარდება საფორტეპიანო მასტერ-კლასები, რომელიც 24 მაისს, უკრაინის ნაციონალური მუსიკალური აკადემიის (კონსერვატორიის) დარბაზში გაიმართება. უკრაინელ პიანისტებს ეძლევათ უნიკალური შესაძლებლობა, დაესწრონ მაესტროს მასტერ-კლასებს, სადაც ისინი შეძლებენ დაეუფლონ საშემსრულებლო ოსტატობის ხერხებს და დატკბენ ვირტუოზული შესრულებით.”

(უკრაინული საინფორმაციო სააგენტო “უნიანი”, 17. 08. 2007)

* * *

ამბობენ: წუთები მიდიან, დღეები მირბიან, წლები კი მიქრიანო. და, აი, ბატონი გიზი ამირეჯიბი 85 წლისაა. თითქოს გუშინ ვისხედით კონსერვატორიის მეორეკურსელები დიდი დარბაზის ქანდარაზე და აღტაცებულნი ვისმენდით ახალგაზრდა პედაგოგის, თენგიზ ამირეჯიბის შთაგონებულ არტისტულ ქმედებას. ეს იყო დაუვინყარი წუთები. შემდგომშიც მრავალჯერ დავმტკბარვარ ბატონი გიზის... აქ მსურს შევწყვიტო აზრის განვითარება და განვმარტო, თუ რატომ მოვიხსენიებ ბატონ თენგიზს შინაურული სახელით – გიზი. ალბათ იმიტომ, რომ თენგიზი ბევრია, ხოლო გიზი – ერთი! მან დაიმსახურა ეს, ამ სახელით ცნობს ყველა, ეს სახელი ეპითეტადაც კი იქცა (გამიგონია, უთქვამთ “მეორე გიზიאו”) და ამ სახელით უყვარს ის თავის თაყვანისმცემელს.

ისტორია გვიჩვენებს, რომ პიანისტთა შემოქმედებითი პიკი იწყება 40 წლის ასაკიდან. აქაც ასე მოხდა. ბატონი გიზის პიანისტური შემოქმედების საუკეთესო წლები გასული საუკუნის სამოცდაათიანი წლებიდან იწყება, როცა ცხოვრებისეული გამოცდილება ღრმა ჰარმონიაში შევიდა გიზის საოცარ მუსიკალობასთან. უნატიფესი

ოსტატობით უკრავდა ის შუბერტის, ლისტის, რახმანინოვის, პროკოფიევის და განსაკუთრებით შოპენის ნაწარმოებებს. მინდა აღვნიშნო, ასევე, ბეთჰოვენის სონატა თხზულება-111. მე ზემოთ სპეციალურად ვახსენე ოსტატობა, მაგრამ როდესმე გაგიგონიათ ან ვინმეს უთქვამს – “აუჰ, რა ტექნიკა აქვს გიზისო?” საუბრობდნენ ტალანტზე, მუსიკალობაზე, გემოვნებაზე, პოეტურობაზე, არტისტიზმზე და ა.შ. მაგრამ ჭეშმარიტი მაღალი ოსტატობისა და ტექნიკის გარეშე ეს ნაწარმოებები ხომ განუხორციელებელია. საიდუმლო კი მარტივია – გიზის პიანისტური ტექნიკა ჭეშმარიტად არის მუსიკის სამსახურში და არა დეკლარირებულად, როგორც მრავალი სხვა პიანისტის შემთხვევაში. სამწუხაროა, რომ იმ დროს არ ხდებოდა კონცერტების აუდიოფირზე ფიქსირება, როგორც სხვა ქალაქების დარბაზებში იყო მიღებული და ჩვენი კულტურის ისტორიისათვის დაიკარგა თენგიზ ამირეჯიბისა და სხვა მუსიკოსთა დიდი მიღწევები. ასე გაირბინეს იმ დღეებმაც.

წლები კი მიჰქროდნენ. იმ ხანაში, როდესაც ჩვენ ყველანი ჩაკეტილ ქვეყანაში ვარსებობდით, შეუძლებელი იყო საკონცერტო ცხოვრებით მეტ-ნაკლები მატერიალური კეთილდღეობის მოპოვება, თუნდაც – ოჯახის შენახვა. და ბატონი გიზიც იძულებული იყო პედაგოგობით ერჩინა თავი. მაღლობა ღმერთს, ბატონ გიზის აღმოაჩნდა გამორჩეული პედაგოგიური ტალანტი, მას მიაწყდა ახალგაზრდა მუსიკოსთა საუკეთესო ნაწილი და ბატონი გიზი მოგვევლინა დიდ მაესტროდ, რომლის აღზრდილნიც იქცნენ ქართული პიანიზმის სიამაყედ. მათი სახელები იმდენად ცნობილია, რომ ჩამოთვლას არ შეუდგები.

გიზი ამირეჯიბი დიდი ხანია გასცდა იმ დონეს, როცა ეპითეტები უნდა მოვიშველიოთ. დროა პირველი დასკვნები გავაკეთოთ. მისი შემოქმედება იმდენად დახვეწილია, რომ ის ელიტარულად გვესახება, ანუ – არისტოკრატიულია. მეორე მხრივ, მისი შესრულება მუსიკის მოყვარულთა უაღრესად ფართო ფენებისთვისაა მისაღები და გასაგები, ანუ –

დემოკრატიულია. აი, ეს არისტოკრატიული დემოკრატიულობაა ის ფენომენი, რომელიც ყველაზე მეტად მხიბლავს ბატონი გიზი ამირეჯიბის შემოქმედებაში და რომელიც გამოარჩევს მას.

უესურვებ დიდ მანესტროს ჯანმრთელობას. დანარჩენი თავისით დალაგდება. მან დაამარცხა დრო. კიდეც დიდხანს დაემარცხებინოს ბატონ გიზის წლების ქროლა.

რევაზ თავაძე

14.11.2012

შეუძლებელია, საქართველოში კლასიკური მუსიკის მცოდნე ან უბრალოდ მოყვარული არსებობდეს, რომელმაც არ იცის ვინ არის გიზი ამირეჯიბი. საინტერესოა, რომ მას ძირითადად მხოლოდ სახელით მოიხსენიებენ ხოლმე და ეს სრულიად საკმარისია იმისათვის, რომ ვიცოდეთ, ვისზეა საუბარი. მოგეხსენებათ, ასეთი პატივი საქართველოში მხოლოდ ერთეულთა ხვედრია და დიდი აღიარებისა და სიყვარულის გამომხატველია. გიზიმ ყოველივე ეს თავის განვლილი ცხოვრებით, არაჩვეულებრივი ნიჭიერებით, ადამიანური მომხიბვლელობითა და კიდეც მრავალი გამორჩეული თვისებით დაიმსახურა. სწორედ მისდამი დიდი პატივისცემისა და სიყვარულის დამადასტურებელი გახლდათ ის საიუბილეო საღამო, რომელიც მადლიერმა მოწაფეებმა მიუძღვნეს თავიანთ დიდ მანესტროს. დიდად ამაღელვებელი იყო ყოველივე ამის ცქერა, მოსმენა და განცდა.

ჩვენი ურთიერთობა დაიწყო 60-იანი წლების დასაწყისში, როდესაც მე კონსერვატორიის სტუდენტი გავხდი. ამ დროს ბატონი გიზი უკვე აღიარებული პიანისტი და პროფესორი გახლდათ. დღემდე განვლილი წლების განმავლობაში ჩვენ უამრავი საინტერესო შეხვედრა გვქონია, პროფესიულიც და უბრალოდ ადამიანურიც, მის სტუმართმოყვარე ოჯახში, მისი ვაჟის - კოტე ამირეჯიბის მშვენიერ გამოფენებზე, საგამოცდო კომისიებსა და, რაც მთავარია, საკონცერტო ესტრადაზე.

აქვე მინდა აღვნიშნო, რომ ჩემი ღირიყორობით მის მრავალ მოწაფეს უსახელებია თავიც და საყვარელი მასწავლებელიც. ჩემთვის ძალიან საინტერესო იყო რეპეტიციების დროს გიზის ყოველი შენიშვნისა თუ მითითების შემდეგ რამდენად უკეთესად უკრავდნენ ახალგაზრდები. ვფიქრობ, ბატონი გიზი პედაგოგიურ საიდუმლოებებსაც ისეთივე მაღალ დონეზე ფლობს, როგორც თავის უზადო და რაფინირებულ საშემსრულებლო ხელოვნებას.

არ შემიძლია, არ გავიხსენო გიზის დიდი სიტბო და ყურადღება ჩემ მიმართ, როდესაც მე ჯანმრთელობის პრობლემები შემიქმნა. სამწუხაროდ, არც გიზის ჯანმრთელობაა მისი ყველაზე ძლიერი მხარე. ალბათ, მხოლოდ ამით თუ აიხსნება, რომ დღემდე ვერ მოვახერხეთ ბეთჰოვენის მეხუთე საფორტეპიანო კონცერტის დაკვრა, რისი სურვილიც მან რამდენჯერმე გამოთქვა. თუმცა აქვე სიამოვნებით უნდა აღვნიშნო, რომ მე მაინც მქონდა ბედნიერება, მასთან ერთად შემესრულებინა ვებერის საფორტეპიანო კონცერტი, ლისტის რაფსოდია უნგრულ თემებზე (რამდენიმეჯერ!) და რახმანინოვის მეორე საფორტეპიანო კონცერტი.

დარწმუნებით შემიძლია ვთქვა, რომ ჩემთვის გიზი როიალ-თან კიდევ უფრო ძვირფასი და ერთადერთია...

რევაზ ტაკიძე

18.02.2013

პირველად გიზის სახელი გავიგე, როდესაც ათწლეულის მოსწავლე ვიყავი. ჩემს ოჯახში ხშირად ლაპარაკობდნენ მასზე, როგორც გამორჩეულად ნიჭიერ ბავშვზე, რომელიც შესანიშნავად უკრავდა და ღირიყორობდა.

დიდი ხნის განმავლობაში ვიყავი მასთან შეხვედრის მოლოდინში, არ მყავდა მოსმენილი, რადგან იგი ჯერ კიდევ მოსკოვში სწავლობდა. პირველად ამის შესაძლებლობა მომეცა, როდესაც მან, ჯერ კიდევ მოსკოვის კონსერვატორიის სტუდენტმა, თბილისის ოპერაში კონცერტი გამართა.

შეასრულა რახმანინოვის მეორე საფორტეპიანო კონცერტი, რომელსაც დირიჟორობდა ოდისეი დიმიტრიადი. დღემდე მახსოვს ეს კონცერტი - იარუსზე ვიჯექი და გაფაციცებით ეუსმენდი.

გიზი ნამდვილი რომანტიკოსია, თუმცა აქვე უნდა დავამატო, რომ იგი არა მარტო შოპენს უკრავს გენიალურად. შემოძლია გავიხსენო შუბერტის ექსპრომპტების, პროკოფიევის ციკლების, ბეთჰოვენის მეხუთე კონცერტის, ლისტის ფანტაზიის, ვებერის "კონცერტშტიუკის" არაჩვეულებრივი შესრულება. კარგად მახსოვს ასევე სულხან ნასიძის საფორტეპიანო კონცერტის პირველი შესრულება და, რალა თქმა უნდა, რევაზ ლალიძის რონდო-ტოკატა.

გიზის საშინლად აღიზიანებდა უხეში დამოკიდებულება ინსტრუმენტის მიმართ. მისი ბგერა ყოველთვის იყო ფაქიზი (განსაკუთრებით შოპენის მინიატიურებში), ამავე დროს კი სავსე და მღერადი.

საზოგადოდ, გიზის აღვიქვამ როგორც არა მხოლოდ ნიჭიერ მუსიკოსს, არამედ, ზოგადად, როგორც ნიჭიერ ადამიანს. დარწმუნებული ვარ, იგი ისეთივე წარმატებული მხატვარი იქნებოდა, როგორიც მუსიკოსია. მას აქვს განუმეორებელი ხიბლი, რაც განსაკუთრებულ ელფერს აძლევს მის პიროვნებას. ეს ხიბლი, უშუალობა, გულწრფელობა, ზოგჯერ ბავშვური გულუბრყვილობა და კეთილშობილება, რაშიც, რა თქმა უნდა, დიდი წვლილი მიუძღვის მის წარმომავლობას, კარგად იგრძნობა მის შესრულებაშიც. სწორედ ამ თვისებების გამო მიილტვოდა, ალბათ, ყოველთვის ხალხი მისკენ. მასში არასდროს არაფერი ყოფილა ყალბი.

საგანგებოდ მინდა აღვნიშნო გიზის ერთ-ერთი ჩემთვის უმნიშვნელოვანესი თვისება - სამართლიანობა. არ მახსოვს, მას ზურგსუკან რაიმე ეთქვას. თუკი რამე არ მოსწონდა, ამბობდა ყოველთვის პირდაპირ. სამართლიანი იყო კრიტიკის დროს. ამავე დროს, უდიდესი აღფთოვანების გამოხატვაც შეეძლო. მის შექებას, ცხადია, განსაკუთრებული ფასი ჰქონდა.

მას მერე, რაც იგი მოსკოვიდან ჩამოვიდა, დაიწყო თბილისის კონსერვატორიაში მუშაობა და კლასიც მიიღო. მე მაშინ სტუდენტი ვიყავი. არასოდეს დამავიწყდება მისი მხარდაჭერა და თანადგომა, როდესაც ასპირანტურაში ვაბარებდი. ახლა ჩვენ შორის ასაკში თითქოს არაა დიდი სხვაობა, მაგრამ მაშინ იგი უკვე პედაგოგი იყო, მე კი - სტუდენტი.

იგი ყოველთვის მზად იყო დახმარების ხელი გამოეწვდინა თუნდაც მაშინ, როდესაც საქმე მუსიკას, მონაწიეებს ეხებოდა. მე მისგან ბევრი რამ ვისწავლე. ხშირად ვყოფილვართ ერთად კონკურსის ჟიურიში თუ საგამოცდო კომისიებში. განხილვის დროს შეეძლო ეთქვა რაიმე ისეთი, რაც სამუდამოდ აღიბეჭდებოდა ჩემს მეხსიერებაში. საგანგებოდ მინდა აღვნიშნო, რომ ყველა თვისებებთან ერთად მას არ ახასიათებდა არანაირი ქედმაღლობა და სიყალბე, რაც, ალბათ, კიდევ ერთი დასტურია მისი ინტელიგენტური, არისტოკრატიული ბუნებისა.

სხვათა შორის, მოხდა ისე, რომ ახალგაზრდობაში გავიცანი ბევრი მოსკოველი მუსიკოსი, რომლებიც გიზისტან ერთად სწავლობდნენ მოსკოვის კონსერვატორიაში. ყველა, ვინც კი გაიგებდა რომ თბილისელი ვარ, პირველს, რასაც მეკითხებოდა, იყო: “თენგიზ ამირეჯიბს იცნობთ?” და საოცარი სიყვარულითა და პატივისცემით იხსენებდნენ მას. ახლაც კი, ამდენი წლის მერე, როდესაც ტელეფონით ვესაუბრები რომელიმე მათგანს, განსაკუთრებულ, თბილ მოკითხვას მაბარებენ გიზისტან.

მე ბედნიერად ვთვლი თავს, რომ გიზი არსებობდა არა სადღაც, განყენებულად, არამედ აქვე, ჩვენს გვერდით და რომ მასთან ერთად, ერთ კათედრაზე, ჩემი ცხოვრების უდიდესი ნაწილი გავატარე.

ედიშერ რუსიშვილი

გარდაიცვალა თენგიზ ამირეჯიბი. დღეს ეს ჩვენი საერთო ტკივილია და არ ვფიქრობ, რომ მთელ ქართულ საზოგადოებას არ ესმოდეს ამ დანაკლისის მნიშვნელობა.

თითქმის 60 წელია, რაც ქართული კულტურული რეალობა წარმოუდგენელია ამ უკვე ლეგენდად ქცეული სახელის გარეშე.

რა გამოარჩევდა ბრწყინვალე პიროვნებას რუსი ჩვეულებრიობისაგან? პირველ რიგში, ეს იყო აგრესიული იშვიათი სულის არისტოკრატიზმი. ის იყო ჭეშმარიტი ესთეტი, რაც ვლინდებოდა მის გარეგნულ პენშიც, კეთილშობილურ ქცევაშიც, იუმორშიც, გემოვნებაშიც, ადამიანებთან ურთიერთობაში, წრფელ სისადავეში... სულის არისტოკრატიზმი გულისხმობს, ალბათ, პრინციპულობას და უკომპრომისობასაც კი. იგი ხომ არასოდეს მიდიოდა გარიგებაზე თავის სინდისთან.

პროფესიულმა სიმაღლემ, პიროვნულმა ღირსებებმა და ზნეობრივმა რეპუტაციამ ბატონ გიზის დიდი ავტორიტეტი მოუტანა არამარტო ქართულ საზოგადოებაში, არამედ, ჩვენს საზღვრებს გარეთაც.

თუ მის შემოქმედებით ცხოვრებას სიღრმეებში შეეხედავთ, აღმოჩნდება, რომ მის პირად საშემსრულებლო პრაქტიკაში და პედაგოგიკაში მოთხოვნილებების თამასა ყოველთვის გადიოდა მაღალ კრიტერიუმებზე. თვითონ ასრულებდა და მოწაფეებთან გადიოდა მხოლოდ იმას, რასაც აჯდა მაღალმხატვრულობის ბეჭედი.

გიზი ასწავლიდა მუსიკის გაგებას და სიყვარულს. პედაგოგიკა არასოდეს იყო მისთვის ყოველდღიურობის უფერული პროცესი. მასთან ურთიერთობაში მისი აღზრდილებს წინ ეშლებოდათ მუსიკით გამოხატული უმშვენიერესი პანორამა თავისი დრამატიზმით თუ რომანტიზმით.

მუსიკა ესმის ბევრს, მაგრამ პიანისტს უნდა შეეძლოს მისი შესრულება და აქ იწყება ყველაზე რთული რამ:

საშემსრულებლო კულტურის, ტექნიკის დაუფლების გზა. იგი თვითონ ქმნიდა, ყოველთვის ცოცხალ სულს შთაბერავდა ათასჯერ გამოძერწილ ნაწარმოებებსაც და ამასვე მოითხოვდა სტუდენტებისგანაც. და სწორედ ამით ამკვიდრებდა მაღალ იდეალებს. ალბათ, ეს უნარჩუნებდა მას ახალგაზრდა სულს.

გავიდა 60 წელზე მეტი დაძაბული პედაგოგიური მოღვაწეობისა. მოწაფეები, გამოცდები, კონცერტები, უსასრულო მოსმენები, კონკურსები, საკუთარი გამოსვლები და ისევ და ისევ სტუდენტები... მუსიკის სუბსტანციაში კი გიზი დარჩა გაუცვთელი. მას უყვარდა ახალგაზრდობა და ისიც პასუხობდა სიყვარულით. მათ იზიდავდა მანესტროს პიროვნული მომხიბვლელობა და უფრო მეტად მხატვრის ტალანტი. გაკვეთილიდან ისინი მიდიოდნენ სავსენი მუსიკით, შთაბეჭდილებით. მასთან სწავლის წლები ეს იყო თავისებური ხელოვნების უნივერსიტეტი, ხოლო მეგობრებისთვის მასთან ურთიერთობა იყო ზეიმი.

გიზი იყო მათი კოპორტადან, ვინც ეპოქის სიმბოლო გახდა. ჩვენ უკვე ვხედავთ, რომ ბატონი გიზის სკოლა სიცოცხლეს განაგრძობს მის მოსწავლეებში და თავის წვლილს მიაგებს მსოფლიოს კულტურის საგანძურს.

ნესტან მესხი

ძალზედ მძიმეა მასზე წარსულ დროში ლაპარაკი. ძნელი წარმოსადგენია ის ფაქტი, რომ გიზი აღარასოდეს არ შემოვა კონსერვატორიაში თავისი მომხიბვლელი, მომაჯადოებელი ღიმილით, რომელიც ყველა ჩვენგანისათვის ასეთი ძვირფასი იყო.

გიზი – დიდი მუსიკოსი და პიანისტი! გიზი – კეთილშობილების, ელეგანტურობის, ესთეტიზმის, რაინდობის ეტალონი – ყოველივე ეს მის ბუნებაში იყო ჩადებული, მის ურთიერთობაში და საუბრებში ადამიანებთან, როიალზე დაკვრის მისეულ მანერაში და საერთოდ მუსიკისადმი დამოკიდებულებაში.

გიზისთან ერთად წავიდა უდიდესი ეპოქა კულტურის, ინტელიგენტობის, პიროვნული ღირსების ფასეულობების.

გიზის გარდაცვალება შეუფასებელი დანაკლისია არა მარტო ჩვენთვის, მუსიკოსებისთვის, არამედ მთლიანად ქართული კულტურისათვის.

ნანა დამიტრიადი

თენგიზ ამირეჯიბი ის უდიდესი მუსიკოსია, რომელმაც ღირსეულად გააგრძელა ქართული მუსიკალური სკოლის ერთ-ერთი ფუძემდებლის – ანა თულაშვილის ტრადიციები. ამასთან, მან თავისი საკუთარი, ყველასგან განსხვავებული, უმაღლესი დონის სკოლა შექმნა. არაერთხელ გამოიხატავს გაკვირვება იმასთან დაკავშირებით, როდესაც ჩემი სტუდენტები საზღვარგარეთ მიდიოდნენ სასწავლებლად. განა შეეძლოთ მათ სადმე, რომელიმე ქვეყანაში, იმ ცოდნის მიღება, რასაც აქ, საქართველოში, თენგიზ ამირეჯიბისაგან მიიღებდნენ?

ბატონი გიზის უდიდესი დამსახურებაა პირველ რიგში ის, რომ მან პიანისტთა თაობები აღზარდა, თაობები, რომლებიც მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში წარმატებით მოღვაწეობენ. ყოველთვის გაოცებული ვიყავი, როდესაც შეხება მქონდა ბატონი გიზის სტუდენტებთან. მათ გამოარჩევდით ბგერის მაღალი კულტურით, ჟღერადობით, დახვეწილი გემოვნებით, ფანტაზიის მრავალფეროვნებით.

გარდა ამისა, იგი იყო დიდი პიანისტი. აღფრთოვანებული ვარ, როდესაც მის მიერ შესრულებულ შოპენის ნაწარმოებებს ვუსმენ. ბატონი გიზის გარდაცვალებით მნიშვნელოვანი ეტაპი დასრულდა ქართულ მუსიკალურ კულტურაში. თუმცა, დარწმუნებული ვარ, რომ მისი მოწაფეები გააგრძელებენ იმ უდიდეს მუსიკალურ ტრადიციებს, რომელსაც დიდმა მანესტრომ – თენგიზ ამირეჯიბმა ჩაუყარა საფუძველი.

ოთარ ჩუბინიშვილი

ისინი ეხლა თავადაც უკვე „დიდები“ არიან: მანანა, საშა, ხატია, ელისო, თათა, მარინა დე დიდების გზით იარონ, იარონ, იარონ. . . .

მარინა ქავთარაძე

ბატონი გიზი სიცოცხლეშივე ლეგენდად იქცა. დიდი მანეტროს პიროვნული და არტისტული არისტოკრატიზმით იყო აღბეჭდილი მისი პიანიზმი, პედაგოგია და ადამიანებთან ურთიერთობაც. თენგიზ ამირეჯიბის, როგორც ალოიზ მიზანდარისა და ანა თულაშვილის საფორტეპიანო სკოლის ტრადიციებზე აღზრდილის, საშემსრულებლო სტილი, ერთი მხრივ, ქართული პიანიზმის სათავეებთან გვაკავშირებს, მეორე მხრივ კი – მსოფლიოში აღიარებული ქართველი პიანისტების აღმზრდელის პედაგოგიური მოღვაწეობა – მომავლისკენაა მიმართული.

მას სიყვარულით ყველა გიზის ეძახდა. ბევრ რამეს იტყევდა ეს მიმართვა – პატივისცემას, თუ გნებავთ, მონინებას და, ამასთან, ისეთი სიახლოვის შეგრძნებასაც, რომელსაც ადამიანში განსაკუთრებულ პიროვნებასთან თანაზიარობის სურვილი ბადებს. ამ განსაკუთრებულობას საფუძვლად მისი, როგორც მუსიკოსის, ავტორიტეტის შეუვალობა ედო. ამას ემატებოდა გამორჩეული პიროვნული ხიბლი და თქვენ მისი თაყვანისმცემელი ხდებოდით. . . .

ბატონი გიზი შეუერთდა მარადიულობას. მან ცხოვრების ბოლომდე შეინარჩუნა სულის სიჭაბუკე, ასე რომ ანათებდა მის მომღიმარ სახეს და გამოსჭვივოდა მთელს მის მოხდენილ გარეგნობაში. ასეთად დარჩება იგი ჩვენს მესხიერებაში.

რუსუდან წურნუშია

გიზი ამირეჯიბი.... ეს სახელი ჩვენთვის დიდად ძვირფასია. ჩვენ მისი თანამედროვენი ვართ, თუმცა დაახლოებით ექვსი ათეული წლის წინ გიზი ბევრად უფროსად გვეჩვენებოდა...

ის, რომ გიზი ამირეჯიბი ჩვენი საზოგადოების ერთ-ერთი ნათელი პიროვნებაა – უდავოა. ამას, ალბათ, ყველა აღიარებს.

მუსიკოსი, პედაგოგი, შემოქმედი, მოღვაწე – ყველა ეს სიტყვა აღმატებულ ხარისხში აყვანილი გიზის ეკუთვნის. იგი ქართული საშემსრულებლო ხელოვნების უბრწყინვალესი წარმომადგენელია. ჩვენ, საქართველოს კვარტეტის წევრი მუსიკოსები, ვამაყობთ, რომ მის გვერდზე გვინევდა ყოფნა თბილისის კონსერვატორიაში მუშაობისას. ერთადერთი, რაც ჩვენს ცხოვრებაში ვერ შედგა და რაც ძალიან გულდასაწყვეტია, არის ის, რომ ჩვენ არ მოგვინია გიზისთან ერთად ანსამბლში შემოქმედებითი ურთიერთობა...

...და საერთოდ, ძალიან ძნელია შეეგუო იმას, რომ გიზი ამირეჯიბზე საუბარი წარსულ დროში გვინევს...

ს. ცინცაძის სახელობის საქართველოს სიმებიანი კვარტეტი

კ. ვარდელი

თ. ბათიაშვილი

ნ. ჟვანია

ო. ჩუბინიშვილი

იგი მუდამ იყო ჩემი პროფესიული განვითარების პროცესის ერთგვარი კამერტონი, ალბათ, ისევე, როგორც ყველა ქართველი მუსიკოსისთვის.

მე მოსკოვის კონსერვატორიის სტუდენტი ვიყავი და პირადად მასთან არასოდეს მისწავლია, თუმცა მისგან ბევრი რამ შევიძინე. ის იყო მონმე ჩემი არტისტიული ჩამოყალიბების ყოველი მნიშვნელოვანი ეტაპისა და თანაც ისე მოხდა, რომ სწორედ იგი იყო მიწვეული ჩემი ორივე საერთაშორისო კონკურსის (ჩაიკოვსკი და მონრეალი) საკავშირო შესარჩევი

და ცოცხალი ბგერა, რომლის გამომსახველობამ ეტალონური მნიშვნელობა შეიძინა.

ბატონმა გიზიმ სიცოცხლის ბოლომდე შეინარჩუნა უბერებელი შემოქმედებითი მუხტიც, რომელშიც თავს იყრიდა უმნიშვნელო არტიზმი და რომანტიკული გზება, ჭაბუკური აღმაფრენა და მაღალი ესთეტიკური იდეალებისადმი მისწრაფება. ეს თვისებები ჩანს მის ამაღლებულ პიანისტურ ხელოვნებაში – რაფინირებულ ბგერწერასა და ფუძემყარ პედაგოგიურ ხელწერაში.

ბატონი გიზი პარმონიული პიროვნება იყო. მისი ცხოვრება და მოღვაწეობა ამიტომაც წარმოადგენდა განუყოფელ მთლიანობას.

მისი სახელი ქმნიდა თბილისის კონსერვატორიის ავტორიტეტს. ამ კედლებში თაობები აღზარდა, თავისი სკოლა შექმნა, წარუშლელი კვალი დატოვა.

მადლობა მას ღირსეულად განვლილი ცხოვრებისა და უდიდესი ღვაწლისათვის.

მანანა ახმეტელი

ვინც ერთხელ მაინც შეხვედრია ამ სათნო და დახვეწილი გარეგნობის ადამიანს, რომლის სახეც გამორჩეულ ნათელსა და ქარიზმას ასხივებდა და სიტყვაც ყოვლად განსაკუთრებულად ჟღერდა, დარწმუნებული ვარ, მაშინვე უგრძვნია, რომ ექსტრაორდინალურ ადამიანს შეხვდა. ხოლო თუკი ბედს ვინმესთვის მისი მოწაფეობა ურგუნებია, მას სიღრმეთა და მწვერვალთა სამუდამო, ჩაუქრობელი იმპულსი მიუღია გიზი ამირეჯიბისგან მთელი ცხოვრების მანძილზე. ეს იმპულსი დღეს, როცა ბატონი გიზი ჩვენგან წავიდა, ახალი ძალით შთააგონებს მის მოწაფეებს ამ წინსვლას და დღესაც გამოარჩევს მათ სხვათაგან. ისინიც კი, ვინც პიანისტობას არ გაჰყოლია, განუმეორებელნი აღმოჩენილან თავის სხვა, ახლადმონახულ საქმეში და საფიქრებელია, რომ

ამ უნიკალური პროფესორის და მასწავლებლის იმპულსი მხოლოდ პროფესიულ, პიანისტურ სპეციალიზაციას არ კვებავდა – ის იყო ყველანაირი ძალის მიმცემი შემოქმედებითი და ადამიანური ცხოვრების ყველა ასპექტში.

რეზო კიკნაძე

„გიზი“!!! იშვიათი გულწრფელობა, სისადავე, მონივნება და სიყვარულია აღბეჭდილი ამ მოკლე სახელში! სახელში, რომელიც მუსიკოსთა, და არამარტო, ასაკითაც და მოთხოვნებითაც სრულიად განსხვავებული თაობებისათვის სრულყოფილების, გალანტურობისა და გემოვნების ეტალონად იქცა! ”გიზიმ მომისმინა“, ”გიზიმ შემაქო“, ”გიზის მოსწავლეა“, ”გიზი მესწრებოდა“.... ათეულობით წლების განმავლობაში, სიტყვათა ამგვარი კომბინაცია განსაზღვრავდა, როგორც მოვლენას, ისე მის მნიშვნელობას პიანისტთა მრავალრიცხოვანი ქარტიისა და მათი კიდევ უფრო შთამბეჭდავი რაოდენობის გულშემატკივართათვის. ისინი, ვისაც ბატონი თენგიზის მოწაფეობის ბედნიერება არ ხვდა წილად, მოკრძალებულად, თუმცა არანაკლებ დიდი სიამაყით ადასტურებდნენ და უპირობოდ სჯერდებოდნენ მასთან სიახლოვის ზიარების ამდაგვარ ფორმასაც. მეც, ერთ-ერთი იმათთაგანი გახლდით.

ბატონი თენგიზი და ჩემი უსაყვარლესი პედაგოგი, ედგარ დავლიანიძე ბავშვობიდან ახლო მეგობრები და ერთი პედაგოგის, უბრწყინვალესი ანა თულაშვილის აღზრდილები იყვნენ. ალბათ თულაშვილისეული იყო ისიც, რომ მოწაფეები თითქმის ოჯახის წევრებივით ვგრძნობდით თავს და გაკვეთილების მიღმაც მეგობრული და უშუალო ურთიერთობები გვაკავშირებდა. ამდენად, ბატონ გიზის კონსერვატორიის კედლების გარეთ, დავლიანიძეებთან სხვადასხვა სადღესასწაულო სუფრაზე არცთუ იშვიათად ვხვდებოდით. იმისდა მიუხედავად, საგამოცდო აუდიტორიაში, საკონცერტო დარბაზში თუ ამგვარ თბილ, ბუნებრივ გარემოში მიხედვოდა მისი ხილვა განცდა ყოველთვის ერთნაირი

მეუფლებოდა - შინაგანი თრთოლვა, კანკალი, გახშირებული მაჯისცემით და მხოლოდ ყმანვილთათვის დამახასიათებელი უტყვი აღტაცება.

1990 წლის თებერვალში, რეპეტიცია გვექონდა მუსიკალურ ცენტრში. მის დასრულებისთანავე, ბატონი გიზი შემოვიდა დარბაზში, მითხრა, ჩანერა მაქვს და ინსტრუმენტის “გასასინჯად” მოვედიო. ბუნებრივია, დარბაზი მყისვე დაცარიელდა და დიდიმანესტრო თავის შთაგონებასთან ერთად მორიდებითა და მოწინებით მარტო დატოვეს. ერთადერთი ადამიანი, ვინც არ წასულა, მე ვიყავი. ბატონ ედგარისგან ერაერთხელ მსმენია, რომ რეპეტიციებზე ამირეჯიბისეული გენია და შემოქმედებითი აღმაფრენა წარმოუდგენელ კულმინაციას აღწევსო, ბუნებრივია ასეთი შანსი განგების საჩუქარი იყო და მეც ერთ-ერთი ლოჟის ჩრდილში უჩუმრად გავინაბე. ის, რომ ბატონ გიზის შესრულება ყოველთვის გამორჩეული დღესასწაული თუ მოვლენა იყო, გამეორებასა და მტკიცებას ნამდვილად არ საჭიროებს, მაგრამ იმ სიძლიერის ემოცია და შთაბეჭდილება, რაც იმ საღამოს განვიცადე, ალბათ ყოველ ჩვენთაგანს სიცოცხლის მანძილზე ერთი - ორი თუ აქვს, ამას ვერც აღწერ, ვერც წლები მას ვერ ცვლის, არ ფერმკრთალდება და ბავშვობასავით სამუდამო ბედნიერებად რჩება შენთან.

მსგავსი მუსიკალური შოკი მეორედ, იმ ჩანაწერებმა განმაცდევინა, რომლებიც წლებია სამახსოვრო წარწერით სახლში მაქვს და სისტემატურად ვისმენ . . . შოპენის ქმნილებათა სწორედ ეს ჩანაწერი ჟღერდა კონსერვატორიის დიდი დარბაზის ფოიეში, იმადრეული მარტის თვალცრემლიან დღეს, როდესაც სრულიად მუსიკალური თბილისი, ამ ღვთაებრივი ბგერებისა და ფრაზების შემომქმედს თავის უკანასკნელ გზაზე უხმო ქვითინისაგან აცახცახებული და ქედმოხრილი აცილებდა... იმ დღეს შოპენის ეს კარგად ნაცნობი ჩანაწერი გასხვავებულად და კიდევ უფრო დიდებულად ჟღერდა; ჟღერდა, როგორც ანდერძი, შეჯამება, როგორც გამოსათხოვარი აღსარება ფორტეპიანოს ორი დიდი

პოეტისა! ჩვენ, იმ ერთს ვგლოვობდით, რომელიც ამდენი წელი ხელთუქმნელ სილამაზეს ემსახურებოდა და უხვად, ალაღად გვაზიარებდა. მაშინ, უკლებლივ ყველა შეძრა სულის სიღრმემდე ბატონი გიზის საკუთარმა მუსიკალურმა ეპიტაფიამ, შეძრა კიდეც უფრო მეტად, რამეთუ სხვა სიცხადით განიცადეს და დაინახეს დანაკარგის ფასი...

რამდენიმე წლის წინ, ბაზალეთის ტბაზე გატარებული დაუვინყარ ზაფხულთაგან ერთ-ერთ საღამოს ბატონმა გიზიმ ჩემს მეუღლეს სთხოვა, ხვალ თბილისამდე დაგემგზავრებო. სერიოზულად შევწუხდი, მანქანა ახალი ნაყიდი გვყავდა და არც მძღოლი გამოირჩეოდა დიდი პრაქტიკითა და პროფესიონალიზმით. მეუღლე გვერდზე გავიყვანე და საკმაოდ მკაფიოდ, თუმცა ხუმრობანარევი ინტონაციით ვთხოვე: - გზაა, შეიძლება ბევრი გაუთვალისწინებელი ინციდენტი მოხდეს, თუ საავარიო სიტუაციაში აღმოჩნდებით, იცოდეთ დარტყმა შენს მხარეს უნდა მიიღო, ქართული პიანიზმის ცოცხალი ლეგენდა მიგყავსმეთქი! მოგზაურობა მაშინაც, და არაერთხელ შემდეგშიც მშვიდობიანად დამთავრდა. ყველაზე მეტი მოგვიანებით ამ ინციდენტზე თავად “ძვირფასმა მძევალმა” იცინა, ჩემი მეუღლე კი დღესაც მეკითხება, მართლა ხუმრობით მითხარიო?... თუმცა პასუხში არც მე ვარ დარწმუნებული და არც ის, ამიტომ ჩუმად და უსიტყვოდ ვუგებთ ერთმანეთს. როდესაც ბატონი ბიძინა კვერნაძის გარდაცვალების ამბავი გავიგეთ, გვიანი საღამო იყო, გაოგნებულებმა მაშინათვე მის სახლს მივაშურეთ. ბატონი გიზი უკვე იქ დაგვხვდა, წამოდგა, ხელი მომკიდა და ხმაშეცვლილმა მითხრა: “იცოცხლე, მე ის უკვდავი მეგონაო”.. დაპატარავებული მეჩვენა. ასეთ განცდებში არასდროს მინახავს...! მეც, ასევე მეგონა, რომ დრო ბატონი გიზისთვის სხვანაირად აითვლიდა წლებს, თვეებს და თითქოს ასეც იყო, მას ასაკი უბრალოდ არ ჰქონდა, ვერც ჩვენ ვგრძნობდით და არც თვითონ გვაგრძნობინებდა, მარად ახალგაზრდა, პენიანი, გალანტური და შემართული. ყველა და ყველაფერი ბავშური ცნობისმოყვარეობითა და აზარტულობით აინტერესდებოდა, არ იყო სფერო, რომელშიც

არ ან ვერ ერკვეოდა, ფენომენალური მახსოვრობა და სმენა ჰქონდა, ბოლომდე უსათვალოდ კითხულობდა. მისი ერთ-ერთი უკანასკნელი, ამჯერად არამუსიკალური შედეგრი, რომლითაც ძალიან ამაყობდა, “მლაშეში” აშენებული საკუთარი არქიტექტურული პროექტია - ესკიზებითა და დიზაინითურთ, რომელიც წარმოუდგენლად მოკლე ვადებში სრულიად ყმანვილური თავგამოდებით დაასრულა. ამირეჯიბების სადა, მაგრამ ღირსეული სავანე, ბაზალეთის ტბის დიდებული ხედიტა და კამკამა, გამჭირვალე ჰაერით! ერთხელ, როდესაც შუა მშენებლობა იყო გაჩაღებული, დასათვალთვრებლად წასვლა შეგვთავაზა. ბუნებრივია სიამოვნებით დავთანხმდით და როდესაც წვიმიან და გვარიანად ტალახიან მაისის დღეს მანქანით გამოვუარეთ, მოსალოდნელი ლაბადის და რეზინის ჩექმების ნაცვლად ბატონი გიზი მოხდენილ ველვეტის ღია ფერის პიჯაკში გამონკეპილი დაგვხვდა! - თქვენ მლაშეში მიემგზავრებით თუ ბუკინგემის სასახლეში მეთქი? - სიცილით ვკითხე. - “იცი, სხვანაირი უბრალოდ არ მაქვსო” - მორცხვი ღიმილით მითხრა. და განა შეიძლებოდა რომ ჰქონოდა?! ბატონი გიზი ხომ ყველაფერში უზადოდ სრულყოფილი, მოხდენილი და ფილიგრანულად დახვენილი გახლდათ... ეს მორცხვი ღიმილი, ოღონდ ამჯერად წმინდა სანთელივით დნობაშეპარული კვლავ მაშინ შევნიშნე, როდესაც თურმე უკანასკნელად ვინახულეთ ქალბატონმა ნუგეშამ და მე, იმ ავბედით დღეზე რამდენიმე ხნით ადრე. შევამჩნიე, რომ გაუხარდა, შესუსტებული, მიმქრალი მზერა ცოტა ხნით ძველებურად გაუბრწყინდა და ისევ ჩვეული ხუმრობით სცადა: “მთავარი დამნაშავეს” სანახავად მოხვედითო? ნუხდა, რომ განვიცდიდით და მისი ტკივილით გეტკიოდა თითოეულ ჩვენგანს... განსაკუთრებით კი იმ ადამიანის განცდებზე ნუხდა ყველაზე მეტად, რომელთანაც საოცარი სიამტკბილობით, სიყვარულსა და მეგობრობაში თითქმის ნახევარი საუკუნე გაატარა, რამდენიმე თვე არ დასცალდა, რომ ეს ლამაზი თარიღი ერთად აღენიშნად... რა დამავინწყებს მაისის იმ გრილ დღეს, როდესაც გულისამაჩუყებელი სასოებით, ნამიან მინდორზე უგროვებდა ქალბატონ

გომას გაზაფხულის ჰაეროვან ყვავილებს! უზენაესი სიყვარული იყო მისი შემოქმედების დედაარსიც და დედააზრიც, ამ სიყვარულით მოგვანათლა და ასეთი სიყვარული დაგვიტოვა ანდერძად! უფალმა შეგვადლებინოს.

მარინა ლობჯანიძე

საოცარია, რომ დიდებს ხშირად მხოლოდ სახელით მოვიხსენიებთ. საკმარისია ახსენო გიზის სახელი, რომ მყისიერად წარმოგიდგება თბილისის კონსერვატორიის მშვენიება, დენდი, ესთეტი, არისტოკრატი სულით და ხორცით, „კნიაზი“, როგორც ის თავისთავს უწოდებდა, უკანასკნელი მოპიკანი, რომელთან ერთად ქართული საშემსრულებლო ხელოვნების მთელი ეპოქა დასრულდა – დიდების ეპოქა.

წელს გიზი ამირეჯიბს 86 წელი შეუსრულდებოდა; მიუხედავად უკუზრუნებელი სენისა და ფიზიკური სისუსტისა, ბოლომდე სიცოცხლით სავსე იყო.

დრო ხანდახან გამადიდებელი შუშის როლს ასრულებს. რაც უფრო მიმზიდველია პიროვნება, მით უფრო საინტერესო და მნიშვნელოვანია მის მიერ შექმნილი, სულ უფრო იზრდება სურვილი გაიხსენო ყველაფერი, გაიაზრო, აღიდგინო მოვლენათა ჯაჭვი, ანმყოს სარკეში დაინახო წარსული, რაც შეიძლება მეტი გაიგო მის შესახებ. დისტანცირების ამ პროცესში სულ უფრო მეტად გრძნობ პიროვნების მასშტაბს. იხსენებ ყოველ წუთს, რომლის დაბრუნება აღარ გაძალუძს, ეძებ სიახლოვის ამსახველ ყველა დეტალს, კადრს, სურათს, იხსენებ ყოველ ფრაზას, წარმოთქმულს შემთხვევით, სხვათაშორის. იმიტომ რომ გრძნობ, თუ რა ღირებულების იყო ურთიერთობის ყოველი წუთი.

ჩვენ მხოლოდ ეხლალა ვხედებით დანაკარგის მასშტაბს.

არავის შეუძლია მოგვითხროს ხელოვანის შესახებ მის შემოქმედებაზე უკეთ. ეს ადამიანური არსის ამსახველი აბსოლუტური ჭეშმარიტებაა. მაგრამ მისი ცხოვრებისეული

მრწამსის ცოდნა ნიშნავს მიიღო დროის, ისტორიის გაკვეთილი, რომელიც უფრო მკაფიოს გახდის სინამდვილეს.

საოცარი ნიჭი ჰქონდა. ყველაფერი, რასაც კი მისი ხელი შეეხებოდა, სულიერი თუ უსულო, მშვენიერ მეტამორფოზას განიცდიდა, მონაფეებიდან დაწყებული ნივთებით დამთავრებული.

კაცმა სიცოცხლეში სამი რამ უნდა გააკეთოსო ამბობენ, – ააგოს სახლი, დარგოს ხე და გაზარდოს შვილი. სამივე ვალდებულება პირნათლად შეასრულა. როგორ მოსწონდა და ამაყობდა 80 წლის ასაკში ბაზალეთზე მის მიერ აშენებული კომნია პატარა სახლით და კარ-მიდამოთი, როგორ უყვარდა და ამაყობდა თავისი შვილებით და შვილობილებით, მათი წარმატებებითა და წინსვლით.

დიდი იყო საშემსრულებლო ხელოვნებისა და პედაგოგიური მოღვაწეობის გზა, განვლილი პირველი წარმატებული კონცერტიდან, რომელიც გიზი ამირეჯიბმა ჯერ კიდევ 30-იან წლებში 8 წლის ასაკში ჩაატარა, მისი მონაფეების ტრიუმფით დამთავრებული. ამ გზის მანძილზე რამდენი ფიზიკური და სულიერი ენერგია, ემოცია და ღელვა ახლდა თან თითოეულ გამოსვლას, კონცერტს.

მის რეპერტუარში განსაკუთრებული ადგილი ეკავა შოპენის ნაწარმოებებს, რომელთა ინტერპრეტაციაში, განუმეორებელ რუბატოში ნათლად ჩანდა პიანისტის ფაქიზი, პოეტური, არტისტიკული ბუნების თავისებურება. შოპენის მესაიდუმლე, თანამედროვე ქართული საფორტეპიანო მუსიკის არაერთი ნიმუშის პირველი ინტერპრეტატორი, თავის უსაზღვრო სიყვარულს მუსიკისადმი და ოსტატობას, სათუთ დამოკიდებულებას ხელოვნებისადმი მოსწავლეებს გადასცემდა, ისევე როგორც თავად ის აზიარეს მუსიკას ქართული საფორტეპიანო სკოლის ფუძემდებელმა ანა თულაშვილმა და შესანიშნავმა პიანისტებმა და პედაგოგებმა კონსტანტინ იგუმნოვმა და ლევ ობორინმა.

თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის პროფესორი და სპეციალური ფორტეპიანოს კათედრის გამგე იყო პროფესიული და ადამიანური თვისებებით გამორჩეული მეტრი, რომლის კომპეტენტური აზრი მუსიკოსთა შორის უმაღლესი მსაჯულის სიტყვის ტოლფასი იყო.

თავად მისი შემოქმედებითი ბიოგრაფია არ იყო დატვირთული კონკურსებში მონაწილეობის ამსახველი ფაქტებით და ლაურეატობის დამადასტურებელი პრემიებით, მიუხედავად იმისა, რომ არტისტულობითა და რაფინირებულობით გამორჩეული გიზისეული პიანიზმი განსაკუთრებულ ფენომენს წარმოადგენდა. სამაგიეროდ მისი სკოლა გახდა ლაურეატების ნამდვილი სამჭედლო, განსაკუთრებული ხელნერით – გიზისეული არტისტიზმითა და დახვეწილობით გამორჩეული. გიზი ამირეჯიბის მიერ აღზრდილი მრავალი ქართველი პიანისტიდან ოცზე მეტს პრესტიჟული საერთაშორისო კონკურსის ლაურეატობა აქვს მოპოვებული. მან შექმნა სკოლა – გიზის სკოლა და ამიტომაც თითოეულ მის მოწაფეში და შემდგომ მათ მოწაფეებში ყოველთვის იქნება ნაწილი გიზის შემოქმედებითი გენისა.

თავად მაცტრო აღნიშნავდა, რომ პიანისტის ადამიანური მომხიბვლელობა უფრო მნიშვნელოვანია, ვიდრე შესრულების ტექნიკა და თავადაც მოპქონდა სცენიდან საოცარი პიროვნული ხიბლი. ამიტომაც გიზი ამირეჯიბის ხელოვნების ოსტატობის დასაფასებლად მისთვის უპირველეს ყოვლისა ცოცხლად უნდა მოგესმინა, თუმცა მისი ღვანლის სრული მასშტაბით წარმოსადგენად, აუცილებელია მისი მოწაფეების ხელოვნების გაცნობა. საშა კორსანტია ერთ-ერთი კონცერტის შემდეგ მიცემულ ინტერვიუში აღნიშნავდა, რომ მაცტროს პირველივე გაკვეთილმა გადააწყვეტინა პიანისტი გამხდარიყო – „ამ ფაქტმა მთელი ჩემი ცხოვრება შეცვალა. ბევრ გამორჩეულ მუსიკოსს შევხვედრივარ, მომისმენია, მაგრამ ისეთი ფასეულობები და ურთიერთობები, რაც მას აქვს, არის უნიკალური. ერთ-ერთი უდიდესი მუსიკოსია, ვისაც ცხოვრებაში შევხვედრივარ“.

ისინი ეხლა თავადაც უკვე „დიდები“ არიან: მანანა, საშა, ხატია, ელისო, თათა, მარინა დე დიდების გზით იარონ, იარონ, იარონ. . . .

მარინა ქავთარაძე

ბატონი გიზი სიცოცხლეშივე ლეგენდად იქცა. დიდი მანესტროს პიროვნული და არტისტული არისტოკრატიზმით იყო აღბეჭდილი მისი პიანიზმი, პედაგოგიკა და ადამიანებთან ურთიერთობაც. თენგიზ ამირეჯიბის, როგორც ალოიზ მიზანდარისა და ანა თულაშვილის საფორტეპიანო სკოლის ტრადიციებზე აღზრდილის, საშემსრულებლო სტილი, ერთი მხრივ, ქართული პიანიზმის სათავეებთან გვაკავშირებს, მეორე მხრივ კი – მსოფლიოში აღიარებული ქართველი პიანისტების აღმზრდელის პედაგოგიური მოღვაწეობა – მომავლისკენაა მიმართული.

მას სიყვარულით ყველა გიზის ეძახდა. ბევრ რამეს იტევდა ეს მიმართვა – პატივისცემას, თუ გნებავთ, მოწინებას და, ამასთან, ისეთი სიახლოვის შეგრძნებასაც, რომელსაც ადამიანში განსაკუთრებულ პიროვნებასთან თანაზიარობის სურვილი ბადებს. ამ განსაკუთრებულობას საფუძვლად მისი, როგორც მუსიკოსის, ავტორიტეტის შეუვალობა ედო. ამას ემატებოდა გამორჩეული პიროვნული ხიბლი და თქვენ მისი თაყვანისმცემელი ხდებოდით. . . .

ბატონი გიზი შეუერთდა მარადიულობას. მან ცხოვრების ბოლომდე შეინარჩუნა სულის სიჭაბუკე, ასე რომ ანათებდა მის მომღიმარ სახეს და გამოსჭვივოდა მთელს მის მოხდენილ გარეგნობაში. ასეთად დარჩება იგი ჩვენს მეხსიერებაში.

რუსუდან წურნუშია

გიზი ამირეჯიბი.... ეს სახელი ჩვენთვის დიდად ძვირფასია. ჩვენ მისი თანამედროვენი ვართ, თუმცა დაახლოებით ექვსი ათეული წლის წინ გიზი ბევრად უფროსად გვეჩვენებოდა...

ის, რომ გიზი ამირეჯიბი ჩვენი საზოგადოების ერთ-ერთი ნათელი პიროვნებაა – უდავოა. ამას, ალბათ, ყველა აღიარებს.

მუსიკოსი, პედაგოგი, შემოქმედი, მოღვაწე – ყველა ეს სიტყვა აღმატებულ ხარისხში აყვანილი გიზის ეკუთვნის. იგი ქართული საშემსრულებლო ხელოვნების უბრწყინვალესი წარმომადგენელია. ჩვენ, საქართველოს კვარტეტის წევრი მუსიკოსები, ვამაყობთ, რომ მის გვერდზე გვინევდა ყოფნა თბილისის კონსერვატორიაში მუშაობისას. ერთადერთი, რაც ჩვენს ცხოვრებაში ვერ შედგა და რაც ძალიან გულდასაწყვეტია, არის ის, რომ ჩვენ არ მოგვინია გიზისთან ერთად ანსამბლში შემოქმედებითი ურთიერთობა...

...და საერთოდ, ძალიან ძნელია შეეგუო იმას, რომ გიზი ამირეჯიბზე საუბარი წარსულ დროში გვინევს...

ს. ცინცაძის სახელობის საქართველოს სიმებიანი კვარტეტი

კ. კარდელი

თ. ბათიაშვილი

ნ. ჟვანია

ო. ჩუბინიშვილი

იგი მუდამ იყო ჩემი პროფესიული განვითარების პროცესის ერთგვარი კამერტონი, ალბათ, ისევე, როგორც ყველა ქართველი მუსიკოსისთვის.

მე მოსკოვის კონსერვატორიის სტუდენტი ვიყავი და პირადად მასთან არასოდეს მისნავლია, თუმცა მისგან ბევრი რამ შევიძინე. ის იყო მოწმე ჩემი არტისტული ჩამოყალიბების ყოველი მნიშვნელოვანი ეტაპისა და თანაც ისე მოხდა, რომ სწორედ იგი იყო მინვეული ჩემი ორივე საერთაშორისო კონკურსის (ჩაიკოვსკი და მონრეალი) საკავშირო შესარჩევი

ტურების ჟიურის ნევრად. აი, მაშინ კი სრულყოფილად შევიგრძენი მისი მრავალფეროვანი პიროვნების უშუალო გავლენა, პროფესიული ზრუნვა, ადამიანური სიტბო და არისტოკრატიული იუმორი.

მისეული ბეთშოვნის მეხუთე, ლისტის პირველი და რახმანიოვის მეორე კონცერტები, შოპენის პირველი სკერცო და ლალიძის რონდო-ტოკატა განუყოფელი კომპონენტებია იმ საშემსრულებლო კულტურისა, რაზედაც აღმოცენდნენ და გაიზარდნენ ქართველ მუსიკოსთა თაობები. დღეს საერთაშორისო სარბიელზე გასული ქართველი პიანისტების უმეტესობა ძირითადად ხომ მისი ნამოწაფარები არიან.

ქუდები მოიხადეთ, ბატონებო – გიზი!

ეთერ ანჯაფარიძე

გიზი ამირეჯიბის კონცერტს პირველად 1958 წელს დავესწარი. მაშინ მუსიკალურ სასწავლებელში ვსწავლობდი და პირველად მოვეუსმინე ასეთი მაღალი დონის პიანისტს. მან წარუშლელი შთაბეჭდილება დატოვა ჩემზე. იმ დროს ბევრს წერდნენ მის მაღალ საშემსრულებლო ხელოვნებაზე. გიზი ამირეჯიბი მეტად პოპულარული მუსიკოსი გახლდათ. როცა კონსერვატორიის სტუდენტი გავხდი, ბატონი გიზი ახლოს გავიცანი. ეს ჩემთვის დიდი პატივი იყო. შემდეგ უკვე ერთად გამოვდიოდით სადღესასწაულო კონცერტებზე. მე მაშინ კონსერვატორიის ფოლკლორულ ანსამბლ “გორდელას” წევრი გახლდით.

1967 წელს საქართველოს კულტურის სამინისტრომ კანადაში “ექსპო-67”-ზე გააგზავნა ქართველ ხელოვანთა ჯგუფი, რომელთა შემადგენლობაში იყვნენ: გიზი ამირეჯიბი, ნოდარ ანდლულაძე, მედეა ამირანაშვილი, ნანი ბრეგვაძე, „ორერა“, „გორდელა“, მოცეკვავეთა ჯგუფი და სხვები. ჩვენ კონცერტებს ვმართავდით სსრკ-ს პავილიონში, რომელსაც უამრავი ხალხი ესწრებოდა. ქართველმა ხელოვანებმა

მოხიბლეს მსმენელი. გიზი ამირეჯიბს კი განსაკუთრებული წარმატება ხვდა წილად. კანადაში ჩვენ ძალიან დავუახლოვდით ერთმანეთს. ბატონი გიზი, გარდა მისი მაღალი საშემსრულებლო ხელოვნებისა, მეტად მომხიბლავი პიროვნება გახლდათ, ნამდვილი არისტოკრატი და უაღრესად თავმდაბალი, ყველას მიმართ კეთილგანწყობილი, მშვიდი, იშვიათი იუმორის მქონე ადამიანი. მახსოვს ნოდარი და გიზი ერთ ნომერში მოათავსეს. ნოდარს გაციების ეშინოდა და ფანჯრის გაღებას ერიდებოდა, გიზი ხუმრობდა - კარადის კარები ვერ გამიღია, მეშინია ნოდარი არ გაცივდესო. მოკლედ, იყო საერთო მხიარულება და სიცილ-ხარხარი.

მე ხშირად ვესწრებოდი გიზის კონცერტებს, მონმე ვიყავი მისი საოცარი წარმატებისა. აღსანიშნავია გიზის პედაგოგიური მოღვაწეობა. მან აღზარდა გამოჩენილი პიანისტების რამდენიმე თაობა, რომლებმაც ფართოდ გაუთქვეს სახელი ქართულ საშემსრულებლო ხელოვნებას.

გიზის გარდაცვალებამ დიდი გულისტკივილი მიაყენა მისი ნიჭის თაყვანისმცემლებს. ჩვენგან ნავიდა ძალიან დიდი ხელოვანი და უსაყვარლესი პიროვნება.

ღმერთმა აცხონოს, ამინ!

ანზორ ერქომაიშვილი

მახსოვს, ჯერ კიდევ სტუდენტი ვიყავი, როდესაც პირველად მოვისმინე თენგიზ ამირეჯიბი. იგი უკრავდა ს. ნასიძის პირველ საფორტეპიანო კონცერტს. აღფრთოვანებული ვიყავი ნაწარმოებითა და შესრულებით.

მე, როგორც ქართველი კომპოზიტორი, განსაკუთრებით აღვნიშნავ ბატონი გიზის წვლილს ქართული მუსიკის პოპულარიზაციაში. გავიხსენებ იგივე ს. ნასიძის მეორე საფორტეპიანო კონცერტს, რომლის პირველი შემსრულებელი იყო ასევე გიზი. საგანგებოდ გამოვყოფდი, რა თქმა უნდა, მის მიერ შესრულებულ რ. ლალიძის რონდო-ტოკატას, რომელიც

“გიზისეული” კუპიურებით სრულდება ყოველთვის, მისი პირველი შესრულების შემდეგ.

მხიბლავდა თენგიზ ამირეჯიბის შოპენი, მისი დახვეწილი ბგერა და უსაზღვრო რომანტიზმი. გიზის დახვეწილობა აისახებოდა მის გარეგნობაში, ქცევაში. იყო უზომოდ თბილი, შეხვედრისას - ყოველთვის გულწრფელი და იუმორით სავსე.

ასეთი ადამიანები დიდხანს უნდა ცოცხლობდნენ. ჩვენ ბედნიერები ვიქნებოდით თუნდაც იმით, რომ უბრალოდ ჩვენი ქალაქის ქუჩებში ევლო კიდეც დიდხანს და დიდხანს...

ვაჟა აზარაშვილი

დარწმუნებული ვარ, რომ თენგიზ ამირეჯიბის მიერ მუსიკალურ სამყაროში შექმნილი, მხოლოდ მისთვის დამახასიათებელი განსაკუთრებული აურა, კიდეც დიდხანს ისულდგმულებს მომავალ თაობებში. ამის სანინდარი გახლავთ მისი ბრწყინვალე მონაფეები, რომელთა მოღვაწეობა საყოველთაოდ ცნობილია.

პატივისცემით,

გია ყანჩელი

ჩემდა სამწუხაროდ არ მომეცა საშუალება ორიოდ სიტყვით გამომეხატა სამძიმარი გიზი ამირეჯიბის, ჩემი საყვარელი ადამიანის, დიდი მუსიკოსის, სულით არისტოკრატის, ჭეშმარიტი პატრიოტის გარდაცვალებასთან დაკავშირებით.

არის შემთხვევები, როდესაც გინდა სიმართლეს თვალი არ გაუსწორო და ღმერთის გადანყვეტილებას შეეგუო. ასევე იყო როდესაც, სულ ეხლახან ჩემი სულიერი მეგობარი, დიდი ქართველი ებრაელი პოეტი ჯემალ აჯიაშვილი გარდაიცვალა, ვინაიდან მათი სულის ამაღლება ჩვენთვის ნაადრევი და მიუღებელი იყო, რადგან მათი აქ ყოფნა აუცილებლობას წარმოადგენდა.

ებრაელები ამბობენ: - “გარდაცვალების დღე გირჩევნოდეს

დაბადების დღესო...”-

არადა გგონია, რომ ჩვეულებრივ ადამიანურ ლოგიკას მოკლებულია ეს სიტყვები, ვინაიდან რა არის იმაზე მეტი ბედნიერება და სიხარული, რომ ხარ მონამე ახალი სულის დაბადებისა?! – ბრძენი კი შემდეგნაირად ხსნიან: დაბადებული ბავშვის მომავალი ცხოვრების გზა თავიდან გაურკვეველია და უამრავ კითხვას მოიცავს, გარდაცვლილი ადამიანის განვლილი ცხოვრების გზა კი განსჯადია და გარკვეულად სრულყოფილი... აქედან გამომდინარე გიზი ამირეჯიბის ამალღება არავითარ ზედმეტ კითხვას არ ბადებს, მან მაქსიმალურად გამოიყენა ის დრო, რაც მისი მინიერი ცხოვრებისთვის იყო გამოყოფილი და ვალმოხდელი მინებდა უზენაესის ნებას.

მე და გიზის მრავალ მოწაფეს ნამდვილად გაგვიმართლა, ჩვენ ხომ პირადად ვიცნობდით მას და მისი ადამიანური ნესიერება, მაღალი სულიერება, პროფესიული თავგამოდება კიდევ ბევრჯერ დაგვეხმარება ჩვენს შემოქმედებით თუ ყოველდღიურ ცხოვრებაში. ასევე მინდა დაგარწმუნოთ, რომ ჩემსა და მისი გაზრდილი მოსწავლეების სამძიმარს ათასობით ისრაელი თაყვანისმცემელი უერთდება.

ღმერთმა აცხონოს მისი სული.

თქვენი იოსებ (სოსო) ბარდანაშვილი (ისრაელი)

რეზოს გამორჩეულად უყვარდა ბატონი გიზი, როგორც მუსიკოსი, როგორც ადამიანი. მონუსხული იყო მისი არისტოკრატიზმით და დახვეწილობით. მართლა შეუძლებელი იყო არ მოქცეულიყავი მისი სიბლეს ტყვეობაში. რეზო მას “კნიაზს” ეძახდა.

ბატონმა გიზიმ ასეთი ისტორია მიაბო: ერთხელ რეზომ გამომიარა და მითხრა: წამოდი, ჩვენი ქვეყნის მთა-ბარი უნდა გაჩვენო!

ჩამსვა მანქანაში და ქართლის მიმართულებით წამიყვანა.

ულამაზეს ბუნებაში აღმოვჩნდით. გააჩერა მანქანა, გადმოვიდა და მითხრა: შეხედე, “კნიაზ”, ეს მამულები ყველაფერი შენ გეკუთვნოდაო! თურმე, ამირეჯიბიანთ კარში, სალოლაშენში ვიყავით მისულები. ჩემთვის მაშინ ეს აღმოჩენა იყო.

ბატონი გიზის – როგორც ხელოვანის შესახებ საქვეყნოდ ცნობილია. ჩემი მოკრძალებული აზრი აქ ზედმეტად მიმაჩნია.

მე მინდა შევეხო მის ღვანლს რონდო-ტოკატას პოპულარიზაციაში. გარდა იმისა, რომ ის თავად იყო ამ ნაწარმოების უბადლო შემსრულებელი, სწორედ მისი იდეა გახლდათ თბილისის პიანისტთა პირველ საერთაშორისო კონკურსზე სავალდებულო პიესის სახით რონდო-ტოკატას შესრულება. აქ გაჟღერდა ეს ნაწარმოები ოცამდე პიანისტის მიერ სხვადასხვა ინტერპრეტაციით. უნდა ითქვას, რომ მანამდე მას ძირითადად ქართველი შემსრულებლები უკრავდნენ, დღეს კი ნოტებს სხვადასხვა ქვეყნებიდან ითხოვენ.

დიდი სიცარიელე და ტკივილი დაგვიტოვა ბატონი გიზის ნასვლამ, მასთან ურთიერთობა ხომ ფუფუნება იყო!

ლელა ლალიძე

გიზი ჩემთვის უახლოესი ადამიანი იყო. მასთან დაუვიწყარი მოგონებები მაკავშირებს. ჩვენ ერთად გავატარეთ სტუდენტობის წლები.

მოსკოვში, ქალაქის ცენტრში, გაიხსნა ქართველ სტუდენტთა საერთო საცხოვრებელი. პირობები არცთუ ისე შესაშური გახლდათ. მაგალითად, პირველი ზამთარი გათბობის გარეშე გავატარეთ. სამაგიეროდ, ცენტრში ცხოვრება ნიშნავდა, რომ იქვე, სულ რამდენიმე წუთის სავალზე, იყო ჩაიკოვსკის სახელობის საკონცერტო დარბაზი, დიდი თეატრი და სახელმწიფო უნივერსიტეტი...

საერთო საცხოვრებელში მცხოვრები ყველა სტუდენტი სხვადასხვა პროფესიისა იყო. ერთ ოთახში ვცხოვრობდით მე,

სულხან ცინცაძე, თენგიზ აბულაძე, გიგა ლორთქიფანიძე, გვერდზე ოთახში სულიკო ჟღენტი- ჩემი ფილმის “ჯარისკაცის მამა”- სცენარის ავტორი. დიდი ღერუფნის ბოლოს კი, განცალკევებულ ოთახში ცხოვრობდა გიზი დედასთან ერთად.

ყველაზე საინტერესო, რაც მოსკოვში სწავლის წლებს უკავშირდება, არის ის, რომ ჩვენ, სხვადასხვა პროფესიის სტუდენტები, მაქსიმალურად ვიყენებდით იმ შესაძლებლობებს, რაც იმ დროინდელი მოსკოვის კულტურულ ცხოვრებას უკავშირდებოდა. მუდმივად იმართებოდა არაჩვეულებრივი კონცერტები, სპექტაკლები, გამოფენები... ჩვენ არ ვტოვებდით არცერთ ამგვარ ღონისძიებას. საღამოხანს კი, საერთო საცხოვრებლის შემოსასვლელში ვიკრიბებოდით და ერთმანეთს შთაბეჭდილებებს ვუზიარებდით. მახსოვს, ასეთი შეკრებების დროს გიზის აზრი ყველა ჩვენგანს განსაკუთრებით აინტერესებდა, რადგან იგი არასოდეს ცდებოდა შეფასებაში! მას ყველაფერი აინტერესებდა და კინემატოგრაფიაზე ისევე შეეძლო მსჯელობა, როგორც ჩვენ – პროფესიონალებს. იგი თანაბრად ერკვეოდა როგორც კინოში, ასევე ლიტერატურაში, ფერწერაში და თავისთავად – მუსიკაში. რა თქმა უნდა, ამ შემთხვევაში მხოლოდ განათლებაში არაა საქმე. იგი ყველაფერს შინაგანად გრძნობდა.

ჩვენთვის, რეჟისორებისთვის, კვირაში ორჯერ ლექციის სახით უშვებდნენ უცხოურ ფილმებს. გიზის არ გამოუტოვებია არც ერთი ამ ჩვენებებიდან! პედაგოგები ხანდახან ვერც კი ანსხვავებდნენ მას თავიანთი სტუდენტებისგან!

იმისათვის, რომ მიხვდეთ, თუ რამდენად ახლო ურთიერთობა გვაკავშირებდა ყველა ჩვენგანს, რამდენიმე ფაქტს გავიხსენებ:

დიდი ტრაგედია იყო ჩემთვის, როდესაც გავიგე, რომ გარდაშეცვალა ბიძა. ეს იყო ბიძა, რომელმაც გამზარდა, თბილისში ჩამოსასვლელი ფული კი, აღმოჩნდა, რომ არ მქონდა. მახსოვს, მაშინ მთელი საერთო საცხოვრებელი ფეხზე დადგა...

ან თუნდაც: როდესაც რომელიმე ჩვენგანი პაემანზე წასვლას დააპირებდა, შევათვალეირებდით ერთმანეთის გარდერობს და ვისაც რა მოეწონებოდა, ერთმანეთის ფეხსაცმელში, პალსტუხსა და პიჯაკში გამოწყობილი მივემართებოდით პაემანზე.

ან ჩვენი სტიპენდიის ამბავი რომ გავიხსენოთ - განა რამდენ ხანს უნდა გვეყოფნოდა? და როდესაც ჩვენი რომელიმე ოჯახი თბილისიდან მატარებელს პროდუქტს გამოატანდა, განურჩევლად იმისა, თუ ვის გამოუგზავნეს, იგი ყველას თანაბრად გვეკუთნოდა.

მიუხედავად ამგვარი სიახლოვისა, ერთმანეთის რიდი გვექონდა. ახლაც ხშირად მახსენდება ბევრი რამ და ვერ ვხსნი ამ ფენომენს... განსაკუთრებული რიდით კი გიზის მიმართ ვიყავით. იგი თითქოს თავის სამყაროში ცხოვრობდა – თავის ფიქრებითა და განცდებით...არ მახსოვს, როდესმე კამათში ჩარეულიყო ან უკმაყოფილება გამოეხატა იმ ადამიანის მიმართ, ვინც ნაკლებად ესიმპათიურებოდა. იგი უაღრესად დელიკატური იყო. ყველა ჩვენგანს საერთო საცხოვრებელში თავის როლი ჰქონდა. გიზის კი ასე დავახასიათებდი – იგი იყო ჩვენი განმანათლებელი. გავმეორდები – იგი არასოდეს ცდებოდა შეფასებაში! მან მაქსიმალურად შეითვისა იმ წლების ყველაზე საინტერესო შთაბეჭდილებები. გიზი უმაღლესი რანგის არისტოკრატი იყო!

რეზო ჩხეიძე

ჯერ კიდევ ძალზედ ახალგაზრდა ვიყავი, როდესაც გიზის სახელი, როგორც ვუნდერკინდი პიანისტისა და საოცარი მუსიკალური მონაცემების მქონე ადამიანისა, უკვე ყველასათვის ცნობილი იყო. იგი ბრწყინვალე შემსრულებელი გახლდათ ადრეულ ასაკშივე. მისი კონცერტები ყოველთვის გაოცებას იწვევდა ჩემში. მე ბედნიერება მხვდა წილად, რომ ჩვენი ურთიერთობა ახლო მეგობრობაში გადაზრდილიყო. ეს მოხდა რუსეთში სწავლის პერიოდში.

იყო ასეთი უნიკალური მოვლენა მოსკოვში – ქართველ სტუდენტთა საერთო საცხოვრებელი. ეს იყო ერთი ძველი სახლი წითელი მოედნიდან 30 მეტრში. საცხოვრებელი სავსე იყო ქართველი სტუდენტებით. მათ შორის პრივილეგიებულ მდგომარეობაში იყო გიზი. საელჩომ მას გამოუყო ცალკე ოთახი როიალით. სულ რაღაც რამოდენიმე მეტრში კი, ერთ ოთახში ვცხოვრობდით მე, სულხან ცინცაძე - გენიალური ქართველი კომპოზიტორი, რეზო ჩხეიძე და თენგიზ აბულაძე. რაღა თქმა უნდა, განუწყვეტელ კავშირში ვიყავით გიზისთან.

გარდა იმისა, რომ იგი დიდი პიანისტი იყო, გიზი გახლდათ ნამდვილი კულტურის მოღვაწე. ის არასოდეს გააცდენდა არც მოსკოვში, შემდეგ კი აქ, თბილისში, არც ერთ მნიშვნელოვან კონცერტს, სპექტაკლსა თუ გამოფენას. იგი ვალდებულია თვლიდა თავს, რომ ამ ყველაფერს დასწრებოდა, რადგან გაგიჟებით უყვარდა მუსიკა, თეატრი, ლიტერატურა... რამოდენიმე ადამიანი “დაგვაავადმყოფა” კიდეც გიზიმ თავის გატაცებით ბალეტისადმი. თუ არ ვცდები, მას პროკოფიევის არც ერთი “რომეო და ჯულიეტა” არ გამოუტოვებია. დიდ თეატრში ეს გენიალური სპექტაკლი მაშინ უდიდესი მოვლენა იყო. აქვე უნდა აღვნიშნო, რომ იმ დროს მოსტაკოვიჩი და პროკოფიევი გამოცხადებულები იყვნენ ფორმალიზმის მეთაურებად, დიდ პატივში ხელისუფლებას ისინი არ ჰყავდა. ჩვენ კი ვიყავით მათი, ასე ვთქვათ, თავდადებული მხარდამჭერები და თითქმის ყველა სპექტაკლს ვესწრებოდით. ბალეტში “რომეო და ჯულიეტა” არნახული შემადგენლობა ცეკვავდა. საკმარისია დავასახელო დაუვინყარი გალინა ულანოვა. მის სპექტაკლებზე იმდენად ხშირად დავდიოდით, რომ ბილეთებსაც კი აღარ გვთხოვდნენ...

ჩვენი განსაკუთრებული მეგობრობა სწორედ საერთო საცხოვრებელში გაღვივდა. იგი საათობით მიყვებოდა თავის შთაბეჭდილებებს ამა თუ იმ კონცერტისა და სპექტაკლის შემდეგ. ეს ადამიანი დაბადებული იყო ხელოვნებისთვის, მასში უზომოდ შეყვარებული...

როგორც პიროვნება, გიზი იყო თავით ფეხებამდე ინტელიგენტი, არისტოკრატი, ამ სიტყვების ყველაზე მაღალი გაგებით. ადამიანი, რომელსაც ფანატიკურად უყვარდა

კულტურა.

გიზის წასვლა დიდი დარტყმაა ყველა ჩვენგანისათვის და განსაკუთრებით მუსიკალური საზოგადოებისათვის.. მას შეეძლო კიდეც არა ერთი ნიჭიერი ადამიანი აღმოეჩინა და აღეზარდა საქართველოსათვის!

გიგა ლორთქიფანიძე

კლასიკური და ქართული ხალხური მუსიკა მე ძალიან მიყვარს, და ისევე განვიცდი, როგორც მხატვრობას. ხშირად ვესწრებოდი საუკეთესო შემსრულებლების კონცერტებს, რაც ადრე თბილისში უხვად ტარდებოდა. ვეცნობოდი ჩემთვის უცნობ შემსრულებლებს, კომპოზიტორებს და დირიჟორებს. ბატონი გიზი ამირეჯიბი ერთ-ერთი კონცერტიდან გავიცანი, ხოლო პირადად შევხვდი და დავუახლოვდი, როდესაც ჩემი მეუღლის მოსწავლე თამარ ლიჩელი მუსიკალურ გიმნაზიაში ჯერ ქალბატონ გომა გოგიას და შემდეგ, კონსერვატორიაში, ბატონი გიზის კლასში ჩაირიცხა.

ბატონი გიზი მხიბლავდა არამარტო თავისი სრულიად განსხვავებული, ინდივიდუალური შესრულების მანერით, არტისტიზმით, უსაზღვრო ფანტაზიით, არამედ გარეგნობით, ელეგანტური ჩაცმულობით, თავისი წარმომავლობისათვის დამახასიათებელი არისტოკრატიული მანერით. ბატონი გიზის ფიზიკური და სულიერი მონაცემები ერთმანეთს პარმონიულად ერწყმოდა.

ერთხელ, ბატონ გიზისთან სტუმრობისას, კიდეც ერთი ჩემთვის წარმოუდგენელი ნიჭი აღმოვაჩინე. გავოცდი!!!

ყველა ანტიკვარული ნივთი დიდი ოსტატობით საკუთარი ხელით აქვს აღდგენილი. ანტიკვარული ნივთების შეგროვება და მათი მოვლა, როგორც ჩანს, მისი ერთ-ერთი გატაცებაა. ასევე ნახატებიც ბატონი გიზის გემოვნებითაა გაფორმებული. ერთ-ერთი სოლო კონცერტის შემდეგ ბატონ გიზის ვუსახსოვრე ჩემი ფერწერული სურათი, რომელიც მისთვის ჩვეული გემოვნებით ისე იყო გაფორმებული და შესატყვისადგილას ექსპონირებული, რომ ძლივს ვიცანი.

ბატონი გიზის ვაჟიშვილი კოტე ამირეჯიბი ასეთივე დახვეწილი გემოვნების ძალზე ნიჭიერი მხატვარია, რომელსაც საკუთარი ხელწერა აქვს. ფართო საზოგადოებისათვის მისი შემოქმედება უკვე დიდი ხანია ცნობილია.

ჩემს მდიდარ ფონოტეკაში, ყველა დროის საუკეთესო შემსრულებელთა შორის განსაკუთრებული ადგილი აქვს ბატონი გიზის საჩუქრებს, თავისივე შესრულებით ვიდუო კასეტებს, გულწრფელი წარწერით.

ბატონი გიზი მოვიწვიე ჩემთან სახელოსნოში თუკი ამისათვის დროს გამოძებნიდა. სიამოვნებით დამთანხმდა და რადგან სიტყვებით ვერ მოვახერხე ბატონი გიზის პიროვნების სრული წარმოჩინება, გადავწყვიტე ტილოზე ფუნჯით მისი პორტრეტი დამეწერა.

ჯემალ ხუციშვილი

სამყაროს დააკლდა თენგიზ ამირეჯიბი.

ჩემო დიდო ძმაო, გიზი, ახლახან 85 წლის იუბილე გადაიხადე და კონსერვატორიაში ფეხზე იდგა მთელი დარბაზი...

შენ არა მარტო დიდი ქართველი პიანისტი და თაობათა გამზრდელი იყავი, არამედ, უღირსეულესი ქართველი შემოქმედი, რომელმაც თავისი სიტყვა თქვა მსოფლიოს მუსიკალურ სამყაროში.

მახსოვს 1951 წელი, როცა ბერლინის სტუდენტთა მესამე მსოფლიო ფესტივალზე მსოფლიო შესძარი შენი ნიჭითა და ქართული მუსიკალობით.

ერთხელ, დაგირეკე, ხმა არ მეცნო და გკითხე, რომელი ბრძანდებით-მეთქი. შენს სმენას, აბა, რა დააკნინებდა და უცებ მიპასუხე – “ჩემო ჯანსულ, თვალს გავახელ? – ზედ წამწამზე გიზი ვარ!”

მე კი, გულში მიზიხარ და მთელი ცხოვრება მემახსოვრება შენი გამოკვეთილი პიროვნება, შენი მამულიშვილობა!

მშვიდობით – არა, ნახვამდის!

მარად შენი ჯანსულ ჩარკვიანი

სტუდენტები გიზის შესახებ

ვისაც ჰქონია ბედნიერება, ყოფილიყო თენგიზ ამირეჯიბის მოსწავლე, დამეთანხმებით, რომ დაუვინყარია მისი ყოველი გაკვეთილი, ის ამაღლებული სულიერი ატმოსფერო, რომელიც ყოველთვის სუფევს მის კლასში. მე ვიყავი მისი პირველი მოსწავლე, რომელიც მან საერთაშორისო ასპარეზზე გაიყვანა. თამამად შეიძლება ითქვას, რომ ყველა წარმატება, რომელიც მისმა მოსწავლეებმა მოვიპოვეთ, მისი განუმეორებელი პიროვნების ზემოქმედებისა და უდიდესი პედაგოგიური თავდადების შედეგია.

როგორც პიროვნება იგი აბსოლუტურად უნიკალურია. გიზი არის ჭეშმარიტი ესთეტი, არისტოკრატი, რაფინირებული ინტელიგენტი, ღრმად განათლებული, უშუალო, დიდი იუმორისა და საოცარი ხიბლის მქონე ადამიანი, რომელიც პირველსავე შეხვედრიდან ანდამატივით გიზიდავს და არავის ტოვებს გულგრილს.

მის კლასში გატარებული წლები არის არა მარტო პროფესიული დაოსტატების, არამედ პიროვნული, ადამიანური თვისებების ჩამოყალიბების დიდი სკოლა.

იყო გიზის მოსწავლე - ეს ნიშნავს, რომ ბედმა დიდად გაგიღიმა.

მანანა დოიჯაშვილი

ბედნიერი ვარ, რომ ბატონი გიზის მოსწავლე ვიყავი და ყოველთვის ვიქნები. რთულია სიტყვებით გადმოსცე ის უზომო სიყვარული, სიბო და პატივისცემა, რასაც ბატონი გიზის მიმართ ვგრძნობ. მქონდა ბედნიერება მასთან დიდხანს ყოფნის და საოცრად მაკლია... ვფიქრობ, როგორ დავწერო პორტრეტი - ჩემი თენგიზ ამირეჯიბი. რამოდენიმე სიტყვით ვიტყვი: სადა, გენიალურად მარტივი, გულუბრყვილო, ღირსეული, ლამაზი და უბრალოდ ძვირფასი. მისგან ისეთი სიტყვები მახსოვს, რომელიც არასოდეს დამავინყდება -

“მუშკა, მე შენ ბევრი რამ გასწავლე და არ დაივინყო!”

ეს ბოლო დარიგება იყო მისგან. არასოდეს დამავინწყდება, რადგან თავად გიზი ამირეჯიბი მემახსოვრება ყოველთვის.

ირმა გიგანი

“ბატონ თენგიზ ამირეჯიბთან ყოველი შეხვედრა ზიარებაა ჭეშმარიტ ხელოვნებასთან. ბევრჯერ მიფიქრია, რა ბედნიერებაა, რომ ასეთი დიდი მუსიკოსი გეყავს. მხოლოდ მას შეუძლია ქანცგამწყვეტი შრომის შედეგად დაგანახოს ის გზა, რომელიც ხანგრძლივი ძიების შედეგად, უსათუოდ მიგიყვანს ჭეშმარიტებამდე”.

ელისო ბოლქვაძე

(“ხელოვნება”, 1991)

გიზი ამირეჯიბი – არ ვიცი რატომ, მაგრამ ბავშვობაში ბგერათა ეს შეთანხმება ჩემთვის სახელს და გვარს კი არ ნიშნავდა, არამედ რაღაც ჯადოსნურს. და აი პირველი შეხვედრაც... მე მივხვდი რომ შევეხე საოცარ არსებას, ნიჭიერების პალიტრას, რომელიც სავსე იყო სამყაროს ყველა ფერით და ასხივებდა მანამდე ჩემთვის შეუცნობელს, რაღაც ძალიან ძვირფასს.

მისი სიღრმე ადამიანური განცდის აბსოლუტური ასახვაა, უბრალო, ყოველგვარი შელამაზების და გადამეტების გარეშე.

მისი მხატვრული ფანტაზია უსაზღვროა. მას ხომ განუმეორებელი ხატოვანი შედარებებით შეეძლო მუსიკალური სახის გახსნა. გიზის ბგერათა პალიტრა ჩემთვის ფერწერას უკავშირდება, რადგან ის ბუნებით იყო ფერმწერი... და ზოგადად განუსაზღვრელი ინფორმაციის მატარებელი ხელოვნების ყველა სფეროში. მისი, როგორც პიანისტის ხელწერა, ძნელად გადმოსაცემია - სრულიად უნიკალური, ზედმინევნიტ დახვენილი. რა თქმა უნდა გეუფლებოდა სურვილი მიგებაძა, გაგემეორებინა მისი ყოველი

ფრაზა, მაგრამ ეს შეუძლებელი იყო, რადგან ეს იყო გიზი, უნიკალური და მიუწვდომელი ვარსკვლავი. მას თავისი მუსიკალური ენა ჰქონდა, რჩეულთა ენა. და მეც, როგორც მის მოწაფეს მომეცა ასეთი ბედნიერება მოვხვედრილიყავი ამ გამოსხივების არეალში. მან ჩვენ გაგვათბო, გაგვაცისკროვნა და თვითონ კი... გადავიდა მარადისობაში. ბედნიერი ვარ, რომ ვიცხოვრე მის გვერდით, ვიმეგობრე მასთან და მისი სულის მცირედი ნაწილი მაინც გავიზიარე.

ერთხელ მითხრა “ვეკა, ჩვენ მარტო არა ვართ, ჩვენ ხომ მუსიკა გვაქვს”.

მის სიტყვებს უდიდესი ძალა ჰქონდა გერწმუნა ჭეშმარიტება! თუმცა ჩვენი ნებისმიერი სიტყვა ამ გენიოსი ადამიანის მიმართ ალბათ ისევე უფერულია, როგორც ყველა ჩვენ მარადიულობის წინაშე.

ვეკა სვანიძე

მინდა მაღლიერებით აღვნიშნო, რომ მრავალი წლის მანძილზე წილად მხვდა დიდი ბედნიერება მქონოდა შემოქმედებითი ურთიერთობა ბატონ გიზისთან. მახსოვს, როგორი სიამოვნებით მივდიოდი მის გაკვეთილებზე; რატომღაც ყოველთვის ვლელავდი, მაგრამ მისი გაღიმებული სახის დანახვისთანავე ღელვა ქრებოდა. ჩვენ ყოველთვის ბევრს ვსაუბრობდით, ბატონი გიზი ხშირად იხსენებდა სხვადასხვა ამბებს თავისი სტუდენტობის პერიოდიდან, ცნობილი პიროვნებების ცხოვრებიდან. მასთან ურთიერთობა საოცრად საინტერესო იყო.

დაუვინყარია ბატონ გიზისთან ნაწარმოებებზე მუშაობის პროცესი. ყოველთვის რაღაც ახალს ვიგებდი და ვწაველობდი, ვცდილობდი არც ერთი მისი სიტყვა, არც ერთი ფრაზა არ დამვინწყებოდა. მისი მრავალფეროვანი, მხატვრული შედარებები და გამონათქვამები ყოველთვის მეხმარებოდა ნაწარმოებების დამუშავებაში. სწავლების ბოლო წლებში ბატონი გიზი მეუბნებოდა: „მე არ გაძლევ შენიშვნას, მე

მხოლოდ რჩევას გაძლევ”. მისი ყოველი სიტყვა და რჩევა ფასდაუდებელი იყო. მე უალრესად მაღლიერი ვარ ამ არაჩვეულებრივი ადამიანის და მუსიკოსის.

მისთვის რჩევისთვის ჩემი საზღვარგარეთ ცხოვრების პერიოდშიც არაერთხელ მიმიმართავს. ბატონი გიზი ყოველთვის დიდი ინტერესით ადევენბდა თვალყურს ჩემს შემოქმედებას, ინტერესდებოდა კონცერტებით და სამომავლო გეგმებით, შორიდან გულშემატკივრობდა ჩემს ცხოვრებას.

ბატონი თენგიზის ამაგი ფასდაუდებელია, მისი გაკვეთილები და მასთან ურთიერთობა დაუფინყარი. როგორც მისი აღზრდილი მუსიკოსი, ვეცდები მისგან მიღებული ცოდნა და გამოცდილება გავუზიარო და გადავცე ჩვენს მომავალ თაობას და ამით განვაგრძო მანესტრო თენგიზ ამირეჯიბის ბრწყინვალე საფორტეპიანო სკოლა.

პატივისცემით და დიდი სიყვარულით,

ნათია ასტახიშვილი

მანესტრო თ. ამირეჯიბი, რაფინირებული პიროვნება და მუსიკოსი, ჩემს ცნობიერებაში ჯერ კიდევ ბავშვობაში შემოვიდა და გახდა ჩემთვის მისაბაძი მუსიკოსი. არასდროს დამავიწყდება ბავშვობის მოგონებები - ბიძაჩემის ჯ. ბაქრაძის სახლში გამართულ წვეულებებზე ბ-ნი გიზის მიერ შესრულებული შოპენის ვალსები, მაზურკები და ა.შ. სწორედ მისმა შესრულებამ აღძრა ჩემში მუსიკისადმი სიყვარული. მან გადამანყვეტინა პროფესიად მუსიკა ამერჩია.... და აი, ახდა ჩემი ოცნება, მე მოვხვდი კონსერვატორიაში და ჩავირიცხე თ. ამირეჯიბის კლასში. პირველივე გაკვეთილიდან მივხვდი, როგორ დახვენილ და ფაქიზ მუსიკოსთან მქონდა საქმე. ბ-ნი გიზის მუზიციერება გამოირჩეოდა სისადავითა და ბუნებრივობით, არასდროს არ კარგავდა ზომიერების გრძნობას და მისი ჟღერადობა, ბგერის პალიტრა გამორჩეულად „გიზისეული“ იყო. მასში პარმონიულად იყო შერწყმული მუსიკოს-შემსრულებელი,

პედაგოგი და პიროვნება, ამას ცხადყოფდა ხალხმრავალი საკონცერტო დარბაზები, მისი მონაფეების შთამბეჭდავი მიღწევები და პიროვნულად მათდამი სრულიად გულწრფელი, ადამიანური დამოკიდებულება. ბ-ნი გიზის გაკვეთილებზე შემოქმედებითად მრავალმხრივი, საინტერესო და ცოცხალი მუზიციურობის ატმოსფერო სუფევდა. სტუდენტისაგან მოითხოვდა განსაკუთრებულ კონცენტრაციას, მუსიკაში ჩართვას, ბგერისადმი ფაქიზ დამოკიდებულებას, დიდ მომთხოვნელობას იჩენდა ყოველი ფრაზის მიმართ. არ პატიობდა სტუდენტს მუსიკისადმი უხეშ და უგემოვნო დამოკიდებულებას. ვცდილობდი ყოველთვის მომზადებული მივსულიყავი გაკვეთილზე, რადგანაც სხვა შემთხვევაში შეუძლებელი იყო ჩავწვდომოდი იმ სულიერ სიმაღლეებს, რასაც ჩვენგან მოითხოვდა ბ-ნი გიზი. ყოველთვის იჯდა მოშორებით, რაც ჩემში იწვევდა საკონცერტო სცენაზე ყოფნის შეგრძნებას და ეს არც ისე ადვილი იყო სრულიად ახალგაზრდა გამოუცდელი სტუდენტისთვის... მაგრამ ყველაზე საინტერესო იწყებოდა შემდგომ, როცა ბ-ნი გიზი მუსიკით დამუხტული იწყებდა ნაწარმოების ინტონირებას, გაცოცხლებას, არა მარტო სიტყვებით, არამედ მუსიკალური ბგერებითაც. ეს მართლა დაუვინყარი იყო, ისეთი ჯადოსნური ბგერები იფრქვეოდა გარშემო, სულ ვფიქრობდი საიდან მოდიოდა ასეთი ჟღერადობა.... მინდა გავიხსენო მისი ერთ-ერთი ბოლო კონცერტი, სადაც მან კონსერვატორიის დიდ დარბაზში დაუკრა ლისტის “ფანტაზია უნგრულ ხალხურ თემებზე” ორკესტრთან ერთად... მთელ დარბაზში ბგერები მოფრინავდა და ავსებდა ულამაზესი ტემპრით, რაც დიდი იშვიათობა იყო. ბევრი დიდი მუსიკოსის გამოსვლა მომისმენია ამ დარბაზში, მაგრამ რაც იმ კონცერტზე ხდებოდა ბგერების ჟღერადობის თვალსაზრისით, არასდროს მომისმენია. თ. ამირეჯიბი ჟღერადობის დიდოსტატი იყო! რა თქმა უნდა არ ავიწყდებოდა იუმორიც... მთელი გაკვეთილი მსუბუქი, დახვეწილი იუმორით მიმდინარეობდა... მოისმენდა რა ჩემს მიერ შესრულებულ ნაწარმოებს, გაკვეთილის შემდგომ ეტაპზე გადადიოდა და მომმართავდა „ცირა.... იცი რა?“

..... თუ შესრულებაში რამე არ მოსწონდა.. აუცილებლად ჩაახველებდა და აქტიურად იწყებდა მოძრაობას, ანდა ვინმეს შესრულებასთან დაკავშირებით ჩაიჩურჩულებდა „ოჩხამურიი“... არასდროს შეუღალავდა სტუდენტს ღირსების გრძნობას, ყველა შენიშვნას ისეთ იუმორში გაატარებდა, რომ როგორც პიროვნება ყოველთვის აღფრთოვანებას იწვევდა. ბ-ნი გიზის ყველა ნაბიჯი სილამაზისა და ესთეტიურობის აღქმით იყო განმსჭვალული, რაც მხოლოდ არისტოკრატიული სულისა და მანერების მქონე ადამიანებს ახასიათებთ, ამიტომ მისი დამოკიდებულება მუსიკის, პიროვნებების, ცხოვრებისა და საკუთარი თავის მიმართაც (გარეგნულად ყოველთვის მოწესრიგებული იყო) ესთეტიურობის კრიტიკრიუმით განისაზღვრებოდა. ყველა ამბობდა თ. ამირეჯიბი „უკანასკნელი მოჰიკანია“ მუსიკის სამყაროში, მე დავუმატებდი, ის იყო „უკანასკნელი მოჰიკანი“ ასევე ჩვენს ყოფაშიც, როგორც არისტოკრატიული სულისა და თვისებების მატარებელი ადამიანი. გასახსენებელი კიდევ ბევრია... მაგრამ..... მინდოდა სიცოცხლეშივე ბევრი ლამაზი სიტყვა მეთქვა მისთვის, და ვერ შევბედე... ეხლა კი მომეცა ამის საშუალება და ალბათ იმდენს ვერც გადმოვცემ სიტყვებით, რასაც მანესტრო იმსახურებს. გავკადნიერდები და გამოვხატავ ჩემს უდიდეს მადლიერებას და აღფრთოვანებას ბ-ნი გიზის მიმართ, იმისთვის რომ მაზიარა ნამდვილ ხელოვნებას, სწორ გზაზე დამაყენა და რომ თავისი პიროვნული ხიბლით ამავესო. მადლობა ბატონო გიზი, რომ არსებობდით და რომ მომეცით უფლება თქვენგან ბევრი რამ მესწავლა. მუდამ იარსებებთ ჩემთან ერთად. ქედს ვიხრი თქვენი პიროვნების წინაშე!

ცირა ქამუშაძე

ბატონი გიზი ამირეჯიბი ჩემთვის ყოველთვის იყო და იქნება ქართული კულტურის ერთ-ერთი უბრწყინვალესი წარმომადგენელი და თანამედროვე პიანისტური ტრადიციების დამაარსებელი. ის იყო საერთაშორისო კლასის მუსიკოსი და არტისტი. მისმა საშემსრულებლო შემოქმედებამ და პედაგოგიურმა მოღვაწეობამ უდიდესი გავლენა იქონია

ახალგაზრდა პიანისტების მრავალ თაობაზე.

ბატონი გიზის გაკვეთილებმა დაუვინყარი შთაბეჭდილება დატოვა ჩემზე. მან მასწავლა თუ რაოდენ ღრმა და ამავე დროს სათუთი შეიძლება იყოს მუსიკალური ნაწარმოების ინტერპრეტაცია; რამდენად გამომსახველი და მრავალფეროვანი შეიძლება იყოს საფორტეპიანო ბგერა. მისმა დახვეწილმა გემოვნებამ ჩემთვის ნათელი გახადა თუ როგორ გარდაიქმნება პირადული ემოცია ზოგადსაკაცობრიო დონის ნაწარმოებად.

მე ძალიან გამიმართლა ცხოვრებაში მასწავლებლებში. ყოველთვის საუკეთესო პედაგოგები მყავდა. ბევრი სხვაც მინახია და მსმენია, მაგრამ ჩემთვის ბატონი გიზის კალიბრის მუსიკოსი სულ რამოდენიმეა მსოფლიოში.

მეც და ჩემს ოჯახს ძალიან გვიყვარდა “ძია გიზი”. ჩემი ბებია, როზა როჟოკი, და ბაბუა, ემილ გურევიჩი, თავად გამოჩენილი მუსიკოსები, ძალიან აფასებდნენ მას. მე მუდამ მადლიერი ვიქნები ბატონი გიზის, როგორც მისი მოწაფე და მსმენელი, როგორც პიანისტი და პედაგოგი. არასოდეს დავივინყებ ბატონი გიზის ენთუზიაზმს და დახმარებას, რომელიც მან რ. როჟოკის და ე. გურევიჩის სახელობის კონკურსების და ხსოვნის კონცერტის ორგანიზაციაში გაშენა.

“ძია გიზი” ყოველთვის იქნება ჩემთან ერთად, ჩემს მოგონებებში და იმედი მაქვს, მის ტრადიციებს ღირსეულად გავაგრძელებ.

თამარ გურევიჩი

სახლი, სადაც დავიბადე და ვიზრდებოდი, იმით იყო გამორჩეული, რომ იქ სხვადასხვა დროს ცხოვრობდნენ ილია ჭავჭავაძე, ზაქარია ფალიაშვილი, ქართლიდან გადმოსახლებული თავადები, მათ შორის ევა ავალიშვილი, რომელიც გიზი ამირეჯიბის დედის - ნინას დეიდა გახლდათ.

ქალბატონი ნინა ხშირად სტუმრობდა დეიდას და ჩვენც,

მეზობლებს, ძალიან ახლო ურთიერთობა გვქონდა მასთან. ქალბატონი ნინა ბევრს გვიყვებოდა თავის ვაჟიშვილ გიზიზე, მის ნიჭიერებასა და მუსიკალურ მონაცემებზე, იმაზე თუ როგორ უყვარდა მას ფორტეპიანოზე დაკვრა და დირიჟორობა. ასე რომ, გიზის ბავშვობიდან ვიცნობდი და ვმეგობრობდი.

მე ხუთი წლიდან ვეუფლებოდი მუსიკის სანყისებს და ჩემი პირველი მასწავლებელი იყო აკადემიკოს გიორგი ჩუბინაშვილის მეუღლე ნინა ღვინიაშვილი. ქალბატონი ნინა იყო ცნობილი პედაგოგის ლევინის მიწაფე და საოცრად განსწავლული პიროვნება. იგი ხშირად მეუბნებოდა, რომ მის შემდეგ ჩემი პედაგოგი უსათუოდ გიზი ამირეჯიბი უნდა ყოფილიყო. მოხდა ისე, რომ როდესაც მე კონსერვატორიის მე-2 კურსზე ვიყავი, ჩემს პროფესორს ანა თულაშვილს ინსულტი დაემართა და მის ასისტენტად მოსკოვიდან გიზი ამირეჯიბი მოიწვიეს.

ძნელია იმის თხრობა თუ როგორი ბედნიერება იყო მასთან მუშაობა. გიზი იყო განუმეორებელი მუსიკოს-შემსრულებელი. მისი გაკვეთილები დაუვინყარი იყო, ისინი ყოველთვის მთავრდებოდა ჩვენებით. რჩებოდა შთაბეჭდილება, რომ იგი გამოდის კონცერტზე პუბლიკის წინაშე. გიზის მიერ დაკრულის შემდეგ ჩვენ აღარ შეგვეძლო ინსტრუმენტთან მიკარება. ასევე მახსენდება გოლდენვეიზერის სიტყვები, რომელიც მან ჩემი სახელმწიფო გამოცდის შემდეგ მითხრა: "თქვენ საოცრად გაგიმართლათ ცხოვრებაში, ვინაიდან ასეთ დიდ მაესტროსთან მოგინიათ მუშაობა."

ძნელია გიზის გარეშე არსებობა, მაგრამ ცხოვრება გრძელდება და მისი სახელი იქნება მარადიული.

ქეთევან ჩხიკვიშვილი

უდიდესი სიყვარული და პატივისცემა ბატონი გიზისადმი ჩემს გულში ჯერ კიდევ ათწლეულებში სწავლის პერიოდში გაღვივდა. წარმოუდგენელი იქნებოდა სხვაგვარად. ბატონი გიზის შეუდარებელი ხელოვნებით ყველანი მონუსხულები ვიყავით, მაგრამ გარდა ამისა, მახსოვს, თუ როგორი სითბოთი და სისათუთით იხსენებდა ჩემი პედაგოგი - ვეკა

სვანიძე თავის მანქანასთან გატარებულ ყოველ წუთს. ბატონი გიზისგან მიღებული გაკვეთილები ის განძია, რაც გულში ინახება და ცხოვრების ბოლომდე მიგყვება. ყოველი შეხვედრა ბატონ გიზისთან დატვირთული იყო განუმეორებელი იდეებითა და დახვეწილი იუმორით. მახსოვს მისი შეუდარებელი, საოცრად სულში ჩამწვდომი, გამომსახველი და ამავედროულად სისადავით განმსჭვალული ინტერპრეტაცია. ალბათ, თითზე ჩამოსათვლელია იმ მუსიკოსთა რიცხვი, ვინც ასეთი ღვთაებრივი ნიჭით არიან დაჯილდოვებულნი - კორტო, ნეიჰაუზი, რუბინშტეინი... საქართველოში კი - თენგიზ ამირეჯიბი, ჩვენი დიდი მანქანა, რომლის წინაშეც ჩვენ ყველანი ქედს ვიხრით.

მარინა ნადირაძე

ძალიან მიჭირს ჩემს საყვარელ მანქანაზე წარსულ დროში წერა. გიზი ამირეჯიბის გარდაცვალებამ დაასრულა რომანტიზმისა და რაინდობის ეპოქა ქართული საფორტეპიანო სკოლის ისტორიაში. ჩვენგან წავიდა არა მარტო დიდი მუსიკოსი-ესთეტი, არამედ სრულიად უნიკალური პიროვნება.

მისი თითოეული მოწაფე სულში ინახავს “თავის გიზის”. ჩემს მუსიკოსად ჩამოყალიბებაშიც მანქანამ განსაკუთრებული როლი ითამაშა. როდესაც პირველად შევალე მისი ბინის კარები, მომეჩვენა რომ ზღაპარში მოვხვდი, სადაც კეთილი ჯადოქარი ცხოვრობს და ირგვლივ მშვენიერება სუფევს. მე ამ ჯადოქრის წინაშე უნდა დამეკრა, მუხლები მიკანკალებდა, მაგრამ როგორც კი მისი ლამაზი, კეთილმოსურნე ხმა გავიგონე, მივხვდი, რომ ჭეშმარიტად “მშვენიერ სხეულში მშვენიერი სულია” და ჩემი შიშიც გაქრა. შემდეგ იყო მის კლასში გატარებული შესანიშნავი წლები და მეგობრობა, რომელიც მის უკანასკნელ დღეებამდე გაგრძელდა.

ჩვენი საყვარელი მანქანა მოწაფეებს სძენდა არამარტო ბრწყინვალე პიანიზმს, არამედ ყველასაგან განსხვავებული ჟღერადობის პალიტრას. მან გვასწავლა როგორც მუსიკის

მოსმენა, ასევე სტრიქონებს მიღმა ხედვა და კითხვა.

მახსოვს, როდესაც მოცარტის ერთ-ერთი სონატის ინტერპრეტაციაზე ვმუშაობდით, ის მეუბნებოდა: “მოცარტს არა აქვს უბრალოდ დანერგილი პასაჟები - ეს ყველაფერი სიცოცხლით გაჯერებული მუსიკაა.”

ყველაფერი ეს, ძვირფასო მანესტრო, ისევე, როგორც თქვენი განსაკუთრებული, უზადო გემოვნება დარჩა ჩვენი სისხლის ჯგუფში, რომელსაც “ამირეჯიბის სკოლა” ეწოდება. მე მუდამყვება, რომ შემოიძლია თქვენი მონაფე მერქვას.

ყოველთვის, როდესაც ჩემს პრაქტიკაში რაიმე შემოქმედებითი კითხვები წამომეჭრებოდა, თქვენ მოგმართავდით და ახლაც, როდესაც თქვენ ზეციურ სამყაროში ხართ, ჩემთვის ისევე ცოცხლად რჩებით, ვისაც შემოიძლია გავუზიარო ჩემი წარმატებები და ჩემი პრობლემები.

დიდი მადლობა ყველაფრისათვის, იმისათვის, რომ შექმენით იმ პიანისტების, იმ მოაზროვნე მუსიკოსების სკოლა, რომლებიც სიამაყით ატარებენ ამ ჯილდოს მთელი ცხოვრების მანძილზე.

ნათელში გამყოფოთ უფალმა!

დიდი მადლიერებით,

ვიქტორია ჩაპლინსკაია

გიზი ამირეჯიბი დიდსულოვნების და გენიალურობის სიმბოლოა. გარდა იმისა, რომ ის იყო შოპენის უბადლო შემსრულებელი, მას ახასიათებდა ის იშვიათი და რთულად მისაღწევი თვისებები პიანისტისთვის, რასაც სისადავე, გულწრფელობა და უშუალობა ჰქვია. ის იყო საოცრად მასშტაბური მუსიკოსი, რომელმაც მე, როგორც ხელოვანს, ადამიანს ბევრი მნიშვნელოვანი პრინციპი ჩამომიყალიბა. ჩემთვის, როგორც მუსიკოსისთვის მთავარ მამოძრავებელ ძალად იქცა მათგან რამდენიმე: მუსიკალური ნაწარმოების დრამატურგიული მნიშვნელობა; როიალის ის პრივილეგია,

რომელიც გამოარჩევს მას სხვა ინსტრუმენტებისგან (უნარი ფერადოვანი და მრავალფეროვანი ტემბრის, ორკესტრის აუღერების ერთი ინსტრუმენტის მეშვეობით) და სისადავე, რომელიც არა მხოლოდ მუსიკოსს, არამედ ადამიანს ამშვენებს.

ჩემი პირველი გაკვეთილი, რომელსაც 15 წლისა ვეზიარე, იყო ის საოცრება, რომლის აღქმაც მხოლოდ ჩვენში არსებულ მეოცნებე ბავშვს შეუძლია. ჩემთვის გაიხსნა სრულიად ახალი სამყარო, მისი სამყარო, სადაც მე შევიგრძენი, რომ ჩემში არსებობს სული. სული, რომელიც არის ფაქიზი. სული, რომელიც შეიძლება გეტკინოს. სული, რომელიც სიყვარულია და ეს სიყვარული - რომელსაც ვერ შეეხები, მაგრამ ბგერებით აღქმადია - და ჩემი სული გიზის მიმართ, პირველი დღიდან დღემდე, სუფთად შევინახე.

ამაყი ვარ, რომ ჩვენ მოგვევლინა ისეთი ფენომენი, რომელიც საუკუნეში მხოლოდ რამოდენიმეჯერ შეიძლება მოვევლინოს მსოფლიოს. მოგვევლინა უბრალოდ, ხმაურის გარეშე. უბრალოდვე გვაზიარა თავის გენიალურ ხელოვნებას. ჩვენც მივიღეთ უბრალოდ, თითქოს ვიმსახურებდით და უბრალოდვე გაგვიკვირდა, როდესაც დაგვტოვა. რა მტკივნეული სიცარიელე დაგვტოვა, ისიც უბრალოდ და როგორ უბრალოდ დაასრულა ეპოქა - ეპოქა ფერადოვნების, გრძნობების და მათი კეთილშობილური გამოხატვის. დაასრულა და ისტორიად აქცია. ჩვენ კი ვეჭიდებით ამ ეპოქას, რადგან არ გვინდა ვიყოთ გასახსენებელნი და უკვე არარსებულნი. ეს ყველაფერი მისმა უბრალო, სხვების შეუნუხებელმა წასვლამ გამოიწვია. ბუნებრივია, გენიალური იყო და დიდი.

ხატია ბუნიათიშვილი

ალბათ, ძნელად მოიძებნება ადამიანი ჩემს ცხოვრებაში, რომელმაც ასეთი დიდი გავლენა მოახდინა ჩემზე, როგორც პიროვნებასა და ხელოვანზე.

მახსოვს, პატარა ქუთაისელმა გოგონამ, ერთხელ ტელევიზიით მოვისმინე გიზის შესრულებით შოპენი. ის შეგრძნება

მთელი ცხოვრების მანძილზე არ დამავინდება. საოცარი სურვილი გამიჩნდა იმნუთასვე შევხვედროდი მას პირადად და მის კლასში მოვხვედრილიყავი. თუმცაღა ეს მიუწვდომელ და არარეალიზებულ ოცნებად მეჩვენებოდა. ოცნებები ხდებაო ამბობენ და მართლაც, ბატონი გიზი დაგვთანხმდა მე და დედას მოსმენაზე. ენიტალუნერელმა მღელვარებამ და ამავედროულად ბედნიერებამ მომიცვა.. მახსოვს, კარი გაგვიღო თუ არა, გვითხრა: “მობრძანდით, “ქუთათურებო”.. მისი ასეთი სისადავე და იუმორი დამეხმარა მღელვარების გადალახვაში.

ის მღელვარება თითქმის ყოველი გაკვეთილის დროს მომიცავდა ხოლმე, მაგრამ ეს იყო სიხარულისა და ამ ადამიანთან შეხებისაგან გამომწვეული სიამაყის განცდის მღელვარება.

მახსოვს, გერმანიაში, როდესაც ჩემი პირველი გამოსვლა მქონდა, ბატონი გიზი სულ თვალწინ მედგა, როგორც „სულიერი მოძღვარი“, რომელიც გლოცავს და ძალას გმატებს. შეუდარებელი გრძნობაა, რომელიც დღემდე თან დამყვება.

მზია ჯაფარიძე

იშვიათად, თუმცა საბედნიეროდ, ხდება, რომ გვხვდებიან მართლაც გენიალური ადამიანები, რომლებიც საგრძნობლად და სამუდამოდ ცვლიან ჩვენს პიროვნებას. ასეთ ადამიანთან შეხვედრა დიდი ბედნიერებისა და საოცარი გამართლების ტოლფასია და მე დანამდვილებით შემიძლია გითხრათ, რომ ჩვენ ყველას, მის მონაფეებს, მართლა საოცრად გაგვიმართლა, ვინაიდან პიროვნება, რომელსაც ახლა უდიდესი სიყვარულით ვიხსენებთ, გენიალური მუსიკოსი და ბრწინვალე პიანისტი, არაჩვეულებრივი პედაგოგი და იუმორით სავსე მეგობარი, ჭეშმარიტი ინტელექტუალი და უზადო არისტოკრატი, ჩვენი დაუვინყარი მაცესტრო, ბატონი თენგიზ ამირეჯიბი გახლავთ.

პირადად მე ბატონ გიზისთან ურთიერთობის ბედნიერება მთელი შვიდი წლის განმავლობაში მქონდა. კონსერვატორიის წარჩინებით დამთავრების შემდეგ, გამონაკლისის სახით, როგორც ჯილდო, ორი წლით მასთან სტაჟირების უფლება

მომენიჭა, რაც მართლა უძვირფასესი საჩუქარი იყო ჩემთვის, რადგან ორ წელს კი არა, მის თითო გაკვეთილს ჰქონდა უდიდესი მნიშვნელობა ყველა ჩვენგანისათვის. ბატონი გიზი ჩვენ მართო დაკვრას ან თუნდაც მუსიკის სიყვარულს არ გვასწავლიდა – ამ მასშტაბის მუსიკოსთან ურთიერთობა, მოგეხსენებათ, ბევრად მეტს ნიშნავს...

ახლა ვცდილობ და ვხვდები, რომ ვერც ვუახლოვდები იმ სინამდვილეს, რაც მასთან მაკავშირებდა. მართლაც, შეუძლებელია პატარა მოგონებაში მეტ-ნაკლებად გადმოსცე ასეთ დიდ, განუმეორებელ მანესტროსთან პროფესიული ურთიერთობის ნიუანსები. მართლაც ფასდაუდებელია ყველაფერი, რასაც ის გვასწავლიდა, რომელიმე პიანისტური ტექნიკური ხერხით დაწყებული, შემდეგ ამ ცალკეული დეტალების გამთლიანებით და ნაწარმოების სულის გაგებითა და წვდომით დამთავრებული. მით უფრო შეუძლებელია გადმოსცე შენი ემოციების – მადლიერების, აღფრთოვანების, სიამაყისა და ახლა უკვე დიდი გულისტკივილის მთელი სპექტრი, შეუძლებელია ზუსტად გადმოსცე შენი შეურიგებლობა იმ რეალობასთან, თუ რატომ ხდება, რომ გვგონია ახლობელი, საყვარელი და ძვირფასი ადამიანი მუდამ ჩვენს გვერდით იქნება, ნებისმიერ დროს დავურეკავთ, მივალთ, ვნახავთ, მის დაკვრას თუ ინტერვიუს ჩავინერთ, ვეტყვი, როგორი მნიშვნელოვანი და შეუცვლელია ის ჩვენთვის, როგორი მადლობელი ვართ მისი... მეტად ამაღელვებელი და გულდასაწყვეტია ამაზე ფიქრი...

არ მინდა ჩემი მოგონება ასე დავასრულო, პირიქით, მადლიერება და სიხარული უნდა გამოვხატო და ეს გრძნობები თენგიზ ამირეჯიბის სხვა მონაფეებს გავუზიარო – ჩვენ, ყველას, გამორჩეული ბიოგრაფია გვაქვს, რომელშიც ყოველთვის ეწერება, რომ დავამთავრეთ კონსერვატორიის საფორტეპიანო ფაკულტეტი და ჩვენი პედაგოგი გახლდათ გამოჩენილი პიანისტი, დაუვინყარი, უძვირფასესი მანესტრო, პროფესორი თენგიზ ამირეჯიბი!

გმადლობთ, მანესტრო!

დიდი სიყვარულით და უღრმესი პატივისცემით,
ირმა სოხაძე

ჩემი ლეგენდარული მანქანა, ბატონი თენგიზ (გიზი) ამირეჯიბი... მისი ხსოვნა ყოველთვის იცოცხლებს ჩემს მოგონებებში!

მე საოცრად ილბლიანი ადამიანი ვარ, რადგან წილად მხვდა ბედნიერება ურთიერთობა მქონოდა ისეთ მუსიკოსთან, როგორიც ბატონი გიზი ამირეჯიბი იყო. ამ განუმეორებელ მუსიკოსთან გატარებული მაქვს ჩემი ცხოვრების, შეიძლება ითქვას, საუკეთესო წლები. მან უდიდესი როლი ითამაშა ჩემს პროფესიულ ჩამოყალიბებაში. არ შემიძლია არ აღვნიშნო ის ფაქტი, თუ რაოდენ ღრმა და ფაქიზი სულის ადამიანი იყო იგი.

მინდა გავიხსენო, როგორი დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა ბატონმა გიზიმ ჩემზე, როდესაც მისი შესრულებით მოვისმინე ლისტის პირველი საფორტეპიანო კონცერტი. მაშინ ჯერ კიდევ ნიჭიერთა ათწლეულის მოსწავლე ვიყავი. ბატონი გიზის მიერ შესრულებულმა ამ ნაწარმოებმა იმ წუთიდანვე განაპირობა მასთან შემოქმედებითი ურთიერთობის დამყარების უდიდესი სურვილი. ჩემდა საბედნიეროდ, სწორედ ასეც მოხდა და შემდგომში მე მისი სტუდენტი გავხდი.

განსაკუთრებით ამაღელვებელი იყო ჩემთვის პირველი შეხვედრა მასთან (ეს მოხდა კონსერვატორიაში მისაღები გამოცდის წინ რამოდენიმე დღით ადრე). ეს დღე ჩემი ცხოვრების ერთ-ერთ ყველაზე შთაბეჭდავ მომენტად დარჩება. არასოდეს დამავინწყდება მისი განუმეორებელი გაკვეთილები. ყოველი გაკვეთილი იყო ბატონი გიზის დიდი ტალანტის ამოფრქვევა. იგი გამოირჩეოდა საოცრად დახვეწილი გემოვნებით, ფაქიზი ბგერით, შესრულების არისტოკრატიული მანერით. მას პქონდა საოცარი უნარი გაეცოცხლებინა თითოეული ბგერა და მუსიკისათვის უკვდავება მიენიჭებინა...

მიუხედავად ჩვენი განსხვავებული პიანისტური ხედვისა, მე მაინც შევძელი მიმელო მისგან მისი ტრადიციული სკოლის თვისებები. ამით ძლიერ ვამაყობ და ვფიქრობ, რომ ჩემს შემდგომ შემოქმედებით ნარმატებებში ამ მომენტმა უდიდესი

როლი ითამაშა. მე ყოველთვის ვიამაყებ იმით, რომ ვიყავი ისეთი გენიალური მუსიკოსისა და მაღალი სულიერების მქონე ადამიანის სტუდენტი, როგორიც ბატონი გიზი ამირეჯიბი გახლდათ. მისი ტალანტი ყოველთვის იარსებებს ჩემი და ყველა მისი სტუდენტის შემოქმედებაში!

ქეთევან ქართველიშვილი

ბატონი გიზის, სახელოვანი მუსიკოს-შემსრულებლისა და არაჩვეულებრივი პედაგოგის გაცნობა, ჩვენ ოჯახთან დიდ მეგობრობაში გადაიზარდა. უშუალო, გულწრფელი, უალრესად ფაქიზი პიროვნება ძალზე სასიამოვნო მოსაუბრე იყო და ადამიანებთან ურთიერთობის ფასი ზედმინევნიტ კარგად ესმოდა. ბატონი გიზი გარესამყაროს მოაზროვნე მუსიკოსისა და ფილოსოფოსის თვალთ აღიქვამდა და ბევრ რამეზე საკუთარი წარმოდგენა ჰქონდა, რასაც სხვას თავს არასოდეს ახვევდა. ასეთი იყო მისი შესრულების მანერაც. განსხვავებული სტილი, რომლითაც მაქსიმალურად გაახლოებდა ავტორისეულ ჩანაფიქრთან თუ ეპოქასთან, ზარივით წკრიალა ბგერათა ტევრი ამა თუ იმ იდეის გახსნაში ეხმარებოდა და ნაწარმოების უხილავ შრეებში ძალდაუტანებლად გახედებდათ. ბუნებით რომანტიკოსი, იგი თავისუფლად და ლაღად მიუძღოდა მსმენელს სხვადასხვა კომპოზიტორთა ურთულეს, ფერადოვან ბგერათა სამყაროში.

არასოდეს დამავინწყდება ბატონ გიზისთან ერთად იტალიაში, მუსიკოს-შემსრულებელთა საერთაშორისო კონკურსზე გამგზავრება, იქ გატარებული დღეები. მაესტროს ფასდაუდებელი რჩევები და ჩემს ფსიქოლოგიურ მზაობაზე ზრუნვა სიმხნევსა და საკუთარი ძალების რწმენას მმატებდა. თუმცა ყოველი გამოსვლის წინ თავად ისე ლელავდა, ზოგჯერ მე მიხდებოდა მისი დამშვიდება. არისტოკრატიულ ოჯახში აღზრდილს, ბატონ გიზის ტრადიცია და გენეტიკური გამოცდილება კეთილშობილებითა და ღირსებით ავსებდა. ფართო განათლება ჰარმონიულად ერწყმოდა მის ფაქიზ სულს და დიდ მასწავლებელს მთლიან პიროვნებად წარმოაჩენდა. ეს გარემოება განსაკუთრებით საცნაური გახდა ჩემთვის

რომის ქუჩებში სეირნობისას, როდესაც მაესტრო ცდილობდა, ყოველი სახლი, ნაგებობა, ქუჩა თუ მოედანი, შადრევნები თუ ისტორიული ძეგლი, ქანდაკებები თუ კედლის მხატვრობა ჩემამდე ისე მოეტანა, ისე გაეხსნა და იმგვარად წარმოეჩინა, რომ სამუდამოდ დამმახსოვრებოდა და ჩემში გარკვეული ესთეტიკური ძვრა მოეხდინა...

ბევრმა როდი იცის, რომ დიდ მაესტროს ძველი ნივთების რესტავრაციის, მათი გაცოცხლების, მათთვის ხელახალი სიცოცხლის მინიჭების უნარი ჰქონდა და ამ თვისებით ხშირადც სარგებლობდა, ეს მისი ჰობი გახლდათ. უმშვენიერეს ავეჯს, რომლითაც ბატონი გიზის ბინა იყო განწყობილი, მისი მადლიანი ხელი ეტყობოდა, რაც თავად გულწრფელად ახარებდა და ეამაყებოდა. მაგრამ მაესტრო, უპირველეს ყოვლისა, მაინც მუსიკოსი იყო, მუსიკით ცხოვრობდა და საზრდოობდა. ყოველივეს, რასაც მისი ხელი შეეხებოდა თუ ფიქრი მისწვდებოდა, საკუთარი ხედვის პრიზმაში ატარებდა და მუსიკალურ ტრანსფორმირებას ახდენდა. მას უსაზღვროდ უყვარდა ადამიანი, განსაკუთრებით კი ის, ვისაც ხელოვნების განცდის, მუსიკით ცხოვრების ნიჭი მომადლოდა. ამიტომაც ეძლეოდა მთელი არსებით მოწაფეებთან მუშაობას. ჩანს, თითოეულში საკუთარი, ჯერ კიდევ დაუსრულებელი სათქმელისა და განუხორციელებელი იდეის გამგრძელებს ხედავდა. ფართო შესაძლებლობებით დაჯილდოებულ მუსიკოსს კი სათქმელი მრავლად ჰქონდა და დიდოსტატი შეგირდებს ცოდნასა და გამოცდილებას უშურველად უნილადებდა. ძნელია, სიტყვებით აღწერო სიხარულისა და ბედნიერების ის განცდა, დიდ მაესტროს მოწაფეების წარმატება რომ ანიჭებდა. ეს, უპირველეს ყოვლისა, მისი პედაგოგიური მეთოდის, მისი სკოლის გამარჯვება გახლდათ...

ძნელია ირწმუნო, რომ დიდი მაესტროს ნატიფი თითები როიალის კლავიშებს ველარასოდეს შეეხება. ასეთ ადამიანს, ჭეშმარიტ მუსიკოსსა და დიდ მეგობარს ვერავინ შეგიცვლის, მან შენში საკუთარი, განსხვავებული ადგილი სამუდამოდ დაიმკვიდრა. ამიერიდან, მხოლოდ მოგონებებით თუ შევძლებთ უზარმაზარი სიცარიელის ამოვსებას,

ჩვენივე გადარჩენის, ჩვენივე ხსნის, ძვირფას ადამიანთან თანაარსებობის გაგრძელების წადილით შექმნილი ილუზიით – გარდაცვალების ულმობელ კანონზომიერებასთან, დიდ სევდასთან გამკლავების უფლისგან ნაბოძებ იარაღად რომ ქცეულა.

ალექსანდრე ყანჩაველი

ძნელია გიზის შესახებ წარსულში წერა.

არავინ უწყის, როგორ ახერხებდა გიზი თავის გარშემო იმ გრავიტაციული ველის შექმნას, რომელიც ასე იზიდავდა ადამიანებს და მაშინვე აგრძნობინებდა თუ რა უნიკალურ პიროვნებასთან ჰქონდათ საქმე, საბოლოოდ კი მჭიდრო და უმტკიცეს ადამიანურ ურთიერთობებს აყალიბებდა. ლაპარაკის კილო, თავის მობრუნება, შემთხვევითი ჟესტი, სიტყვათა ურთიერთშეთანხმება – ყოველივე ეს მონაწილეობდა, რომ გიზი განსაკუთრებული იყო. განსაკუთრებულად ფაქიზი, განსაკუთრებულად გულისხმიერი, განსაკუთრებულად მოქნილი, განსაკუთრებულად ნიჭიერი, განსაკუთრებულად ღრმა, განსაკუთრებულად ტრაგიკული: ეს მნიშვნელოვანი კატეგორიები მთელი სიმძლავრით მაშინ იჩენდნენ თავს, როდესაც იგი კონსერვატორიის კლასში ან როიალთან აღმოჩნდებოდა. მოცარტის ფა-მაჟორი (მე-12) სონატის პირველი ტაქტებიდან მოითხოვდა სიღრმეს, სიბრძნეს და მარადისობას. ამბობდა (და გვიჩვენებდა, თანაც – როგორ!), რომ ამ დიადი ავტორის კალმიდან გამოსული ყველაზე ნაზი, ელეგანტური და ერთი შეხედვით მშვიდი და ხალისიანი ქმნილებები ოსტატის ხელში მრავალპლანიან, ღრმა და ზოგჯერ ტრაგიკულ ჟღერადობასაც კი იძენს; იგი ყოველთვის ნაწარმოების არსში წვდომას გვაძლევდა, გვასწავლიდა არ გვემსჯელა თხზულებაზე მისი ზომის მიხედვით, არამედ მუდამ გვეძებნა გზა სიბრძნისაკენ. საოცარია, მაგრამ იმის გაგება, რასაც იგი გვასწავლიდა, ერთბაშად იმდენად ძნელი შესაცნობი და აღსაქმელია, რომ მე ხშირად ვუტყდები თავს: კიდევ დიდხანს მომიწევს სწავლა და გარჯა იმ შედეგის მოსაპოვებლად, რომელსაც გიზი გვისახავდა. მისი იდეალები

ჩემთვის ახლაც უმაღლესი და ძნელად შესანვდომია. საოცარია, ისეთი განცდა მიპყრობს, თითქოს უბრალოდ კი არ ვიხსენებ მის წარსულ გაკვეთილებს, არამედ თითქოს სულ ახალსა და ახალს ვითვისებ მისგან. ვიმედოვნებ ეს მარად გასტანს.

გიზის გარდაცვალებამ საგრძნობი და მტკივნეული უფსკრული შექმნა ქართულ კულტურაში. ამჟამად, როგორც არასოდეს გვმართებს შევკრიბოთ ყოველივე, რასაც იგი გვასწავლიდა – ეს ხომ ჩვენი ცოდნის საუკეთესო ნაწილია – და შევეცადოთ იმ უფსკრულის ამოვსებას.

უკანასკნელიორიოდეთვეცდილობდითავიშემემზადებინა იმისათვის, რომ გიზი მალე დაგვტოვებდა, მაგრამ ამაოდ – ამის დაშვებაც კი ვერ შევძელი. ახლა ეს მოხდა. ძნელია. მაგრამ აი, რა გვიანდერძა და რას გვასწავლიდა – სიყვარულს, ახალგაზრდობას, სილამაზეს, სიცოცხლეს. თავად ამას სრულყოფილად ფლობდა. გვასწავლიდა და კიდევ გვასწავლა. ბედნიერი ვარ მისი გაკვეთილებით, მასთან საუბრებით, მისი ხუმრობებით, მომხიბვლელობით. ეს მუდამ ჩემთანაა. მე მინდა მისნაირი ვიყო, მაგრამ სამწუხაროდ ვერასდროს შევძლებ - ასეა, გიზი ხომ ერთადერთია. ასეთს ვიცნობდი და ასეთი მემახსოვრება მთელი ჩემი სიცოცხლის მანძილზე.

მშვიდობით, გიზი, და შეხვედრამდე.....

ალექსანდრე კორსანტია

დასრულდა.

ჯერ კიდევ მარტია.

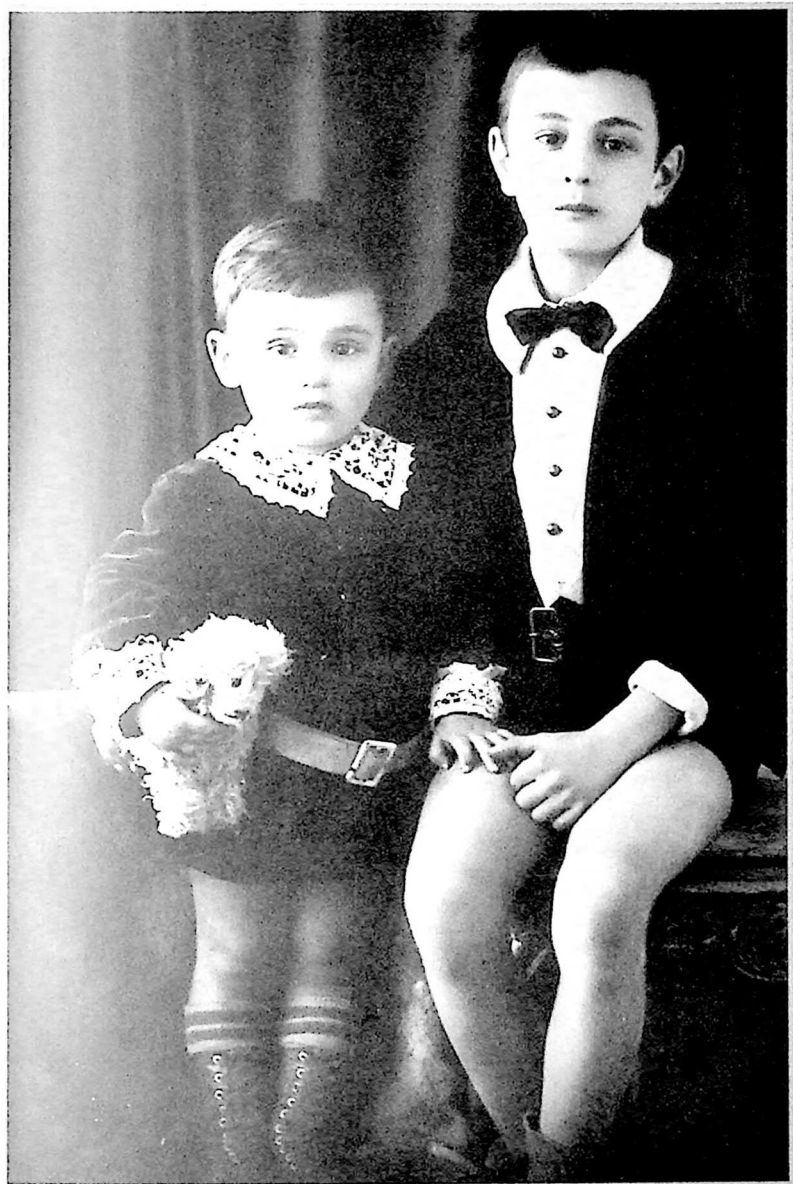
სულ რამოდენიმე თვის წინ მან უკანასკნელად მომისმინა

ბოლო წლების მანძილზე მორიდებით ვთხოვდი ყველა კონცერტის წინ: “იქნებ ერთხელ მომისმინოთ?” მერიდებოდა მისი შეწუხება. ამ თხოვნაზე ყოველთვის ხუმრობით მპასუხობდა: “გოგო, რაღა უნდა გითხრა? მე ხომ ყოველთვის არ ვიქნები?” და მიუხედავად ამ თბილი ხუმრობისა, ყოველთვის, ყოველთვის დაუზარებლად მისმენდა და მეუბნებოდა... ბევრ რამეს მეუბნებოდა და ყველაფერი თავის ადგილს პოულობდა.

რამოდენიმე კვირა გავიდა, რაც აღარ არის.

და აი, ეს პატარა წიგნიც, რომელსაც ვეჭიდებოდი, როგორც მასთან სიახლოვის უკანასკნელ იმედს, დასრულდა.

მომენატრებით, დამაკლდებით უზომოდ...



გიზი ამირეჯიბი და მისი ძმა გიორგი

Гизи Амиреджиби с братом Георгием / Gizi Amirejibi and his brother Giorgi



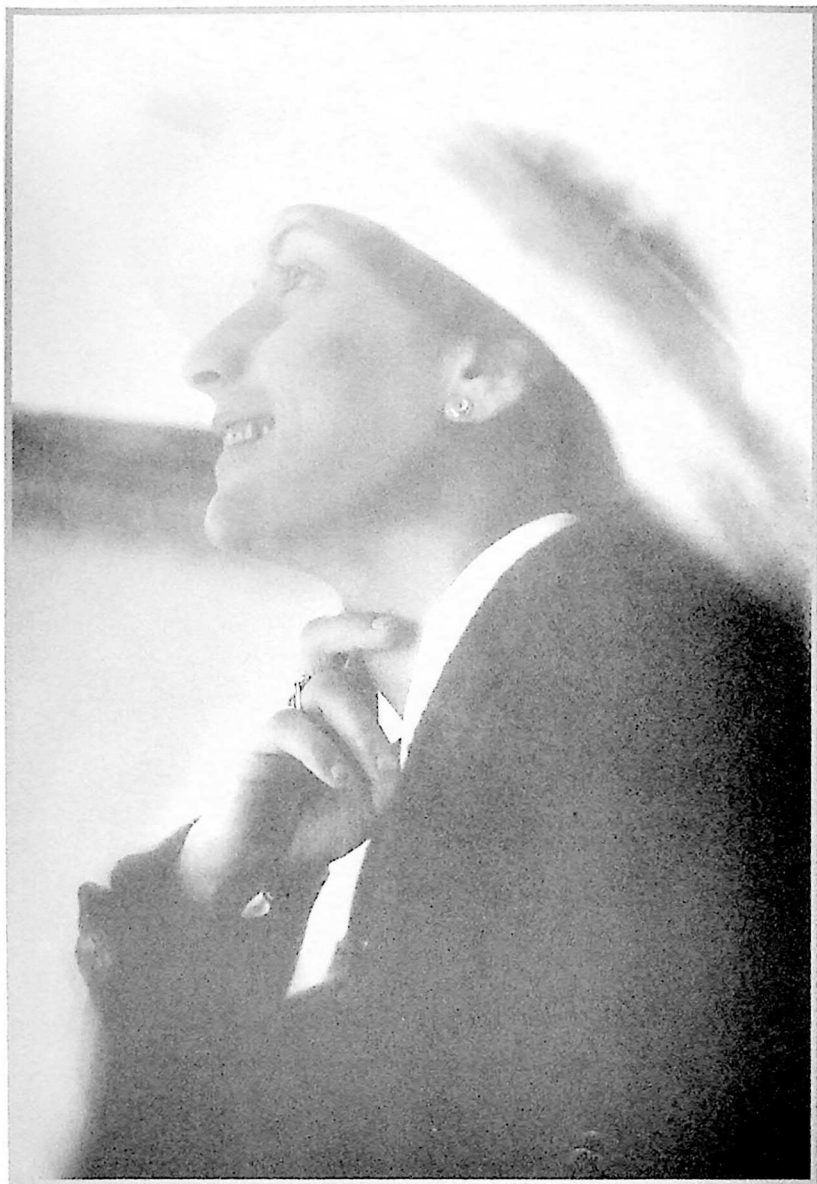
გიზი ამირეჯიბი დედამისთან,
ნინა ავალიშვილთან
Гизи Амиреджиби с мамой,
Нинной Авалишвили
Gizi Amirejibi with his mother, Nina Avalishvili



პროფესორ ანა თულაშვილის კლასი. ქვედა რიგში მარცხნიდან მესამე - გიზი ამირეჯიბი
Класс профессора Анны Тулашвили. Третий слева в нижнем ряду - Гизи Амиреджиби
Professor Ana Tulashvili's class. The third in the bottom row from left to right - Gizi Amirejibi



გიზი ამირეჯიბი
Gizi Amirejibi / Gizi Amirejibi



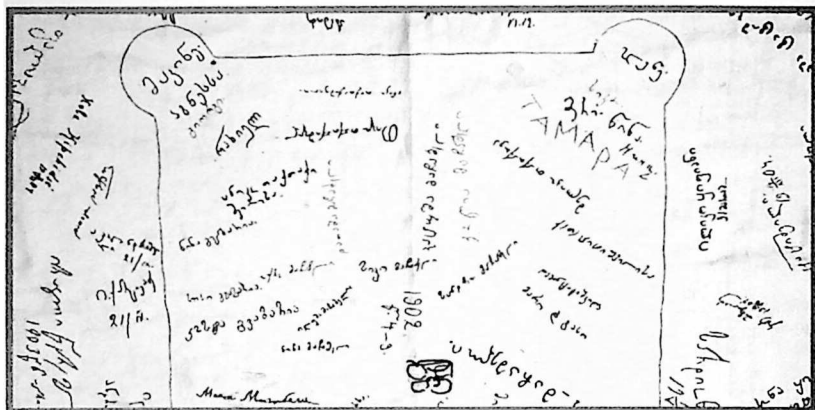
ნინა ავალიშვილი
Nina Avalishvili / Nina Avalishvili



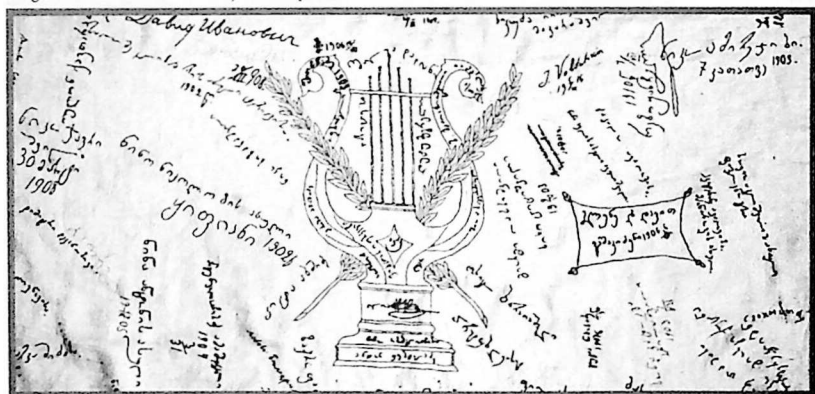
მაკინე ამირეჯიბი
Макина Амиреджиби / Makine Amirejibi



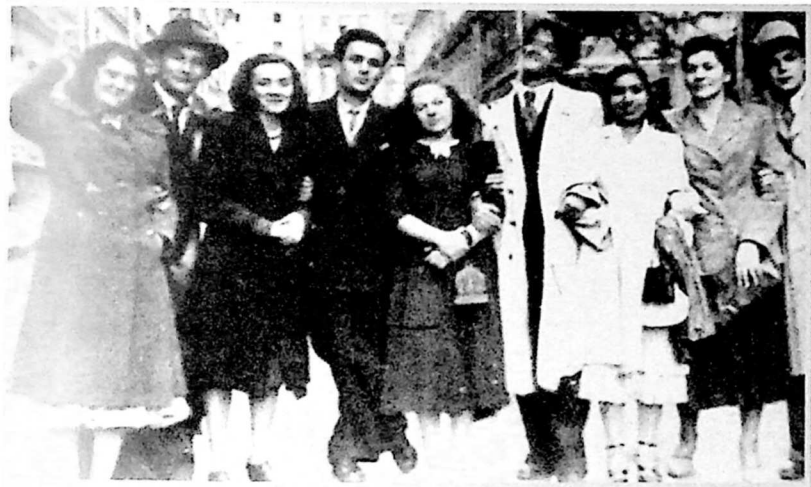
ამირეჯიბების საგვარეულო გერბი
Фамильный герб Амireджиби
Amirejibi's family coat of arms



მაკინე ამირეჯიბის უნიკალური სუფრის ფრაგმენტები
Фрагменты уникальной скатерти Макина Амireджиби
Fragments from Makine Amirejibi's unique table-cloth



სუფრა აკაკი წერეთლის და ილია ჭავჭავაძის ხელმოწერით
Скатерть с автографами Акакия Церетели и Ильи Чавчавадзе
The table-cloth with Akaki Tsereteli's and Ilya Chavchavadze's signatures

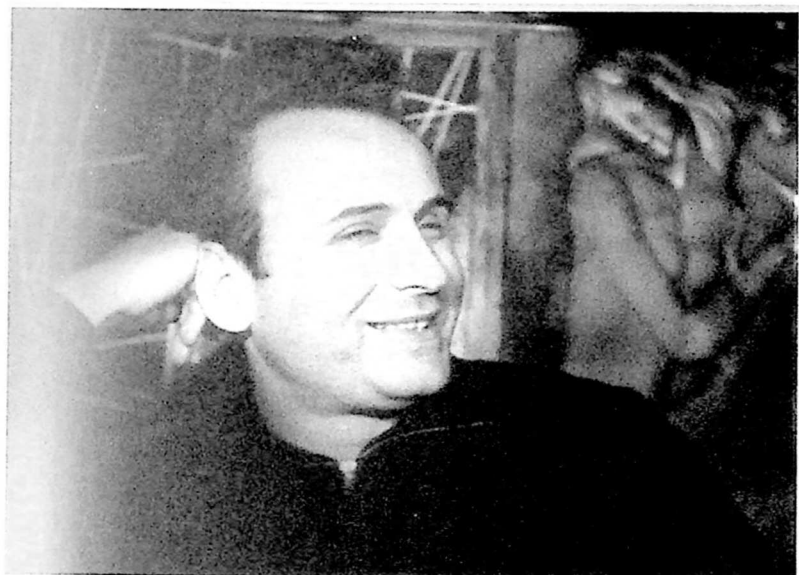


ჯიზი ამირეჯიბი სტუდენტობის დროს
Студентские годы Гизы Амiredжиби / Gizi Amirejibi's student years





თ. ამირეჯიბი
Т. Амиреджиби / T. Amirejibi



გიზი ამირეჯიბი
Gizi Amirejibi





Московская государственная филармония

БОЛЬШОЙ ЗАЛ КОНСЕРВАТОРИИ

(ул. Горькая, 13)

ПОНЕДЕЛЬНИК

1

м а р т а

Сезон 1970—71 гг.

Мшвेलдзе — Хорал
Цинцадзе — Третья симфония
Рахманинов — Концерт № 2 для фортепиано с оркестром
Чайковский — „Франческа да Римини“ — симфоническая фантазия

Заслуженный коллектив Грузинской ССР

Государственный

**СИМФОНИЧЕСКИЙ ОРКЕСТР
Г Р У З И И**

Дирижер —

заслуженный деятель искусств Грузинской ССР

Захарий

Х У Р О Д З Е

Соллист — заслуженный артист Грузинской ССР

Тонгиз

АМИРЭДЖИБИ

Начало в 7 час. 30 мин. вечера

Билеты продаются

Тир. 1000 Типография «Красная звезда», Хорошевское шоссе, 38. Зав. 749

ГРУЗИНСКАЯ ГОСУДАРСТВЕННАЯ ФИЛАРМОНИЯ

ЦЕНТРАЛЬНЫЙ ПАРК КУЛЬТУРЫ И ОТДЫХА
ИМЕНИ С. ОРДЖОНИКИДЗЕ
(пр. Плеханова, 182)
5 июля

I ОТДЕЛЕНИЕ

*Государственный заслуженный
симфонический оркестр Грузии*

Дирижер — Дзанагуз КАХИДZE.
Соллист — Тонгиз АМИРЭДЖИБИ.

В программе: ЛИСТ.

II ОТДЕЛЕНИЕ

КВИНТЕТ ДУХОВЫХ ИНСТРУМЕНТОВ

В. Кахидзе (фортепиано), Е. Подрыга (гобой), Р. Джабладзе (кларнет), М. Мацкепладзе (фагот), П. Стариков (вакцоты).

В программе: МОЦАРТ.

Вступительное слово — музыковед
Евгений МАЧАВАРИАНИ.

Начало в 20 часов. Выход свободный

ГРУЗИНСКАЯ ГОСУДАРСТВЕННАЯ
ФИЛАРМОНИЯ

БОЛЬШОЙ ЗАЛ
КОНСЕРВАТОРИИ

(ул. Грибоедова, 8)

29 ноября

Заслуженный артист Грузинской ССР

Тонгиз
АМИРЭДЖИБИ

В программе:

БЕТХОВЕН, ШУБЕРТ,
ШОПЕН, ДЕВЯССИ,
Б. КВЕРНАДZE.

Начало в 20 часов.

Билеты продаются в кассе консерватории и в Центральной театральной

თ. ამირეჯიბის კონცერტების აფიშები

Афиши концертов Т. Амирэдживи / Posters of T. Amirejibi's concerts



თ. ამირეჯიბი და ზ. ხუროდზე
T. Amirejibi and Z. Khurudze



თ. ამირეჯიბი და რ. ლაღიძე
T. Amirejibi and R. Lagidze



ამირეჯიბი პოლონეთში ფ. შოპენის ქანდაკებასთან
Amirejibi у памятника Ф.Шопена в Польше / T. Amirejibi at the monument of F. Chopin in Poland



თ. ამირეჯიბი
T. Amirejibi / T. Amirejibi

Тамара Личели



Менуш ამირეჯიბი

ТБИЛИСИ
2013

Автор

Тамара Личели

Редактор грузинского текста

Нелли Капианидзе

Русский перевод текста и стихов:

Лела Гачечиладзе

Английский перевод текста:

Медея Цоцелия

Английский перевод стихов:

Лела Эбралидзе

Дизайн и компьютерная верстка:

Тамта Пхакадзе

Подготовка книги к изданию:

Манана Пацурия

Выражаем свою благодарность за оказанную поддержку и содействие **Министерству культуры и защиты памятников Грузии и Банку “Тибиси”**



თიბისი ბანკი
T B C B A N K

ПРЕДИСЛОВИЕ

Я не претендую на то, что эта небольшая книга сможет вместить весь творческий путь и заслуги человека, который создал целую эпоху в истории грузинской исполнительской музыки. Для меня это особенно сложно, поскольку я совершенно неопытна в этой сфере. У меня также нет претензии на то, что вам будет предложено нечто такое, о чем вы прежде не знали. Этой книгой я хочу лишь выразить мою большую любовь, уважение и восторг в отношении человека, который является большей частью моей жизни, и ради высоких исполнительских и педагогических качеств которого я предпочла жить на Родине, в Грузии, никогда не жалея о своем решении. Я была счастлива тем, что всегда могла попросить маэстро Гизи, чтобы он хотя бы раз послушал меня перед концертом и указал на “то”, вроде бы очень простое и очевидное, что без его помощи почему-то часто оставалось за пределами восприятия.

Я долго думала о заглавии книги. В тексте неоднократно упоминаются такие эпитеты к Гизи Константиновичу, которые свободно могли бы послужить заглавием книги, но, по правде говоря, мне хотелось чего-то более теплого... Поэтому я назвала книгу “Тенгиз Амиреджиби” – именем, которое само говорит за себя и которое бесконечно дорого нам всем.

Я постаралась объединить в книге материал и газетные рецензии, начиная с ранних лет творчества Гизи Амиреджиби и по сей день, которые, вероятно, по отдельности читали многие, но которые никогда не были собраны вместе. Мне хочется поблагодарить библиотеку Тбилисской государственной консерватории им. В.Сараджишвили и Национальную библиотеку Парламента Грузии. Они проделали огромный труд, чтобы найти для меня газеты и журналы прошлых лет с информацией о Тенгизе Амиреджиби. Я также хочу поблагодарить Государственный музей грузинской литературы имени Георгия Леонидзе и уважаемого Гизо Вардосанидзе за предоставленные фотографии, отображающие уникальную историю жизни Гизи Амиреджиби и его предков.

В книгу вошли факты из основного биографического справочника Тенгиза Амиреджиби. В главе под простым названием “О Тенгизе Амиреджиби” я поместила газетные публикации разных периодов, а также статьи, написанные многими известными деятелями искусства специально для этой книги. Они содержат воспоминания о великом артисте, пожелания к нему, оценку его деятельности. В отдельную главу вошли некоторые фразы Гизи Амиреджиби об ис-

полнительском искусстве.

Я уверена, что найдется еще много музыкантов, желающих высказать свое отношение к нашему великому Мастеру. Поэтому надеюсь, эта публикация – лишь начало, а в будущем будет создана книга, в которой полнее будут освещены этапы жизни и творчества маэстро Гизи.

Прошу читателя не судить меня строго – примите эту скромную работу в знак безграничного восторга и большой любви к моему несравненному педагогу.

Тамара Личели

МАЭСТРО – ТЕНГИЗ АМИРЕДЖИБИ

28 декабря 2012 года большой зал Тбилисской консерватории был переполнен. Музыкальная общественность Тбилиси стоя аплодировала вошедшему в зал великому музыканту, цену которого в тот день каждый из нас, наверно, осознал вдвойне:

Тенгизу Амиреджиби исполнилось 85 лет.

А до этого была удивительная жизнь семьи Амиреджиби, оставившая неизгладимый след в памяти не только наследников этой семьи, но и многих выдающихся грузин:

“В моей семье – вспоминал Гизи Константинович, – все, как со стороны отца, Константина Амиреджиби (инженера-строителя), так и матери – Нины Авалишвили были особенно музыкальными, а пение моей бабушки – Макинэ Амиреджиби, вызывало слезы у слушателей”. У отца Гизи – Константина Амиреджиби был замечательный баритон и он великолепно исполнял арии из известных опер. Ему аккомпанировала супруга – Нина, которая имела музыкальное образование и великолепно читала с листа. Тети и дядя чудесно пели как городские, так и фольклорные песни. Эти песни теперь уже не исполняются. У них был и театр, где вместе с известными артистами участвовали и домочадцы. Известно, что пьесы были одно- или двухактными; они внесли свою лепту в культурном прогрессе этого края. Как видно из вышесказанного, творческие таланты семьи Амиреджиби имеют глубокие корни. Поэтому не удивительно, что с ними были связаны такие известные деятели, как: М. Калатозишвили, Ишхнели, Амиреджиби и др.

История одной из красивейших деревень Картли – Саголашени, расположенной неподалеку от крепости Цицишвили и прекрасной церкви Самцеврисы, помнит много известных фамилий. Среди них отличалась семья Макинэ и Сардиона Амиреджиби, с которой связано много интересных историй. Кроме того, что муж и жена с их детьми уделяли большое внимание крестьянам и опекали их, дом Амиреджиби являлся местом собраний интеллигенции и общественных деятелей того времени. Этот дом даже называли одним из первых литературных салонов Грузии. Такие выдающиеся личности как: Илья Чавчавадзе, Акакий Церетели, Васо Абашидзе, Яков Николадзе, Шио Арагвиспирели и многие другие, были частыми гостями семьи Амиреджиби. Наверно всем известен тот факт, что в Музее грузинской литературы им. Г. Леонидзе хранится скатерть Макинэ Амиреджиби. На скатерти запечатлены автографы всех посетителей

дома. Эта удивительная цифра – 1066 подписей!

Наилучшим подтверждением теплых отношений, царящих в доме Амиреджиби, являются два стихотворения Акакия Церетели. Одно из них посвящено всей семье, а второе – Макинэ.

Стихотворение, посвященное семье Амиреджиби, наполнено теплотой и характерной для Акакия легкостью. В нем хорошо чувствуются семейная гармония, отразившаяся в музыкальном благозвучии, и те человеческие отношения, которые так привлекали тогдашнюю интеллектуальную общественность. Стихотворение Акакия звучит так:

“Увидел я супругов двух,
Едины в них и плоть и дух.
Их красота пленяет очи,
А пенье улаживает слух.
Внимая звукам чудной лиры,
Отныне я им вечный друг.”

Стихотворение, посвященное Макинэ, Акакий Церетели озаглавил “К певиче”:

“Ниспослана Всевышней силой
Сердца с душою увязать,
Ты – соловей и роза вместе,
Пришла любвию пленять.
Взор ест тебя, глотают уши,
Но жар сердец не утолить...
Всели и в нас такие души,
Всевышний, чтоб их с сердцем свить,
Поблекшей Грузии печальной
Не дай нам никогда забыть”.

Судя по сообщениям того времени, многие женщины мечтали быть равными Макинэ, так как редко можно было встретить совершенного и утонченного человека, подобного Макинэ. Она была благородной, добродетельной, с изысканными манерами. Особенная молва ходила о музыкальных способностях Макинэ, доказательством чего является тот факт, что Илья Чавчавадзе, очарованный пением Макинэ, подарил ей четырехтомник своих произведений с надписью: "Чего не выразить словами, пускай твой голос допоеет."

Потомки Макинэ и Сардиона стали известными общественными деятелями. Их старшая дочь – Александра вышла замуж за Константина Калатошивили и родила двоих детей – Михаила и Ирму. Впоследствии Михаил Калатошивили стал всемирно известным кинорежиссером. Сын Макинэ и Сардиона – Симон Амiredжиби, будучи студентом второго курса Харьковского медицинского института, открыл новое вещество – карнизин. Под его руководством в Грузии начали изготавливать вакцины и сыворотки. Георгий Амiredжиби в молодом возрасте дослужился до чина генерала. Хэх Амiredжиби, их дочь, получила высшее медицинское образование и была одной из тех, кто заботился о больном Важа-Пшавела в лазарете, расположенном в здании нынешнего Тбилисского государственного университета. Великий поэт скончался у нее на руках. Существует несколько фотографий, на которых изображены Важа-Пшавела и ухаживающие за ним женщины, среди которых можно увидеть Хэхэ.

Музыкальные гены и личностные качества Амiredжиби со всей полнотой проявились во внуке Макинэ – Тенгизе Амiredжиби.

В одной из историй, связанных с происхождением Гизи Константиновича, рассказывается о его приезде в деревню своих предков. "Эту деревню – Саголашени, открыл для меня Резо Лагидзе. – вспоминал он, – По инициативе Союза композиторов Грузии проводились выездные концерты в разных городах Грузии: Боржоми, Ахалцихе и др. По дороге мы остановились в одной из деревень. Резо позвал меня и указал на одно здание – "Здесь был твой дом." Вместо жилого дома там была устроена сельская школа. Это была моя первая встреча с владениями предков." Гизи Амiredжиби часто вспоминал шутя, как он встретил в той деревне женщину, которая захотела узнать, кто он:

- Вы – новый педагог?
- Нет. – ответил Гизи.
- Инженер?

– Нет.

Женщина присмотрелась к нему и восторженно произнесла:

– Вы – барин!

Эту родовитость легко угадать во внешности, манерах и в профессиональном мастерстве Гизи Константиновича.

Когда речь заходит о семье Гизи Амиреджиби, нельзя особо не упомянуть его супругу – Гому Борисовну Гогия. Я позволю себе посвятить ей несколько строк, так как меня связывают с ней теплые воспоминания многих лет. Она являлась моим педагогом в музыкальной гимназии до моего поступления в консерваторию, где моим наставником стал Гизи Константинович.

Я помню первые ее уроки. Она была довольно строгой, прямой и, в то же время, очень отзывчивой. В течение многих лет, проведенных вместе, я особенно полюбила в ней редкое качество быть преданным любимым людям и ее безграничное восхищение своим супругом как музыкантом. Когда чету связывает 50 лет совместной жизни, вполне может статься, чтобы обыденность несколько приглушила восприятие супруга как художника. Но отношение Гомы Борисовны к мужу оставалось таким же, каким оно, вероятно, было когда она познакомилась с ним и его искусством. Я неоднократно замечала, как наполнялись слезами ее глаза, когда речь шла о блестящем творчестве Гизи Константиновича или об отмеченных благородством его личностных качествах. Это те слезы, которые выступают на глазах при встрече с чем-то возвышенным и, не побоюсь сказать, великим. Восхищаясь такой способностью моей учительницы, я могу откровенно сказать, что их отношения являются для меня одним из редчайших примеров, когда сугубо индивидуальный характер супружества обретает категорию социального феномена.

У Гизи Амиреджиби два сына – Давид и Константин (Давид – психолог, Котэ – художник), два внука – Саба и Гизи и правнук – Давид.

Долгий жизненный и творческий путь Гизи Амиреджиби начинался так:

Тенгиз Константинович Амиреджиби родился 30 сентября 1927 года в г. Тбилиси. В 1935 году он был принят в т.н. “группу одаренных детей” (позже она стала именоваться Музыкальной десятилеткой при Тбилисской государственной консерватории). Гизи Амиреджиби, вспоминая те годы, воспроизвел в памяти такой факт. Во время экзамена, после проверки слуха, его попросили “продиржиро-

вать" Героическую симфонию Бетховена (в фортепианном исполнении). Причиной такой просьбы явилось то, что он еще не владел ни одним инструментом. Результат оказался для всех неожиданным и удивительным. В одном из журналов, "Сабчота хеловнеба" 1958 года, этот случай описан так: "Когда Гизи взял в руки дирижерскую палочку и раздались звуки Героической симфонии Бетховена, он тотчас же ощутил себя артистом. Было заметно, что он был всецело поглощен музыкой. Пианисты, исполняющие симфонию, специально допускали "ошибки" – брали неправильные ноты, нарушали темп, на что маленький дирижер немедленно реагировал."

С ранней биографией Тенгиза Амиреджиби связано следующее событие. По просьбе замечательного дирижера Евгения Микеладзе, он на репетиции "продиржировал" увертюру оперы Бизе "Кармен". "Из этого мальчика мы должны сделать дирижера" – сказал Микеладзе. "Поэтому нужно сейчас же начать обучать его игре на каком-нибудь инструменте, желательно на скрипке." И юного Тенгиза зачислили на скрипичное отделение. "Скрипачи проходили и курс игры на фортепиано и, представьте себе, что у меня было больше успехов по классу фортепиано, чем по специальности." – вспоминал Тенгиз Амиреджиби. В конце концов любовь к роялю затмила все остальные инструменты, и он начал серьезно заниматься в классе профессора Анны Тулашвили, которая, в свою очередь, являлась ученицей одного из основоположников грузинской музыкальной школы и замечательного пианиста, Алоиза Мизандари. Известно, что Алоиз Мизандари был близок с таким великим композитором и исполнителем, как Ференц Лист. Лист же являлся учеником Черни, которого обучал сам Бетховен. "Что же получается? Эта простая логическая цепочка привела нас в Тбилиси!" – шутил маэстро Гизи.

Тот удивительный талант, который Евгений Микеладзе заметил в раннем возрасте, явился одной из основ для будущих успехов пианиста и педагога Тенгиза Амиреджиби. Каждый его ученик может вспомнить его уроки, во время которых он демонстрировал удивительную способность слышать и передавать звучание разных инструментов на фортепиано. Даже маленькое произведение он мог полифонически воспринять и уловить в нем множество оттенков.

Хотя в конечном счете выбор Гизи Амиреджиби был иным - "Дирижерство меня не привлекло".

В 1944 году Т. Амиреджиби закончил музыкальную десятилетку.

"Мне очень повезло с педагогами" – всегда подчеркивал Маэс-

тро. Во время одного из проводимых в Тбилиси концертов, его послушал профессор Московской консерватории Константин Игумнов и предложил переехать учиться в Москву. Именно у него и продолжил учебу Тенгиз Амiredжиби в Московской государственной консерватории им. П.И. Чайковского. После кончины своего педагога Игумнова, Гизи стал студентом Льва Оборина – народного артиста СССР, первого советского лауреата международного конкурса Шопена в Варшаве. Вот как характеризовал Л. Оборин своего ученика: “Амiredжиби Т.К. – высокоталантливый пианист с превосходными виртуозными возможностями, восприимчивый и чуткий музыкант”. (1950г.)

Гизи Амiredжиби с особенным восторгом вспоминает проведенные в Москве годы: “Там всегда проходили концерты замечательных музыкантов, приезжали театральные труппы. Я с огромным интересом слушал и наблюдал, старался не пропустить ни одного спектакля Галины Улановой. Наверно, это способствовало моему, как музыканта, формированию. Грузинский человек отличается своей творческой натурой и одаренностью, но подобные ассоциации из разных сфер необходимы и дают многое.”

За все время учебы в Тбилиси и Москве Тенгиз Амiredжиби часто выступал как с сольными концертами, так и с разными оркестрами.

Творческая жизнь Тенгиза Константиновича в Москве была довольно насыщенной. У него было много интересных предложений (например, поехать работать в Китай на довольно хороших условиях), но он предпочел возвратиться на родину, в Грузию.

О Гизи Амiredжиби часто говорят как о гениальном пианисте, педагоге, личности, но редко – как о большом патриоте своей родины. Я недавно спросила его: “И все же, почему вы решили возвратиться в Грузию?” Его ответ был мне, как живущему в Грузии музыканту, хорошо понятен: “Я привязан к Тбилиси... Нигде не могу оставаться долго... Я нигде не чувствую себя так, как у себя дома.”

В 1951-м году Гизи Амiredжиби вернулся в Тбилиси и продолжил учебу в аспирантуре у проф. А.Тулашвили. “Анна Ивановна относилась к своим ученикам с большой заботой и отзывчивостью. А Рудольф Керер и Тенгиз Амiredжиби, как наиболее одаренные ученики, пользовались ее особым вниманием и любовью” (журнал “Сабчота хеловнеба”, 1969). В последние годы своей жизни Анна Тулашвили говорила о Гизи: “Он - мой любимейший ученик...” А Гизи Константинович так вспоминал своего педагога: “Анна Ивановна

была очень интересной личностью. Внешне она казалась строгой, а сердце у нее было благороднейшее. Она была одарена большим творческим, артистическим талантом. Она прекрасно рисовала, особенно – маслом на холсте. До сих пор сохранились ее натюрморты, выполненные на тарелочках портреты Моцарта, Бетховена. В период нашего знакомства она уже не играла, но, как говорили, в свое время была интересным исполнителем с большим темпераментом и эмоциональной натурой. Анна Ивановна обладала многими профессиональными достоинствами, но все-таки следует отметить ее особое отношение к звучанию. Для нее было главным звучание инструмента у пианиста. Я и сегодня знаю многих исполнителей, у которых, вроде бы, все в порядке, есть и артистизм, но если его инструмент не звучит глубоко и многогранно, он не сможет привлечь слушателя. Это абсолютная истина. Анна Тулашвили смолоду впитала эту культуру отношения к звуку, что позже перешло в наш пианизм. Когда на уроке она должна была показать что-нибудь, ее рояль звучал замечательно. С этой точки зрения, ее можно сравнить с великими пианистами.” (из газеты “Тбилиси”, 1999).

Летом 1951 года Гизи Амиреджиби прошел отбор для участия в концертах на Третьем международном молодежном фестивале в Берлине. В 1954 году он был принят на кафедру фортепиано в Тбилисскую государственную консерваторию на должность доцента, а позже – профессора.

Это был переломный период в музыкальной жизни Грузии. Возвращение Тенгиза Амиреджиби в Грузию и начало его педагогической деятельности в Тбилисской государственной консерватории было новым, неповторимым этапом нашей музыкальной жизни. Результатом именно этого этапа и стало появление таких имен как: Манана Доиджашвили, Александр Корсантия, Элисо Болквадзе, Марина Надирадзе, Хатия Буниатишвили, Тамара Гуревич, Натия Астахишвили, Вахтанг Жордания, Мзия Джаджанидзе, Кетеван Картвелишвили, Александр Канчавели, автор этих строк и многие другие. Вспоминаются слова Мананы Доиджашвили: “быть студентом Гизи значит, что судьба тебе улыбнулась.” Тенгиз Амиреджиби ввел и усовершенствовал ту эстетическую, аристократическую манеру игры, которая так редко встречается. На сегодняшний день не часто встретишь пианиста, в творчестве которого эти качества так гармонично сочетаются.

Меня часто спрашивают: “Что тебе говорит маэстро Гизи во время занятий? Что он говорит такое, отчего совершенно меняется форма,

смысл и звучание произведения?” Несмотря на мои многолетние творческие отношения с Гизи Амiredжиби, мне всегда трудно ответить на этот вопрос. Вспоминаю слова нашего любимого пианиста, Саши Корсантия, с которыми он обратился к нашему дорогому Маэстро 28-го декабря на юбилейном вечере: “Дядя Гизи, наши уроки продолжаются по сей день.” Я слушала Сашу и думала, как просто он сказал, то что хотелось, но не удалось выразить мне. Наверно это и является ответом всему. Уроки маэстро Гизи никому не описать, в том числе и мне, так как дело не только в словах. После занятий с Тенгизом Амiredжиби остается ощущение, а не слова. Его выражение, даже жест запоминаются навсегда, и этого достаточно, чтобы ощутить дыхание произведения. Эти уроки действительно продолжаются по сей день, они и для меня продлятся всю жизнь... Часто бывало, что во время репетиции, он прерывал меня и... ничего не говорил. Я смотрела на него и его руки, его вздох или улыбка меняли идею всего произведения. Я никогда не забуду одну из наших репетиций. Маэстро остановил меня и сказал: “Скромно играешь! Тут есть некоторая скромность, но это скромность великой души.” В тот момент у меня как бы перехватило дыхание и я ощутила, как для меня неимоверно возросли значение и масштаб произведения.

Профессор Резо Тавадзе в одном из интервью сказал: “Все ученики Гизи наделены индивидуальностью. Именно этим гордится маэстро Гизи, а не тем, что ему подражают. Гизи сделал своих учеников фигурами.” Разве не это является наилучшей заслугой педагога – передать ученику то, чем почерк становится легкоотличаемым, то что заставляет почувствовать с первого же звука, что это школа Тенгиза Амiredжиби и при этом не терять индивидуальности?! Это – удел лишь неповторимых педагогов. Сам маэстро Гизи часто говорил: “Все мои ученики – особенные” – и эти слова всегда произносились с особой любовью и теплотой. “Никто из них не был похож и не стал похож друг на друга. У меня никогда не было особой системы или метода работы с учениками, все зависит от самой личности – наверно, следует понять, каковы его наклонности. Что еще важнее, необходимо иметь одинаковый подход к музыке. Ведь музыка – вся вселенная, развивающаяся по собственным законам жизнь, в которую невозможно ввести ничего неестественного. Может быть, отдельная находка или достижение, очень красивы сами по себе, но в контексте могут оказаться неорганичными... Широкому слушателю часто нравится фальшивый внешний эффект, но если следовать лишь вкусу широкого слушателя, искусство постепенно потеряет свою высоту, глубину и значение. Таков мой принцип и при работе с учениками.

Каждый из моих учеников идет своим путем, но так, что заключенный в произведении глубокий смысл не утрачивается.” (из газеты “Тбилиси”, 25.11.1997)

Педагогическая деятельность Тенгиза Амиреджиби насчитывает многие десятилетия. Когда я искала нужный мне материал в библиотеке и просматривала статьи, рецензии о Гизи Амиреджиби, меня поразило, как удавалось ему работать, учитывая ту экономическую и политическую круговерть, которую всем нам, в какой-то степени, пришлось испытать в течении последних десятилетий, не говоря о его классных концертах и их количестве. Действительно удивительно, как сумел он развить педагогическую деятельность, начиная с той поры, когда Манана Дойджашвили была его студенткой (“моя первая ласточка” так называл Маэстро свою первую лауреатку), а Александр Корсантия и Элисо Болквадзе были еще на старте своего творческого пути и до сегодняшнего дня, когда они являются пианистами международного класса.

Лично меня связывает много приятных воспоминаний с нашими классными концертами. Это был праздник, которого мы все с нетерпением ждали. Невозможно забыть самоотдачу, с которой относился Маэстро к этим концертам и к каждому из нас. Он мог слушать нас бесконечно, фантазия его была неисчерпаема и даже, казалось бы, в готовом уже произведении он все-таки находил нечто, переносившее нас в совершенно иное измерение. Мои друзья – его студенты согласятся со мной, что его появление в кулисах до концерта становилось для нас величайшим стимулом, а страшное волнение, как правило, свойственное концерту, уходило на другой план. Нарядный, утонченный, он входил с возвышенным настроением и, неведомо как, заряжал нас мощным музыкальным вдохновением.

Редко встречаешь пример присущей ему столь беззаветной и самоотверженной трудоспособности, которую он проявлял перед каждым моим концертом. Гизи неоднократно готовил меня и к конкурсам. Начало моего “конкурсного периода” совпало с экономически весьма сложным для Грузии периодом – первые международные выступления связаны именно с 90-ми годами. Мне, как и почти каждому жителю Грузии, невозможно забыть то время: отключался свет, мороз стоял как в квартирах, так и в концертных залах, может, теперь это звучит смешно, но за хлебом стояли очереди... И именно тогда он ежедневно часами проводил со мной занятия. Он давал мне замечания, которые в ту минуту казались мне неисправимыми. Но, вернувшись домой, я садилась за инструмент и все проясня-

лось. Тогда мне было 15... “И как же я не могла понять сразу, ведь это естественно?” – как часто мне приходила в голову такая мысль после урока Маэстро!.. Продолжая заниматься, вспоминая каждую деталь, я понимала, что иногда после урока не помнились слова, но сохранялся настрой, которого хватало для совершенствования произведения.

Эта его черта всегда восхищала меня.

Наряду с педагогической работой в Тбилисской Государственной консерватории, Тенгиз Амиреджоби в течение многих лет вел активную концертную деятельность. Он давал концерты как в Грузии, так и в разных городах бывшего Советского Союза: в Москве, Ленинграде, Киеве, Вильнюсе, Каунасе, Эреване, Баку, а также в разных городах Сибири и Средней Азии. Он сотрудничал с такими дирижерами, как: К.Мазур, К.Иванов, К.Кондрашин, А.Жюрайтис, А.Стасевич, Н.Рахлин, О.Димитриади, Дж.Кахидзе, Шалва, Гиви и Заза Азмайпарашвили, Дж.Гокиели, З.Хуродзе, В.Палиашвили, Л.Киладзе, О.Тактакишвили, Р.Такидзе, Т.Дугладзе и др.

Невозможно не отметить вклад маэстро Гизи в деле популяризации грузинской музыки. Он является первым исполнителем многих произведений грузинских авторов (не считайте за амбициозность, но я могу гордиться тем, что являюсь продолжательницей если и не всех, то хоть этого, одного из его важнейших начинаний). Довольно назвать исполненные им фортепианные концерты А.Баланчивадзе, О.Тактакишвили, С.Насидзе. Этот перечень, несомненно, будет неполным без исторического исполнения “Рондо-токкаты” Р.Лагидзе. Гизи Константинович часто рассказывал о первом исполнении этого произведения. “Однажды, после исполнения второго концерта Рахманинова, на бис я исполнил “Рондо-токкату”, следуя своим купюрам. Я знал, что Резо был против всякого сокращения, но мне прибавило уверенности то обстоятельство, что композитор на несколько дней уехал на охоту. Произведение с восхищением было принято слушателем. На второй день Резо позвонил мне: “Князь, вчера, по дороге в Тбилиси, я услышал концерт Рахманинова. Как ты думаешь, что тот пианист исполнил на бис?” Я онемел, подумав, что он обижен. А он поздравил меня и попросил впредь исполнять ее только в этом варианте.” После этого случая мы часто слышим исполнение “Рондо-токкаты” именно в той интерпретации и в тех купюрах, которые в тот день были предложены Гизи Амиреджоби “на бис”.

Необходимо отметить, что вклад Тенгиза Амиреджоби в деле популяризации грузинской музыки вдвойне значителен, поскольку

произведения грузинских композиторов он выносил и за пределы Грузии. К примеру, Второй фортепианный концерт С.Насидзе был исполнен Гизи Амиреджиби на пленарном заседании советских композиторов в Большом зале Московской консерватории вместе с Симфоническим оркестром СССР. Такие известные композиторы, как Дм.Шостакович, А.Хачатурян, Г.Свиридов, С.Барбер (США), присутствующие на этом концерте, дали высокую оценку произведению С.Насидзе, особо отметив блестящее исполнительское мастерство Тенгиза Амиреджиби.

Заслуга Маэстро, конечно же, этим не ограничивается. Он представлял грузинскую фортепианную школу на Международной выставке "Экспо-67" в Монреале (Канада). Выступление группы грузинских музыкантов получило такой отзыв: "Грузинские музыканты обладают особыми художественными достоинствами. Пианисты – Т.Амиреджиби и Э.Вирсаладзе, певцы – Медея Амиранашвили и Нодар Андгуладзе являются мастерами высокого класса". (Монреаль, 11.10. 1967)

"Т.Амиреджиби предстал выдающимся пианистом-исполнителем. Исключительная техника сочетается в нем с глубокой проникновенностью. Мы слушали в его возвышенном и совершенном исполнении произведения Шуберта и Шопена." – такова рецензия из газеты "Фолксвагт" (9.11.1969), опубликованная после гастролей Гизи Амиреджиби в Германию, где проводились дни грузинского искусства. После концерта, посвященного открытию этой декады, другая газета писала: "Напоследок перед нами с блестящим исполнением, отмеченным глубиной и совершенством, выступил пианист Т.Амиреджиби."

Гастрольная биография Т.Амиреджиби довольно богата. Помимо перечисленных выше, она содержит концерты в Колонном зале Ленинградской филармонии, концерты с камерным оркестром и многое другое. Следует особо отметить его концертное турне вместе с симфоническим оркестром Грузии по Польше (Краков, Лодзь, Ченстохова), где горячие отзывы были вызваны исполнением Второго фортепианного концерта С.Рахманинова. Предлагаем отрывок из газеты "Краковска" (4.12.1974): "Солистом выступил Тенгиз Амиреджиби, пианист, обладающий большим захватывающим звуком. Превосходно отразил он патетические порывы рахманиновской музыки, ее драматизм, чувственные разливы – придерживаясь идеально-компактной формы и непрерывности протяжных мелодических линий. Драматургия музыкальной фабулы преобладала

в этой интерпретации над предаванием воспоминаниям о мелких подробностях.” Привлечем также газетную рецензию на исполнение того же концерта: “Этот эмоциональный пианист довольно оригинально прочел Второй фортепианный концерт С.Рахманинова. То был Рахманинов, склонный к размышлениям, словно сдерживающий свои искренние переживания. В финальной части нас изумила виртуозная техника пианиста. И хотя давно уже минуло 22 часа, публика долго не уходила из зала, овациями благодаря замечательных гостей за прекрасный мир.” (“Глос работничн”, 6.12.1974)

Нет сомнений, что маэстро Гизи совершенно неподражаем, как один из лучших исполнителей Шопена. Эта тема настолько глубока и обширна, что о ней, вероятно, будет уместнее высказаться коллегам постарше, которым доводилось неоднократно слушать его. Их впечатления собраны в отдельной главе, названной “О Тенгизе Амиреджиби”.

Невозможно представить человека, хотя бы раз слышавшего исполненные Гизи Константиновичем шопеновские баллады, вальсы, сонаты, баркаролу и оставшегося к нему равнодушным. Более того, невозможно представить человека, в памяти которого не отпечатались бы навечно эти неповторимые минуты. В одном интервью Гизи Константинович очень интересно говорит о Шопене: “В Шопене есть все. Он – величайший гигант музыки. Казалось бы, невероятны и совершенно несовместимы два этих понятия – Шопен и гигант, но рядом с его пронизанными нежностью и мягкостью фразами встречаются также удивительный драматизм и трагизм. Эти произведения как бы пропитаны каждой деталью нашей жизни. Исполнение Шопена должно быть в крови, этому невозможно научиться.”

Вспоминается один момент, связанный с исполнением Шопена: несколько лет назад я проходила долгосрочную стажировку в Германии. Там я обнаружила диск одного известного пианиста. Он играл произведения Шопена, в том числе и вальс, Соч. 64. № 1. С самого начала вальса, мне представился “вальс Гизи”, особенно любимый и навсегда незабываемый для грузинского слушателя. Я слушала вальс, исполненный этим известным пианистом и в очередной (уж который) раз убеждалась, насколько возвышены и, к тому же, естественны маэстро Гизи и его музыка.

Эмоция, порожденная тогда этим маленьким вальсом была настолько сильна, что я, не сумев сдержаться, сразу же позвонила Гизи Константиновичу и сказала: “Дядя Гизи, ни один из музыкантов не сравнится с Вами! Я очень Вас люблю”. Я почувствовала, что он, об-

радовавшись, по-своему скромно улыбнулся.

Т.Амиреджиби был заслуженным артистом Советского Союза, народным артистом Грузии, заведующим кафедрой фортепиано Тбилисской государственной консерватории, лауреатом премии Руставели и государственной премии, членом жюри многих международных конкурсов. Но есть одно особое качество, которое является секретом Тенгиза Амиреджиби, как личности, педагога и исполнителя – это его откровенность. Слушаешь и чувствуешь, что каждая его нота неподдельна. Именно этим и объясняется безмерная народная любовь к нему – ведь слушателя невозможно обмануть, он всегда отличает настоящее от фальши.

Некоторое время назад я побывала дома у Гизи Константиновича. Сидела и дожидалась, пока он выйдет; рассматривала комнату – сколько лет и воспоминаний связаны с ней... Рояль... Сколько волнующих минут вспоминается при виде этого инструмента... До сих пор сердцебиение учащается, когда вхожу сюда и начинаю играть, а любимый педагог сидит в кресле, тихо меня слушая... Волнуюсь – что он мне скажет? Одобрит ли?... И ничто не заменит ощущения радости, охватывающей, лишь когда он скажет – “Хорошо!” или шутя добавит – “Ну, так себе, как можешь...” И теплая улыбка, всегда сопровождающая эту его шутку, остается со мной еще надолго...

Я писала эти строки, когда раздался телефонный звонок – Гизи не стало...

Мир опустел...

9-ое марта, 2013, 21 час и 21 минут.

ФРАЗЫ ГИЗИ

“Тбилисская консерватория для меня – не только учеба, а потом преподавание, но и большая часть жизни. Ведь я вырос в ее стенах: еще ребенком я состоял в группе одаренных детей, мы жили с консерваторией общей музыкальной жизнью. С ней связаны мои первые музыкальные впечатления, здесь формировались мои музыкальные вкусы, здесь я приобщился к искусству.

Всегда я буду благодарен моему педагогу – профессору Тбилисской консерватории А.И. Тулашвили, у которой я учился в школе, а потом, после окончания Московской консерватории, в аспирантуре.

И всегда останется мне близкой и родной, моим вторым домом, консерватория с ее замечательными традициями...”

(Газета неизвестна, 16.12. 1967)

“В Шопене есть все. Он – величайший гигант музыки. Казалось бы, невероятны и совершенно несовместимы два этих понятия – Шопен и гигант, но рядом с его пронизанными нежностью и мягкостью фразами встречаются также удивительный драматизм и трагизм. Эти произведения как бы пропитаны каждой деталью нашей жизни. Исполнение Шопена должно быть в крови, этому невозможно научиться”.

(Газета и дата неизвестны)

“Быть может, мы, музыканты, находимся в какой-то степени в лучшем положении, чем другие, потому что есть музыка, в которую мы погружены, студенты, ученики, с которыми вместе мы ее постигаем, великая музыка, которую можно слушать, в конце концов.”

(из газеты “Вечерний Тбилиси”, 28.01.1993)

“Нужна спонтанность мышления – любая программа должна быть осмыслена до мельчайших деталей, но слушатель о том знать не должен: музицирование рождается на сцене, словно у него на глазах.”

(из газеты “Вечерний Тбилиси”, 28.01.1993)

“Огромное значение в искусстве имеет вкус, поскольку для вкуса “чуть больше” уже плохо, а “чуть меньше” — недостаточно. Кроме того, музыкант должен обладать фантазией звучания. У каждого произведения есть свой рельеф, и это должно быть видно”.

(из газеты “Тбилиси”, 25.11.1997)

“Пианисту никогда не следует выносить произведение (будь оно новоизученным или неоднократно исполненным) на суд слушателей так, если что-либо, хотя бы один эпизод, не будет им осмыслен под новым ракурсом, с новым видением. Но это, конечно, не значит, что основная концепция, интерпретация произведения будет глобально изменена”.

(из газеты “Тбилиси”, 25.11.1997)

“У меня никогда не было особенной системы или метода работы с учениками, все зависит от самой личности — наверно, следует понять, каковы его наклонности. Что еще важнее, необходимо иметь одинаковый подход к музыке. Ведь музыка — вся вселенная, развивающаяся по собственным законам жизнь, в которую невозможно ввести ничего неестественного. Может быть, отдельная находка или достижение очень красивы сами по себе, но в контексте могут оказаться неорганичными... Широкому слушателю часто нравится фальшивый внешний эффект, но если следовать лишь вкусу широкого слушателя, искусство постепенно потеряет свою высоту, глубину и значение. Таков мой принцип и при работе с учениками. Каждый из моих учеников идет своим путем, но так, что заключенный в произведении глубокий смысл не утрачивается.”

(из газеты “Тбилиси”, 25.11.1997)

“Человек, как в жизни, так и в искусстве должен быть добрым и ... наивным! В последнее время стала модной манерность. Исполнители считают своим долгом что-то выдумать, что-то “добавить” к произведению... Это показатель того, что талант не совершенен. Ведь труднее всего именно просто и легко, но глубоко выразить сложнейшее”.

“Музыкальный текст неприкосновенен! То, что мы играем, написано гениями. Вмешательство, даже виртуозного исполнителя, про-

сто смехотворно. Мастерство заключается именно в постижении авторского замысла.”

(из газеты “Квирис палитра”, 17-23 февраля, 2003)

“Человеческое обаяние очень важно для установления контакта со слушателем. Сейчас многие музыканты пытаются навязать такой контакт внешними средствами – вот рука взлетела, нога туда, улыбка сюда. Но это все клоунада.

В техническом смысле мастерство исполнения классической музыки необыкновенно выросло. Играть стали точнее, быстрее и, кстати, громче. По-видимому, тут еще имеют значение условия жизни и работы современных музыкантов. Сейчас, если ты хочешь и дальше оставаться в обойме, то должен уже через две недели сыграть где-то на другом краю земли вещь, которую раньше не играл никогда.

А иногда смотришь по телевизору архивную запись и видишь, как какая-то старушка с бантиком скромно садится за инструмент и играет такие музыкально-философские глубины.”

(из газеты “Эксперт”, №23, 11-17 июня, 2007)

“...Слушатели уже не всегда могут в них разобраться, понять, где простая техника, а где настоящая музыка. Но, все-таки, выбирая своего любимого исполнителя среди множества лауреатов разных конкурсов, которые играют почти одинаково, мы исходим из тех же критериев, что и раньше – интеллект, фантазия, эмоции, темперамент, обаяние.”

(из газеты “Эксперт”, №23, 11-17 июня, 2007)

ЛАУРЕАТЫ, ВОСПИТАННЫЕ ТЕНГИЗОМ АМИРЕДЖИБИ

МАНАНА ДОИДЖАШВИЛИ

Лауреат конкурса музыкантов-исполнителей Закавказья.

Лауреат Международного конкурса им. Ж.Энеску (Румыния), специальная премия за лучшее исполнение сонаты Ж.Энеску.

Лауреат Международного конкурса им. Б.Сметаны (Чехословакия), гран-при.

Лауреат I международного конкурса в Сиднее (Австралия).

АЛЕКСАНДР КОРСАНТИЯ

Первая премия – Конкурс Закавказья (Ереван).

Первая премия и несколько специальных призов – Сидней (Австралия).

Первая премия и приз за лучшее исполнение Четвертой баллады Шопена – Международный конкурс им. А.Рубинштейна (Тель-Авив).

Первая премия – Международный конкурс пианистов (Техас, США).

ЭЛИСО БОЛКВАДЗЕ

Третья премия – Международный конкурс в Дублине (Ирландия).

Вторая премия – Международный конкурс в Лиссабоне (Португалия).

Шестая премия – Международный конкурс им. Вана Клиберна (США).

Шестая премия – Международный конкурс им. И.-С. Баха (Германия).

Специальный приз за лучшее исполнение французской музыки – Международный конкурс Маргариты Лонг (Париж, Франция).

МАРИНА НАДИРАДЗЕ

Вторая премия – Международный конкурс в Глазго (Шотландия).

Вторая премия и специальный приз за артистизм – Международный конкурс в Тбилиси (Грузия).

Первая премия – Lasmo staffa award (Шотландия).

ТАМАРА ЛИЧЕЛИ

Первая премия – Третий конкурс музыкантов-исполнителей Грузии.

Первая премия – Международный конкурс Марко Поло (Греция).

Вторая премия – Международный конкурс “Bradshaw & Buono” (США).

Специальный приз за лучшее исполнение сонаты Гайдна – Международный конкурс в Эттингене (Германия).

Гран-при и специальные премии за исполнение М.Равеля и национального произведения, а также приз за высший профессионализм – Международный конкурс “Ibla Grand Prize” (Италия).

ХАТИЯ БУНИАТИШВИЛИ

Вторая премия – Международный конкурс в Тбилиси (Грузия).

Третья премия и приз за лучшее исполнение Четвертой баллады Шопена – Международный конкурс им. А.Рубинштейна (Израиль).

НАТИЯ АСТАХИШВИЛИ

Пятая премия – Международный конкурс пианистов им. Ф.Шопена в Гёттингене (Германия).

ТАМАРА ГУРЕВИЧ

Первая премия – Международный конкурс в Лиссабоне (Португалия).

МЗИЯ ДЖАДЖАНИДЗЕ

Вторая премия – Международный конкурс в Мюнхене (Германия).

Вторая премия – Международный конкурс Марко Поло (Греция).

ВАХТАНГ ЖОРДАНИЯ

Первая премия – Международный конкурс в Мюнхене (Германия).

Третья премия и приз за лучшее исполнение сонаты (Соч. 111) – Международный конкурс в Тбилиси (Грузия).

Первая премия – Безендорферский международный конкурс пианистов (Австрия).

КЕТЕВАН КАРТВЕЛИШВИЛИ

Первая премия – Международный конкурс пианистов William C. Byrd.

Первая премия – Международный конкурс фортепианных концертов молодых пианистов (Kankakee IL).

Первая премия – Международный конкурс Matinee Musicale scholarship в Индианаполисе (США).

АЛЕКСАНДР КАНЧАВЕЛИ

Вторая премия – Международный конкурс Марко Поло (Греция).

Третья премия – Международный конкурс Ассоциации Ф.Шопена (Италия).

Третья премия – Национальный конкурс им. Л.В.Бетховена в Лондоне (Англия).

Первые премии – Национальные конкурсы концертов В.А.Моцарта и К. Дебюсси в Глазго (Шотландия).

ИРМА ГИГАНИ

Первая премия и специальный приз за лучшее исполнение грузинского произведения – Конкурс им. Ф.Шопена (Грузия).

О ТЕНГИЗЕ АМИРЕДЖИБИ

“Тенгиз Амиреджиби – богато одаренный музыкант. Тонкая художественная интуиция сочетается у него с подлинным пианистическим блеском, артистичностью и темпераментом.

В глубоко своеобразном толковании им совершенно различных по стилю сочинений проявилось зрелое мастерство и высокая культура исполнителя.

Ценным качеством исполнительского стиля Т. Амиреджиби является импровизационность, игра его всегда воспринимается, как живой творческий процесс. Она привлекает своей непосредственностью, поэтичностью, внутренней силой убеждения.”

(из газеты “Заря Востока”, 2. 02. 1955)

“...В концерте принял участие Тенгиз Амиреджиби – талантливый пианист, один из лучших в республике исполнителей Шопена, тонкий, поэтичный, выразительный интерпретатор его музыки. Тенгиз Амиреджиби исполнил Второй концерт Рахманинова, проявив уже иные черты своего дарования, продемонстрировал широту, полноту, красочность и сочность фортепианной палитры. И что особенно важно, пианист глубоко прочувствовал характерную особенность музыки Рахманинова – сочетание лиричности с драматической страстностью.”

(из газеты “Заря Востока”, 26. 12.1956)

“Пианист Т. Амиреджиби, который хорошо известен по его частым выступлениям перед тбилисской общественностью, особенно порадовал слушателей в этот вечер вдохновенным исполнением Второго концерта для фортепиано с оркестром Рахманинова.

Приятно отметить большой и неуклонный творческий рост пианиста. Характерное для его исполнения благородство, поэтичность и лиризм на этот раз сочетались с взволнованным драматическим пафосом.”

(из газеты “Молодой сталинец”, 12.01.1957)

“Тбилиси богат молодыми талантливыми пианистами. Из них самый любимый тбилисцами, самый популярный – безусловно Тенгиз Амиеджиби. Игра Амиеджиби свидетельствует о большой внутренней культуре, продуманности, подкупает своей непосредственностью и исключительной доходчивостью. Принято считать, что Амиеджиби лучше всего исполняет композиторов-романтиков. Однако думается, что пианист хорошо и “романтично” исполняет любую настоящую музыку, находящую отклик в сердцах людей... Хотелось бы чаще слышать такие содержательные вечера.”

(из газеты “Молодой сталинец”, 5.06.1958)

“Много и хорошо играют Шопена в Грузии. Наибольшим признанием и успехом пользуется интерпретация произведений великого композитора Тенгизом Амиеджиби. Имея в своем репертуаре большинство произведений Шопена, пианист часто посвящает ему целые клавирабенды. Игра Т. Амиеджиби проста, убедительна, всегда по-весеннему свежа и романтична. Его звук легкий и певучий, имеет свое неповторимое обаяние.”

(из газеты “Вечерний Тбилиси”, 22.02. 1960)

“Каждое творческое общение с талантливейшим грузинским пианистом Т. Амиеджиби, как правило, доставляет слушателям подлинное удовольствие. И на этот раз пианист проникновенным исполнением Второго концерта Рахманинова показал себя тонким, вдумчивым музыкантом, для которого свободное владение всеми техническими ресурсами пианизма является лишь средством для полного и наиболее эмоционального раскрытия замысла композитора.”

Отар Гордели

(из газеты “Вечерний Тбилиси”, 31.05.1961)

Амиеджиби Т.К. – талантливый пианист с яркой индивидуальностью с раннего возраста успешно концертирующий в Тбилиси, а позднее и в других городах Советского Союза. Обладая большой культурой и мастерством, Амиеджиби покоряет слушателей яркой образностью, поэтичностью и артистичностью исполнения. Его исполнительству в равной мере доступна сущность произведений Бет-

ховена, Шопена, Рахманинова. Амиреджиби является пропагандистом произведений советских авторов.

И. Туския

1961 г.

“Пианиста Т. Амиреджиби считаю первоклассным самобытным артистом.”

А.Хачатурян

(из газеты “Комунисти”, 31.03.1962)

“С удивительным вдохновением и экспрессией играл Т. Амиреджиби. После концерта его сердечно поздравил с успехом выдающийся американский композитор Сэмюэль Барбер. Замечательный советский пианист Яков Флиер так-же очень высоко оценил игру Амиреджиби, назвав ее “блестящей”.

(из газеты “Комунисти”, 11.04.1962)

“При обзоре современного грузинского искусства фортепианного исполнения, одним из первых мы называем Т.Амиреджиби – ведь любители музыки в нашей республике более трех десятков лет слушают этого замечательного исполнителя, являясь свидетелями развития его творческого пути.

Т.Амиреджиби наделен самобытным музыкальным талантом. Особыми чертами его творческой индивидуальности являются: яркий интеллект, благородство, эмоциональное богатство. Его пианизм отличается высоким профессионализмом, утонченным вкусом и поэтичным лиризмом. Каждое концертное выступление Т.Амиреджиби вызывает огромный интерес всей нашей общественности, а во время исполнения в зале царит праздничное настроение.

...У нас Т.Амиреджиби давно признан блестящим исполнителем музыки Шопена. Именно благодаря исполнению сочинений гениального польского композитора заслужил он такие эпитеты рецензентов, как “фортепианный поэт”, “вдохновенный музыкант”, “несравненный мастер кантилены”, “поэт-романтик” и т.д.

Т.Амиреджиби почти на каждом своем сольном концерте исполняет несколько шопеновских произведений, а соната Си минор,

полонез Фа-диез минор, баллада №3, вальсы: Ре-бемоль мажор и Ля-бемоль мажор, скерцо Си-бемоль минор и другие, являются постоянными спутниками творческой жизни Т.Амиреджиби."

(из журнала "Сабчота хеловнеба", 1969)

"Огромную радость испытывает музыкант, когда с первых же аккордов ему удается установить незримый контакт со слушателями. А как это важно и сложно - "повести" аудиторию за собой, ярко раскрыть внутренний мир образов и мыслей, воплощенных в произведении! Отчетный концерт заслуженного артиста Грузинской ССР Т. Амиреджиби доставил всем ценителям музыки истинное наслаждение глубоким проникновением пианиста в сущность исполненных сочинений.

Первое отделение было посвящено творчеству С. Прокофьева. Т. Амиреджиби сыграл восемь пьес из балета "Ромео и Джульетта" и "Времена года" из балета "Золушка". В его трактовке прокофьевского цикла не было внешней аффектации. Большое артистическое обаяние, любовь к создаваемым образам, благородная сдержанность пианиста расцвели весь цикл новыми красками.

Во втором отделении прозвучали произведения Шопена: полонез До-диез минор, скерцо Си минор, соната Си минор, "Колыбельная", три этюда и др. Когда Т. Амиреджиби играет творения Шопена, слушатель всегда ощущает пластичность исполнения, настоящую артистическую импровизационность. Какая яркость, динамичность взлетов в скерцо! Какое благородное, предельно чистое звучание "Колыбельной" и, наконец, незабываемое исполнение этюдов Соль-бемоль мажор и Фа мажор!

Концерт Т. Амиреджиби остался в памяти как наиболее яркое выступление музыканта за последние годы."

Э. Гуревич

(из газеты "Заря Востока", 1972)

"Собравшимся обществом, среди которого присутствовали Д.Шостакович, А.Хачатурян, Г.Свиридов и другие, концерт был принят с восторгом. Они по достоинству оценили высокое исполнительское искусство Т.Амиреджиби."

(из газеты "Тбилиси", 27.04.1972)

“Мне кажется, что есть у нас в Тбилиси исполнители, которые при должном внимании к их творческой деятельности могли бы представлять грузинское искусство в различных городах страны на высоком уровне. Я имею в виду, например, таких пианистов, как А. Нижарадзе, Т. Амiredжиби.”

Нодар Габуния

(из газеты “Вечерний Тбилиси”, дата неизвестна)

“Гизи и Шопен – это большая, увлекательная тема. Это – тема стилистики, эстетики. Гизи – эстет, но не в смысле снобизма, а в художественно-стилистическом понимании. Его творчество не перегружено ни физиологизмом, ни психологизмом. С музыкой Шопена Гизи сближает не внешняя мимикрия, не артистическая артикуляция, но – внутреннее стремление художественного поиска и постижения истины с помощью прекрасного... Музыка в исполнении Гизи торжествует свое бытие...

Гизи принадлежит к числу тех творцов, которым не угрожает старение. Он обречен быть всегда молодым. Этим молодым задором он заражает своих прекрасных учеников.”

Нодар Андгуладзе

(Газета и дата неизвестны)

“Из гастрольной поездки в Польскую Народную Республику возвратился Государственный симфонический оркестр Грузии. Концерты грузинских музыкантов прошли с огромным успехом. Рецензенты польских газет дали оркестру, его руководителю и главному дирижеру, заслуженному деятелю искусств Грузинской ССР Джансугу Кахидзе, солистам – народной артистке Грузинской ССР Марине Яшвили и заслуженному артисту республики Тенгизу Амiredжиби самую высокую оценку. В составе нашей делегации были также композиторы, заслуженные деятели искусств Бидзина Квернадзе и Гия Канчели.”

(из газеты “Вечерний Тбилиси”, 11.12.1974)

“Фортепианное искусство Т.Амiredжиби совершенно. Его исполнительской манере присущи благородство, высокая культура. Он – удивительно правдивый художник, обладатель собственного кре-

до. Его “точки соприкосновения” с произведением всегда точны, а звуковая палитра – универсальна, что позволяет ему всегда уравновешивать интеллектуальные и эмоциональные начала, чередовать лирику с драматизмом, геройку с трагизмом.

...Можно смело сказать, что Т.Амиреджоби – великолепный интерпретатор музыки Шопена. Его особое видение мира Шопена проявляется в удивительной сдержанности, артистической культуре, истинной интеллигентности. Шопеновский романтизм, которому совершенно чужда экзальтация, требует от исполнителя мудрости и откровенности. Поэтому высокохудожественная интерпретация музыки Шопена – удел единиц. Примечательна мысль известного пианиста Вл. Софроницкого: “При интерпретации Шопена постоянно хочется новшеств... Успех обусловлен фантазией, чувством меры, вкусом исполнителя.”

Исполнение Т.Амиреджоби обвораживает нас именно благодаря полному проявлению всех этих качеств.”

Эдгар Давлианидзе

(из журнала “Сабчота хеловнеба”, 1986)

“Кажется странным, что в окружении множества грузинских лауреатов Т.Амиреджоби не украшен лауреатскими регалиями! А ведь в Грузии он самый популярный среди пианистов и в течение долгого времени пользуется поддержкой обширного круга слушателей-поклонников – до сих пор, когда ему исполнилось 60 лет!

...Вспоминается, с каким единым зарядом и взлетом еще во времена своей артистической молодости исполнял он романтическо-фантастическую Третью балладу Шопена, его же ноктюрны – чувственную и меланхолическую № 20 или насыщенную трагическим величием до-минорную, пламенно-лирические и виртуозные сочинения Листа, или же прелюдии и этюды Скрябина, в том числе углубленно-монологическую или бушующе-экстатическую музыку, а именно, 12-ый этюд... Исполнительские способности Т.Амиреджоби шлифовались, чеканились в течении долгого творческого пути, культура и индивидуальность передачи фразы отмечены бескомпромиссным мастерством и утонченным вкусом. Это проявляется всегда, исполняет ли он грациозные и таинственные мазурки и вальсы Шопена, или трагическую и возвышенную си-бемоль-минорную со-

нату, сыгранную им и во время недавнего концерта. Из репертуара того же концерта особо запала в память “Колыбельная” Шопена, а также – “Баркарола”, волнеобразное восхождение музыкальных колебаний которого, от мелодической загадочности до полного воцарения бушующих страстей, были представлены пианистом с подлинно высоким мастерством и артистической пламенностью.

Соседство романтического артистизма с филигранным мастерством в искусстве Т.Амиреджиби было засвидетельствовано и во время его недавнего выступления, когда вместе с симфоническим оркестром он исполнил “Концертштюк” Вебера. Это качество – целостность сопровождает его и во время исполнения музыки нашего века. Не случайно, что из творчества одного из величайших композиторов современности – Прокофьева, для своего репертуара он выбрал сюиту из балета “Ромео и Джульетта” – музыку, отмеченную истинно ренессансной красотой.”

Антон Цулукидзе

(из журнала “Сабчота хеловнеба”, 1988 г.)

“Огромная художественная культура, высокий профессионализм, основанные на дарованом свыше таланте и твердом академическом фундаменте; классическое равновесие между рациональным и эмоциональным, но никогда не в ущерб откровенности самовыражения; скромность, четкость и ясность интерпретации, полное отрицание внешней позы, уступающее место естественному, настоящему артистизму, истинному романтическому взлету – вот качества, которые в разной степени ощущались в исполнении учеников Т.Амиреджиби.”

Додо Гогуа

(из журнала “Хеловнеба”, 1991)

ГИЗИ ПОЗДРАВЛЯЮТ С 60-ЛЕТИЕМ СО ДНЯ РОЖДЕНИЯ

“Хотим поздравить нашего прославленного пианиста и педагога с 60-летием со дня рождения. Творческое общение с ним – великая радость как для меня, так и для нашего камерного оркестра. Меня всегда восхищали его высокоэстетическая натура, профессионализм, романтический дух, непосредственность. Государственный камерный оркестр Грузии всегда с нетерпением ждет новых встреч с ним.”

Лиана Исакадзе

(из газеты “Тбилиси”, 1987)

“Тенгиз Амiredжиби внес большой вклад в развитие грузинского исполнительского искусства. Его исполнение отличается высокой талантливостью, большим профессионализмом, глубокой внутренней культурой и утонченным вкусом. Как педагог, Тенгиз Амiredжиби воспитал целую плеяду замечательных музыкантов. Мне, как дирижеру, всегда доставляет огромное удовольствие совместное с ним музицирование. Ведь Тенгиз Константинович почти ежесезонно проводит концерт с Государственным симфоническим оркестром Грузии.”

Джансуг Кахидзе

(из газеты “Тбилиси”, 1987)

“Тенгиз – достойный представитель грузинской фортепианной школы. Он – чуткий музыкант, милый человек. Общественность знает его, как исполнителя романтической, в частности шопеновской музыки. Примечательно, что грузинские композиторы очень любят с ним сотрудничать и часто доверяют ему первое исполнение своих произведений.”

Отар Тактакишвили

(из газеты “Тбилиси”, 1987)

“...Тенгизу Амiredжиби вручен орден Чести. Но ведь он, как исполненная чести личность и выдающийся человек, уже давно обладает заветной наградой. Есть музыканты (и не один), имеющие

и титулы, и награды, и звания, даже посты, но спроси о них, даже в музыкальных кругах, в ответ услышишь – А кто это? Т.Амиреджиби без всяких титулов, орденов и медалей знает вся музыкальная общественность – его, мое, следующее поколения. Необязательно называть даже фамилию. Ласкательное домашнее имя – Гизи гласит само за себя! Вот уже 70 лет это – синоним душевной чистоты, аристократизма, утонченного вкуса в музыке и быту, огромной музыкальности. Пожелаем этой выдающейся личности многих лет жизни в грузинской культуре!”

Русудан Кутателадзе

(из журнала “Мусика”, 1997)

“Наш Тенгиз, или просто Гизи – так уже в течение долгого времени с любовью, восторгом и глубоким уважением называют его не только близкие, но все, кто имеет прикосновение с музыкальным искусством.

Трудно поверить, что этому всегда элегантному джентльмену с аристократической внешностью и изысканными манерами исполнилось 70 лет!

Он молод душой, полон творческой энергии, которую он щедро излучает как на концертах и классных занятиях со студентами в консерватории, так и с учениками – в музыкальной гимназии.

Для меня и всего нашего, а также для следующих поколений Гизи всегда был и остается олицетворением всего прекрасного и возвышенного, что связано с волшебным искусством – музыкой.”

Гулбат Торадзе

(из журнала “Муסיкалури Сакартвело”, 1999)

“О том, что вечер 26 января в Музыкально-культурном центре Тбилиси получится особенно красивым, можно было догадаться и безо всякого дара предвидения, так как аудитория была приглашена двумя выдающимися грузинскими музыкантами – Джансугом Кахидзе и Тенгизом Амиреджиби. Грузинскому слушателю известно, что встреча с их тандемом, их совместное музицирование всегда превращается в истинный праздник, соответственно, настроение в тот вечер изначально было праздничным. Встреча, бесспорно,

оправдала ожидания слушателей – блестяще была исполнена Фантазия на венгерские народные темы для фортепиано и оркестра Ференца Листа.

Кажется, излишне заметить, что видение Тенгизом Амiredжиби эмоционально-смысловой задумки, драматургии композитора и на этот раз отличалось аристократически рафинированным вкусом и интеллектуальной многогранностью, ведь это является традиционным компонентом исполнительской манеры, пианистического почерка маэстро Гизи. Наверно также нет необходимости отметить, что пианист вновь “атаковал” нас мощным потоком чарующих импульсов и вновь обворожил столь характерной для него удивительной виртуозностью (в полном и широком понимании этого слова). К счастью, публика привыкла получать это от Тенгиза Амiredжиби. Ведь он с детства совершенно заслуженно считается пианистом-виртуозом. Наверно не стоит подчеркивать и то, что интерпретация Тенгиза Амiredжиби опять-таки была совершенна и убедительна. Поэтому так свежо воспринималось это всемирно известное, популярное и любимое многими сочинение Листа, которому пианист придал чистое, истинно красочное сверкание. На бис Тенгиз Амiredжиби – замечательный грузинский интерпретатор Шопена, как всегда, исполнил шопеновские сочинения – “Фантазию-экспромт” и вальс”.

Зураб Оикашвили

(из газеты “Сакартвелос республика”, 30.01.2001)

“21 мая в Киев приедет известный во всей Европе пианист, народный артист республики Грузия, создатель целой школы пианистов, один из наиболее опытных исполнителей, Тенгиз Амiredжиби.

Это первый за последние 30 лет визит великого маэстро фортепианной музыки в Украину.

23 мая в помещении Национальной филармонии Украины в 12.00 состоится пресс-конференция, посвященная приезду великого мастера.

В рамках визита Тенгиза Амiredжиби состоится мастер-класс игры на фортепиано. Он состоится 24 мая в помещении Национальной музыкальной академии Украины (консерватории). Украинские пианисты имеют уникальную возможность посетить мастер-класс маэстро фортепианной музыки, где смогут научиться некоторым

приемам исполнительского мастерства и насладиться виртуозной игрой.”

(Украинское информационное агентство “Униан”, 17.08.2007)

Говорят: минуты идут, дни летят, а годы мчатся. И вот, уважаемому Гизи Амиреджоби 85 лет. Кажется еще вчера мы, второкурсники консерватории сидели на галерке ее большого зала и с восхищением слушали вдохновенное артистическое действие молодого педагога Тенгиза Амиреджоби. То были незабываемые минуты. Я и впоследствии неоднократно наслаждался творчеством Гизи Константиновича. Здесь мне хочется прерваться и объяснить, почему я называю Тенгиза Константиновича домашним именем – Гизи. Видимо, потому, что Тенгизов много, а Гизи – один! Он заслужил это, с этим именем его знают все, его имя даже превратилось в эпитет (я слышал фразу: “Это – второй Гизи!”), с этим именем его любят его поклонники.

История подтверждает, что творческий пик пианиста начинается после 40-летнего возраста. И в этом случае произошло так. Лучшие годы исполнительского творчества Гизи Амиреджоби начинаются с семидесятых годов прошлого века, когда жизненный опыт вступил в гармонию с удивительной музыкальностью Гизи. С утонченным мастерством играл он произведения Шуберта, Листа, Рахманинова, Прокофьева и, особенно, Шопена. Следует отметить также сонату Бетховена, сочинение 111. Выше я упомянул о мастерстве, но слышали ли вы, чтобы кто-нибудь сказал: “Ах, какая у Гизи техника!” Говорят о его таланте, музыкальности, вкусе, поэтичности, артистизме и т.д. Но ведь без по-настоящему высокого мастерства и техники эти произведения неосуществимы. Секрет прост – техника пианизма Гизи не просто декларирована, как в случае многих других пианистов, а воистину служит музыке. Жаль, что в те времена концерты не фиксировались на аудиопленку, как было принято в залах других городов, ведь огромные достижения Тенгиза Амиреджоби и других музыкантов утеряны для истории нашей культуры.

Так пробежали и те дни. А годы мчались. В ту эпоху мы все существовали в закрытой стране, концертной деятельностью невозможно было достичь хотя бы относительного материального благополучия, обеспечить семью. И Тенгиз Константинович был вынужден заниматься педагогической деятельностью. К счастью, у него оказался особый педагогический талант, к нему ринулась лучшая часть молодых музыкантов. Так Гизи Амиреджоби стал большим Маэстро,

воспитанники которого являются гордостью грузинского пианизма. Их имена настолько известны, что я не стану их перечислять.

Гизи Амиреджиби давно вышел за пределы уровня, требующего прибегать к эпитетам. Пора делать первые заключения. Его творчество настолько изыскано, что оно представляется нам элитарной, т.е. аристократической. С другой стороны, его исполнение приемлемо и понятно для чрезвычайно широких слоев любителей музыки, т.е. оно демократично. Вот именно эта аристократическая демократичность и является феноменом, который больше всего восхищает меня в творчестве Гизи Амиреджиби и которое его отличает.

Желаю великому Маэстро здоровья. Остальное само устроится. Он одолел время. Пусть еще долго одолевает Гизи Константинович годы, которые мчатся.

Реваз Тавадзе

14.11. 2012

Невозможно представить, чтобы в Грузии существовал знаток или просто любитель классической музыки, который бы не знал, кто такой Гизи Амиреджиби. Интересно, что обычно его упоминают просто по имени, и этого совершенно достаточно, чтобы понять, о ком идет речь. Как известно, такой почет в Грузии – удел лишь единиц, и является выражением большого признания и любви. Гизи заслужил это всей своей пройденной жизнью, невероятной одаренностью, человеческим обаянием и еще многими особыми качествами. Подтверждением глубокого почитания и любви к нему явился юбилейный вечер, посвященный благодарными учениками своему великому Маэстро. Было трогательно видеть, слышать и переживать все это.

Мы стали общаться в ранние 60-е годы, когда я стал студентом консерватории. В это время Гизи был уже признанным пианистом и профессором. В течение всех прошлых лет и до сегодняшнего дня у меня с ним было множество интересных встреч, как профессиональных, так и просто человеческих – в его гостеприимной семье, на прекрасных выставках его сына – Котэ Амиреджиби, в экзаменационных комиссиях и, главное, на концертной эстраде. Хочется отметить, что под моим дирижерством многие его ученики прославили себя и любимого учителя. Для меня было очень интересно наблюдать, насколько лучше начинали играть молодые после каждого замечания

или указания Гизи на репетициях. Я думаю, Гизи Константинович владеет педагогическими секретами на столь же высоком уровне, как и своим совершенным и рафинированным исполнительским искусством.

Я не могу не вспомнить огромную теплоту и внимание Гизи, проявленную ко мне, когда у меня возникли проблемы со здоровьем. К сожалению, и его собственное здоровье — не самая сильная его сторона. Видимо, в этом и заключается причина того, что мы до сих пор не сумели сыграть Пятый фортепианный концерт Бетховена, желание чего он неоднократно высказывал. Хотя, с удовольствием отмечу, что мне все-таки выпадало огромное счастье исполнять с ним фортепианный концерт Вебера, Рапсодию на венгерские темы Листа (несколько раз!) и Второй фортепианный концерт Рахманинова.

С уверенностью могу сказать, что Гизи за роялем для меня еще дороже и неповторимей!

Реваз Такидзе

18.02.2013

Имя Гизи я впервые услышал, когда еще был учащимся десятилетки. В моей семье часто говорили о нем, как об особо одаренном ребенке, который прекрасно играл и дирижировал.

Я долго ждал встречи с ним — он тогда учился в Москве и поэтому мне не доводилось слышать его. Впервые такая возможность у меня появилась, когда он, еще студентом Московской консерватории, дал концерт в опере Тбилиси. Он исполнил Второй фортепианный концерт Рахманинова, под дирижерством Одиссея Димитриади. До сих пор помню этот концерт — я сидел на ярусе и напряженно слушал.

Гизи — настоящий романтик, хотя я должен уточнить, что гениально он играет не только Шопена. Я могу вспомнить несравненное исполнение экспромтов Шуберта, циклов Прокофьева, Фантазию Листа, “Концертштюка” Вебера. Хорошо помню также первое исполнение фортепианного концерта Сулхана Насидзе и, конечно же, “Рондо-токату” Реваза Лагидзе.

Гизи ужасно раздражало грубое отношение к инструменту. Его звук, особенно в миниатюрах Шопена был деликатным, и к тому же, всегда насыщенным и певучим.

Признаюсь, что я воспринимаю Гизи не только как одаренного

музыканта, но как просто одаренного человека. Я уверен, он был бы таким же успешным художником, каким является музыкантом. Он обладает неповторимым обаянием, придающим его личности особую притягательность. Это обаяние, непосредственность, откровенность и благородство, в значительной мере обусловленные его происхождением, проявляются и в его исполнении. По-видимому, эти качества и привлекали к нему людей. В нем никогда не было фальши.

Особо хочу отметить один из важнейших качеств Гизи – справедливость. Я не помню, чтобы он говорил о ком-либо за глаза. Если ему что-то не нравилось, он всегда говорил прямо. Он был справедливым в критике. К тому же, мог высказать чрезвычайный восторг. Его похвала, естественно, имела особую цену.

После приезда из Москвы он начал работать в Тбилисской консерватории, получив класс. Я был тогда студентом. Никогда не забуду его поддержку и помощь при поступлении в аспирантуру. Теперь между нами, вроде бы, и нет большой разницы в возрасте, но тогда он был педагогом, а я – студентом.

Я многому у него научился. Мы часто бывали вместе в составе конкурсных жюри или экзаменационных комиссий. Во время обсуждения он мог сказать нечто такое, что навсегда мне запомнилось. Особо должен подчеркнуть, что ему были чужды высокомерие и фальшь, что еще раз подчеркивает интеллигентность, аристократизм его натуры.

Между прочим, случилось так, что в молодости я познакомился со многими московскими музыкантами, учившимися с Гизи в Московской консерватории. Каждый, кто узнавал, что я из Тбилиси, первым делом спрашивал: “Вы знакомы с Тенгизом Амиреджиби?” и с удивительной любовью и уважением отзывался о нем. До сих пор, общаясь со мной по телефону, они передают Гизи особо теплый поклон.

Я считаю себя счастливым, что Гизи существовал не где-то, отвлеченно, а здесь, рядом с нами, и что большую часть своей жизни я провел вместе с ним на одной кафедре.

Эдишер Русишвили

Скончался Тенгиз Амиреджиби. Сегодня он – наша общая боль и не думаю, чтобы грузинское общество не понимало значения этой

утраты.

Вот уже почти 60 лет, как грузинскую культурную реальность невозможно представить без этого легендарного имени.

Что отличало эту блестящую личность от серой посредственности? В первую очередь – столь редкий аристократизм души. Он был истинным эстетом, это проявлялось и во внешнем лоске, благородных манерах, юморе, вкусе, обращении с людьми, в неподдельной скромности... Аристократизм души, несомненно, подразумевает принципиальность и даже непримиримость. Ведь он никогда не шел на компромисс со своей совестью.

Высокий профессионализм, личностные достоинства и нравственная репутация стяжали Гизи Амиреджиби авторитет не только в грузинском обществе, но и за пределами страны.

Если взглянуть в глубины его творческой жизни, то окажется, что планка запросов в его исполнительской и педагогической практике всегда стояла на уровне высоких критериев. Сам он исполнял и изучал с учениками лишь отмеченные высокой художественностью сочинения.

Гизи учил понимать и любить музыку. Педагогика никогда не была для него обыденным рутинным процессом. При общении с ним перед учениками открывалась выраженная в музыке прекрасная панорама, полная драматизма и романтики.

Музыку понимают многие, но музыкант должен осуществить ее, и здесь начинается самое сложное: путь освоения исполнительской культуры, техники. Для маэстро Гизи не было достаточно простого воспроизведения сочинения. Он сам созидал, наполнял живым дыханием уже неоднократно отработанные произведения и того же требовал от учеников. Именно так прививал он высокие идеалы. Видимо, это и сохраняло в нем молодую душу.

Прошло более 60-ти лет его упорной педагогической деятельности. Ученики, экзамены, собственные выступления и опять, и опять студенты... Но музыкальная субстанция Гизи никак не обветшала. Он любил молодежь и она отвечала ему любовью. Их притягивало личное обаяние Маэстро, а еще сильнее – талант художника. Сурока они возвращались переполненные музыкой, впечатлениями. Годы учебы с ним были своеобразным университетом искусства, а его общение с друзьями – праздником.

Гизи был из той когорты, что стала символом эпохи. Мы уже видим, что школа Гизи Амиреджиби продолжает жить в его учениках, внося свою лепту в сокровищницу мировой культуры.

Нестан Месхи

Тяжко говорить о нем в прошедшем времени. Трудно представить, что Гизи никогда уже не войдет в консерваторию, озаренный своей очаровательной, обвораживающей улыбкой, которая была нам столь дорога.

Гизи – большой музыкант и пианист! Гизи – эталон благородства, элегантности, эстетства, рыцарства! Все это было заложено в его природе, в его общении и беседах с людьми, в его манере игры на фортепиано и в отношении к музыке вообще.

Вместе с Гизи ушла великая эпоха ценностей культуры, интеллигентности, личностных достоинств.

Кончина Гизи – неизмеримая потеря не только для нас, музыкантов, но и для всей грузинской культуры.

Нана Димитриади

Тенгиз Амиреджиби – величайший музыкант, достойно продолживший традиции одной из основателей грузинской музыкальной школы – Анны Тулашвили. К тому же, он создал свою, отличающуюся от всех других школу высокого уровня. Я не раз выражал свое удивление, когда мои студенты уезжали учиться за границу. Разве могли они где-нибудь, в какой-либо стране усвоить знания, которые они могли получить здесь, от Тенгиза Амиреджиби?

Величайшая заслуга маэстро Гизи, в первую очередь, состоит в том, что он воспитал целые поколения пианистов, которые ведут успешную деятельность в разных странах мира. Меня всегда удивляло каждое соприкосновение с творчеством его студентов. Их можно было отличить по высокой культуре, звучанию, утонченному вкусу, по широте фантазии.

К тому же, он был большим пианистом. Я восхищен его исполнением сочинений Шопена. С кончиной Тенгиза Амиреджиби завершился значительный этап в грузинской музыкальной культуре. Хотя я уверен, что его ученики продолжат те великие традиции, основы которых были заложены их великим Маэстро – Тенгизом Амиреджиби.

Отар Чубинишвили

Неповторимый Гизи! Мне было четыре с половиной года, когда я впервые услышала имя Гизи, как наделенного невероятным талантом ребенка. Он, как и моя старшая сестра Русудан, а потом и я, учился в так называемой группе одаренных детей, в классе Анны Тулашвили. Гизи с детства отличался невероятными качествами, талантом и внешностью. Он родился в благородной семье. Вежливый в обращении, интеллигентный, добрый, с улыбающимся лицом, всегда опрятно одетый, в своем бархатном жилете, с черной бабочкой на шее он напоминал мне маленького лорда Фаунтлероя Сент-Экзюпери. Его беспредельный бурный музыкальный талант, подвижный ум, быстрая и точная реакция на любую ситуацию в сочетании с невероятным чувством юмора, были очень притягательны.

О Гизи Константиновиче можно сказать очень многое. Помню исполненный “на бис” шестнадцатилетним Гизи этюд Шопена (Соч. 25, № 2) в оперном театре Тбилиси. После этого я не слышала такого удивительного исполнения. Концерты Гизи стали в Тбилиси событием. Каждое его выступление отличалось большим темпераментом, совершенством, в них никогда не чувствовалось технических трудностей сложных пассажей, а только удивительная легкость, естественная сдержанность и мастерство.

Гизи, как большой педагог, воспитал многих достойных музыкантов. Он внес огромный вклад в развитие мировой музыкальной культуры. Достаточно назвать таких деятелей как: Доиджашвили, Корсантия, Личели, Болквадзе, Буниатишвили, Надирадзе, Гигани и другие. Эти имена могут украсить любой концертный зал мира.

Во время одной из встреч с Гизи, я выразила свое восторженное отношение по поводу его исполнения. Гизи улыбнулся, ему, наверно, стало приятно, и ответил: “Спасибо, Топенция, я польщен”. А сказала я ему вот что: “На самом деле, я знаю, в чем твой секрет: ты играешь очень просто, также, как Пушкин писал стихи – легко и гениально!”

В эти дни из Чикаго позвонил известный пианист Дмитрий Паперно, учившийся вместе с Гизи в Московской консерватории. Разговор зашел о Гизи. Паперно попросил меня: “Передай ему привет. Удивительно светлая личность, один из самых приятных людей, которых я встречал”. Я не выполнила эту просьбу!.. Не успела! Мне очень жаль.

Гизи любили все, с кем он общался. Любили, как большого деятеля, блестящего пианиста, и главное, доброго и светлого человека.

Маргарита Чхеидзе

Калифорния, 19 марта 2013 года

Тенгиз Амиреджиби! Этот выдающийся музыкант, артист и педагог являлся одним из последних и достойных представителей причастной европейской культуре грузинской аристократии. Он был украшен лучшими качествами этой уникальной династии. Отсюда шло его редкое очарование, благодаря которому маленького Гизи, одаренного феноменальными музыкальными способностями, прозвали принцем. Это очарование, сохраненное Тенгизом Константиновичем до конца своей жизни, как магнитом притягивало к нему людей, наполняя их сердца любовью, восхищением, благоговением.

Это очарование состояло из благородства и простоты, утонченной культуры и вкуса. Проводником этих свойств стал его озаренный поэтической таинственностью совершенный и живой звук, выразительность которого стала эталоном.

Тенгиз Константинович до конца сохранил нестареющий творческий заряд, вобравший в себя чистейший артистизм и романтическую пылкость, юношеский взлет и стремление к высоким эстетическим идеалам. Эти качества были вплетены в его возвышенное пианистическое искусство – в рафинированную звукописи и твердом педагогическом почерке.

Гизи Амиреджиби был гармоничной личностью. Благодаря этому, его жизнь и творчество составляли единое целое.

Его имя создавало авторитет Тбилисской консерватории. В этих стенах он воспитал поколения, создал свою школу, оставил неизгладимый след.

Спасибо ему за достойно прожитую жизнь и величайшие заслуги.

Манана Ахметели

Кто хоть раз встречался с этим человеком с милыми и утонченными чертами, лицо которого сияло особенным светом и харизмой, а слово звучало всегда значительно, убежден, он понимал сразу, что встретился с экстраординарной личностью. А если кому посчастливилось быть его учеником, он на всю жизнь получил от Гизи Амиреджиби вечный, неугасимый импульс постижения глубин и высот. Сегодня, когда Тенгиза Константиновича нет с нами, этот импульс с новой силой вдохновляет его учеников идти вперед и делает их легкоузнаваемыми среди других. А те, кто не стал пианистом, сделались неповторимыми в другом, новом своем деле и, следует полагать, что импульс этого уникального профессора и учителя питал

не только профессиональную, фортепианную специализацию – он придавал силу во всех аспектах творческой и человеческой жизни.

Резо Кикнадзе

“Гизи”!!!... Сколько откровенности, скромности, почтения и любви вмещает это короткое имя! Имя, ставшее для совершенно разных по возрасту и наклонностям поколений, и не только музыкантов, эталоном совершенства, галантности и вкуса! “Гизи прослушал”, “Гизи похвалил”, “ученик Гизи”, “Гизи присутствовал”... в течение десятков лет такое сочетание слов определяло как явление, так и его значимость для многочисленной хартии пианистов и еще более впечатляющего количества слушателей. Те же, кому не выпало счастья быть его учениками, почтительно и с неменьшей гордостью удостоверяли хотя бы такую форму приближения к нему, безусловно довольствуясь ею... Я была одной из них.

Гизи Константинович и мой любимейший педагог Эдгар Давлианидзе, близкие друзья детства, были воспитанниками одного педагога, блестящей Анны Тулашвили. Видимо, от нее шло и то, что ученики чувствовали себя почти членами семьи, сохраняя дружеские и близкие отношения с педагогами и вне занятий. Следовательно, я часто встречала Гизи Амиеджидзе и за стенами консерватории, за праздничным столом у Давлианидзе. Где бы мне не приходилось видеть его – в экзаменационной аудитории, в концертном зале или в теплой, домашней обстановке, ощущения всегда были одинаковые – внутренний трепет, дрожь с учащением пульса и безмолвное восхищение, на которую способна лишь юность.

В феврале 1990 года мы репетировали в Музыкальном центре. Сразу после репетиции, в зал вошел Гизи Константинович и сказал мне, что хочет проверить инструмент перед своей записью. Естественно, зал сразу опустел, все с почтительным благоговением удалились, оставив великого Маэстро один на один со своим вдохновением. Единственной, кто не ушел, была я. Мне не раз приходилось слышать от моего педагога, что на репетициях амиеджидзевский гений и творческий взлет достигают невероятной кульминации. Естественно, такой шанс был подарком судьбы, и я тихо затаилась в тени одной из лож. То, что исполнение Тенгиза Амиеджидзе всегда становилось особым праздником и явлением, повторять и доказывать не приходится, но столь сильных эмоций и впечатлений, какие я получила тот вечер, у каждого из нас – раз, два, и обчелся... Я не могу этого описать, это не меняется, не тускнеет с годами и, подобно

детству, остается со мной, как вечное счастье.

Такой музыкальный шок я испытала вторично от записей, подаренных им годы назад с дарственной надписью. Именно эта запись шопеновских творений звучала в фойе большого зала консерватории, в то мартовское заплаканное утро, когда весь музыкальный Тбилиси, дрожа от беззвучных рыданий и преклонившись перед создателем этих божественных фраз и звуков, провожал его в последний путь... В тот день знакомая запись Шопена звучала как-то иначе, как-то торжественнее – звучала как завещание, подведение итога, как прощальная исповедь двух великих поэтов фортепиано! Мы скорбели по одному из них, столько лет служившему нерукотворной красоте и делившемуся с нами щедро, честно. Тогда все до глубины души были потрясены музыкальной эпитафией, которую Гизи Амиреджиби сотворил сам себе, потрясены вдвойне, поскольку яснее прочувствовали цену утраты...

Несколько лет назад, после одного из вечеров проведенного на Базалети лета, Гизи Константинович попросил моего супруга позволения поехать с ним до Тбилиси. Я серьезно забеспокоилась, так как машина была недавно куплена, а водитель не отличался большой практикой и профессионализмом. Я отвела мужа в сторону и довольно четко, хоть и шутливо попросила его, в случае непредвиденного инцидента или аварии по дороге, весь удар принять на себя, чтобы легенда грузинского пианизма не пострадала. Путешествие, как тогда, так и впоследствии, закончилось благополучно. Больше всех на эту шутку смеялся сам “дорогой заложник”, а муж до сих пор допытывается, действительно ли я говорила шутя... Но ни я, ни он не уверены в ответе, и понимая это, оба замолкаем.

Когда мы узнали о кончине Бидзины Квернадзе, был поздний вечер, но мы сразу направились к нему домой. Гизи Константинович уже был там, он встал, взял меня за руку и изменившимся голосом сказал: “А я считал его бессмертным”... Мне он показался ниже ростом, в таких переживаниях я его не видела никогда... Я тоже думала, что время иначе будет отсчитывать годы и месяцы для маэстро Гизи. Ведь, вроде бы, так оно и было. У него просто не было возраста, мы его не чувствовали и он, вечно молодой, нарядный, галантный и подтянутый, не давал нам это почувствовать. Всем и всеми он интересовался с детской любознательностью и азартом. Не было сферы, в которой бы он не разбирался; обладал феноменальной памятью и слухом; до конца читал без очков.

Одним из его последних, на этот раз, немзыкальных шедевров,

Эту застенчивую улыбку, но уже тронутую восковым таянием, я опять увидела при последней встрече, когда мы с Нугешой Месхи пришли его провести за несколько дней до того злополучного дня. Я заметила, что он обрадовался – ослабленный, потухший взгляд на время по-прежнему засиял. Он попытался привычно пошутить: “Пришли увидеть главного виновника?” Его беспокоило, что все мы тревожимся за него, болеем его болью... Особенно переживал он из-за волнений человека, рядом с которым провел почти полвека в удивительном согласии, любви и дружбе – им не хватило всего нескольких месяцев, чтобы вместе отметить эту дату... Мне не забыть того прохладного майского дня, когда он с трогательным старанием, на росистом лугу собирал Гоме Борисовне воздушные весенние цветы! Высшая любовь была и сутью, и смыслом его творчества, он окрестил нас этой любовью и такую любовь нам завещал! Дай нам Бог исполнить его завещание!

Марина Лобжанидзе

Удивительно, что *великих* часто упоминаем лишь по имени. Достаточно назвать имя Гизи и перед глазами вмиг представится украшение Тбилисской консерватории, дэнди, эстет, аристократ душой и телом, “князь”, как он себя называл, последний из могижан, вместе с которым закончилась целая эпоха — эпоха *великих*.

В этом году Гизи Амиреджиби исполнилось бы 86 лет. Несмотря на неизлечимый недуг и физическую слабость, он до конца был полон жизни.

Иногда время играет роль увеличительного стекла. Чем притягательнее личность, чем интереснее и значительнее созданное им, тем сильнее желание все вспомнить, осмыслить, восстановить цепь событий, увидеть прошлое в зеркале настоящего, узнать о нем побольше. В этом процессе дистанцирования сильнее ощущаешь масштаб личности, вспоминаешь каждую минуту, вернуть которые ты не в силах, ищешь отражающую близость любую деталь, кадр, картину, вспоминаешь каждую фразу, даже пророненную случайно, между прочим. И все потому, что чувствуешь, каким драгоценным был каждый миг общения.

Мы лишь теперь стали осознавать масштаб потери.

Никто не расскажет о художнике лучше его творчества. Это – абсолютная истина, выражающая человеческую суть. Но знать его жизненное кредо значит получить урок времени, истории, ярче высвечивающий действительность.

Талант его был удивителен. До чего бы не прикасалась его рука, все – живое или неживое, от учеников до предметов, претерпевало прекрасную метаморфозу.

Сказано, что человек в жизни должен сделать три вещи – построить дом, посадить дерево и вырастить ребенка. Все три долга исполнил. Как ему нравился, как он гордился построенным им в 80-летнем возрасте красивым домиком на Базалети, как любил и гордился своими детьми – родными и “приемными по искусству”, их успехами и победами.

Большим был путь исполнительского искусства и педагогической деятельности, пройденный от первого успешного концерта, данного 8-летним Гизи Амиреджиби в 30-е годы и до триумфа своих учеников. Какой физической и душевной энергией, эмоцией и волнением были наполнены каждый концерт, каждое выступление.

В его репертуаре особое место отводилось произведениям Шопена, в интерпретации которых, в неповторимом рубато проявлялись особенности его нежной, поэтической, артистической натуры. Знаток всех тайн шопеновской музыки, первый интерпретатор многих современных грузинских фортепианных произведений, он свою безмерную любовь к музыке и мастерство, трепетное отношение к искусству передавал ученикам так же, как его самого приобщили к музыке основоположница грузинской фортепианной школы Анна Тулашвили и замечательные пианисты и педагоги Константин Игумнов и Лев Оборин.

Профессор Тбилисской государственной консерватории и заведующий кафедрой по специальности фортепиано был Мэтром, отмеченным профессиональными и человеческими качествами, компетентное мнение которого в среде музыкантов было равносильно слову высшего арбитра.

Его биография не была перегружена фактами участия в конкурсах и удостоверяющими лауреатство премиями, несмотря на то, что его пианизм, отмеченный артистизмом и рафинированностью, являлся особым феноменом. Взамен этого его школа стала настоящей кузницей лауреатов с особым почерком, идущим от Гизи.

Маэстро отмечал, что человеческое обаяние пианиста намного важнее, чем исполнительская техника и сам нес со сцены удивительное личностное очарование. Поэтому для оценки мастерского искусства Гизи Амиреджиби его, прежде всего, надо было слушать в живом исполнении. Хотя для полномасштабного осмысления его заслуг необходимо ознакомиться с искусством его учеников. Саша Корсантия в своем интервью после одного из концертов заметил, что первый же урок Маэстро убедил его стать пианистом: "Этот факт изменил всю мою жизнь. Мне доводилось встречать, слушать многих известных музыкантов, но имеющиеся у него ценности и отношение просто уникальны. Он - один из величайших музыкантов, которых я встречал в своей жизни."

Они теперь и сами *великие*: Манана, Саша, Хатия, Элисо, Тата, Марина... Пусть они шествуют дорогой Славы...

Марина Кавтарадзе

Гизи Амиреджиби еще при жизни стал легендой. Личностным и артистическим аристократизмом были отмечены и его пианизм, и педагогика, и отношения с людьми. Исполнительский стиль Тенгиза Амиреджиби, как воспитанника Алоиза Мизандари и Анны Тулашвили, с одной стороны, связывает нас с истоками грузинского пианизма, а с другой, как педагога признанных в мире грузинских пианистов – направлено в будущее.

Все с любовью называли его Гизи. В этом обращении умещалось многое – уважение, если угодно, поклонение и, к тому же, ощущение близости, которую пробуждает в человеке желание соприкоснуться с особенной личностью. Эта особенность шла от непоколебимости авторитета его как музыканта. К этому добавлялось его личностное

очарование, и вы становились его поклонником...

Гизи ушел в вечность. До конца жизни сохранил он юность души, которая сияла на его улыбающемся лице и во всей его ладной наружности. Таким он и останется в нашей памяти.

Русудан Цурцумия

Гизи Амиреджиби... Это имя нам очень дорого. Мы – его современники, хотя около шестидесяти лет назад он казался нам намного старше...

Бесспорно, Гизи Амиреджиби – один из самых светлых личностей нашего общества. Это, несомненно, признают все.

Музыкант, педагог, творец, деятель – все эти слова, возведенные в высшую степень, принадлежат Гизи. Он является самым блестящим представителем грузинского исполнительского искусства. Мы, музыканты квартета Грузии, гордимся тем, что нам довелось находиться с ним рядом во время работы в Тбилисской консерватории. Вызывает сожаление лишь то, что нам не пришлось с ним творчески сотрудничать в ансамбле...

...И вообще, очень трудно свыкнуться с тем, что о Гизи Амиреджиби приходится говорить в прошедшем времени...

Струнный квартет грузии им. С. Цинцадзе

К.Вардели

Т. Батишвили

Н.Жвания

О.Чубинишвили

Он всегда был неким камертоном моего профессионального развития, вероятно, как и для всех грузинских музыкантов.

Я была студенткой Московской консерватории и лично никогда у него не училась, но получила от него многое. Он был свидетелем всех значительных этапов моего артистического становления и, к тому же, получилось так, что именно он и был приглашен членом жюри на союзных отборочных турах обоих моих международных конкурсов (им.Чайковского и в Монреале). И вот тогда я и ощутила непосредственное влияние, профессиональную опеку, челове-

ское тепло и аристократический юмор этой многогранной личности.

Исполненные им концерты: Пятый – Бетховена, Первый – Листа и Второй – Рахманинова, Первое скерцо Шопена и “Рондо-токката” Лагидзе являются неотъемлемыми компонентами исполнительской культуры, на которой были взращены и воспитаны целые поколения грузинских музыкантов. Ведь большинство вышедших сегодня на международную стезю грузинских пианистов являются его учениками.

Снимите шляпы, господа, – Гизи!

Этер Анджапаридзе

На концерте Гизи Амиреджоби я впервые побывал в 1958-м году. Тогда я учился в музыкальном училище и пианиста такого высокого ранга довелось услышать впервые. Он произвел на меня неизгладимое впечатление. В то время много писали о его высоком исполнительском искусстве, ведь он был очень популярным музыкантом. Став студентом консерватории, я близко познакомился с Гизи Константиновичем. Это было огромной честью для меня. Затем мы часто выступали вместе на праздничных концертах. Я тогда входил в состав фольклорного ансамбля консерватории “Гордела”.

В 1967-м году Министерство культуры Грузии отправило на “Экспо-67” в Канаду группу грузинских исполнителей, в составе которого были Гизи Амиреджоби, Нодар Андгуладзе, Медея Амиранашвили, Нани Брегвадзе, “Орэра”, “Гордела”, группа танцоров и другие. Наши концерты, которые проводились в павильоне СССР, посещало множество народа. Слушатели были в восторге от грузинских исполнителей. А Гизи Константинович завоевал особый успех. В Канаде мы очень сблизились друг с другом. Кроме того, что он владел высоким исполнительским искусством, Гизи Амиреджоби был, к тому же, личностью с огромным очарованием, с истинным аристократизмом и крайней скромностью – спокойным, благорасположенным ко всем и полным тонкого юмора. Помню, Нодара и Гизи поселили в один номер. Боясь простудиться, Нодар старался не открывать окна. Гизи шутил, что боится открыть даже дверь гардероба, чтобы Нодар не простыл. Словом, было всеобщее веселье и смех.

Я часто посещал концерты Гизи, был свидетелем его блестящих успехов. Нельзя не сказать о его педагогической деятельности. Гизи Амиреджоби воспитал несколько поколений выдающихся пианистов, прославивших грузинское исполнительское искусство во всем

мире.

Кончина Гизи ранило в сердце поклонников его таланта. От нас ушел большой художник и милейший человек.

Мир его душе!

Анзор Эркомаишвили

Помню, я был еще студентом, когда впервые услышал Тенгиза Амiredжиби. Он играл Первый фортепьянный концерт С.Насидзе. Я был восхищен произведением и его исполнением.

Я, как грузинский композитор, хочу особо отметить заслугу Гизи Константиновича в популяризации грузинской музыки. Вспомню Второй фортепианный концерт того же С.Насидзе, первым исполнителем которого был Гизи. После этого "Рондо-токкату" Р.Лагидзе исполняют, следуя его купюрам.

Меня восхищал Шопен Тенгиза Амiredжиби, его изысканный звук и беспредельный романтизм. Утонченность Гизи отражалась в его внешности, манерах. Он был безмерно теплым, а при встрече – всегда откровенным и полным юмора.

Такие люди должны жить долго. Мы были бы счастливы, даже если бы он просто ходил по нашим улицам, долго и долго...

Важа Азарашвили

Я уверен, что особая аура, сотворенная Тенгизом Амiredжиби в музыкальном мире, еще долго будет жить в будущих поколениях. Залог тому – его блестящие ученики, деятельность которых всеобща известна.

*С уважением,
Гия Канчели*

К сожалению, мне не представилась возможность выразить соболезнование по поводу кончины Гизи Амiredжиби, дорогого мне человека, большого музыканта, аристократа души, истинного патриота.

Бывают случаи, когда не хочется смотреть правде в глаза и смириться с распоряжением Всевышнего. Так было и в случае недавней

кончины моего ближайшего друга, большого грузинского еврейского поэта Джемала Аджиашвили, поскольку восхождение их душ было для нас безвременным и неприемлемым, ведь их пребывание с нами было столь необходимо.

Евреи говорят: "День смерти предпочитай дню рождения...". Кажется бы, эти слова далеки от обычной человеческой логики, ведь что может сравниться со счастьем и радостью быть свидетелем рождения новой души?! А мудрецы судят иначе: жизненный путь новорожденного человека пока еще неопределен, полон вопросов, пройденный же путь усопшего полностью подвержен осмыслению и определению... Исходя из этого, восхождение Гизи Амiredжиби не ставит никаких лишних вопросов, он максимально использовал отпущенное ему на земное бытие время и, исполнив свой долг, по воле Всевышнего ушел в мир иной.

Мне и множеству учеников Гизи действительно выпало везение лично знать его — его человеческая порядочность, высокая духовность, профессиональное рвение еще долго будут помогать нам в нашей творческой и повседневной жизни. Могу вас заверить, что к моему соболезнованию присоединяются более тысячи израильских поклонников и учеников Гизи.

Царствия Небесного его душе!

Ваш Иосиф (Сосо) Барданашвили (Израиль)

Резо особенно любил Гизи Амiredжиби как музыканта, как человека. Он был восхищен его аристократизмом и утонченностью. Действительно трудно было не попасть в плен его очарования. Резо называл его "князь".

Тенгиз Константинович рассказал мне такую историю:

"Как-то раз Резо зашел за мной и сказал: "Поехали, я покажу тебе горы и долины нашей страны!", посадил меня в машину и повез в сторону Картли. Мы оказались среди невероятно красивой природы. Остановив машину, Резо вышел из нее и сказал: "Смотри, князь, все эти угоды принадлежали тебе!" Оказалось мы приехали в имение Амiredжиби, в Саголашени. Для меня это было открытием."

О Гизи Амiredжиби как о творческой личности известно всем. Высказать мое скромное мнение кажется мне излишним.

Я хочу коснуться его заслуги в популяризации "Рондо-токкаты".

Кроме того, что он был непревзойденным исполнителем этого сочинения, именно ему принадлежала идея исполнять “Рондо-токатту” в качестве обязательной пьесы на Первом международном конкурсе пианистов в Тбилиси. На нем это произведение прозвучало в исполнении почти двадцати пианистов в разных интерпретациях. Надо сказать, что до этого “Рондо-токатту” играли лишь грузинские исполнители, а сегодня ее ноты востребованы по всему миру.

Уход из жизни Гизи Константиновича оставил огромную пустоту и боль, ведь общение с ним было великим счастьем!

Лела Лагидзе

Гизи был для меня ближайшим человеком. С ним меня связывают незабываемые годы и воспоминания. Мы вместе провели студенческие годы.

В Москве, в центре города было открыто общежитие для грузинских студентов. Условия были не из лучших. Первый год, например, мы перезимовали без отопления. Зато жить в центре значило, что пешком, за несколько минут можно было добраться до Концертного зала им. Чайковского, Большого Театра и МГУ...

Все студенты из общежития были разных профессий. В одной комнате жили я, Сулхан Цинцадзе, Тенгиз Абуладзе, Гига Лорткипанидзе, а в соседней – Сулико Жгенти, будущий автор сценария моего фильма “Отец солдата”. А в конце длинного коридора, в отдельной комнате жил Гизи с матерью.

Наиболее интересное, что связано с годами учебы в Москве – то, что мы, студенты разных профессий, максимально использовали все возможности приобщиться к культурной жизни тогдашней Москвы. Постоянно проводились прекрасные концерты, спектакли, выставки... Мы не пропускали ни одного такого мероприятия. А вечерами мы собирались в фойе общежития и делились впечатлениями друг с другом. Помню, что мнение Гизи особенно интересовало всех нас, он никогда не ошибался в оценках! Он был в курсе всего и судить о кинематографе мог наравне с нами – профессионалами. Он одинаково хорошо разбирался в кинематографе, литературе, живописи и, само собой, в музыке. Конечно, в его случае дело не только в образовании, он все ощущал внутренне. Для нас, режиссеров, два раза в неделю в виде лекции пускали зарубежные фильмы. Гизи не пропустил ни одного показа! Педагоги часто принимали его за своего студента!

Чтобы показать, насколько близки все мы были друг другу, вспомню несколько фактов:

Для меня стала огромной трагедией кончина моего дяди – человека, вырастившего меня. А денег на поездку в Тбилиси у меня не было. Помню, как все общежитие встало мне на выручку...

Вот еще такой факт: когда один из нас собирался на свидание, то брал понравившуюся вещь из гардероба товарища и так – в обуви, пиджаках и галстуках друг друга мы отправлялись на свидание.

А если вспомнить нашу стипендию – на что ее могло нам хватить? И потому, если кому-то из нас семья присылала из Тбилиси продукты, они принадлежали всем поровну.

Несмотря на такую близость, мы хранили уважение друг к другу. До сих пор я часто вспоминаю этот феномен и не могу его объяснить... Особенное почтение мы испытывали к Гизи. Он как бы жил в собственном мире – со своими мыслями и переживаниями... Не помню, чтобы он ввязывался в спор или выражал недовольство в отношении кого-либо, кто был ему малосимпатичен. Он был чрезвычайно деликатным. У каждого из нас в общежитии была своя роль. О Гизи я бы сказал, что он был нашим просветителем. Повторюсь, он никогда не ошибался в оценках! Он максимально вобрал в себя самые интересные впечатления тех лет. Гизи был аристократом высшего ранга!

Резо Чхеидзе

Я был еще очень молодым, когда имя Гизи, как вундеркинда и пианиста с невероятными музыкальными данными, было всем известно. Он уже в раннем возрасте являлся блестящим исполнителем. Его концерты всегда вызывали у меня удивление.

Я счастлив, что наши с ним отношения переросли в близкую дружбу. Это случилось во время учебы в России.

Было в Москве такое уникальное явление – общежитие грузинских студентов. Это был старый дом в 30-ти метрах от Красной площади. Общежитие было переполнено грузинскими студентами. Среди них Гизи был в привилегированном положении. Посольство выделило ему отдельную комнату с роялем. А всего в нескольких метрах в одной комнате жили я, Сулхан Цинцадзе – в будущем гениальный грузинский композитор, Резо Чхеидзе и Тенгиз Абуладзе. И

конечно, мы постоянно контактировали с Гизи.

Помимо того, что он был большим пианистом, Гизи являлся настоящим деятелем искусства. Сначала в Москве, а потом и здесь, в Тбилиси, он не пропускал ни одного значительного концерта, спектакля или выставки. Он считал себя обязанным посетить все, так как горячо любил музыку, театр, литературу... Нескольких из нас он буквально "заразил" своей увлеченностью балетом. Если не ошибаюсь, он не пропустил ни одной постановки "Ромео и Джульетты" Прокофьева. В Большом театре этот гениальный спектакль был тогда огромным событием. Сразу замечу, что Шостакович и Прокофьев были тогда объявлены формалистами и находились под опалой у властей. А мы были их, так сказать, ревностными сторонниками и посещали почти каждый их спектакль. В балете "Ромео и Джульетта" был занят блестящий состав. Достаточно назвать незабываемую Галину Уланову. Мы на ее спектакли ходили так часто, что у нас даже не спрашивали билетов...

Наша особая дружба сложились именно в московском общении. Он часами делился со мной своими впечатлениями от того или иного концерта или спектакля. Этот человек был рожден для искусства, был безмерно в нее влюблен... Как личность, Гизи с ног до головы был интеллигентом, аристократом в лучшем понимании этих слов, человеком, который был фанатично влюблен в культуру.

Уход Гизи — большой удар для каждого из нас, а в особенности для музыкальной общественности... Он мог найти и воспитать для Грузии еще много одаренных людей!

Гига Лорткипанидзе

Классическую и грузинскую народную музыку я очень люблю и переживаю ее наравне с живописью. Я часто посещал концерты лучших исполнителей, которые прежде так часто проводились в Тбилиси. Я узнавал незнакомых мне исполнителей, композиторов и дирижеров. О Гизи Амиреджиби я узнал с концерта, а лично встретился и сблизился с ним, когда ученица моей жены, Тамара Личели поступила в музыкальную гимназию сначала к Гоме Борисовне Гогия, а затем — в консерваторию, в класс Гизи Константиновича.

Маэстро Гизи восхищал меня не только своей совершенно особой, индивидуальной исполнительской манерой, артистизмом, безграничной фантазией, но и внешностью, умением элегантно оде-

ваться, присущими его происхождению аристократическими манерами. Физические и душевные черты Гизи Амиреджоби гармонично в нем сочетались.

Как-то раз в гостях у Тенгиза Константиновича, я, к своему удивлению, открыл еще один его дар. Я был поражен!!!

Все антикварные вещи в доме им собственноручно мастерски отреставрированы. Коллекционирование антиквариата, уход за редкими вещами, видимо, одна из его увлечений. Картины он также оформляет по своему вкусу. После одного из сольных концертов я преподнес ему в дар мою живописную картину – ее, оформленную в его вкусе и экспонированную на подходящем месте, я с трудом смог узнать.

Сын Гизи Константиновича, Котэ Амиреджоби – одаренный художник, обладающий собственным почерком и таким же утонченным вкусом. Широкой общественности его творчество давно известно.

В моей богатой фонотеке, среди лучших исполнителей всех времен, особое место занимают подарки Тенгиза Константиновича – на видеокассетах своих выступлений он оставил душевные надписи.

Я попросил Маэстро найти свободное время, чтобы посетить мою мастерскую. Он с удовольствием принял приглашение, а я, не умея передать все свое уважение к Гизи Амиреджоби словом, решил написать его портрет кистью на холсте.

Джемал Хуцишвили

Мир лишился Тенгиза Амиреджоби.

Мой великий брат, Гизи, еще недавно на юбилее твоего 85-летия в консерватории весь зал стоя приветствовал тебя...

Ты был не только великим грузинским пианистом и воспитанником поколений, но и досойнейшим грузинским творцом, сказавшим свое слово в мировом музыкальном масштабе.

Помню 1951-ый год, когда на Третьем мировом фестивале студентов в Берлине ты потряс весь мир своим талантом и грузинской музыкальностью.

Как-то раз, позвонив тебе, я не узнал твоего голоса и спросил, кто это. Твой слух, конечно не подвел тебя и ты сразу ответил играя сло-

вами песни: “Мой Джансуг, только ты глаза откроешь, над ресницею – Гизи” (“Гизи вар” – я Гизи, “гизивар” – сию).

Ты у меня сидишь в сердце и я всю жизнь буду помнить, какой личностью, каким сыном своего Отечества ты был!

Прощай – нет, до свидания!

Вечно твой Джансуг Чарквиани

СТУДЕНТЫ О ГИЗИ

Каждый, кому посчастливилось быть учеником Тенгиза Амиреджиги, согласится со мной, что невозможно забыть ни один его урок, ту атмосферу высокой одухотворенности, которая царит в его классе. Я была первой его ученицей, которую он вывел на международное поприще. Смело могу сказать, что все успехи, которые выпали на долю нас, его учеников, являются результатом влияния его неповторимой личности, величайшей педагогической самоотдачи.

Как личность, он абсолютно уникален. Гизи – истинный эстет, аристократ, рафинированный интеллигент, глубокообразованный, непосредственный, человек с большим юмором и удивительным обаянием, с первой же встречи, как магнитом, притягивающий к себе и не оставляющий равнодушным никого.

Годы учения в его классе стали школой не только профессионального мастерства, но и становления личностных, человеческих качеств.

Быть учеником Гизи значит, что судьба тебе улыбнулась.

Манана Дойджашвили

Я счастлива, что я была и всегда буду ученицей Гизи Амиреджиги. Трудно выразить в словах беспредельную любовь, тепло и уважение, которое я испытываю к Гизи Константиновичу. Мне посчастливилось долгое время общаться с ним и теперь мне очень его не хватает... Все думаю, как написать портрет – мой Гизи Амиреджиги. Скажу лишь несколькими словами: скромный, гениально простой, наивный, достойный, красивый и просто дорогой. От него я слышала такие слова, которые никогда не забудутся – “Мушка, я многому тебя научил и ты не забывай!” Это было последним его наставлением. Я не забуду, потому что буду всегда помнить Гизи Амиреджиги.

Ирма Гигани

“Каждая встреча с Тенгизом Амиреджиби приобщает нас к настоящему искусству. Я часто думала, как же мы счастливы, что у нас есть такой великий музыкант. Лишь он может указать путь, который после упорного труда и долгих поисков, несомненно приведет к истине.”

Элисо Болквадзе

(из журнала “Хеловнеба”, 1991)

Гизи Амиреджиби... не знаю почему, но в детстве это сочетание звуков казалось мне не именем и фамилией, а чем-то волшебным. И вот, первая встреча... Я поняла, что соприкоснулась с удивительной личностью, с палитрой одаренности, наполненной всеми цветами мироздания и излучающей что-то очень дорогое, неведомое мне прежде.

Его глубина – абсолютное отражение человеческих переживаний, неподдельное и лишенное всяческих приукрашиваний и излишеств.

Его художественная фантазия была беспредельна. Ведь он мог объяснить музыку в неповторимых образных сравнениях. Звуковая палитра Гизи связана для меня с живописью, поскольку по натуре он был живописцем и носителем неисчерпаемой информации во всех сферах искусства вообще. Его почерк как пианиста трудно передать словами – совершенно уникальный, беспредельно утонченный. Несомненно, возникало желание подражать ему, повторить каждую его фразу, но это было невозможно, так как Гизи – уникальная и недостижимая звезда. Он обладал собственным музыкальным языком, языком избранных. А мне, как его ученице, выпало счастье попасть в ареал его излучения. Он пригрел нас, озарил, а сам ушел в вечность.

Я счастлива, что пожила рядом с ним, дружила с ним и смогла разделить хотя бы малую часть его души.

Однажды он сказал: “Века, мы не одни, ведь у нас есть музыка.”

Его слова имели величающую силу убеждать нас в истине! А любое наше слово в отношении этого гениального человека так же бесцветно, как и мы все перед лицом вечности.

Века Сванидзе

Хочу с благодарностью отметить, что мне выпало огромное счастье в течение многих лет иметь творческое общение с Гизи Амиреджиби. Помню, с каким удовольствием я шла на его уроки, почему-то всегда волнуясь, но при виде его улыбающегося лица волнение тут же улетучивалось. Мы всегда долго беседовали, Гизи Константинович часто вспоминал разные истории своего студенческого периода, из жизни выдающихся личностей. Общение с ним было невероятно интересным.

Незабываем процесс работы с ним над произведением. Я всегда узнавала и училась чему-то новому, стараясь не забыть ни одного его слова, ни одной фразы. Его точные, образные сравнения и выражения помогали мне в отработке произведения. В последние годы обучения Маэстро говорил мне: “Я не делаю тебе замечаний, я лишь даю совет”. Каждое его слово и совет были неоценимы. Я глубоко благодарна этому необыкновенному человеку и музыканту.

За советом к нему я обращалась и за время пребывания за границей. Гизи Константинович всегда с большим интересом следил за моим творчеством, интересовался концертами и планами на будущее, болел за меня на расстоянии.

Заслуга Тенгиза Амиреджиби неоценима, его уроки и общение с ним – незабываемы. Как воспитанный им музыкант, я постараюсь поделиться с будущими поколениями полученными от него знаниями и опытом, и так продолжить блестящую фортепианную школу Маэстро Тенгиза Амиреджиби.

С уважением и большой любовью,

Натия Астахишвили

Маэстро Тенгиз Амиреджиби, рафинированная личность и музыкант, еще в детстве вошедший в мое сознание, стал для меня примерным музыкантом для подражания. Мне никогда не забыть детских воспоминаний – как Гизи Амиреджиби на званых вечерах в доме моего дяди Дж. Бакрадзе исполнял шопеновские вальсы, мажурки... Именно его исполнение разбудило во мне любовь к музыке. Оно заставило меня выбрать музыку своей профессией... И вот, моя мечта сбылась, я поступила в консерваторию и была зачислена в класс Т.Амиреджиби. Музицирование Гизи Константиновича отличалось сдержанностью и естественностью, он никогда не терял чувства меры, а его звучность, звуковая палитра была подчеркнута ин-

дивидуальной. В Т.Амиреджиби гармонично сочетались музыкант-исполнитель, педагог и личность, об этом свидетельствовали переполненные концертные залы, впечатляющие успехи его учеников и совершенно непринужденные человеческие отношения с ними. На уроках маэстро Гизи царил творчески насыщенный, интересная атмосфера живого музицирования. От студентов он требовал особой концентрации, включения в музыку, трепетного отношения к звуку, был требователен к каждой фразе и не прощал грубого и безвкусного отношения к музыке. Я всегда старалась приходить на урок подготовленной, иначе я не смогла бы постичь тех духовных высот, к которым нас призывал Маэстро. Он всегда сидел в отдалении, что вызывало у меня ощущение пребывания на концертной сцене, а это было нелегко для совсем еще неопытной, молодой студентки... Но самое интересное начиналось после, когда Гизи Константинович, заряженный музыкой, оживлялся, начинал интонировать не только словами, но и музыкальными звуками. Это было на самом деле незабываемо, кругом изливались волшебные звуки, я все думала, откуда берется такое звучание... Вспоминается один из его последних концертов, когда он в большом зале консерватории сыграл с оркестром Фантазию на венгерские народные темы Листа... По всему залу разлетались звуки, наполняя его красивейшим тембром, что было редкостью. В этом зале я слышала многих больших музыкантов, но такой звучности, как на том концерте, не доводилось слышать никогда. Т.Амиреджиби был великим мастером звучания! И, конечно, его юмор... Весь урок шел в сопровождении легкого, тонкого юмора... Прослушав исполненное мной произведение и переходя к следующему этапу урока, он обращался ко мне: "Цира...Знаешь, что?"... Я знала, что если ему что-то не понравится в исполнении, он обязательно кашляет и активно начнет двигаться, или прошепчет на чье-то исполнение: "Очхамури-и-и"..., но никогда не затронет самолюбия студента, переводя замечание в шутку. Поэтому его личность во всех вызывала восторг. Каждый шаг Гизи Амиреджиби был пронизан восприятием красоты и эстетичности, что свойственно лишь людям с аристократической душой и манерами, поэтому его отношение к музыке, людям, жизни и к себе самому (он был всегда "в форме") определялось эстетическими критериями. Все говорили, что Т.Амиреджиби – "последний из могикан" в мире музыки. Я бы добавила, что он был "последним из могикан" и в нашем быту, как носитель аристократической души и качеств. Вспомнить можно еще многое, но... Мне бы хотелось сказать ему много красивых слов при жизни... и не посмела...А теперь представилась такая возможность, но всего, что заслуживает Маэстро, словами не передать. Я

осмелюсь выразить Гизи Константиновичу лишь свое огромное восхищение и благодарность за то, что он прообщил меня к настоящему искусству, наставил на верный путь и наполнил своим личным очарованием. Благодарю Вас, маэстро Гизи за то, что Вы были и что позволили мне многому от Вас научиться. Вы всегда будете со мной! Я преклоняюсь перед Вами!

Цира Камушадзе

Гизи Амиреджиби всегда был и будет для меня одним из самых блестящих представителей грузинской культуры и основателем современных пианистических традиций. Он был музыкантом и артистом международного класса. Его исполнительское творчество и педагогическая деятельность оказали значительное влияние на многие поколения молодых пианистов, включая меня.

Уроки Гизи Константиновича произвели на меня неизгладимое впечатление. Он научил меня, насколько глубокой и одновременно нежной может быть интерпретация музыкального произведения, насколько выразительным и многогранным может быть фортепианный звук. Его рафинированный вкус сделал для меня понятным, как личная эмоция перевоплощается в произведение общечеловеческого значения.

Мне за свою жизнь очень везло на учителей. У меня всегда были лучшие педагоги. Я видела и слышала и о других. Но для меня музыкантов такого калибра, как Гизи Амиреджиби, всего несколько в мире.

Я и моя семья очень любили "дядю Гизи". Моя бабушка, Роза Рожок и дедушка, Эмиль Гуревич, сами известные музыканты, очень ценили его. Я буду вечно благодарна маэстро Гизи, как его ученица и слушатель, как пианист и педагог. Я никогда не забуду энтузиазма и поддержку Гизи Константиновича, которую он оказал мне в организации конкурсов имени Р.Рожок и Э.Гуревич и концерта, посвященного их памяти.

"Дядя Гизи" всегда будет со мной в моих воспоминаниях, я надеюсь достойно продолжать его традиции.

Тамара Гуревич

Дом, в котором я родилась и росла, был достопримечателен тем, что в нем в разное время жили Илья Чавчавадзе, Закария Давиташвили, переехавшие из Картли князя, в том числе и Ева Авалишвили, которая была тетей матери Гизи Амiredжиби – Нины.

Мать Гизи часто гостила у своей тети и мы, соседи, были с ней в близких отношениях. Она много рассказывала нам о своем сыне, его одаренности и музыкальных данных, о том, как он любил играть на фортепиано и дирижировать. Я и Гизи знала с детства, дружила с ним.

Я с пяти лет осваивала начала музыки, моей первой учительницей была жена академика Георгия Чубинашвили – Нина Гвиниашвили, ученица известного педагога Левина, на редкость образованный человек. Она часто говорила мне, что после нее моим педагогом обязательно должен стать Гизи Амiredжиби. Случилось так, что когда я была на втором курсе консерватории, у моего профессора, Анны Тулашвили, случился инсульт, и ее ассистентом из Москвы был приглашен Гизи Амiredжиби.

Трудно пересказать, каким счастьем была работа с ним. Гизи был неповторимым музыкантом-исполнителем. Его уроки были уникальны и незабываемы и всегда заканчивались показом. Создавалось впечатление, что он выступает на концерте перед публикой. После игры Гизи мы не могли притронуться к инструменту и исполнить произведение. Вспоминаю также слова Голденвейзера, сказанные мне после моего государственного экзамена: "Вам особо повезло в жизни, потому, что довелось поработать с таким великим Маэстро."

Трудно существовать без Гизи, но жизнь продолжается и его имя будет вечным.

Кетино Чхиквишвили

Величайшие любовь и почтение к маэстро Гизи пробудились в моем сердце еще в период учения в десятилетке. Иначе невозможно было представить – непревзойденное искусство Гизи Амiredжиби нас просто завораживало. Но этому способствовали и та теплота и нежность, с какой наш педагог – Века Сванидзе вспоминала каждую минуту, проведенную со своим Маэстро. Полученные от Гизи Константиновича уроки – то сокровище, которое хранится в сердце и не оставляет до конца жизни. Каждая встреча с Маэстро была насыщена неповторимыми идеями и утонченным юмором. Помнится

его несравненная, пронизывающая душу, выразительная и к тому же, исполненная простоты интерпретация.

Наверно музыкантов, наделенных подобным божественным даром, можно перечесть по пальцам – Корто, Нейгауз, Рубинштейн... А в Грузии это – Тенгиз Амиреджиби, наш великий Маэстро, перед которым мы преклоняемся.

Марина Надирадзе

Мне очень трудно писать о моем любимом Маэстро в прошедшем времени. Кончина Гизи Амиреджиби завершила эпоху романтизма и рыцарства в истории грузинской пианистической школы. Ушел из жизни не только большой музыкант – эстет, но и абсолютно уникальная личность. Каждый из его учеников в своей душе хранит “своего Гизи” и в моем становлении музыканта Маэстро сыграл определяющую роль. Когда я впервые открыла двери его квартиры я думала, что попала в сказку, где живет добрый волшебник и все тебя окружает прекрасное. Нужно было еще сыграть при этом волшебнике, а колени тряслись от страха, но как только я услышала его красивый, доброжелательный голос, я поняла что не зря говорят “в прекрасном теле прекрасный дух” - и страх прошел.

Затем были замечательные годы занятий в его классе, которые переросли в крепкую дружбу до конца его дней. Наш дорогой Гизи давал ученикам не только блестящий пианизм, отличительную от всех звуковую палитру.

Помню, когда мы работали над интерпретацией одной из сонат Моцарта, он говорил - “У Моцарта нет просто связующих пассажей – это все живая музыка.”

Все это, дорогой Маэстро, как и ваш изысканный вкус, осталось в нашей группе крови, которая называется “Школа Амиреджиби”. Я горжусь, что могу называться вашей ученицей. Всегда, когда в моей практике возникали какие-либо творческие вопросы, я мысленно обращалась к вам, поэтому и сейчас, когда вы уже в окружении ангелов, вы для меня всегда останетесь живым примером, с которым я мысленно буду общаться и консультироваться до конца своих дней.

Большое вам спасибо, за то, что вы создали школу не только пианистов, а школу мыслящих музыкантов, которые с гордостью будут носить эту награду всю свою жизнь.

Светлая память вам и благодарность!

Виктория Чаплинская

Гизи Амиреджиби – символ душевного величия и гениальности! Кроме того, что он был несравненным исполнителем Шопена, он обладал такими редкими и труднодостижимыми для пианиста качествами, как простота, откровенность и непосредственность. Он был удивительно масштабным музыкантом, благодаря которому я, как художник и человек, обрела много важных принципов. Некоторые из них для меня, как для музыканта, стали главной движущей силой: драматургическое значение произведения; привилегия рояля, которая выделяет его среди других инструментов (красочность и многообразие тембра, способность достичь оркестрового звучания на одном инструменте); простота, которая красит не только музыканта, но и человека.

Мой первый урок, полученный от него в 15 лет, был чудом, воспринять которое может только живший в нас мечтательный ребенок. Мне открылся совершенно другой мир, его мир, где я почувствовала, что во мне есть душа. Душа нежности. Душа, которую можно ранить. Душа, которая – любовь. И что это - любовь, до которой нельзя прикоснуться рукой, но можно передать звуками. И моя душа к Гизи, с первого же дня и до сегодняшнего хранимая мной чистой.

Я горжусь, что нам был явлен феномен, которого мир может удостоиться лишь несколько раз в течении века. Явился он просто, бесшумно. Так же просто приобщил нас к своему гениальному искусству. И мы приняли это просто, как должное, и также просто удивились, когда он покинул нас. Какую боль пустоты он оставил, и ту – просто. И просто завершил эпоху – эпоху красочности, чувств и их благородного самовыражения. Завершил, и стал историей. Ушел просто, никого не беспокоя. А мы цепляемся за эту эпоху, поскольку не хотим быть лишь вспоминаемыми и несуществующими.

Естественно, он был гениальным и великим.

Хатия Буниатишвили

Наверно трудно найти в моей жизни человека, который на меня, как на личность и художника, оказал столь сильное влияние.

Помню, как однажды я, маленькая кутаисская девочка, услышала Шопена в исполнении Гизи Амиреджиби. Того ощущения мне не забыть за всю свою жизнь. У меня возникло удивительное желание сразу же лично встретиться с ним и попасть в его класс. Но это казалось мне невозможным и нереализуемым мечтанием. Говорят, мечты сбываются и, действительно, маэстро Гизи согласился на нашу с мамой просьбу послушать меня. Несказанное волнение и, вместе

с тем, счастье охватили меня... Помню, как он, открыв дверь, сказал: "Добро пожаловать, "кутатуры"... и эта непосредственность и юмор помогли мне преодолеть волнение.

То волнение возвращалось ко мне на каждом уроке, но это было волнение, вызванное радостью и гордостью от соприкосновения с этим великим человеком.

Помню, в Германии, во время первого моего выступления на сцене, перед глазами стоял Гизи Константинович как "духовный отец", благословляющий и наставляющий. Это несравненное чувство по сей день остается со мной.

Мэриэ Джаджанидзе

Редко, но к счастью, иногда нам встречаются действительно гениальные люди, резко и навсегда изменяющие нашу личность. Встреча с таким человеком равносильно огромному счастью и невероятному везению. Я с уверенностью могу сказать, что всем нам, его ученикам, действительно удивительно повезло. Ведь нас учил тот, кого мы вспоминаем с огромной любовью – гениальный музыкант и блестящий пианист, прекрасный педагог и полный юмора друг, истинный интеллектual и аристократ, наш незабвенный маэстро Тенгиз Амиреджиби.

Лично я имела счастье творчески общаться с Гизи Константиновичем целых семь лет. После окончания консерватории с отличием, в виде исключения, как награду, я получила право пройти у него стажировку, что действительно было для меня величайшим подарком – не то что два года, даже два его урока были для нас огромной школой. Маэстро Гизи не просто учил нас игре или даже любви к музыке – общение с музыкантом такого масштаба, имело намного большее значение...

При всем старании я понимаю, что в кратком воспоминании невозможно передать, даже приблизительно описать все нюансы профессионального общения с таким большим, неповторимым Маэстро. Неоценимо все, чему он нас учил, начиная каким-нибудь техническим пианистическим приемом с последующим соединением отдельных деталей, и кончая постижением духа произведения. Тем более сложно передать весь спектр своих эмоций – благодарности, восхищения, гордости, а теперь и боли. Невозможно в точ-

ности передать свою непримиримость к той реальности, когда нам кажется, что любимый и дорогой человек всегда будет рядом, мы сможем в любой момент позвонить, прийти к нему, записать его игру или интервью, сказать о том, как он важен и незаменим для нас, как мы ему благодарны... Но он уходит... Тревожно и печально думать об этом...

Я не хочу так закончить свое воспоминание, наоборот, хочу высказать свою благодарную радость, поделившись этим чувством с другими учениками Тенгиза Амиреджиби – ведь у всех нас особая биография, так как в ней навсегда записано, что мы закончили факультет фортепиано Тбилисской консерватории и нашим педагогом был выдающийся пианист, незабываемый, дражайший Маэстро, профессор Тенгиз Амиреджиби!

Спасибо, Маэстро!

С большой любовью и глубоким уважением,

Ирма Сохадзе

Мой легендарный Маэстро, уважаемый Тенгиз (Гизи) Амиреджиби... Память о нем всегда будет жить в моих воспоминаниях!

Я удивительной везучий человек, потому, что мне выпало счастье общения с таким музыкантом, каким был Гизи Амиреджиби. С этим неповторимым музыкантом я провела, можно сказать, лучшие годы своей жизни. Он сыграл решающую роль в моем профессиональном становлении. Не могу не отметить, насколько глубокой и чуткой души он был человеком.

Вспоминается, какое огромное впечатление произвела на меня игра Тенгиза Константиновича, когда я в его исполнении услышала Первый фортепианный концерт Листа. Тогда я еще училась в десятилетке для музыкально одаренных детей. Исполнение Маэстро этого сочинения сразу же породило желание установить с ним творческую связь. К своему счастью, именно так и произошло – впоследствии я стала его студенткой.

Особенно волнующей была первая встреча с ним (это случилось за несколько дней до приемного экзамена в консерваторию). Этот день останется одним из самых впечатляющих дней моей жизни. Никогда не забуду его неповторимых уроков – каждый был всплеском огромного таланта Гизи Амиреджиби. Его отличали рафинированный вкус, чистый звук, аристократическая манера исполнения.

Он владел особым даром оживлять каждую ноту и наделять музыку бессмертием...

Несмотря на различие пианистического подхода, я все же смогла получить от него черты традиционной школы. Я очень этим горжусь и думаю, что этот момент сыграл огромную роль в моих творческих успехах. Я всегда буду гордиться, что была студенткой такого гениального музыканта и человека высокой духовности, каким являлся Гизи Амиреджиби. Его талант навсегда будет жить в творчестве всех нас, его студентов!

Кетеван Картвелишвили

Знакомство с Гизи Амиреджиби, выдающимся музыкантом-исполнителем и замечательным педагогом вылилось в большую дружбу с нашей семьей. Непосредственный, откровенный, чрезвычайно чуткий, он был прекрасным собеседником, хорошо знавшим цену человеческих отношений. Маэстро Гизи воспринимал окружающий мир глазами мыслящего музыканта и философа. Он о многом имел собственное представление, но никогда не навязывал их другому – такой была и его исполнительская манера. Особый стиль, максимально приближающий слушателя к авторскому замыслу или эпохе, череда колокольно звенящих звуков открывали нам ту или иную идею, позволяя непринужденно заглядывать в невидимые глубины произведения. Романтик по природе, он легко и свободно вводил слушателя в сложнейшие, красочные звуковые миры разных композиторов.

Я никогда не забуду поездку в Италию вместе с Гизи Константиновичем на Международный конкурс музыкантов-исполнителей и проведенные там дни. Бесценные советы Маэстро и его забота о моей психологической готовности придавали мне бодрость и уверенность в свои силы. Хотя перед каждым выходом он сам так волновался, что иногда мне самому приходилось его успокаивать.

Традиция и генетический опыт наполняли благородством и достоинством выросшего в аристократической семье Гизи Амиреджиби. Широкое образование гармонично сливалось с его деликатной душой, превращая великого учителя в цельную личность. Эта черта стала для меня особенно зримой во время наших с ним прогулок по римским улицам, когда Маэстро старался так до меня донести, объяснить и представить каждый дом, строение, улицу или площадь, фонтан или исторический памятник, статую или фреску, чтобы они,

вызывая во мне эстетический сдвиг, навсегда запомнились....

Многие не знают, что великий Маэстро обладал даром реставрации предметов старины, мог оживлять их, дарить новую жизнь и часто этим занимался, это было его хобби. Вликолепная мебель, украшающая квартиру Гизи Константиновича, носила отпечаток его рук, чему он откровенно радовался. Но Маэстро, прежде всего, был музыкантом, жил и дышал музыкой. Все, до чего бы не дотрагивалась его рука и не доносилась мысль, проходило через призму его видения и музыкально трансформировалось. Он безгранично любил человека, особенно осеянного даром воспринимать искусство, жить музыкой. Поэтому он всем существом отдавался работе с учениками. Наверно в каждом из них видел продолжателя своей недосказанной мысли и неосуществленной идеи. А ему, награжденному широкими возможностями музыканту, было что сказать, и Мастер беззаветно делился с ними своим опытом. Трудно описать словами эмоции радости и счастья, которые Гизи Константинович получал от побед своих учеников. Это, прежде всего, было победой его педагогического метода, его школы...

Трудно поверить, что точенные пальцы Маэстро уж никогда не коснутся клавиш. Такого человека, истинного музыканта и большого друга, никто не заменит, он навечно обрел свое, особое место. Впредь мы сможем заполнить огромную пустоту лишь иллюзией, созданной из желания продлить сосуществование с дорогим нам человеком – воспоминаниями, которые спасительным оружием дарованы нам Богом против огромной тоски, вызванной неумолимой закономерностью кончины.

Александр Канчавели

Трудно писать о Гизи в прошедшем времени...

Никто не знает как у Гизи получалось формировать вокруг себя такое мощное гравитационное поле, которое притягивало к нему людей, само собой давало им понять, с каким уникальным человеком они имеют дело и, наконец, формировало теснейшие и интенсивнейшие человеческие отношения. Говор, поворот головы, случайный жест, некий подбор слов, все говорило о том, что Гизи — особенный. Особенно тонкий, особенно чуткий, особенно гибкий.

Особенно одаренный, особенно глубокий, особенно трагич-

ный: эти важнейшие категории возникали в полной силе, когда он был в классе консерватории или за роялем. На первых тактах Фамажорной (12-й) сонаты Моцарта он уже требовал глубины, мудрости и вечности. Говорил (и показывал - и как показывал!), что даже самые нежные, элегантные и на первый взгляд мирные и радостные произведения пера великого автора в руках мастера звучат многопланово, глубоко а иногда и трагично; заставлял проникать всегда в суть произведения; учил не судить о вещи по ее величине, а стараться всегда найти лазейку в глубь. Поразительно: то чему он учил настолько трудно познать сполна и охватить, что часто я ловлю себя на том, что мне надо долго ещё учиться и стараться добиться тех самых результатов, каких требовал Гизи. Его идеалы до сих пор являются моими высочайшими и самыми труднодоступными. Интересно: у меня ощущение, что я не просто вспоминаю его уроки в прошлом, а продолжаю получать новые и новые. Надеюсь, так будет продолжаться всегда.

Уход Гизи образует ощутимый и болезненный провал в культуре Грузии. Сейчас, как никогда время собрать всё чему он нас научил – а это есть самое лучшее из того, что мы знаем – и постараться восполнить этот провал.

Всё что нам – близким, родным Гизи людям остается делать, это продолжить то, что делал он и передать это далее: стараться наполнить мир красотой, никогда не идти с ней на компромисс, поддерживать и расширять идеалы прекрасного.

Последние пару месяцев я старался готовить себя к тому, что Гизи скоро может не стать, но допустить этого я был не в состоянии. Теперь это пришло. Плохо. Но вот, что он нам завещал и чему учил: Любви, Молодости, Красоты, Жизни. Он этим владел – в совершенстве. Учил и научил. Я счастлив уроками Гизи, беседами с ним, шутками, обаянием. Они всегда со мной. Я хочу быть таким же как он, но, увы, никогда не смогу – и верно, Гизи был единственный. Самый лучший. Таким я его знал, таким буду его помнить всю свою жизнь.

Прощай, Гизи, и до встречи....

Александр Корсантия

ПОСЛЕСЛОВИЕ

Закончилось.

Все еще март.

Всего несколько месяцев назад он меня в последний раз прослушал!

За последние годы я застенчиво его просила перед каждым концертом: "Послушаете, пожалуйста, меня разок!". Было неудобно его беспокоить. На эту просьбу он всегда шутя отвечал: "Что мне тебе еще сказать, девочка? Меня ж не будет вечно?"

И, несмотря на эту теплую шутку, всегда, всегда прилежно меня слушал и говорил... многое говорил, и все становилось на свое место.

Прошло несколько недель, как его не стало.

И эта небольшая книга, за которую я цеплялась, как за последнюю надежду близости с ним, закончилась.

Я буду скучать по Вам...

Вас будет безгранично не хватать...



თ. ამირეჯიბი
T. Amirejibi / T. Amirejibi



მანანა დოიჯაშვილი და ტენგიზ ამირეჯიბი

Манана Дойджашивили и Тенгиз Амирежиди / Manana Doijashvili and Tengiz Amirejibi

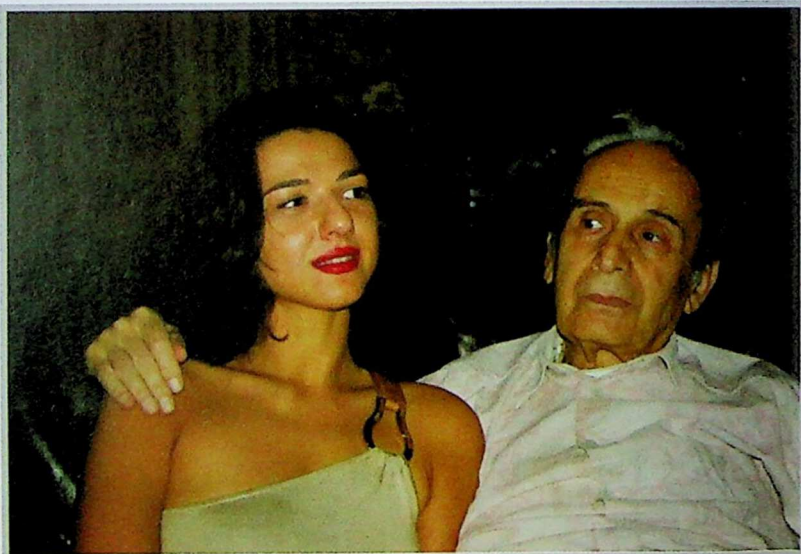


ელისო ბოლქვაძე, თენგიზ ამირეჯიბი, მანანა დოიჯაშვილი და ალექსანდრე კორსანტია
Eliso Bolkvadze, Tengiz Amirejibi, Manana Doijashvili and Alexander Korsantia



თენგიზ ამირეჯიბი და თამარ ლიჩელი

Тенгиз Амиреджиби и Тамара Личели / Tengiz Amirejibi and Tamar Licheli



ხატია ბუნიათიშვილი და თენგიზ ამირეჯიბი

Хатия Буниатишвили и Тенгиз Амиреджиби / Khatia Buniatishvili and Tengiz Amirejibi



თენგიზ ამირეჯიბი და ალექსანდრე კორსანტია

Тенгиз Амиреджиби и Александр Корсантия / Tengiz Amirejibi and Alexander Korsantia



თენგიზ ამირეჯიბი და ნატია ასტახიშვილი

Тенгиз Амиреджиби и Натия Астахишвили / Tengiz Amirejibi and Natia Astakhishvili



ვახტანგ ჟორდანია და თენგიზ ამირეჯიბი

Вахтанг Жордания и Тенгиз Амирејџиби / Vakhtang Jordania and Tengiz Amirejibi



ელენე და ელისაბედ ბერიევები მაესტროსთან ერთად

Елена и Елизавета Бериевы с Маэстро / Helen and Elizabeth Berieva with Maestro



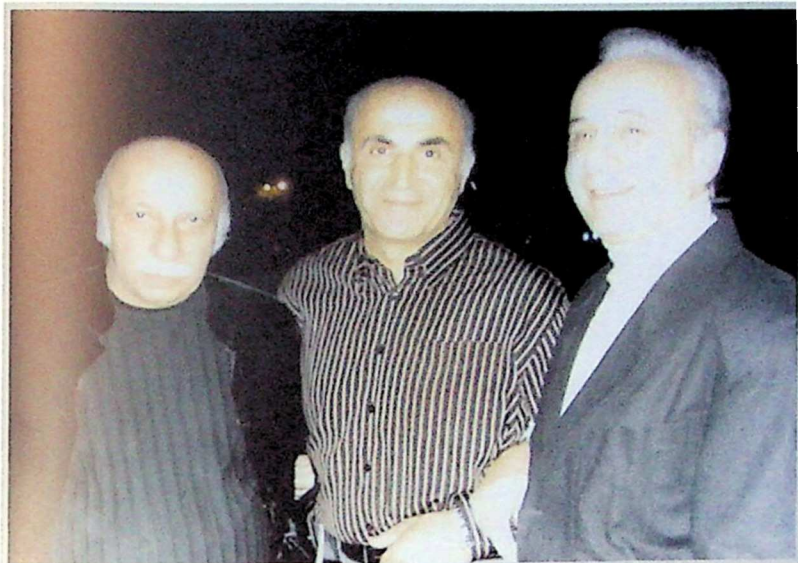
მ. დოიჯაშვილი, ვ. ჟორდანია, ხ. ბუნიათიშვილი, ი. გიგანი, თ. ლიჩელი, მ. ნადირაძე, ა. კორსანტია
 M. Doijashvili, V. Jordania, Kh. Buniatishvili, I. Gigani, T. Licheli, M. Nadiradze, A. Korsantia



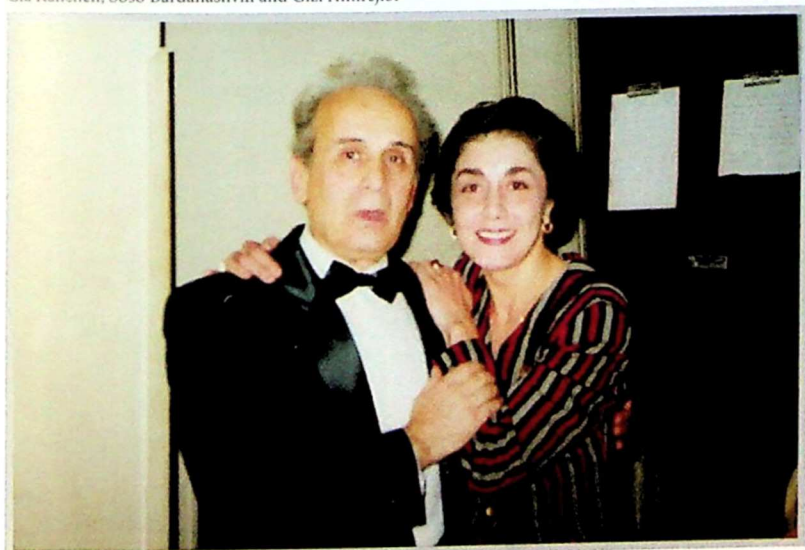
ნ. ასტახიშვილი, მ. დოიჯაშვილი, ი. ხურციძე, თ. ამირეჯიბი, მ. ნადირაძე, ა. კორსანტია
 N. Astakhishvili, M. Doijashvili, I. Khurtsidze, T. Amirejibi, M. Nadiradze, A. Korsantia



თეგის ამირეჯიბი
Тенгиз Амиреджиби / Tengiz Amirejibi



გია ყანჭელი, სოსო ბარდანაშვილი და გიზი ამირეჯიბი
Gia Kancheli, Soso Bardanashvili and Gizi Amirejibi



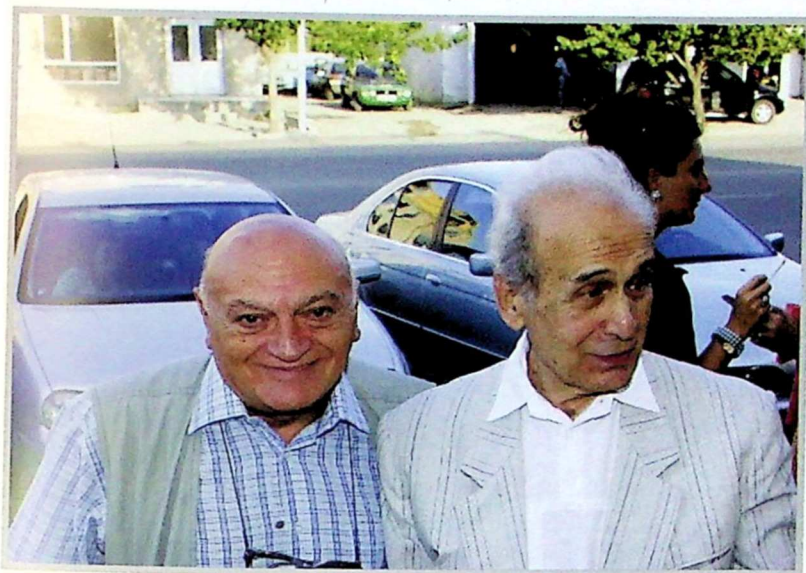
გიზი ამირეჯიბი და ეთერ ანჯაფარიძე
Gizi Amirejibi and Eter Anjaparidze



გიზი ამირეჯიბის კონცერტი. დირიჟორი რევაზ ტაკიძე
Концерт Гизи Амiredжиби. Дирижер Реваз Такидае
Gizi Amirejibi's concert. Conductor Revaz Takidze



ე. არაქელოვი, თ. ამირეჯიბი, ც. ტატიშვილი, თ. გაბარაშვილი
Е. Аракелов, Т. Амiredжиби, Ц. Татишвили, Т. Габарашвили
E. Arakelov, T. Amirejibi, T. Tatishvili, T. Gabarashvili

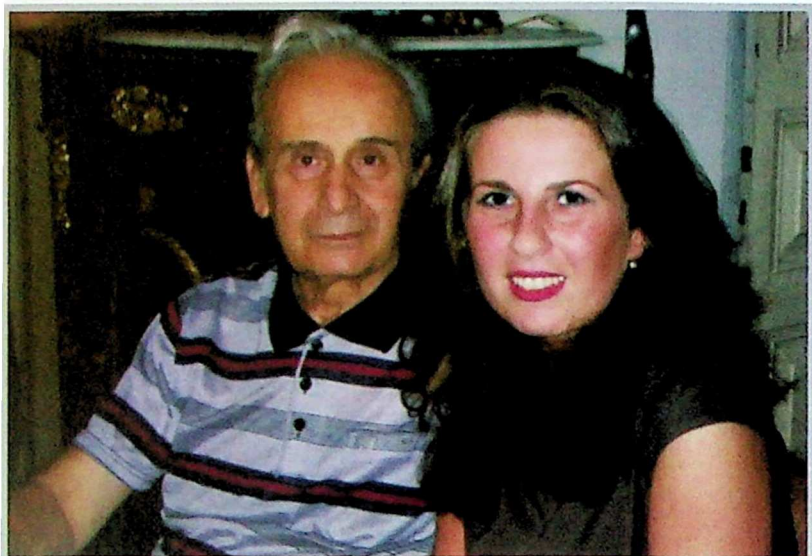


ელიშერ რუსიშვილი და თენგიზ ამირეჯიბი

Эдишер Русишвили и Тенгиз Амireджibi / Edisher Rusishvili and Tengiz Amirejibi



თ. ამირეჯიბი, მ. ლობჯანიძე, ბ. კვერნაძე, ნ. მესხი
T. Amirejibi, M. Lobjanidze, B. Kvernadze, N. Meskhi



გიზი ამირეჯიბი და თათა ლიჩელი
Гизи Амiredжиби и Тата Личели / Gizi Amirejibi and Tata Licheli



გიზი ამირეჯიბი
Гизи Амiredжиби / Gizi Amirejibi



თენგიზ ამირეჯიბი და მისი მეუღლე გომა გოგია

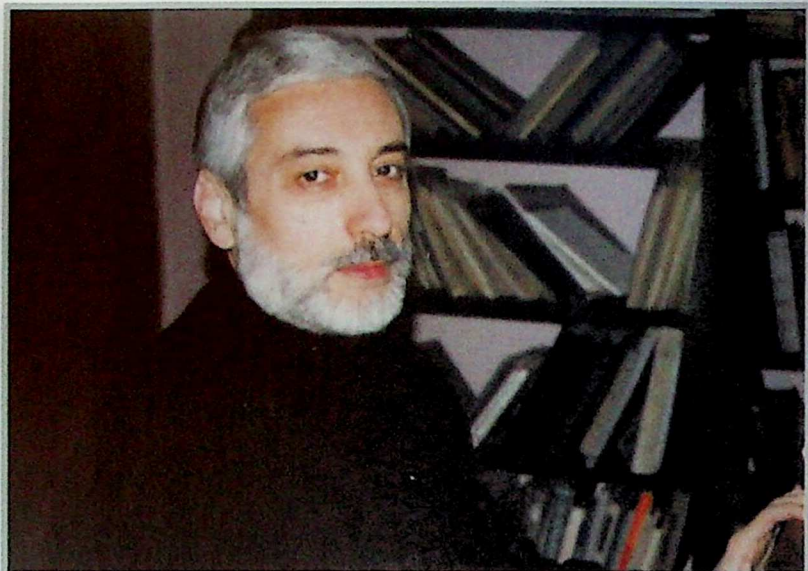
Тенгиз Амiredжиби с супругой Гомой Гогия / Tengiz Amirejibi and his wife Goma Gogia



კონსტანტინე ამირეჯიბი და მისი მეუღლე ქეთევან თოდაძე

Константин Амiredжиби с супругой Кетеван Тодадзе

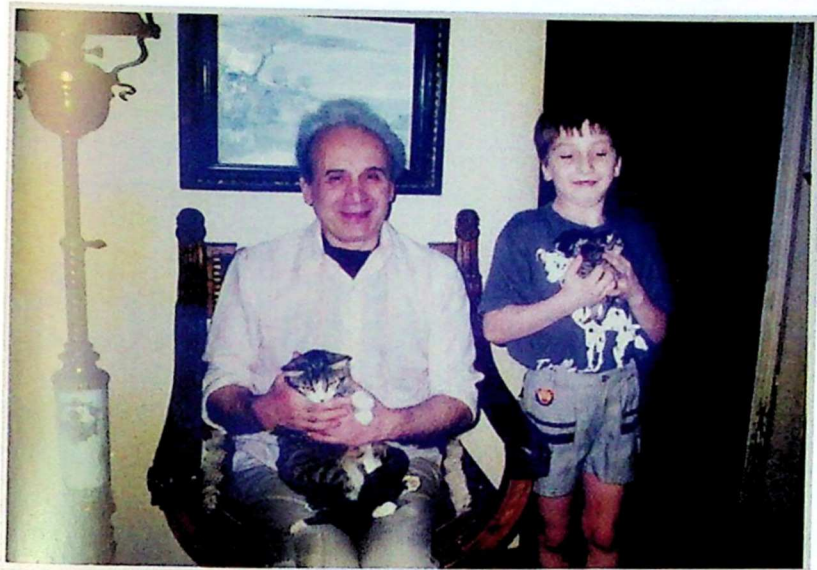
Konstantin Amirejibi and his wife Ketevan Todadze



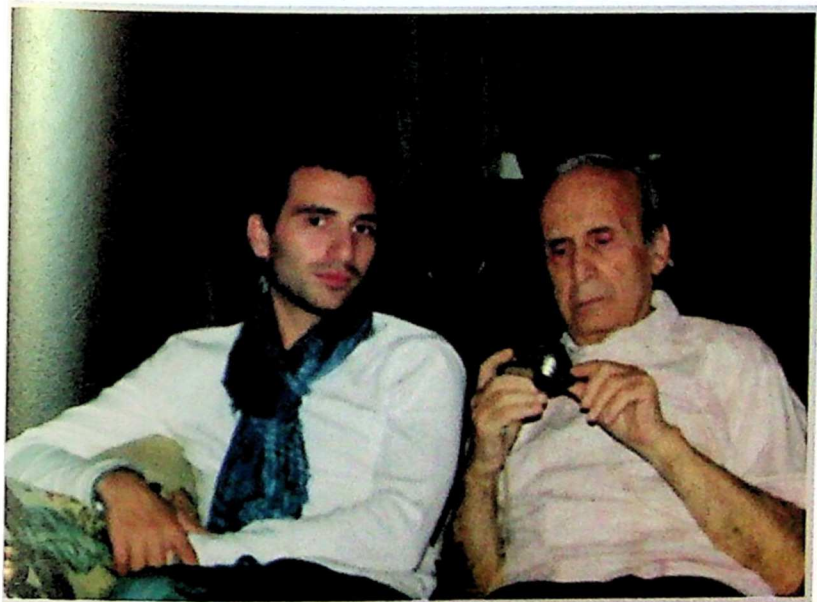
დავით ამირეჯიბი
Давид Амиреджиби / David Amirejibi

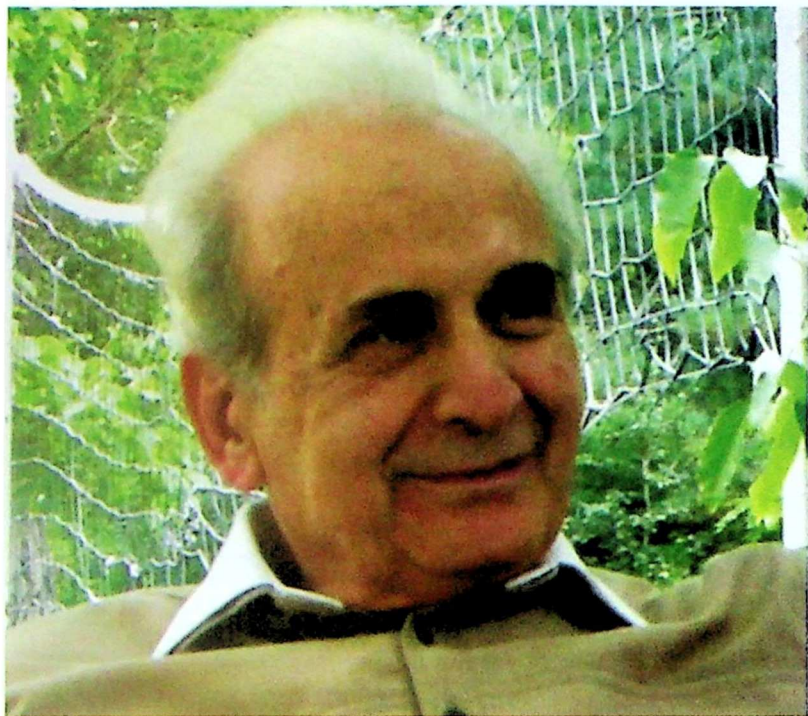


საბა და დავით ამირეჯიბი
Саба и Давид Амиреджиби / Saba and David Amirejibi



თენგიზ ამირეჯიბი და მისი შვილიშვილი გიზი
Tengiz Amirejibi с внуком Гизи / Tengiz Amirejibi and his grandson Gizi

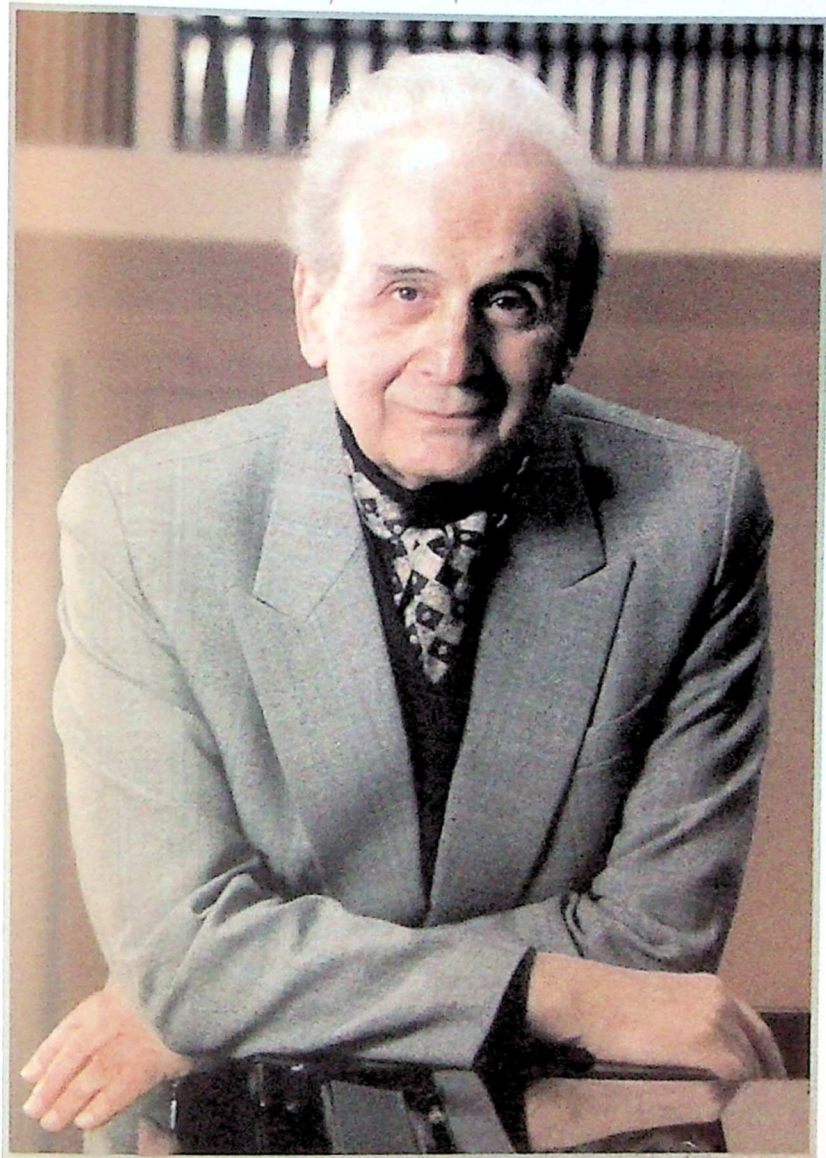




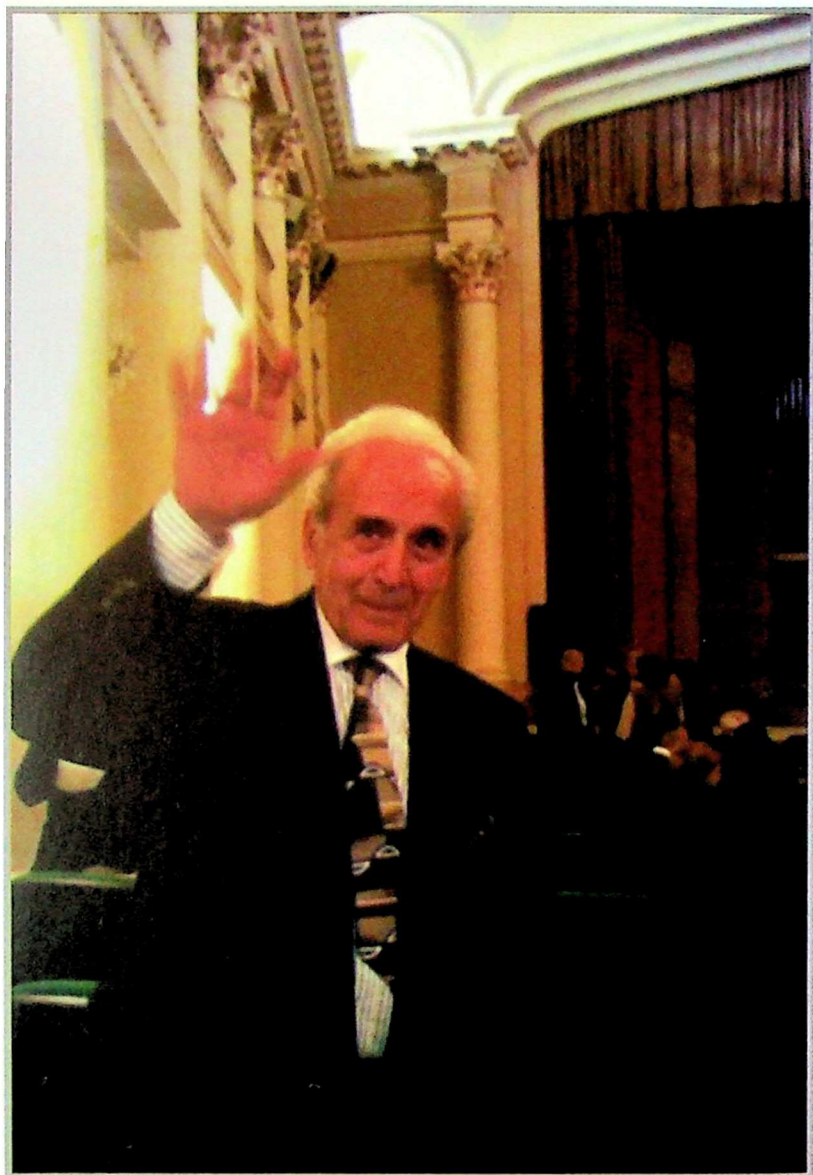
გიზი ამირეჯიბი
Гизи Амиреджиби / Gizi Amirejibi



კოტე ამირეჯიბი
Котэ Амиреджиби / Kote Amirejibi



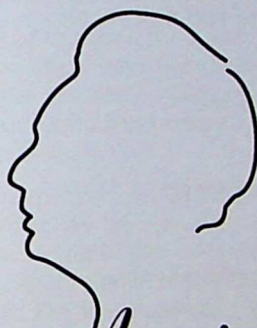
თენგიზ ამირეჯიბი
Тенгиз Амиреджиби / Tengiz Amirejibi



მშვიდობით, მაესტრო!
Прощайте, Маэстро!
Farewell, Maestro!

Tengiz Amirejibi

TAMAR LICHELI



Tengiz Amirejibi

TBILISI
2013

Author

Tamar Licheli

Editor of the Georgian text

Neli Kapianidze

Russian translation of text and verses

Lela Gachechiladze

English translation of text

Medea Tsotselia

English translation of verses

Lela Ebralidze

Book cover design and make up

Tamta Pkhakadze

The book was prepared for publishing by

Manana Patsuria

We would like to express our gratitude for support and help in publishing this book Ministry of Culture and Monument Protection of Georgia and TBC Bank.



საქართველოს
კულტურისა და ძეგლთა
დაცვის სამინისტრო



თიბისი ბანკი
T B C B A N K

PREFACE

I have no claim that this little book will present a great creative life and merit of the person who created a distinguished epoch in the history of Georgian music. It is especially difficult for me as I am not a good expert in this field. I also have no claim that you will read something which you have not heard. I simply would like to express my great love, respect and admiration towards the person who is a great part of my life. Because of him I preferred returning to the motherland and refused living abroad. I was happy to ask Maestro Gizi to listen to my playing before concerts and to hear from him “something” that seemed so simple and natural, but always stayed beyond my perception without his help.

I thought about the title of the book for a long time. There are plenty of epithets in the book which might have been used for the title, but to tell the truth, I wanted something warmer. . . That is why I simply named it “Tengiz Amirejibi” – the name which implies much in itself and which is infinitely very dear for everybody.

I tried to gather all newspaper reviews which concerned Maestro Gizi from his youth years till today. We have read them apart, but they have never been gathered together. I would like to express my gratitude to the library of V.Sarajishvili Georgian State Conservatoire and the Georgian Parliament National Library. The librarians did a good job to get all old newspapers and magazines where there was any information about Tengiz Amirejibi. I am thankful to G.Leonidze Georgian Literary State Museum and Mr. Gizo Vardosanidze for photos representing unique history of Tengiz Amirejibi and his ancestors.

The book contains fragments concerning the main biographical facts of Maestro Gizi. They are gathered in the chapter which I simply named “About Tengiz Amirejibi”, where I used newspaper publications of various times, wishes which were written especially for this work by famous artists, their attitude towards Tengiz Amirejibi, memoirs.

A special chapter includes some phrases of maestro Gizi that concern musical performing art. I am sure there are many musicians who have a great wish to express their attitude towards this great musician. It is the reason that I hope that this publication is only the beginning of many other ones which would be written in future and where the life and creative stages of the Maestro would be presented perfectly.

I ask the readers not to talk over me sternly. Accept this work as a proof of my great love and admiration to my incomparable teacher.

Tamar Licheli

MAESTRO – TENGIZ AMIREJIBI

In December 28, 2012 the main hall of Tbilisi Conservatoire was overcrowded. Everybody was standing and applauding entering into the hall great maestro, whose merit and value that day felt increasingly: Tengiz Amirejibi became 85 years old.

And before that date was an amazing life, the life that left an indelible trace not only on offsprings of this family but on the memories of many outstanding and worthy Georgians.

“The whole my family” – recalls Maestro Gizi “from both sides of my parents (father Konstantine Amirejibi, who was an engineer and mother Nina Avalishvili) were rather musical people. Singing of grandmother Makine Amirejibi always caused tears in the listeners’ eyes.” In spite of the fact that none of the family member was a musician, the whole family was musical. Father – Konstantine Amirejibi had a wonderful baritone and he sang arias from famous operas greatly. His wife Nina used to accompany him. The latter had a musical education and read perfectly from sheets. Aunts and uncles also sang uncommonly urban and folklore songs. These songs are not song nowadays. The Amirejibi family had a theatre, where together with famous actors, the members of the family acted too. It is known that one and two act plays were staged there. They played a distinct role in the cultural progress of this field of art. As it is seen, creative talent of the Amirejibi had deep roots. It is small wonder that outstanding and worthy people as were M.Kalatozishvili, sisters Ishkhneli, Amirejibi etc, had close ties with the family.

Many famous people come from a beautiful village which is located in Kartli (East Georgia) – Sagolasheni and is known for the Tsitsishvili Fortress and a wonderful Samtsevrissi church. Makine and Sardion Amirejibi were one of the distinguished persons of that place. Many interesting events are connected with them. The couple and their children paid great attention to poor people’s families and took care about them. Their house was the place of gathering of those days’ intelligentsia and public figures. The family was considered to have one of the first literary-saloons in Georgia. Such well-known Georgians as Ilya Chavchavadze, Akaki Tsereteli, Ivane and Vasil Machabeli, Vano Sarajishvili, Zakaria Paliashvili, Vaso Abashidze, Iakob Gogebashvili, Shio Aragvispireli and many others used to visit Sardion and Makine Amirejibi’s house. It is known for everybody that Makine Amirejibi’s table-cloth is kept in G.Leonidze Georgian Literary State Museum on which autographs of all those people

are depicted. There are 1066 signatures on it. The best example of those warm-hearted relations are two rhymes, one of which Akaki Tsereteli dedicated to the family and the second one to – Makine.

In the rhyme which was dedicated to the couple the poet uses typical for him lightness and warmth, the harmony which is seen not only in musical sonority, but also in human relations which attracted Georgian intellectual society of those days.

“I saw the bliss that was complete
Of man and wife, whose hearts did beat
As one, and songs they sang were sweet
And tunes their lyre played appealed
To me so much that made me treat
Them as my dearest ones indeed.”

“To us you were sent from Heaven
On special mission He assigned,
With charming tunes so sweet and dear
Our heart and soul to delight!
We look and listen, see and hear,
And yet it'll never be enough,
The nightingale and the rose
In you abide to praise the love.
Breathe into us your blessed power
You who delight our soul and heart
And make us always to remember
Our weakened land we need to guard.”

According to the information of those days, many women wished to be like Makine as she was a very gentle woman, with refined manners and taste. These features were seen in her nobility, courtesy. The subject of a special talk was Makine's musical gifts. The best example of which might be the fact when fascinated with Makine's song, Ilya Chavchavadze presented her with his four volumes. He made the following inscription: "If something is not completed in words, may your voice supplement it."

Many offsprings of Makine and Sardion Amirejibi became famous people and public men. Thus, their elder daughter Alexandra got married to Konstantine Kalatozishvili. The couple had two children – Mikheil and Irma. Mikheil Kalatozishvili is an outstanding film producer. Simon Amirejibi, son of Sardion and Makine, when being the second course student at Kharkov Medical Institute, discovered a new substance – Carnazin. He initiated production of vaccines and serums in Georgia. Giorgi Amirejibi managed to become a general at a young age. Khake Amirejibi, their daughter, got a high medical education and was one of those nurses who took care about disable Vaja Pshavela in the hospital, where now Tbilisi State University is located. The great Georgian poet passed away in Khahe's hands. There is a photo where Vaja and nurses, those who looked after him, are depicted. Among them is Khakhe too.

Musical and personal genes of Makine were perfectly continued in her grandson Tengiz Amirejibi.

There is an interesting story that is connected with Gizi Amirejibi's origin, how he appeared to be in his ancestors' village. "Village Sagolasheni was introduced to me by Rezo Lagidze" - recalls Maestro Gizi – "On the initiative of Composers Union several concerts were held in different towns of Georgia – Borjomi, Akhaltsikhe, etc. On our way we stayed in one village. Rezo approached me and pointed to one building saying that once my house was there. It was my first meeting with my ancestors' estate". Mr. Amirejibi often recalled us in joke how he met one of the ladies in his village who was interested in his personality. "Are you a new teacher" – she asked. "No, I am not" – answered Maestro. "Are you an engineer?" "No, I am not." The woman kept her eye on him and pronounced delightedly: - "I know, you are a prince." His appearance proves that Gizi Amirejibi is of noble birth as well as his way of behavior and professional mastership do.

When the talk concerns Mr. Amirejibi's family, I can't help mentioning of his wife Mrs. Goma Gogia, who was my teacher at the musical ten-year secondary school. She taught me before I started studying at the conservatoire with Gizi Amirejibi. Many years warm-memories connect me with Mrs. Gogia.

I remember well my first lessons with lady Goma. She was rather strict, straight and, at the same time, a very warm person. During the years which I spent with her, I mostly love a very seldom feature of her character – ability of faithfulness towards beloved people and her boundless admiration to her husband as a musician. I stress this only to emphasize that her devotion did not fade in spite of the fact that the couple have been together for 50 years. She appreciates her husband's talent as she used to many years ago. Her attitude towards Maestro Gizi is the same as it was during their first acquaintance. I have noticed many times tears in Mrs. Gogia's eyes and this happens when the talk concerns Gizi Amirejibi's brilliant creative work or her husband's full of nobleness personal dignities. These tears are the ones which appear when we are in touch with something great and that is full of loftiness. I was always inspired with this feature of character of Mrs. Gogia. I can say that the relation of this spouse is one of the rare examples of successful marriages.

Gizi Amirejibi has two sons. (David, who is a psychologist and Kote – a painter), two grandsons – Saba and Gizi, a grandgrandson – David.

A long life and a creative work of Maestro started like this.

Tengiz Amirejibi was born on September 30, 1927 in Tbilisi. In 1935 he was accepted in so called "gifted children's group" (later it was called the musical ten-year secondary school at the State Conservatoire). When his hearing was checked, Mr. Amirejibi was asked to "conduct" Beethoven's Heroic Symphony. The reason of this demand was the fact that Gizi could not play any musical instrument. The result was surprising and unexpected. In 1957 magazine the "Sabchota Khelovneba" wrote the following about this case. "When Gizi took a conductor's baton in his hand and the first sounds of Beethoven's Heroic Symphony were heard, he at once felt himself an artist. It was visible that he did not see anybody and was fully involved in music. The pianists, who played the symphony made "mistakes" specially. They played wrong notes, changed tempo. A little conductor, noticing this, showed his unpleasant reaction."

It is worth of mentioning an episode from the early biography of Tengiz Amirejibi. Once, an outstanding conductor Evgeni Mikeladze asked Gizi Amirejibi to "conduct" during a rehearsal the overture of Bizet's "Carmen". "This boy should be brought up, undoubtedly, as a conductor. So, we should start playing on one of the musical instruments, it is desirable to study playing the violin" - said E. Mikeladze. And Gizi Amirejibi became the student of Ksenia Jikia in the violin class. "We violinists had to take piano courses too and believe or not I was more successful in playing the piano" - remembers Mr. Amirejibi. Love to a grand piano was so strong that Maestro Gizi started studying in the class of Ana Tulashvili. She was a pupil of one of the founders of the Georgian musical school and a wonderful pianist Alios Mizandari. The latter was a close friend of Franz Liszt, who was a pupil of Czerny. The latter studied with Beethoven. "It came out that this logical chain brought us to Tbilisi" - Maestro Gizi used to joke.

The extraordinary gift, which Evgeny Mikeladze noticed in the early years, later became one of the foundations for Tengiz Amirejibi's success as a pianist and a tutor. All students of Maestro Gizi remember his lessons during which he showed an extraordinary and amazing ability, when comparing different musical instruments.

He could notice polychromic perception and was able to see different colors even in a little musical composition. Though, finally Maestro Gizi's choice was quite different. "Conducting did not attract my attention" - he said.

In 1944 T. Amirejibi finished the musical ten - year secondary school.

"I had luck with my teachers" - mentioned Mr. Amirejibi. Once during a concert K. Igumnov, professor of the Moscow Conservatoire listened to his playing and proposed going on study in the Moscow Tchaikovsky State Conservatoire the proposal was accepted and T. Amirejibi continued studying in Moscow. After the death of Konstantin Igumnov, Gizi became student of Lev Oborin - People's artist, the First prize winner at the Chopin International Competition (Warsaw) from the USSR. This is what L. Oborin wrote about his student later: "T. Amirejibi is a highly-skilled pianist with magnificent masterly abilities. He is a receptive and sensitive musician" (1950).

Mr. Amirejibi recollects the years spent in Moscow with particular admiration. "There were constantly held wonderful musicians' concerts.

Many different companies of actors visited the city. I listened and watched them with great interest and enthusiasm. I have not missed a single performance of Galina Ulanova. Probably this influenced on my formation as a musician. Generally a Georgian man is distinguished with creative nature and talent, but that kind of associations from different fields of art are necessary too and they help in many ways."

T. Amirejibi often had solo concerts and played with different orchestras during his student years in Tbilisi and in Moscow.

Creative life of Gizi Amirejibi in Moscow was rather busy. He had several interesting proposals (like to start working in China with rather good conditions), but in spite of them, he decided to return to Georgia.

Tengiz Amirejibi is often spoken as a brilliant pianist, teacher, personality, but rather seldom is mentioned his great love and patriotism towards his homeland. I asked him recently why he had decided to return to Georgia. His answer was rather clear for me (as I was the person whose decision was the same - to work in Georgia.) "I am attached to Tbilisi. . . I cannot stay for a long time anywhere. . . I don't feel myself so well as in my house. . ."

In 1951 Gizi Amirejibi returned to Tbilisi and became a post-graduate student. His professor was A. Tulashvili. "Lady Ana always took great care for her students and was delicate to them. Rudolf Kerer and Tengiz Amirejibi had special attention and love as they were the most gifted" (The "Sabchota Khelovneba", 1969). In the last years of her life Ana Tulashvili mentioned Tengiz Amirejibi as her the most beloved pupil. Maestro Gizi remembers his professor thus: "Mrs. Tulashvili was a very interesting person. Her appearance was severe but her heart was kind and noble. She had a creative, artistic nature. She painted well, especially on canvas - oil paintings. I have her still-life pictures, portraits of Mozart, Beethoven painted on a little plates. She did not play the piano any more when I got acquainted with her, but as they say, she was an interesting pianist with a great temperament and emotional nature. Ana Tulashvili had many professional merits, but her especial point of view towards sonority should be stressed. The main thing for her was the sound of a pianist's instrument. Even now I know many performers who play well, who are artistic too, but if their instruments do not sound deeply and diversely, they would not be able to attract listeners. It is the absolute truth. Ana Tu-

lashvili mastered the method of approaching to sonority that was adopted to our culture of playing. When she had to show something from our studying programme, her grand-piano sounded perfectly. I can compare her from this stand point to great musicians". (The "Tbilisi", 1999)

In 1951 year Tengiz Amirejibi was chosen for participation in the Third International Youth Festival in Berlin: in 1954 he was accepted to work in the Tbilisi State Conservatoire in the position of a lecturer and later a professor.

To my mind it was the period of the great change in the history of Georgian music. Maestro Gizi's return to Georgia and starting his pedagogical activities in the Tbilisi State Conservatoire was the beginning of a new and inimitable stage in Georgian musical life. The results of these innovations were emergences of such names as: Manana Doijashvili, Alexandre Korsantia, Eliso Bolkvadze, Marina Nadiradze, Khatia Buniatishvili, Tamar Gurevich, Natia Astakhishvili, Vakhtang Jordania, Mzia Jajanidze, Ketevan Kartvelishvili, Alexandre Kanchaveli, the author of these lines and others. I would like to recollect Manana Doijashvili's words: "Being a pupil of Gizi Amirejibi means being lucky." Maestro Gizi introduced such refined, aesthetical, aristocratic manners of playing that are rather rare. In the history of music there are few international high standard pianists in whose activities these features can be felt so harmoniously.

I am often asked: "What does Maestro Gizi tell you during his lessons?" "What does he say that completely changes the form, idea and sound of a musical composition?" In spite of my many years regard for Mr. Amirejibi, it is always difficult for me to answer the questions. The words of our beloved pianist Sasha Korsantia came to my mind when addressing our maestro on December 28 during the anniversary evening: "Dear Maestro Gizi, our lessons are going on till today". I was listening to Sasha and was thinking how simply he expressed his feelings which I was not able to. I think it is the answer for everything. Nobody can describe Gizi Amirejibi's lessons, neither can I, as the words are not so important. After Maestro's lessons feelings are left and not words. His face expression, movements of his hands are remembered forever and they are enough to feel the breath of the musical composition. These lessons really last even today and they will last during all my life. . . It often happened that Maestro made me stop playing the piano during rehearsals and did not tell me anything, I simply looked at him, his breathing or smile

changed the whole idea of a musical composition. I remember one of our rehearsals that I will never forget. Mr. Amirejibi stopped my playing and said: "You are playing modestly! In this piece is some kind of modesty, but this modesty is of a great soul." I held my breath. I felt how the meaning of music was doubled and how its scale has grown.

Professor Rezo Tavadze said in one of his interviews. "All pupils of Gizi have something special, their own individuality. It is the reason why he is proud of them and not because they try to imitate him. Gizi managed to form individual figures from them." Isn't it the greatest reward to give students what is so distinguished, what makes you feel from the very first sounds that it is Tengiz Amirejibi's school and at the same time preserve individuality?! It is the fate of only unique teachers. Maestro Gizi often said: "All my pupils are special ones" and he always stressed this with great warmth and love. "None of them resembled each other and is not alike. I have never had a special system or method of working. Everything depends on a person. You should guess his/her inclination, and what is the main, one should have one method of approach to a musician. Music is the whole world; it is life that develops with its own rules in which it is impossible to add anything unnatural. Some achievements might be pretty good but inorganic for a context. The general public often likes false outward effects but if we follow only broad listeners' taste, works of art will lose its height, intensity and meaning little by little. These are my working principles with my pupils. All they go on their own way so that the deep idea of a musical composition is never lost". (The "Tbilisi", 25.11.97).

Mr. Amirejibi's teaching practice last for decades. When I was gathering articles and notices about him, I wondered how all these materials have been survived till today, considering political and economic situation of the last decades which each of us experienced more or less in Georgia. It will take us far away to speak about maestro Gizi's class concerts and their quantity, but it is a real miracle how he developed his teaching practice starting with Manana Doijashvili, when she still was his student ("my first swallow" thus named her Maestro Gizi, as she was his the first prize-winner), when Alexander Korsantia and Eliso Bolkvadze were still at the beginning of their creative work and till present, when they are the pianists of international level.

I have many wonderful memories connected with the concerts of our

class. It was a real festival, all students were looking forward to it. It is impossible to forget the devotion of Maestro Gizi for their preparation and towards us. He could endlessly listen to each of us, his fantasies were infinite. He could find something in already improved musical composition and it brought us into quite different dimension.

My friends, his students will agree with me that seeing him before concerts behind the scene was a great stimulus for us and that awful nervousness, that always attests the concerts, was eliminated. Mr. Gizi was always specially dressed for concerts. He looked noble, was in a lofty mood and I cannot understand how he managed to inspire us with musical inspiration.

It is difficult to find such a devotion and an example of faithful work before concerts and competitions as was typical for Maestro Gizi. He got me ready for many competitions. The beginning of my "musical competition" period coincided with a hard economical situation in Georgia. The first international competitions are connected with 90s of the 20th century. I will never forget that period of time, as nearly all people who lived in Georgia. There was not any light; it was cold at homes and in concert halls. It might sound funny now but people stood in lines for getting bread. . . and exactly in that period Maestro Gizi taught me every day. He gave me such remarks to improve which seemed impossible at that time. But when returning home, everything became clear to me. I was 15 years old then. . . "How could not I guess it before? It is so natural" – I often thought for myself after Maestro Gizi's lessons. . . I continued studying, recollecting in mind all details, and guessed that I did not remember the words but the frame of mind was always left that was enough for changing a musical composition.

Tengiz Amirejibi's features of character always admired me. . .

Mr. Amirejibi took an active part in concert life together with teaching occupation during many years. He performed concerts as in Georgia so in different towns of the former Soviet Union – Moscow, Leningrad, Kiev, Riga, Tallinn, Vilnius, Kaunas, Erevan, Baku as well in the Siberian and Central Asian towns. He cooperated with such conductors as K.Mazur, K.Ivanov, K. Kondrashin, A. Juraitis, A.Stasevich, N. Rakhlin, O. Dimitriadis, J.Kakhidze, Shalva, Givi and Zaza Azmaiparashvili, J.Gokieli, T. Dugladze and others. It is worth of mentioning to state Mae-

stro Gizi's mite in popularization of Georgian music. He was the first performer of many Georgian musical compositions (I do not want it to be sound ambitiously but if not in other business, in this one I can be really proud that started by T.Amirejibi one of the important tasks are continued by me). It is worth of mentioning A.Balanchivadze's, O. Tak-takishvili's, S.Nasidze's Piano concerts. There is no doubt that this list would not be completed without historical performance of R.Lagidze's Rondo-toccata. Maestro Gizi often retold about the first performing of it. "Once after playing the Second concert of Rakhmaninov I performed Revaz Lagidze's, unknown for that time, Rondo-toccata at the encore. I knew that he was against of any shortening, but I was encouraged with the circumstances that the composer went hunting for several days and would not be able to attend the concert. Listeners welcomed the musical composition with great enthusiasm. The next morning Mr. Lagidze called me: "Prince, I listened to Rakhmaninov's concert yesterday in the car on my way to Tbilisi. How do you think what did that pianist play at the encore?" My heart sank, I thought he was offended but he congratulated me with the success and asked me to play Rondo-toccata in future only in that version" – recalled Gizi Amirejibi. Later we listened to Revaz Lagidze's Rondo-toccata played by many players in that very interpretation that Gizi Amirejibi performed as an encore that day.

It should be noted that Tengiz Amerijibi's mite in popularization of Georgian music is important doubly as he popularized pieces of Georgian composers' music out of borders of Georgia. The Second piano concert by S. Nasidze Maestro Gizi performed on the plenary session of the Soviet composers in the main hall of the Moscow Conservatoire together with the USSR symphonic orchestra. Such famous composers as D. Shostakovich, A. Khachaturian, G. Sviridov, S. Barber (The USA) attended it. They appreciated S. Nasidze's musical composition, highly and especially accentuated Tengiz Amirejibi's performing skill.

Maestro Gizi's merits are significantly wider. He presented the Georgian piano school at the international exhibition "Expo-67" that was held in Montreal (Canada). Performance of the Georgian musical group was commented especially: "Georgian musicians have particular values. Pianists T. Amirejibi and E. Virsaladze, singers Medea Amiranashvili and Nodar Andguladze are experts of high class". (Montreal, 11.10.1967).

"T. Amirejibi showed himself to be a brilliant pianist-performer. His

distinguished technique is merging with deep sense of ability. We have listened to Shubert's and Chopin's compositions which were performed excitingly and perfectly". This is a review from the "Fölkvaht" newspaper (9.11.1969) that was published after Gizi Amirejibi's tour in Germany where the days of Georgian culture were held. The other newspaper wrote the following after the concert dedicated to the opening of the decade: "At the end we listened to the brilliant, full of depth and perfection play of pianist T. Amirejibi."

T. Amirejibi's tour biography is rather diverse. Except the above mentioned towns he performed at the Leningrad Conservatoire, he held concerts with Liana Isakadze's chamber concerts and many others. It is worth of mentioning Maestro Gizi's tour together with the Georgian symphonic orchestra in Poland (Krakov, Lodz, Chenstohova) where T. Amirejibi's performance of the Second piano concert of S. Rakhmaninov had a broad response. Here is an abstract from the "Krakovski" newspaper (4.12.1974): "Tengiz Amirejibi possesses striking and fascinating sound. He showed S. Rakhmaninov's music pathetic inspiration, its dramatic qualities and feelings. At the same time he preserved its "solid form perfectly and kept uninterrupted flow of its melody". The second review was published after the concert: "This emotional pianist read S. Rakhmaninov's the Second piano concert rather originally. He disguised S. Rakhmaninov's passion with candid and figurative restraint. The final was played with masterly technique which surprised us greatly. The concert lasted nearly up to 22.00 p.m which was rather uncommon for Polish listeners. But the audience did not quite down. It showed delight forward the guest by their ovations. It was really a great occasion".

It goes without saying that Gizi Amirejibi is very special as one of the best performers of Chopin. It is better the elder colleges express their opinions as they listened to him lots of times. Their impressions are gathered in the chapter "About Tengiz Amirejibi".

I don't know any person who even once listened to Maestro Gizi's performing of Chopin's ballades, waltzes, sonatas, barcarole and was indifferent to them. And what is more, these unique minutes have been etched on any listener's mind.

In one of his interviews Maestro Gizi speaks about Chopin: "Chopin has everything. He is a great giant of music. As if these two things are

impossible and unbelievable – Chopin and a giant - but in his music are phrases full of caress and neatness and, at the same time, dramatic nature and tragedy. It seems as if these musical compositions are full of each detail of our life. One should have in blood to perform Chopin. It is impossible to study it”.

I would like to remember one fact that is connected with Chopin's performance. Some years ago I was in Germany working on probation. I have found the disk of a famous pianist. He played the Chopin's compositions. One of them was waltz op. 64 N1. As the waltz started, I imagined Gizi's performing of the same waltz, which Georgian listeners especially love and which we will never forget. I was listening to that famous pianist's playing and, once more, I was sure how sublime and, at the same time, how natural was Maestro Gizi and his music. The emotion caused with that little waltz was so great that day that I could not help ringing up Tengiz Amirejibi and telling him: “Uncle Gizi, there is not any musician like you. I love you very much”. I guessed that Maestro Gizi smiled at that moment with typical for him modesty and pleasure.

T.Amirejibi was an Honored artist of the USSR, People's artist of Georgia, the head of the piano department of the Tbilisi State Conservatoire, Rustaveli and State prize laureate, member of the jury at many international competitions. But there is one distinguished feature in Maestro Gizi's character. It is frankness which is his as a teacher's and performer's inimitable secret.

When you listen to Maestro Gizi you feel that his not a single note is false. Just this explains people's great and boundless love towards him.

An audience is never mistaken. It always can distinguish false and real notes.

I visited Mr. Amirejibi some days ago. I was sitting and waiting for his entering the room. I was looking around the room. How many years and memories connected me with it. . . A grand piano . . . How many rough minutes connected me with that instrument... Even today my heart starts beating quickly, when I enter this room and start playing. Maestro Gizi is sitting in an arm-chair and is listening to my playing calmly. I am nervous. What would he tell? Will he like my playing? Nothing can substitute full of emotions joy and feelings which arise only when he says “It is well done”, or adds with joy: “It was so-so; you did what you were able

to". This warm smile, which always accompanies his joke, lasts for a long time for me...

I was writing these lines when the telephone rang – Gizi Amirejibi passed away. . .

The world has devastated . . .

It is March 9, 2013 year, 9 p.m, 21 minute.

GIZI'S PHRASES

"The Tbilisi Conservatoire was not only studying and then pedagogical activity for me. It is a great part of my life. I was brought up there. As long ago as I studied at the "gifted children's group", we lived together with the conservatoire with common musical life. My first musical impressions are connected with it. Here my musical taste has formed. I will be always grateful to my teacher, professor of the Tbilisi Conservatoire A. Tulashvili, whose pupil I was at school and in postgraduate course after finishing the Moscow Conservatoire.

My second home - conservatoire will always be dear and native to me with its remarkable traditions."

(An unknown newspaper, 16.12.1967)

"Chopin has everything. He is a great giant of music. As if these two things are impossible and unbelievable - Chopin and a giant - but in his music are phrases that are full of caress and neatness and, at the same time, with dramatic qualities and tragedy. It seems as if these musical composites are impregnated with each detail of our life. One should have in blood performing of Chopin. It is impossible to study it."

(The newspaper and the date are unknown)

"Perhaps, we musicians are in better conditions in comparison with the others, as there exists music that we are enamored. There are students with whom we reach other intensities and there exists a glorious music which we can simply listen to".

(The "Vecherni Tbilisi", 28.01.1993)

"Spontaneousness of thoughts is necessary. Each programme should be realized up to the smallest details, but listeners must not know about this. Music-making is born at the stage before listeners".

(The "Vecherni Tbilisi", 28.01.1993)

“Having taste in work of art means much, as in art “a bit more” is bad, “a bit less” is not enough. Besides a musician should have sound fantasy. Each musical composition has its relief and it should be seen.”

(The “Tbilisi”, 25.11.1997)

“A pianist should not bring to listener a composition even one episode of it if he/she has not been interpreted in it, from a new point of view (It does not matter either a composition is old and played many times or a new one). Though it surely should not mean that the main idea of a composition, its interpretation would be globally changed”.

(The “Tbilisi”, 25.11.1997)

“I have never had a special system or method of working. Everything depends on a person. You should guess his/her inclination. The main thing is to have one method of approach to music. Music is the whole world. It is life that develops according to its laws, in which it is impossible to add something unnatural. Some achievements might be very pretty, but might appear to be inorganic in the context. . .

The broad audience often likes false outer effects, but we cannot follow only that kind of listeners’ taste, in this case art will lose its height, intensity of meaning. This is my educational principle. All my students go on their own way so that the deep idea of any composition is never lost.”

(The “Tbilisi”, 25.11.97)

“A person should be kind-hearted in life and in art as well . . . and naive!” Affectation became in fashion recently. Performers think that it is their duty to invent something, to “add” something to a composition. . . It means that talent is not perfect. The most difficult thing is to perform simply, but deeply what is the most complicated.”

“Musical text is untouchable. What we play has been written by genius composers. Interference even of virtuoso performers’ is simply funny. Mastery lies in guessing an author’s intentions”.

(The “Kviris Palitra”. February 17-23, 2003)

“Human charm is rather important for ascertainment the contact with listeners. Today many pianists try to establish this kind of contact with the help of outer effects - by means of raising a hand, moving a foot, smiling. . . This everything is a clownery. Pianists’ possibilities have been grown from a technical standpoint. They play now more punctually, quickly and loudly. As it is visible, circumstances play a great role in modern pianists’ life and work. If you want to stay in this sphere, you should be able to play the composition, which you had never performed, in two weeks.

Sometimes we watch on TV archives records and see how an old man is modestly sitting and playing music full of amazing philosophical intensity”.

(The “Expert” № 23, June 11-17, 2007)

“It is difficult to distinguish for an audience where simple technique is and where real music. And however, when we choose our beloved performer, we appreciate and define with the same criterion as we did before-taking into consideration the intellect, fantasy, emotion, temperament, fascination”.

(The “Expert” № 23, June 11-17, 2007)

LAUREATES BROUGHT UP BY TENGIZ AMIREJIBI

Manana Doijashvili

Laureate of Transcaucasian Music Competition

Laureate of G. Enescu International Competition (Romania), Special Award for the best interpretation of G. Enescu's Sonata

Laureate of B. Smetana Competition, Grand Prix (Czech Republic)

Laureate of the First International Piano Competiton in Sydney (Australia)

Alexander Korsantia

The First Prize at the Transcaucasian Music Competition (Erevan)

The First Prize and several Special Awards at the International Piano Competition in Sydney (Australia)

The First Prize and Special Award for the best interpretation of Chopin's forth Ballade – A. Rubinstein International Competition (Tel-Aviv, Israel)

The First Prize at the International Competition of Pianists (Texas, USA)

Eliso Bolkvadze

The Third Prize at the Axa International Piano Competition, Dublin (Ireland)

The Second Prize at the Vianna da Motta International Competition, Lisbon (Portugal)

The Sixth Prize at the Van Cliburn International Competition (USA)

The Sixth Prize at the Bach International Competition (Germany)

The Special Award at the Marguerite Long Competition, Paris (France), for the best interpretation of French music

Marina Nadiradze

The Second prize and the Lawrence Glover Silver Medal at the Scottish International Piano Competition (Scotland)

The Second Prize and Special Award for artistry in the inaugural Tbilisi International Piano Competition (Georgia)

The First Prize at LASMO Staffa Award (Scotland)

Tamar Licheli

The First Prize at the Third Competition of Georgian Musicians (Georgia)

The First Prize at the Marco Polo International Competition (Greece)

The Second Prize at the International Competition "Bradshaw&Buono" (USA)

The Special Award for the best performance of Haydn Sonata at the Ettlingen International Competition (Germany)

The Grand Prix and Special Awards at the "Ibla Grand Prize" International Competition (Italy) for the best interpretation of Ravel and national music composition and a certificate of the "most distinguished musician".

Khatia Buniatishvili

The Second Prize at the Tbilisi International Piano Competition (Georgia)

The Third prize and Special Award for the best interpretation of Chopin's forth Ballade at the Rubinstein International Competition (Tel-Aviv, Israel)

Natia Astakhishvili

The Fifth Prize at the Chopin International Competition (Göttingen, Germany)

Tamara Gurevich

The First Prize at the Vianna da Motta International Competition, Lisbon (Portugal)

Mzia Jajanidze

The Second Prize at the Munich International Competition (Germany)

The Second Prize at the Marco Polo International Competition (Greece)

Vakhtang Jordania

The First Prize at the Competition of Georgian Musicians (Georgia)

The Third Prize and Special Award for the best interpretation of Beethoven Sonata (op.111) at the Tbilisi International Competition (Georgia)

The First Prize at the Bösendorfer Pianist International Competition (Austria)

Ketevan Kartvelishvili

The First Prize at the William C. Byrd International Piano Competition (USA)

The First Prize at the Preliminary Piano Concerto Competition of the Kankakee Valley Symphony Orchestra Association (USA)

The First Prize at the Indianapolis International Competition (USA)

Alexander Kanchaveli

The Second Prize at the Marco Polo International Competition (Greece)

The Third Prize at the Chopin Association International Competition (Italy)

The Third Prize at the Beethoven International Competition (London, Great Britain)

The First Prize at the Mozart Concerts and Debussy National Competitions (Glasgow, Scotland)

Irma Gigani

The First Prize and Special Award for the best interpretation of Georgian music at Chopin Competition (Georgia)

ABOUT TENGIZ AMIREJIBI

"Tengiz Amirejibi is a distinguished musician who is rather capable. His refined artistic intuition is joined to a real pianist's brightness, artistry and temperament. While playing stylistically quite different compositions, the pianist interprets them on his own way and performs with great mastership and on a high level.

An important feature of T. Amirejibi's style is improvisation. His playing is always perceived as a brisk creative process, which charms us with its frankness, poetical features and with a great inner force".

(The "Zarya Vostoka", 2.02.1955)

"Tengiz Amirejibi – an extremely gifted pianist, one of the best performers of Chopin's compositions in the republic took part in the concert. He is a refined, poetical, rather expressive interpreter of Chopin's music. Tengiz Amirejibi performed the Second concert of Rakhmaninov. He showed new features of his gifted nature. He displayed all possibilities of the piano palette, plenitude and scale of sound and what is the most important, he felt deeply specific features of Rakhmaninov's music synthesis of lyricism and dramatic commencement."

(The "Zarya Vostoka", 26.12.1956)

"T. Amirejibi – a pianist who is well-known with his frequent performances before Tbilisi society, today pleased the audience. He played Rakhmaninov's the Second concert with a great inspiration. The pianists' professional advance is welcomed and is worth of mentioning. Typical for this musician's nobility, poetical features and lyricism are harmonically blended with disturbing dramatic enthusiasm."

(The "Molodoi Stalinist", 12.01.1957)

"Tbilisi is rich with young, capable pianists. The most popular and beloved among them is, surely, Tengiz Amirejibi. Amirejibi's performing skill coincides with his high inner culture, ability of thinking and it fascinates with an amazing spontaneity. It is said as if Amirejibi plays romanticist composers' compositions the best of all though the pianist performs as well other kind of music well and "romantically" too. His

appearance on the stage leaves unforgettable trace on the audience. . .It would be desired if we had a chance to listen to such pithy, creative concerts more often."

(The "Molodoi Stalinist", 5.06.1958)

"Chopin is played often and well in Georgia, though Tengiz Amirejibi's interpretation of this great composer's compositions are recognized the best of all. Great many musical compositions of this composer are included in Tengiz Amirejibi's repertoire. The pianist often dedicates them the whole Klavierabends too. Amirejibi's performance is immediate, persuading, bright like spring and romantic. His light and sonorous sounds have unique charm."

(The "Vecherni Tbilisi", 22.02.1960)

"Each creative relation with the gifted Georgian pianist Tengiz Amirejibi, as a rule, pleased greatly the audience. In Rakhmaninov's the Second concert the pianist also represented himself as a refined and a deep thoughtful musician for whom possessing easily of the piano technique resources is only one of the ways of expression of the composer's emotional intention". (Conductor Ervin Lukach, Hungary).

Otar Gordeli

(The "Vecherni Tbilisi", 31.05.1961)

Tengiz Amirejibi is a talented pianist who possesses a deep individuality. He appears on the stage successfully as in Tbilisi so in different towns of the Soviet Union. The pianist charms audiences with his high culture and sharply expressed individual performing manner. Conceptions of Beethoven's, Chopin's and Rakhmaninov's compositions are equally acceptable for Tengiz Amirejibi. He is an active propagandist of the Soviet composers.

I. Tuskia

1961

"I consider Tengiz Amirejibi to be the first-rate, original artist"

A.Khachaturian

(The "Comunist" 31.03.1962)

"T. Amirejibi was playing with amazing inspiration. A famous American composer Samuel Barber congratulated the pianist warmly with his successful play. A wonderful Soviet pianist Jacob Flier highly appreciated T. Amirejibi's performing and called it "brilliant".

(The "Communist", 11.04.1962)

"When we review Georgian modern piano-performing art, Tengiz Amirejibi is named as one of the first pianists. Music lovers of our country have been listening to this wonderful artist for 30 years and we are witnesses of his creative life.

T. Amirejibi is a person of natural gifts. Bright culture, nobleness, emotional richness are prominent features of his artistic individuality. His playing the piano is distinguished with high professionalism, refined taste and poetical lyricism. Each appearance on the stage of T. Amirejibi excites a great interest of our society. During the concert there is always a solemn atmosphere in the hall.

... T. Amirejibi is known as a brilliant performer of Chopin's music in our country. Thanks to such performing of the brilliant Polish composer's compositions, the pianist deserved such epithets as "a poet of the piano", "an inspired musician", "an incomparable master of cantilena", "a poet-romanticist", etc.

T. Amirejibi performs in his solo concerts almost always some Chopin's compositions and as for Sonata h-moll, Polonaise fis-moll, Ballade № 3, Waltzes Des-dur, As- dur, Scherzo b-moll and others are the permanent companions of T. Amirejibi's creative life".

(The "Sabchota Khelovneba", 1969)

"A musician feels a great joy when he manages to establish a contact with the audience from the very first chords. It is very difficult and important to make listeners "follow" you, to present those ideas which are in compositions. Tengiz Amirejibi's – Honored Artist's of Georgian SSR

concert gave the audience great, unbelievable pleasure. All compositions which were performed by the pianist were distinguished with penetration of a deep idea.

The first part was devoted to S. Prokofiev's compositions. T. Amirejibi performed eight pieces from the ballet "Romeo and Juliet" and "Seasons of the year" from the ballet "Cinderella". T. Amirejibi's interpretation of Prokofiev's compositions filled them with new colors thanks to the pianist's artistic charm, love towards the music.

In the second part Chopin's musical compositions – Polonaise cis-moll, Scherzo h-moll, "Luluby", three Etudes – were performed. When T. Amirejibi plays Chopin's compositions, the audience always feels flexibility of rendition and real artistic improvisation. What brightness, dynamism of inspiration was felt in the Scherzo! What noble, pure sounds were in "Lullaby"! And at last unforgettable playing of Ges-dur and F-dur Etudes!

T. Amirejibi's concert will stay in the memory of listeners as the most impressive concert which was performed during the last years.

E. Gurevich.

(The "Zaria Vostoka", 12.03.1972)

"The eye – witnessed society, among whom were D. Shostakovich, A. Khachaturian, G. Sviridov and others were inspired with the concert greatly. They appreciated a high artistic skill of T. Amirejibi accordingly".

(The "Tbilisi", 27.04.1972)

"I think that we have in Tbilisi such performers who can represent Georgian culture in many countries on a high level. I mean such pianists as A. Nijaradze and T. Amirejibi".

Nodar Gabunia

(The "Vecherni Tbilisi", the date is unknown)

"Gizi and Chopin – it is a big and fascinating theme. It is the theme of stylistics and aesthetics. Gizi is an aesthete in its artistic – stylistic meaning. His creative work is not burdened neither with physiology nor psychology. Gizi Amirejibi is close to Chopin's music and he feels it. It

is not outward artistic articulation, but long for the artistic inner search and inner aspiration and looking for the truth by means of the beautiful.

Music is celebrating its being while Gizi is performing.

Gizi belongs to those artists who will never become old. He will be always youthful and this youthfulness is seen in his pupils."

Nodar Andgulade

(The newspaper and the date is unknown)

"The Georgian state orchestra has returned from Poland. Georgian artists' concerts had unprecedented success. Reviewers of Polish newspapers evaluated highly the job that has been done by Jansug Kakhidze, the main conductor of the orchestra and its leader soloists: People's Artist of Georgia Marina Iashvili and Honored Artist of Georgia Tengiz Amirejibi. Our delegation also consisted of composers Bidzina Kvernadze and Gia Kancheli".

(The "Vecherni Tbilisi", 11.12.1974)

"T. Amirejibi's proficiency as a pianist is genuine. His performing style is characterized with nobleness and high culture. He is a person who has his own beliefs. His "touching spots" with musical compositions are always exact, sound palette is universal that enables him to balance emotional and intellectual commencement to alternate lyrics and dramatic effects, heroic emotions and tragedy.

It can be easily said that T. Amirejibi is a wonderful interpreter of Chopin's music. His attitude towards Chopin's world is very special. He shows wonderful simplicity, artistic culture, and real intelligence. Chopin's romanticism, which is free from exaltation in the case of corresponding attention towards their creative work, demands from a performer wisdom and frankness. That is why there are few people who interpret Chopin's music on a high artistic level. Famous pianist's Sofronitsky's point of view is significant to be mentioned: "In Chopin's interpretation you always want novelty. . . Success greatly depends on a performer's fantasy, sense of moderation and taste.

T. Amirejibi's performance charms us with expression of all these virtues."

Edgar Davlianidze

(The "Sabchota Khelovneba" 1986)

"It seems strange that Tengiz Amirejibi is surrounded with so many laureates and he himself has not got any prize-winners' regalia, though he is the most popular pianist in Georgia and he has many listeners and admirers, who has been enjoying his appearance on the stage for years. Today Tengiz Amirejibi became 60 years old.

...We all remember how he performed Chopin's compositions in his young years: the third romantic and fantastic Ballade, the Nocturnes – sensitive and melancholic N20, full of tragedy c-moll as well as F.Lizt's lyrical and virtuoso works; Skriabin's Preludes and Etudes among which are sadly deep monologues or stormy melodies as in N12 Etude. T. Amirejibi passed a long way during his career and his pianist's features of character became more refined. His ability to transfer his individuality, culture and taste are marked up with non-compromise individuality. This is always visible when the pianist performs Chopin's gracious, mysterious Mazurkas and Waltzes, tragic and fascinating b-moll melancholic Sonata, that was played at his recent concert. I was impressed by Chopin's "Lullaby" and especially with "Barcarole" which was performed in the same concert. To show from the rise of musical waving to complete supremacy of rage is the fate only of a pianist who has a high skill and its own artistic qualities of performance.

In T. Amirejibi's proficiency romantic artistry is accompanied with mastery and it was vivid in his recent appearance on the stage when he performed Weber's "Konzertstück" with the symphonic orchestra. This quality does not leave the pianist when he plays the music of our century too. T. Amirejibi has chosen for his repertoire suite from the ballet "Romeo and Juliet" by one of the greatest composers of the 20th century S. Prokofiev. The music of this ballet is full of the real Renaissance beauty."

Anton Tsulukidze

(The "Sabchota Khelovneba", 1988)

"A great artistic culture, high level of professionalism set up on the talent and a firm academic basis, classical balance between rational and emotional feelings which at the same time never shade directness of expression, modesty, distinctness and clearness of interpretation, complete denial of outer pose, a real, natural artistry, romantic inspiration – these are those features which were felt, more or less, in the performance of Tengiz Amirejibi's students."

Dodo Gogua

(The "Khelovneba", 1991)

FRIENDLY CONGRATULATIONS ON GIZI'S 60TH BIRTHDAY

"I would like to congratulate an outstanding pianist and a pedagogue with his birthday. Working with him is a great joy, as personally for me so for our chamber orchestra. I was always fascinated with his high aesthetical nature, professionalism, romanticism and simplicity. The Georgian State Chamber Orchestra is looking forward to the new meetings with him."

Liana Isakadze

(The "Tbilisi", 1987)

"Great is Tengiz Amirejibi's part in the development of Georgian performing art. His appearance on the stage is notable for a great talent, professionalism, deep inner culture and refined taste. As a pedagogue, he brought up a whole generation of wonderful musicians. I, as a conductor, always get a great pleasure to work with him. Tengiz Amirejibi performs concerts with the Georgian State Symphony Orchestra nearly every season."

Jansug Kakhidze

(The "Tbilisi", 1987)

"Tengiz is a glorious representative of the Georgian piano school. He is a neat musician, full of virtue person. Georgian society knows him as romantic, the best performer of Chopin's wonderful music. It should be mentioned that Georgian composers love cooperation with him and they often trust and give him their compositions for the first performing."

Otar Taktakishvili

(The "Tbilisi", 1987)

"Tengiz Amirejibi was awarded Order of Glory. It is a pleasant fact, though this honored and distinguished person has got such a wealthy reward that is difficult to wish. There are many musicians who have got titles, rewards and positions but even in musical circles they are not known. Tengiz Amirejibi is known to the whole musical society and not only musical one. His generation, my generation and the following ones know

him without any titles, orders and medals. One should not even mention his surname. Sweet name "Gizi" says everything. During 70 years it has been a synonym of soul neatness, aristocratism, a perfect and refined taste in music and in everyday life. May this person be blessed by God for many years of life."

Rusudan Kutateladze

(The "Music", 1997)

"Our Tengiz, or simply Gizi, thus he has been called with love, fascination, admiration and deep respect for many years. Not only close people address him so, but everybody, who has anything in common with musical art.

It is difficult to believe that this elegant gentleman with aristocratic appearance and manners became 70 years old.

He is young with his soul and is full of creative energy, which is visible during his concerts and at classes while teaching his students at the conservatoire and pupils in the musical gymnasium.

For me and for the following generations, Gizi always was and is personification of everything that is beautiful, exciting, connected with a magic art – music."

Gulbat Toradze

(The "Musical Georgia", 1999)

"There was no doubt that the concert which was held in January 26 in the Tbilisi Musical-Cultural Centre would be exceptionally nice as two outstanding Georgian artists, musicians Jansug Kakhidze and Tengiz Amirejibi participated in it. Meeting with that tandem, their joint playing music is always a festival. Georgian audience knows this well and, accordingly, everybody was in a good, solemn mood. The concert, surely, justified the hopes. Ferenz Lizt's "Fantasy on Hungarian Folk Theme" for the piano and orchestra, was performed brilliantly.

I think that it is unnecessary to speak about Tengiz Amirejibi's vision and performance of composer's emotional music, which was at that time also played with refine taste, gentleness. These are Gizi Amirejibi's performing manners, traditional components of his as a pianist's signature. It should be mentioned that the pianist "attacked" us with magic impulses

and surprised us with typical for him wonderful virtuosity (With the absolute and broad scale meaning of the word). Though, luckily, the listeners are used to this from Tengiz Amirejibi. He was considered to be a virtuous pianist from his childhood. We should not stress that Tengiz Amirejibi's interpretation was again perfect and persuasive, that is why Lizi's well-known, popular and beloved, for many people creation to which Tengiz Amirejibi added colorful brightness, was perceived so easily.

Tengiz Amirejibi, the wonderful interpreter of Chopin's music, obviously played Chopin's compositions: Fantasy – Impromptu and Waltz as an encore.”

Zurab Oikashvili

(The “Sakartvelos Respublika”, 30.01.2001)

“In May 21, Tengiz Amirejibi – a famous pianist in Europe, People's artist of Georgia, the founder of the whole school of pianists, one of the experienced performers – will arrive in Kiev.

It is the first visit of this great piano Maestro into the Ukraine for the last 30 years.

In May 23, at 12.00 a.m. a press conference dedicated to Maestro's arrival will be held in the Ukraine National Philharmonic.

The piano master-classes will be conducted on 24th of May in the hall of the Ukraine National Academy (Conservatoire). Ukrainian pianists have a good chance to attend Maestro's master-classes where they will be able to master the methods of performing mastership and enjoy themselves with virtuoso performance.”

(The Ukrainian Information Agency “Uniani”, 17.08.2007)

They say that minutes go, days run, years rush. And it is unbelievable that Mr. Amirejibi became 85 years old. As if it was yesterday when we, students of the second course were sitting in the gallery of the conservatoire hall and were listening to a young teacher's Tengiz Amirejibi's full of inspiration artistic performance with admiration. Those were unforgettable minutes. I was charmed by Maestro Gizi's appearance on the stage later too. I would like to explain why I dare mentioning him as Gizi. Per-

haps the reason is that there are many Tengizes, but Gizi is the only one. He deserved this name, everybody knows him by this name. This proper name became an epithet too (I have heard: "He is the second Gizi") and he is loved by this name.

History shows the creative peak of pianists' start from the age of 40. Tengiz Amirejibi's case was not an exception either. The best years of his creative activity started in the 70s of the last century when the life experience and amazing musical skill were joined in harmony. He played Shubert's, Lizt's, Rakhmaninov's, Prokofiev's and especially Chopin's compositions with a special, refined mastership. I would like to mention Beethoven's Sonata op.111. I have specially mentioned the word "mastership". Has anyone ever heard "what technique Gizi has?" Everybody speaks about his talent, taste, musical and poetic features, artistry, etc. But without having a real skill and refined technique these musical pieces would not have been carried out. The secret is quite easy – Gizi's musical technique serves music and it is without any declaration as it is in the other pianist's cases. It s a great pity that in those days concerts were not fixed on the audio tapes, as they were fixed in some town halls. Unfortunately, Tengiz Amirejibi's and other musician's great achievements were lost for our cultural history. Thus passed those days by.

The years were rushing. In the period of time when we used to live in the country with closed borders, we got pleasure from the concerts. And Gizi Amirejibi was forced to earn for his leaving by pedagogical labor. Thanks to his pedagogical talent, he became the tutor of many young prominent students and he appeared to be a great Maestro whose students became the pride of Georgian piano school. Their names are so well-known that I would not start their mentioning.

Gizi Amirejibi is beyond that level when epithets should be used. It is time to make conclusions. His creative work is so refined that it is accepted as elite one or aristocratic. From the other side, Maestro's performance is available for the broad public and it is understandable for them. It means it is democratic as well. It is his aristocratic-democracy phenomenon which charms me in Gizi Amirejibi's creative work most of all and which distinguishes him from others. I wish the great Maestro a good health. The other things will be settled by themselves. He has defeated the time. May Mr. Amirejibi defeat the rush of the years too for a long time.

Rezo Tavadze

14.11.2012

There is not a single person in Georgia who is keen on classical music or simply is affectionate with it and does not know who Gizi Amirejibi is. It is amazing that he is only mentioned by the nickname and it is quite enough to know who is the talk about. This honor in Georgia was given only to some people; it is the destiny of only few ones and it is an expression of great recognition and love. Gizi deserved this thanks to his past life, human charm and many other exceptional qualities. This jubilee evening, which grateful students dedicated to his great Maestro, proves the fact. It was exciting to watch, to listen to and to experience the concert.

Our relationship started in the 60s of the 20th century, when I became a student of the conservatoire. At that time Mr. Amirejibi already was a famous pianist and a professor. We had many interesting meetings during the years. They were professional and simply human ones: visiting his hospitable family and his son's – Kote Amirejibi's exhibitions, examination committees and what is the main – the concerts. It is worth of mentioning that many of his students made good names for themselves thanks to their professor and under my conducting the orchestra. Gizi's each remark during rehearsals was rather interesting for me as after them his students, the youngsters improved their playing. I think that Gizi Amirejibi is as good in teaching and having some pedagogical secrets, as he performs musical compositions on a high level and in a refined manner.

I cannot help mentioning Gizi's great warmth and attention towards me when I had health problems. Unfortunately, neither his health is in a good condition now. It must be the reason that we could not manage to play Beethoven's the Fifth piano concerto, which Mr. Amirejibi wished to perform. I should mention that I was lucky to perform together with Maestro Weber's piano concerto, Lizi's Rhapsody on Hungarian Themes (several times) and the Second concert of Rakhmaninov.

I can say confidently that Gizi is more dear and the only one for me when he is sitting at the grand piano.

Revaz Takidze

18.02.2013

I have heard Gizi's name first when I was a pupil at the musical ten-year secondary school. He was often talked about in my family as being

an outstanding, a capable child who performed and conducted brilliantly.

I was looking forward to meeting him for a long time. I have not listened to his playing as he still was studying in Moscow. I was able to see his appearance on the stage for the first time when he, being a student of the Moscow Conservatoire, performed a concert in Tbilisi Opera House. He represented Rakhmaninov's the Second piano concert. The conductor was Odyssey Dimitriadis. I remember that concert even today. I was sitting in the circle and was listening to it feverishly.

Gizi is a real romanticist, though I should add here that he does not play only Chopin ingeniously. I can recollect in my mind perfect performing of Impromptus of Schubert, Cycles of Prokofiev, the Fifth concert of Beethoven, Liszt's Fantasy, Weber's Konzertstück. I also remember well the first performing of Sulkhan Nasidze's the Piano concert and Revaz Lagidze's Rondo-Toccata.

Rough attitude towards an instrument always irritated Gizi. His sound sonority was always neat especially in Chopin's miniatures, and at the same time they were full and chanted.

I perceive and consider Gizi to be not only a gifted musician but a capable person too. I am sure he would have been as a prominent and successful painter as a musician he is. He has a unique charm that gives his personality a special nuance. This fascination, immediate, sometimes childish naivety and nobility, what he has thanks to his origin, is well seen in his performing. These were the features why people always strove for him. There never was anything false neither in him neither in his performance.

I would like to stress one of the main features of Tengiz Amirejibi – fairness. I do not remember his saying behind somebody's back. If he did not like anything, he always said openly. He was just during the criticism. At the same time he could express a great delight. His praise, surely, had a special value.

I will never forget Gizi Amirejibi's support and help from the very time when he arrived from Moscow and started working in the Tbilisi Conservatoire. I was a student at that time; I was taking exams in the postgraduate course. Now it is not a big gap between our ages, but then he already was a pedagogue, and I – a student.

He was always ready to help when it concerned music and students. I have studied many things from him. We often were together: judges

in competitions and in examination commissions. During discussions he could say something that always stayed in mind. It should be mentioned that among all of the qualities of his character such features as arrogance and spuriousness were unfamiliar to him. And it is one more proof of his culture and the aristocratic nature.

By the way, it happened so that I got acquainted with many Moscovite musicians, during my young years, who studied together with Gizi in the Moscow Conservatoire. Everybody, who knew that I was from Tbilisi, asked me if I knew Tengiz Amirejibi, and all of them remembered and mentioned him with great love and respect. Even now, when I am speaking with them on the phone, they always ask me to give their best regards to him.

I am happy that Gizi was not somewhere abstractly, but was here, near us and that I spent the great part of my life together with him while working in the same faculty.

Edisher Rusishvili

Tengiz Amirejibi passed away. It is our common pain and I think the whole Georgian society understands this loss.

It has been 60 years that Georgian cultural reality is inconceivable without this already legendary name.

What distinguished this brilliant personality from grey commonness? First of all, it was spiritual aristocratism. Tengiz Amirejibi was a real aesthete which was visible in his polish, noble manners, his behavior, sense of humor and perfect taste as well as in relation with people and sincere simplicity. Spiritual aristocratism implies principality. Maestro Gizi never made any bargains against his conscience.

Professionalism, personal qualities and ethical reputation brought a big authority to Gizi Amirejibi not only in the Georgian society but abroad as well.

If we look deeply into his creative life, it will appear that his performing skill and pedagogy demands were always on a high criterion. He represented musical compositions himself and mastered with his students those pieces of music which were highly artistic.

Gizi taught how to understand music and love towards it. Pedagogy

was never dull or monotonous process for him. Students viewed wonderful musical panorama while being with Maestro Gizi, which was full of drama and romance.

Many people understand music, but a pianist should be able to perform it and here starts the most difficult thing: the way of mastering a masterly performance. Coproduction was not enough for Maestro Gizi. He always created himself by giving alive soul even to thousand times performed compositions and the same he demanded from his pupils. He inculcated high ideals and this preserved his young spirit.

60 years of hard and strengthened pedagogical work have passed. Students, exams, concerts, endless auditions, competitions, private concerts and again students... And nevertheless, in the musical substance Gizi was still not shabby. He loved young people and they answered him with the same feeling. They were touched by Maestro Gizi's personal charm and with his artistic talent. They left classes full of music and impressions. The years spent with him were an original university of art for his pupils. Communication with T. Amirejibi was a real festival for his friends.

Gizi became a symbol of his epoch. We already see that Gizi Amirejibi's school continues its life in his students and it will be appreciated in the treasury of the world culture.

Nestan Meskhi

It is very difficult to speak in the past tense about Gizi. It is difficult to imagine the fact that Gizi would never enter the conservatoire with his charming, magic smile which was so dear to all of us.

Gizi - a great musician and a pianist. Gizi - a standard of nobility, elegance, aestheticism, knighthood - all these features were put in his nature, in his relations, and conversations with people in his own manner of playing the grand-piano and generally in his attitude towards music.

A great epoch of culture, intelligency, personal spiritual values have gone together with Gizi.

Gizi Amirejibi's death is inestimable shortage not only for us musicians but to the whole Georgian culture.

Nana Dimitriadi

Tengiz Amirejibi is that great musician who suitably continued traditions of one of the founders of Georgian musical school Ana Tulashvili.

At the same time, he created different from others, a high-level school. I was many times surprised when my students went abroad for studying. Could they get anywhere, in any country the knowledge which they might get in Georgia with Tengiz Amirejibi?

The greatest service of Tengiz Amirejibi, first of all is that he brought up generations of pianists who work in different countries of the world successfully. I was always surprised when I was in touch with Gizi Amirejibi's students. All they were distinguished with a high culture of sound, with sonority, refined taste, variety of fantasy.

Besides all these features, he was a pianist. I am fascinated when I listen to his performing of Chopin's compositions. An important stage in Georgian musical culture ended with Tengiz Amirejibi's death. Though, I am sure that his students will continue the great musical traditions, the foundation of which was laid by a great maestro Tengiz Amirejibi.

Otar Chubinishvili

Unique Gizi! I was four years and a half when I first heard about Gizi, as an extraordinary, gifted child. He was studying in the so-called "group of the capable children", as my elder sister Rusudan did, and later as me in Ana Tulashvili's class.

Gizi was distinguished with extraordinary features – I mean his gift and appearance too. He always was polite, intelligent, kind-hearted, with a smiling face, always well-dressed in his velvet waistcoat, with a black tie on his neck. He reminded me Saint-Exupery's a little Lord Fautleroy. His boundless musical capability, smart mind, quick and exact, right reaction in any circumstances joined with a great sense of humor were rather attractive.

One can say many things about Gizi. I remember his appearance on the stage with Chopin's Etude (op.25, №2). He played it as an encore in the Tbilisi Opera House. I have not heard such a wonderful performance since then. Gizi's concerts in Tbilisi were real events. Each his performing was marked with perfection, temperament, where never were seen and felt technical difficulties of complicate passages. The audience enjoyed only wonderful lightness, natural simplicity and great skill.

Gizi, as a great teacher, brought up honorable musicians. He made a valuable contribution to the development of the world's international cul-

ture. It is quite enough to mention such pianists as Doijashvili, Korsantia, Licheli, Bolkvadze, Buniatishvili, Nadiradze, Gigani and many others. These names would beautify any concert halls of the world.

Once meeting with Gizi I said openly my opinion about his performing. He smiled, probably he was glad, and told me: "Thank you, Topencia, I am adulated." I responded thus: "I really know your secret: you perform very simply, as Pushkin wrote his rhymes – lightly, easily and ingeniously."

An outstanding pianist Dimitry Paperno called me recently from Chicago. He studied at the Moscow Conservatoire with Gizi. We started talking about him. Paperno asked me to give his best regards to Gizi: "He has a strikingly bright spirit and is one of the most pleasant personalities I have ever met." I was not able to fulfill this request. I could not manage. I regret very much.

Gizi was beloved by everyone whom he had relations with. Everybody loved him as a great figure, a brilliant pianist and what is the main, as a gentle and bright person.

Margarita Chkheidze

California, March 19, 2013

Tengiz Amirejibi! This outstanding musician, artist and pedagogue was acquainted with European culture. He was one of the last representatives of Georgian aristocracy and a very honorable person. He was beautified with a unique dynasty's best features. His rare charm, thanks to which he was named a prince, came from his origin. This charm, which Maestro Gizi preserved till the end of his life, attracted people like a magnet and filled their hearts with love, admiration, reverence.

Nobility, simplicity, refined culture and taste were gathered in Gizi's charm. Sonority of his sounds, which got the meaning of a standard, were full of mystery, were refined and alive.

Gizi Amirejibi preserved young creative charge, till the last day of his life he always showed his artistry and romanticism, youthful inspiration and aspiration to high aesthetic ideals. All of these features were in his pianistic proficiency - in refined sound sonorousness and in solid peda-

gical handwriting.

Gizi Amirejibi was a harmonious person. That is why his life and creative activity were indivisible entirety.

Gizi's name won authority to the Tbilisi Conservatoire. He brought up generations, created his own school and left an unforgettable sign.

I would like to thank him for his honorable life and a great merit.

Manana Akhmeteli

The person who once met with this virtuous and refined appearance man, whose face was illuminating exceptional light and whose even words sounded especially, I am sure he/she immediately felt that he had met an extraordinary person. And if anybody was so lucky to be Gizi Amirejibi's student, it means he got everlasting impulse which would last during the whole life. This impulse today, when Gizi Amirejibi left us, will inspire his students with a new power for going forward and it even today distinguishes them from the others. Even those Gizi's students who did not follow a pianist's profession are unique in their new jobs. It is worth mentioning that this unique person's and professor's impulse did not feed only the piano professionals. It was the impulse which gave creative and human hints in all aspects of life.

Rezo Kiknadze

"Gizi!!!" Rare sincerity, simplicity, esteems and love is depicted in this short name. It is the name which became a standard of perfection, gallantry and taste. "Gizi has listened to me", "Gizi praised me", "He/she is Gizi's pupil", "Gizi attended my playing". Such word combinations during many years defined as events so their meanings for a great number of pianists and for their admirers, who were considerably more in number.

Those who had not luck to be Gizi Amirejibi's pupils confirmed this form of connection with him. I was one of them.

Tengiz Amirejibi and my beloved teacher Edgar Davlianidze have been friends from the very childhood and they were pupils of the same pedagogue Ana Tulashvili. It was her way of behavior that we students felt

ourselves as one family and we were in friendly terms after the lessons too. I used to meet Gizi Amirejibi at the Davlianidzes' holiday parties. In spite of this, I always felt excitement, inner thrill, trembling, frequent pulse and typical for young people, silent admiration when I saw him in an examination auditorium, in a concert hall or in a natural warm situation at the Davlianidzes' house. In 1990 we had a rehearsal in the musical centre. When it finished, Gizi Amirejibi entered the hall. He told me that he had recording and came for "checking up" the instrument. Everybody left the hall and the great Maestro was left alone together with his inspiration. The only person who did not go was me. I have heard from my teacher Edgar many times that during the rehearsal Amirejibi's genius and creative inspiration reached culmination. I did not want to lose that chance and I hid myself in the shade of one box. The fact that Gizi Amirejibi's performing always was a distinguished festival and an event did not need any proof, but the strength of the emotion and impression that I got that evening only a few people might have experienced. It is difficult to describe. Neither years have changed it nor were they faded.

The similar musical shock I experienced when listening to the records which I have got at home with Maestro's handwriting. I listen to them systematically. It was Chopin's just that composition which was heard in the foyer of the big hall of the conservatoire in March, at the day when musical Tbilisi was saying good-bye to Gizi with these divine sounds. At that day Chopin's this well-known composition performed by Gizi Amirejibi sounded differently and more gracefully. It sounded as a will, as summing up, as a farewell confession of two great poets of piano. We were mourning the one, who devoted his life to the creation of the beauty and enjoyed us with it. Everybody was shocked by Gizi Amirejibi's own musical epitaph, as the people saw and experienced clearly the valuable loss...

During one unforgettable summer evening which I spent at the Bazaleti Lake with Maestro Gizi, he asked my husband to pick him up to Tbilisi. I became nervous as our car was newly bought and a driver (my husband) was not experienced and was not a professional. I told my husband, with a playful intonation, that there might be an unexpected incident on the road and that he had to get the hit on his side in case of a crash. I warned him that he was going to take a living legend of Georgian music. The trip was successful. Later Gizi Amirejibi laughed at this incident. As to my

husband, he asked me many times if I was serious when telling him to protect Gizi. I am not sure in the answer even now, neither is he. That is why we silently understand each other.

When we heard about Bidzina Kvernadze's death, it was a late evening. We rushed to his house immediately. Gizi Amirejibi was already there. He stood up, touched me and said with a hoarse voice: "Do you know I thought that he was immortal." He looked diminished. I have never seen him in such an emotional experience. I also thought that the time would count differently years and months for Gizi and it looked like this. He had not any age, neither we felt it and nor he made us feel it. He was always young, polished and gallant. He was interested in many things with a childish curiosity and excitement. There was not any field he was not competent. He had a phenomenal memory and a keen ear. He read without spectacles. His the only one, not musical masterpiece, which he was very proud of, was his own architectural project with sketches and design, which was built in incredibly short time with youthful selfness. Amirejibi's simple but full of honor cloister is situated near the Bazaleti Lake where is a wonderful view of the lake, and fresh, limpid air. Once during the building of a cottage, Gizi invited us to have a look at it. Naturally, we agreed with a great pleasure. It was a rainy and muddy May day. When we called on Gizi we saw that instead of an expected rain-coat and rubber boots Maestro Gizi met us in an elegant light color velvet suit. I asked him laughing: "Are you going to Mlashe or to Buckingham Palace?" He answered with a shy smile: "Do you know, I simply have not got any other." And was it possible he has got it?! Maestro Gizi, you know, was ingeniously refined in everything. He was handsome and filigree refined...I noticed this shy smile, that was melting like a sacred candle, when Mrs. Nugesha and I visited him, as it appeared to be, for the last time, some time before that ominous day. I noticed that Gizi was glad to see us. He seemed weak. His faded look lit up for a while as before and he tried to joke as he used to: "Have you come to see the main guilty?" He was disturbed that we took his illness close to hearts. He worried especially about the person's feelings with whom he spent a half century. Some months were left before celebrating that anniversary. The couple lived together with harmony, love and friendship.

I will never forget that cool May day when Maestro Gizi was picking up spring flowers for Mrs. Goma on a dewy field. Supreme love was his

creative work's keynote. Gizi Amirejibi baptized us with that love and he left such love to us as a will.

May God help us.

Marina Lobjanidze

It is amazing that we call "great" people only with first names. It is enough to mention Gizi's name that immediately one imagines the beauty of the Tbilisi Conservatoire, a dandy, aesthete, aristocrat with the soul and blood, "a kniaz" (a noble) as he called himself, "the last Mohican", with whom the epoch of glory – the whole performing skill epoch has ended.

This year Gizi Amirejibi would have been 86 years old. In spite of incurable decease and physical sickness, he was full of life.

Time sometimes is like a magnifying lens. The more attractive the person is, the more interesting and important are his creations. The wish to recollect in mind everything, to restore some episodes, to see the past in the present mirror, to know more about his life is growing. You can see a persons scale in this distant process. You remember each minute which would never be repeated. You look for all details which could describe closeness. Each detail, picture, phrase even spontaneously pronounced words are remembered. And you feel the value of each minute's connection with Maestro Gizi.

We only now appreciate the value of our loss. Nobody could speak about the art better than he did. It is reality. To know the life belief means to get time and a history lesson which makes the reality more distinct.

Tengiz Amirejibi had an amazing gift, everything that his hand touched, either animated or unanimated objects, got beautiful metamorphoses, starting with his pupils and ended with objects he used to create.

They say that a person should do three thing in his life – to build a house, to plant a tree and bring up a child. Tengiz Amirejibi carried out all three tasks. He was so proud and liked the tiny house which he had built in Bazaleti at the age of 80. He was proud of and loved his sons and his adopted children (pupils). He was glad with their success and progress.

The way of proficiency and pedagogical activity was long and big. The way from the first successful concert, which was performed by Maestro

Gizi in the 30s of the 20th century at the age of 8, ended with his pupils' triumphs. How much physical and spiritual energy, emotions and nervousness were accompanied with each performance and concert.

Chopin's works took the special part in Gizi Amirejibi's repertoire. In the interpretation of those compositions, in its wonderful rubato a sensitive and poetical nature and artistry of the pianist were seen the best of all. Tengiz Amirejibi, brilliant performer of Chopin, the first interpreter of modern Georgian piano music, gave his boundless love to music, his mastery and sensitive attitude to the art, to his pupils', as well as he himself was given by the founder of the Georgian piano school Ana Tulashvili and wonderful pianists and pedagogues Konstantin Igumnov and Lev Oborin.

Tengiz Amirejibi was a professor of the Tbilisi State Conservatoire, the head of the special piano department and a person distinguished with professional and human features whose competitive mind was equal to a judge's verdict among musicians.

The biography of Gizi Amirejibi was not full of the participating in competitions and with prizes of laureates, in spite the fact that performing skill of Maestro was distinguished with artistry, proficiency and refined way of playing. In return for this, his school became a real farriery of laureates, with a special handwriting – artistry which was typical for Gizi and distinguished with refinement. Gizi's twenty students had won at the prestigious international competitions and became laureates. Gizi Amirejibi founded the school – Gizi's school and that is why in each his pupil and further in their pupils always will be a piece of Gizi's creative gene.

Maestro himself noticed that a person's charm is more valuable than performing technique and he himself brought a wonderful personal fascination from the stage. That is why one should listen to him alive in order to appreciate his marked out mastery. Though, to get acquainted with his merit completely it is necessary to know his pupils' proficiency. Sasha Korsantia after one of his concerts gave an interview in which he said that after Maestro Gizi's first lesson he made a decision to become a pianist. "This fact changed all my life. I have met and listened to many famous musicians but such valuable features and a way of communication has only Maestro Gizi, he is unique. He is one of the greatest musicians I have ever met."

They are "great" themselves now: Manana, Sasha, Khatia, Eliso, Tata, Marina.... May they go on their glorious way, go on, go on, go on...

Marina Kavtaradze

Gizi Amirejibi became a legend in his life time. His performing, pedagogic and mutual relation with people was imprinted in Maestro's personal and artistic nature. Tengiz Amirejibi, who was brought up in the piano school traditions of Alioz Mizandari and Ana Tulashvili, had his own performing style. From one side, it was connected with the beginning of the Georgian piano school and from the other – it led to future and was connected with his pedagogic activities: bringing up well-known Georgian pianists.

Everybody called him with love – Gizi. This word implied many things: respect, reverence and at the same time feeling of closeness, which was the wish of being near and sharing many things with the beloved person. Gizi was a very special musician with personal charm and all his features of character made you to become his admirer.

Gizi Amirejibi joined eternity. He preserved the spiritual youth till the end of his life, which lit his smiling face and was visible in all his appearance.

Such will he stay in our memory.

Rusudan Tsurtsumia

Gizi Amirejibi... this name is very dear for us. We are his contemporaries, though 60 years ago he seemed to us considerably elder.

The fact that Gizi Amirejibi is one of the brightest persons of our society is out of question. Everybody admits this.

A musician, a pedagogue, a performer, a public man - all these words in the superlative degree belong to Gizi Amirejibi. He is the wonderful representative of Georgian performing art. We, members of the Georgian quartette, are proud of working together with him in the Tbilisi Conservatoire. The only thing that was not fulfilled in our life is that we were not able to have creative relations in the ensemble together with Gizi Amirejibi what is rather regrettable.

... And generally, it is very difficult to accommodate with the fact that we should speak about Gizi Amirejibi in the past tense.

The S. Tsintsadze Georgian String Quartet

K. Vardeli

T. Batiashvili

N. Jvania

O. Chubinishvili

Tengiz Amirejibi always was a tuning-fork of my professional development process as well as for all Georgian musicians.

I was a student of the Moscow Conservatoire and I have never studied with him, though I have received many things from him. Maestro Gizi was a witness of all stages of formation of my professionalism. It happened so that he was invited as the member of the committee in both my international competitions (Tchaikovsky and Montreal). It was then when I felt completely his, as a diverse person's direct influence, professional care, human warmth and aristocratic humor.

Performed by Tengiz Amirejibi Beethoven's the Fifth, Liszt's the First and Rakhmaninov's the Second concerts, Chopin's the First Scherzo and Lagidze's Rondo-toccata are indivisible components of the masterly performance culture on which sprang up and were brought up generations of Georgian musicians. Today those Georgian pianists who perform and work abroad are mostly his ex-students.

Take off your hats gentlemen before Gizi!

Eter Anjaparidze

I attended Gizi Amirejibi's concert at first in 1958. I was a student at the musical college then and it was for the first time I listened to such a high standard of playing the piano. The pianist left an indelible impression on me. Much was written about Gizi Amirejibi's performing art at that time as he was a very popular musician. When I became a student of the Tbilisi Conservatoire, I got acquainted with Gizi closer, which was a great honor to me. Afterwards we appeared on the stage together at the festal concerts. I was a member of the conservatoire folklore ensemble "Gordela" then.

In 1967 Georgian Ministry of Culture sent a group of Georgian artists to Canada to "Expo-67". Gizi Amirejibi, Nodar Andguladze, Medea Amiranashvili, Nani Bregvadze, ensembles "Orera" and "Gordela", a group of dancers and others were chosen for representation of the Georgian art. The concerts were held in the USSR pavilion, which was well attended. The Georgian artists fascinated the listeners. Gizi Amirejibi won a great success. We became good friends in Canada. Besides being a high professional musician, Gizi was a very charming person, a real aristocrat, exceptionally modest, favorable towards everybody, calm, a man who had a

keen sense of humor. I remember Gizi Amirejibi and Nodar Andguladze shared the same room in the hotel in Canada. Nodar was afraid of catching cold and avoided opening the window. Gizi was joking at Nodar's expense that he (Gizi) could not open the door even of the wardrobe as he feared Nodar's catching a chill. In short, Gizi made us merry and we laughed at his joke.

I often attended Gizi's concerts. It witnessed his amazing success. Gizi Amirejibi's pedagogical activity should be marked especially. He brought up the whole generation of celebrated pianists, who got a good name to Georgian performing art widely.

Gizi's passing away provoked a great grief among his admirers. A great artist and beloved person left us.

May God bless his soul. Amen.

Anzor Erkomaishvili

I remember I first listened to Tengiz Amirejibi when I was a student. He was playing S.Nasidze's the First piano concert. I was charmed with the musical composition and its performing.

As a Georgian composer I should mention Gizi Amirejibi's mite in popularization of Georgian music. I remember S. Nasidze's the Second piano concert. Gizi was its the first performer. I can't avoid mentioning R. Lagidze's Rondo-toccata which was also played first by Gizi Amirejibi. From that time on this Georgian musical composition is always performed with "Gizi's" handwriting.

I was fascinated with Gizi Amirejibi's interpretation of Chopin. His appearance on the stage was marked out with refined sonority and boundless romanticism.

Gizi's refinement was seen in his appearance, behaviour, his warm, sincere greetings and in sense of humor.

Such people should live for a long time. We all would have been happy if Tengiz Amirejibi only walked in the streets of our city for a long, long time.

Vaja Azarashvili

I am sure that everything that Tengiz Amirejibi created in the musical world, with typical for him especial nimbus, will live in future generations for a long time. His brilliant pupils, whose proficiency is well known, are guarantee of this.

Sincerely yours,

Gia Kancheli

Unfortunately, I had not any opportunity to condole with Gizi Amirejibi's passing away. He was my beloved person, a great musician, a real aristocrat with all his soul, and a patriot as well.

There are some cases when we do not want to look into the truth in the face and consent with God's decision. Thus was recently, when my spiritual friend, Georgian-Jewish poet Jemal Ajiashvili died, as ascension of dear people's souls was premature and unacceptable for us, as there being here was necessary.

The Jewish people say: "One should prefer a death's day to a birth-day"... It seems that these words are illogical as there is not more happiness and joy when you witness a birth of a new soul. But wise people explain like this: the life way of a newly born child is vague and implies many questions. The way of a dead person is discussed and somehow unique. . . Hence, there are not any questions concerning Gizi Amirejibi's ascension. He has at most used the time which was given to him and he left us having done his best.

Gizi's many pupils and I were lucky as we knew him personally. His personal honesty, high spirit, professional selflessness will help us many times in our creative works and everyday life. I want to assure you that my condole is shared as by brought up by Maestro Gizi's pupils so by his thousands of admirers in Israel.

May God bless his soul.

Sincerely yours,

Ioseb (Soso) Bardanashvili (Israel)

Rezo loved Gizi Amirejibi especially. He loved him as a musician and as a person. Rezo was fascinated with his aristocratism and refined manners. It was difficult not to be fascinated with him. Rezo named him "kniaz" (a noble man).

Gizi Amirejibi retold me that once Rezo called on him and told that he wanted to show him mountains and valleys of Georgia. "We sat into the car and went into the direction of Kartli and appeared to be among the wonderful nature. He stopped the car and told me: "Look, "kniaz" this estate belonged once to you." We turned out to be in Sagolasheni, Amirejibian Kari (once my ancestors' estate). It was a discovery for me at that time."

Gizi Amirejibi's name, as a prominent musician, is well-known. I think that my modest opinion would be unnecessary.

I would like to mention his role in popularization of Rondo-toccata. In spite of the fact that he himself was a brilliant performer of this composition, it was his idea to perform it as a necessary piece of music at the First International Competition in Tbilisi. This musical composition was performed by twenty pianists in different interpretations. It should be mentioned that before only Georgian musicians played it. And today the score is demanded in different countries of the world.

Tengiz Amirejibi's passing away left a great pain and emptiness. Being in touch with him was a great luxury.

Lela Lagidze

Gizi was a close friend of mine. Many unforgettable days and memories connect me with him. We spent our student years together.

A hostel for Georgian students was opened in the centre of Moscow. The conditions were not enviable. During the first winter we lived without any heating. In return, we lived in the centre that meant it took us only some minutes to get to the Tchaikovsky Concert Hall, to the Bolshoi Theatre and the State University.

The students who lived in the hostel had different professions. I lived in one room with Sulkhan Tsintsadze, Tengiz Abuladze, and Giga Lortkipanidze. In the next room lived Suliko Jgenti a scriptwriter of my film "The Soldier's Father." Gizi lived separately with his mother at the end

of a long corridor.

The most interesting that is connected with our student years in Moscow was that we, students of different professions, tried to get as much as possible the opportunities that were connected with that time Moscow cultural life. Wonderful concerts, plays, exhibitions were held permanently. We did not miss any such an event. In the evenings we used to gather at the hostel entrance and shared our impressions with each other. I remember during one of such meetings we all wanted to know Gizi's opinion, as he never was mistaken in appreciations. He was interested in everything. He was able to speak and judge cinematography as well as we professionals did. He was good as in cinema so in literature, painting and in music itself. Surely, the matter was not only in education. He felt everything inside himself. Foreign films were shown for us students twice a week in the form of lectures. Gizi did not miss any. Lecturers sometimes could not distinguish him from their own students.

I would like to mention some facts which demonstrate our, Georgian students', close relations.

It was a big tragedy for me when I knew that my uncle passed away. He was the uncle who brought me up. I had not money for leaving for Tbilisi. And it appeared so that soon I had it. The students of the hostel collected it for me.

When anybody from us intended going to a date, we shared each other's clothes, ties, suits, shoes.

Our scholarship was very little. It did not last for a long time and when we got some provision from Tbilisi, which was delivered by train, it did not matter who was an addressee of the parcel, it belonged to all us equally.

In spite of such closeness we respected each other. Even now I remember many things and I cannot explain that phenomenon. We all estimated Gizi especially. It seemed so that he lived in his own world, with his own thoughts and feelings. I do not ever remember him arguing with anyone or showing discontent towards the person whom he sympathized less. He was rather delicate. Each of us students had our own roles. I can say about Gizi that he was our educator. I would like to repeat that he never was mistaken in his appreciations. He gained interesting impressions of students' years. Gizi was a high rank aristocrat.

Rezo Chkheidze

I was rather young when I heard about Gizi. He was known as an infant prodigy pianist having wonderful musical features. He has already been known to everybody. Gizi was a brilliant performer from the young age. His concerts always surprised me and I was happy that our relations turned into friendship. It happened during our studying in Moscow.

There was a special place in Moscow – the hostel of Georgian students. It was an old building, 30 meters from the Red Square. The hostel was full of Georgian students. Gizi was in privileged position. The embassy gave him a separate room with a grand piano. I lived some meters further in one room together with a genius Georgian composer Sulkhan Tsintsadze, Rezo Chkheidze and Tengiz Abuladze. We had an uninterrupted relation with Gizi.

Besides being a great, Gizi was a real cultural worker. He never missed neither in Moscow nor here, in Tbilisi, any important concert, plays or exhibitions. He felt himself obliged to attend all events, as he was mad about music, theatre, literature. He made some of us even “sick” with a ballet. If I am not mistaken, he has not missed a single performance of Prokofiev’s “Romeo and Juliet”. This genial ballet was a great event in the Bolshoi Theatre. It should be mentioned, that Prokofiev and Shostakovich were announced to be leaders of formalism in that period of time. The government did not respect them. We were their devoted supporters and were present nearly at each their performance. Outstanding ballet dancers danced in “Romeo and Juliet”. It will be enough to mention unforgettable Galina Ulanova. We used to go to her performances so often that we were not asked even for tickets.

My friendship with Gizi was kindled in the hostel. He used to retell his impressions about a concert or play for hours. This person was born for art, he was boundlessly in love with it. Gizi was a person of a bright intellect and an intelligent from head to foot, an aristocrat with the whole sense of this word. He was a man who fanatically loved culture.

Gizi’s death is a big loss for all of us and especially for the musical society. He was able to find some more gifted persons and bring them up for Georgia.

Giga Lortkipanidze

I like classical and Georgian music very much and I take it to heart as painting. I often visited concerts that were performed by the best pianists. Such concerts were frequently held in Tbilisi. I got acquainted with unknown for me performers, composers and conductors. I knew Gizi Amirejibi from one concert. But I knew him personally and became close to him when my wife's pupil Tamar Licheli was included first into Mrs. Gogia's class at the musical school and later into the Conservatoire in Gizi Amirejibi's class.

Tengiz Amirejibi fascinated me with his different, individual way of performing musical compositions, with artistry, boundless fantasy and with his appearance, elegant clothes – typical for his origin, aristocratic manner. His physical and spiritual features were joined with each other harmonically.

Once, when visiting Gizi Amirejibi, I found one of his unimaginable gifts. I was rather surprised. All antiquarian things he had restored with his own hands. Collecting them and taking care, as I guess, is one of his hobbies. The same might be said about paintings which are designed according to Gizi Amirejibi's taste. After one of his solo concerts, I presented him with my pictorial painting, which later was so designed and exhibited on a proper place, that I hardly recognized it.

Gizi Amirejibi's son – Kote Amirejibi also has a refined taste and is a very gifted painter who has his own style of painting. His creative works has been already known for Georgian society.

I have rich records. Among the best performers of all times Gizi Amirejibi's presents with his autographs are especially precious for me. These are videocassettes, where his masterly performances are recorded.

Once I invited Gizi Amirejibi to my studio adding if he had any spare time. He agreed with pleasure and as I was not able to represent his personality orally, I decided to paint his portrait on canvas.

Jemal Khutsishvili

The world lost Tengiz Amirejibi.

My big brother, Gizi, you had your 85th jubilee recently and all audience was standing before you...

You were not only a great Georgian pianist and a pedagogue of many generations but a very honorable Georgian creator who has left his trace in the world's musical universe.

I remember 1951 year when you astonished the world with your gift and Georgian musicality at the Third World Festival in Berlin.

Once I called you and not having recognized your voice I asked whom I was talking to. You immediately answered: "My Jansug, when I open my eyes, I am sitting on your eyelashes, it is me – Gizi."

As to me, you are sitting in my heart and I will remember your extraordinary, distinguished personality, your patriotism, during the whole life.

Good-bye, Gizi, no, till seeing you.

Always yours,

Jansug Charkviani

STUDENTS' ABOUT GIZI

Those who were lucky to be Tengiz Amirejibi's students will agree with me that his each lesson is unforgettable as well as the spiritual atmosphere which is always in his class. I was his first pupil whom he led to the international arena. It might be said easily that, all success which his students got is the result of Tengiz Amirejibi's unique personal influence upon us and his great pedagogical devotion.

He is a very special one as a person. Gizi is a real aesthete, a nobleman, refined intelligent, deeply educated, full of sense of humor and a fascinated person, who from the very first meeting attracts like a magnet and does not leave anybody indifferent.

The years spent in his class are not only the years of professionally becoming of a skilful master, but a big school of forming of human features too.

Being a pupil of Gizi means that the fortune smiled upon you.

Manana Dojashvili

I am happy that I was Gizi Amirejibi's pupil and I always will be. It is difficult to express in words the boundless love, warmth and respect that I feel to Gizi Amirejibi. I had a fortune to be with him for a long time and I miss him so much... I am thinking how to write his portrait – my Tengiz Amirejibi. I will describe him in some words: modest, genially simple, naive, honorable, handsome and simply dear. I remember some of his words which I will never forget: "Mushka, I have taught you many things and do not forget them!"

It was the last admonition from him. I will never forget it as I will always remember Gizi Amirejibi.

Irma Gigani

"Each meeting with Tengiz Amirejibi means being in touch with the real art. I often thought that we were lucky to have such a great musician. Only he is able to show you the way, which after tiresome labor and long searching will undoubtedly bring to the truth."

Eliso Bolkvadze

(The "Khelovneba", 1991)

Gizi Amirejibi. I do not know why but in my childhood these words did not mean for me a name and a surname but something magic. And the first meeting happened. I guessed that he was an amazing person, a palette of gift which was full of all colors of the world and was illuminating something that was unrecognizable and very valuable for me. His profundity is an absolute representation of human emotional experience; it is simple without any adornment and exceeding.

Tengiz Amirejibi's artistic fantasy is boundless. He was able to "open" musical compositions with unique, figurative comparisons. Gizi's sound palette can be connected with paintings to me, as he was a painter by his nature. . . and generally he possessed enormous information about all spheres of art. His handwriting as a pianist's is difficult to tell. It was completely unique and thoroughly refined. Surely you have the wish to imitate, repeat all his phrases, but it is impossible, as he was Gizi, who was unique and an inaccessible star. He had his own musical language, the chosen one's language. And I, as one of his students, had luck to appear to be in the area of this illumination. He warmed us, lit us and he himself went to the eternity.

I am happy that I lived near him, that we were friends and that I shared a bit of his soul.

Once he told me: "Veka, we are not alone, we have music".

His words had great power to believe the truth, though each of our words towards this genius person is as colorless as all of us before eternity.

Veka Svanidze

I would like to express with thankfulness that I was lucky enough to have had creative relation with Gizi Amirejibi for years. I remember how I went to his lessons with a great pleasure. I always was nervous, but as soon as I saw his smiling face my anxiety always left me. We used to talk much. Maestro Gizi always recollected in mind different stories from his student years, episodes from the famous people's lives. It was very interesting to communicate with him.

The working process on compositions together with him is unforgettable. I always learnt something new. I tried not to forget a single word and

phrase of his. His various artistic comparisons and expressions always helped me in working over musical compositions. In the last years of my studying, Gizi Amirejibi used to say: "I do not give you any remarks, I only advice you." His each word and advice was invaluable. I am very grateful to this extraordinary person and musician.

I asked him advice during my life abroad. Maestro Gizi always paid attention to my creative work with a great interest; he was interested in my concerts and future plans. He used to worry about my life.

Gizi Amirejibi's labour is inestimable, his lessons and relation with him are unforgettable. As being brought up by Tengiz Amirejibi, I will try to share and give the knowledge and experience that I got from him to our future generations and thus to continue the brilliant piano school of Maestro Tengiz Amirejibi.

With great respect and love,

Natia Astakhishvili

Maestro Tengiz Amirejibi, a refined person and a musician entered in my conscious in my childhood and he became a worthy musician for me. I will never forget my childhood memories: Chopin's Waltzes, Mazurka's, etc. performed by Gizi Amirejibi at my uncle J. Bakradze's home parties. It was his skill of playing that arose love to music in me. I decided to choose music as my profession... and my dream came true. I became a student of the conservatoire and was enlisted into T. Amirejibi's class. I guessed from the very first lesson what a refined and tidy person Maestro Gizi was. His playing the piano was distinguished with simplicity and naturality. He never lost the sense of measure and his sonorousness, sound palette was marked out as "Gizi's" handwriting. A musician, a performer, a pedagogue and a person; these features were harmoniously joined in him. Overcrowded concert halls, wonderful achievements of his pupils and kind-hearted, sincere human attitude towards his pupils were the best proof of Gizi Mirejibi's extraordinary personality. There was always creative, varied, interesting and full of life atmosphere at Maestro Gizi's lessons. He always demanded especial concentration from his students as well as insertion into music, neat attitude towards sounds and any music. I tried to be always ready for the lessons as in other way it was impossible to get into that spiritual height which Maestro Gizi demanded from us. He always used to sit far that gave me the feeling being on the stage and

it was not easy for a young, inexperienced student... But the most interesting started later when Maestro Gizi began intoning a composition, reviving it not only with words, but with musical sounds too. It was really unforgettable. Magic sounds were spread around. I always thought where that sonority was coming from.

I would like to recollect one of his last concerts which he performed with an orchestra in the big hall of conservatoire. It was Lizt's "Fantasy on Hungarian folk themes". The sounds were flying and filling the hall with the beautiful timbre that happened very seldom.

I have heard many musicians appearance on the stage but what was happening at that concert from the point of view of sound sonority, I have never listened to. T. Amirejibi was a great master of sonorousness. He never forgot humor as well. The whole lessons went on with refined humor...

After listening to my performance, Gizi Amirejibi shifted to the following stage of the lesson and addressed me: "Tsira, do you know what?" If he did not like anything in my performing, he coughed by all means and started active moving or whispered "ochkhamuri".

Tengiz Amirejibi never humiliated a student's dignity. He used to joke when giving some remarks in order not to offend a person. All Gizi Amirejibi's steps were full of the beauty and aestheticism. These features are typical only for the people of aristocratic soul and origin. That is why his attitude towards music, persons, life and towards himself (he was always neatly dressed) were determined with aesthetic criteria.

Everybody said that Tengiz Amirejibi was "the last Mohican" in the musical world. I should add that he was "the last Mohican" in our life too as a person of aristocratic soul and manners. There are many things to be remembered... But I wanted to tell beautiful words to him during his life and I didn't dare... Now I have an opportunity and I would not be able to express in words what Maestro deserved.

I would like to express my gratitude and fascination towards Tengiz Amirejibi for getting me acquainted with a real art, for putting me into the only right way and for filling me with his personal charm.

Thank you Maestro Gizi that you lived and for giving me a chance to study many things from you. You will always be with me and I bow before you.

Tsira Kamushadze

Gizi Amirejibi always was and will be one of the brilliant representatives of Georgian culture and a founder of modern pianistic traditions. He was an international rate musician and an artist. His performing skill and pedagogical activity left a great trace on many young pianists, including me.

Gizi Amirejibi's lessons left unforgettable impression on me. He taught me how deep, and at the same time, tender might a musical composition's interpretation be; how expressive and various a piano sound might be. His refined taste made me clear how a personal emotion is changed into common to all mankind level composition.

I am very lucky in my life. I always had the best teachers. I have seen many of them but there was not any of the same caliber in the world as Maestro Gizi was.

My family and I liked "uncle Gizi" very much. My grandmother, Roza Rojok and grandfather Emil Gurevich were famous musicians. They appreciated Gizi Amirejibi very much. I will always be thankful to him as his pupil and as a listener, as well as a pianist and a pedagogue. I will never forget Gizi Amirejibi's enthusiasm and his help which he did in the organization of the competitions and the concert which was dedicated to the memory of R.Rojok and E. Gurevich.

"Uncle Gizi" will always be with me, in my memories and I am sure I will continue his traditions honorably.

Tamar Gurevich

The house where I was born and brought up was exceptional as in different times there lived Ilya Chavchavadze, Zakaria Paliashvili, deported from Kartli noblemen. Among them was Eva Avalishvili, who was Gizi Amirejibi's mother – Nina's aunt.

Mrs. Nina often visited her aunt and us, neighbors. We had very close relations with her. She often retold us about her son Gizi Amirejibi, about his gift and musical abilities. She told us how he liked to play the piano and that he was keen on conducting. I have known Gizi Amirejibi from my childhood and we were friends.

I was studying music from the age of 5 and my first teacher was academician Giorgi Chubinashvili's wife Nina Gviniashvili, who was a famous pedagogue's Levin's pupil. She was a very educated woman, who used to

tell me that Gizi Amirejibi should be my teacher after her. It happened so that when I was on the second course of the conservatoire, my professor Ana Tulashvili became seriously ill and Gizi Amirejibi was invited from Moscow to be her assistant.

It is very difficult to describe what happiness was to work with him. Gizi Amirejibi was an incomparable musician, and a performer. His lessons are unforgettable and inimitable. They always ended with Gizi's performing. It seemed as if he appeared on the stage before the audience. After Gizi's playing we could not touch the piano and to perform anything. I remember Goldenveizer's words which he told me after my state exam: "You are extremely lucky in your life as you had to work with such a great Maestro."

It is difficult to live without Gizi, but the life continues and his name will be everlasting.

Ketevan Chkhikvishvili

I felt great respect and love towards Tengiz Amirejibi while studying in the ten-year musical secondary school. It couldn't be otherwise. We were fascinated with Maestro Gizi's incomparable proficiency but besides I remember how my pedagogue Veka Svanidze spoke of each minute spent with him. Her memories were full of warmth and tenderness. The lessons, received from him, are the treasure, that is kept in the heart and is with you till the end of the life. Each meeting with Maestro Gizi was full of ideas and refined humor. I remember his incomparable, touching the listeners hearts, expressive, and at the same time simple interpretations of musical compositions. There are only few musicians that are so exceptional and gifted: Cortot, Neuhaus, Rubinstein and in Georgia – Tengiz Amirejibi, our great Maestro, before whom we take off our hats.

Marina Nadiradze

It is very difficult for me to write about my beloved maestro in the past tense. Gizi Amirejibi's death made an end to the knighthood epoch in the history of Georgian piano school. He was not only a great musician and aesthete but a unique person too.

Each of his students keep "his Gizi" in his/her soul. Maestro's role in my formation as a musician is great. When I first entered the door of his

flat, it seemed to me as if I appeared to be in a fairy tale, where a kind magician lived and the beauty was around him. I had to play before that magician. My knees were trembling but as soon as I heard his nice, kind-hearted voice, I guessed that “in a beautiful body, there is always a beautiful soul”, and my fear disappeared immediately. Then were wonderful days spent in his class and friendship that lasted till his last day.

My beloved Maestro taught his students not only the way of representing the music but as well, a palette of sonority which was different from everyone’s play. He taught us to listen to the music and to see beyond the music and read it too.

I remember, once working on the interpretation of Mozart’s one Sonata Maestro Gizi told me: “Mozart has not written any passage simply – this everything is music, which is full of life.”

All such kind of details, as well as your genuine taste, is left in our blood group which is called “Amirejibi school.” I am proud to be one of your pupils.

When I had some creative questions in my practice, I always addressed you and now when you are in the heavenly world, you are still alive for me. You are the person who I can share my success with and tell my problems.

Thank you very much for everything, for creating such thoughtful musicians’ school, who proudly carry this reward during their lives.

May you be in the heaven.

With great thanks.

Viktoria Chaplinskaya

Gizi Amirejibi is the symbol of generosity and greatness. Besides being an incomparable performer of Chopin, he was characterized with rare and difficult managing features of a pianist – simplicity, sincerity and frankness. He was a musician who formed many important principles in me as in an artist. Some of them became a motive power for the musician: dramatic meaning of a musical composition; the privilege of a grand piano which distinguishes it from other instruments (ability of colored and various tembres) and simplicity that beautifies not only a musician,

but a person too.

My first lesson with Gizi Amirejibi was a real wonder. I was 15 years old. Its perception could only a child who was inside me. Quite a new world was displayed before me. It was Maestro Gizi's world in which I felt that there was a soul inside me. The soul which was neat, the soul which might be hurt, the soul which was love and this was the love which could not be touched but which could be perceived with sounds. And I preserved my soul towards Gizi clearly, from the very first day up today.

I am happy that we had such a phenomenon that can appear in the world only a few times in a century. Gizi Amirejibi emerged to us simply, without any noise. He shared his genuine skill simply too. We also received him simply, as if we so deserved and we were simply surprised when he left us. What a painful emptiness left he to us. How simply he finished his epoch, the highly colored epoch, the epoch of feelings and their noble expression. He finished it and it became a history. We try to keep this epoch, as we do not want to be remembered and already non-existent. It is caused by Gizi Amirejibi's simple, unbothered leaving. It is quite natural, he was genius and great.

Khatia Buniatishvili

There is not any person in my life that left such a great influence on me as on a person and an artist.

I remember when I was a little girl and lived in Kutaisi, I heard on TV Chopin's music performed by Gizi. I will not forget that feeling till the end of my life. I had a strong wish at that minute to meet him personally and start studying at his class. Though, it seemed an unreal and inaccessible dream to me. They say that dreams come true and indeed, Maestro Gizi agreed to listen to me. I felt indescribable emotion, and, at the same time, happiness. I remember when he opened the door he said: "Come in "Kutaturebo" (citizens of Kutaisi). His simplicity and sense of humor helped me in overcoming my excitement.

That excitement I experienced during each lesson but that was an emotion of happiness and the feeling of pride caused by being with Tengiz Amirejibi.

I remember my first concert in Germany. Maestro Gizi was before my

eyes as my “spiritual confessor” who prays for you and gives strength. It is an incomparable feeling that accompanies me till today.

Mzia Jajanidze

It happens seldom but, fortunately, it happens that genius people exist. They leave a trace on our life and change our personalities. Meeting with such people is a big happiness and is equal to justification. I can say that we all, who were Gizi Amirejibi’s students, had luck to have such a person whom we remember now with great love. He was a great musician and a brilliant performer, a wonderful teacher and full of sense of humor friend, a real intellectual and a refined aristocrat, unforgettable Maestro, Gizi Amirejibi.

I personally had happiness to work with Maestro Gizi for 7 years. After finishing the conservatoire with an honors diploma I was awarded to study with him for two years. It was a precious present for me as each his lesson was of great importance for all of us. Gizi Amirejibi did not teach us only playing the piano and love to music. Being in mutual relation with him meant much more...

I try now and guess that I even cannot come near to the reality which connected me with him. It is very difficult to describe in such a short memory nuances which are in touch with professional mutual relations with Maestro Gizi. Everything that is connected with him is priceless: his lessons, ways of piano techniques, separate details, feeling of the soul of a musical composition. It is impossible to express your own emotions: the whole specter of thankfulness, fascination, pride and now grief. It is impossible to express irreconcilability to the reality: why do we think that a close, dear and beloved person would always be beside us and we would be able to call him any time, to visit him, to watch him playing the piano, record his performing, tell him how dear and indispensable he is for us and how thankful we are to him. To think about this is very grievous and perturbing.

I do not want to finish my memory like this. On the contrary, I should show thankfulness and happiness and share them with Tengiz Amirejibi’s other pupils. We all have exceptional biographies where it will be always recorded that we have graduated from the Conservatoire – the piano fac-

ulty and that our teacher was an outstanding pianist, unforgettable, dear Maestro, Professor Tengiz Amirejibi.

Thank you Maestro.

With great love and deep respect,

Irma Sokhadze

My legendary Maestro Tengiz Amirejibi. I will always remember him deeply in my heart. I will always hold him in remembrance.

I am amazingly lucky as I had fortune to communicate with such a musician as Gizi Amirejibi. I have spent with this unique musician the best years of my life. He had played a great role in my formation as a professional. I cannot avoid mentioning the fact what a deep and sensitive person he was.

I would like to share my feeling how Gizi Amirejibi impressed me when he performed the First piano concert of Lizt. I studied then at the ten-year musical secondary school. Performing of Lizt's that musical composition stipulated, from the very that minute, the great desire to have professional ties with him. Fortunately, it happened thus and I become Maestro Gizi's student later.

The first meeting with him was especially exiting. It happened in the conservatoire some days before my entrance examinations. That day will stay in my memory as the most impressive moment in my life. I will never forget Tengiz Amirejibi's inimitable lessons. Each lesson was eruption of Maestro Gizi's skill and talent. He had rather refined taste, neat sounds, and aristocratic way of performing. He was able to revive each sound and to give immortality to music.

In spite of our different piano looks I still managed to get features of his traditional school. I am very proud of this and I think that in my future professional success this moment played a great role. I will always be proud of being a student of such a genius musician and high spiritual person as Gizi Amirejibi was. His talent will always be present in me and in his students' creative works.

Ketevan Kartvelishvili

Meeting Maestro Gizi, a famous musician, performer and a wonderful teacher, overgrew in a friendship with our family. He was an immediate, sincere, rather neat and a pleasant interlocutor. He knew well the value of people's communication. Gizi Amirejibi perceived the world with a thinker musician's and philosopher's eye and he has his own opinion about many things. He never tried to dictate his will to anybody. Such was his way of performing too. It was quite a different style, with the help of which he brought the listeners to the author's intention or to that epoch. Ringing and clear sounds helped in fulfilling of the idea and made possible to look into the invisible layers. Being a romantic by his nature, he freely led the audience to the world of various and most complicated sounds of different composers.

I will never forget the days spent in Italy together with Maestro Gizi at the international music competition. He gave me the valuable advice, helped me psychologically and cheered me that persuaded me in myself and in many abilities. Though before of each my appearance on the stage, he was so nervous that I had to calm him down. Being brought up in a noble family, he was full of aristocratic traditions and genetic nobleness and honor. A broad education was harmonically confluenced with his neat soul. When we were walking in the streets of Rome, Maestro Gizi tried to point my attention to each house, building, street and square, fountains and historical monuments, sculptures, wall paintings. In that way he tried to make some aesthetic displacement in me...

Only few people know that Maestro Gizi was able to restore old things. He gave them a new life. It was his hobby. Wonderful furniture that beautified his apartment had been restored by Maestro Gizi. It made him glad and proud.

But Maestro, first of all, was a musician; he lived with it and he maintained with it. Everything what he touched he led into his own prism of vision and performed a musical transformation. He loved humans very much, especially those ones who could appreciate a real art, music. That is why he was so devoted to his pupils. As if he saw something that he had not realized himself yet. And being gifted with broad musical possibilities he had much to tell. He showed his knowledge and experience to his pupils wholeheartedly.

It is difficult to express with words that emotional experience of joy

and happiness which gave Maestro Gizi his pupils' success. It was, first of all, the victory of his pedagogical methods and his school...

It is difficult to believe that Maestro's refined fingers will never touch the keyboard of the grand piano any more. Nobody is able to substitute such a person, a real musician and a great friend. Gizi Amirejibi has left a distinguished place in our hearts forever. From this time on, we will be able to fill in the huge emptiness only with memories, with the illusion of future cohabitation with the beloved person.

The merciless fact of passing away left us without the great Maestro Gizi Amirejibi.

Alexander Kanchaveli

It is difficult to write about Gizi in the past tense. . .

Nobody knows how Gizi managed to form such a power gravitation field around him which attracted people. They guessed by themselves what a unique person they were dealing with and how he was able to form such close and intensive human relations. His way of speaking, a sudden gesture, selection of words – these everything denoted to the fact that Gizi was very special. He was especially nice, especially sensitive, especially versatile and flexible. Gizi was exceptionally gifted, exceptionally deep, exceptionally tragic. These important categories appeared in full when he was in the conservatoire class or at the piano. During the first bars of F-dur (the 12th) Chopin Sonata, he demanded depth, wisdom and eternity. Gizi used to say (he showed and how clearly he showed!) that even the most delicate, elegant, and from the first sight, peaceful and joyful compositions of the great composer sound smoothly, deeply and sometimes tragically: Tengiz Amirejibi always made his students penetrate through the plot of compositions. He taught us not to measure things according to their length, but to try to find a loop-hole in the depth. Amazingly, what he taught us is so difficult to get you know wholly and to comprehend that I often catch myself on the fact that I have to study more and more and to try to achieve the results which Gizi demanded. His ideals, till now, are the highest and the most achievable ones for me. It is strange that I have the feeling as if I am not recollecting in mind his lessons in the past; I am getting new ones now and then. I hope it will last so forever.

Gizi's passing away will leave an appreciable and painful downfall in

Georgian culture. It is high time to gather everything he taught us - and it is the best from what we know. We should fill that gap.

The only thing that we, close to him people, relatives of Gizi have to do is to continue the deeds which he used to do; we have to pass this further. We should try to fulfill the world with the beauty and never go with to any compromise. We should support and broaden ideals of the beautiful.

I was getting myself ready for the last couple of mouths that Gizi soon might not be, but to assume this was beyond me. Now this moment has come. It is awful. But – this is what he testament to us: love, youth, beauty, life. He himself possessed all these qualities perfectly. He was teaching us and has taught many things. I am happy that I had Gizi's lessons, that I had talks with him, listened to his jokes and saw his charm. They always will stay with me. I would like to be like him but, unfortunately, I would never be able to be, as Gizi was the only one. He was the best. I knew him like this and I will remember him such during all my life.

Good-bye Gizi and till meeting. . .

Alexander Korsantia

EPILOGUE

It has finished.

It is still March.

It was some time ago that he listened to me for the last time.

I used to ask him during the last years, before each my concert: "May be you will listen to me, just once?" I was ashamed to bother him. He always answered to my request like this: "What else can I tell you? I will not be always." And despite these warm words, he always, always listened to me with delight and told me ...many things and everything always found its place.

Some weeks passed. Gizi is not among us anymore.

And here is a little book which I was trying to make as the last hope of being with him and it has finished.

I will miss you badly. You will be in want...

სარჩევი

წინასიტყვაობა	3
მაესტრო – თენგიზ ამირეჯიბი	5
გიზის ფრაზები	24
თენგიზ ამირეჯიბის მიერ აღზრდილი ლაურეატები	28
თენგიზ ამირეჯიბის შესახებ	32
ბოლოთქმა	94

СОДЕРЖАНИЕ

Предисловие	109
Маэстро – Тенгиз Амиреджиби	111
Фразы Гизи	124
Лауреаты, воспитанные Тенгизом Амиреджиби	127
О Тенгизе Амиреджиби	130
Послесловие	174

CONTENTS

Preface	195
Maestro –Tengiz Amirejibi	196
Gizi's Phrases	209
Laureates' brought up by Tengiz Amirejibi	212
About Tengiz Amirejibi	215
Epilogue	258